

444

otázek a odpovědí pro starosty obcí

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

SMO
SVAZ MĚST A OBCÍ ČESKÉ REPUBLIKY

KVB
advokátní kancelář

444
dotazů a odpovědí
pro starosty obcí

Svaz měst a obcí České republiky

Praha, únor 2020

Obsah

Úvodní slovo	5
Vysvětlení některých pojmů	6
Navigační tabulka smluv a právních jednání	9
Orientace v tabulce	12
Starosta, místostarosta	13
Zastupitelé, zasedání zastupitelstva	15
Pořizování záznamů	16
Zápis	18
Jednací řády	22
Volby a neslučitelnost	24
Střet zájmů	26
Rada obce	27
Výbory a komise	30
Kontrolní a finanční výbor	30
Osadní výbor	33
Výbor pro národnostní menšiny	34
Komise rady	35
Odměňování zastupitelů	37
Dovolená	37
Hospodaření obce	45
Přezkoumávání hospodaření obce	48
Rozpočet a rozpočtová opatření	51
Byty	54
Nakládání s majetkem obce	58
Pravomoci orgánů	59
Pravomoci zastupitelstva obce	61
Pravomoci rady obce	62
Pravomoci starosty	63
Záměr právního jednání a jeho zveřejňování	63
Smlouvy uzavírané obcí	68
Odpovědnost za škodu	70
Veřejné zakázky	74
Místní poplatky	78
Právní předpisy obce	81
Obecně závazné vyhlášky obce	81
Nařízení obce	84

Občané obce a jejich práva	85
Informační povinnosti obce	87
Zákon o svobodném přístupu k informacím	87
Obecní úřad	93
Pozemní komunikace, veřejná prostranství	96
Pozemní komunikace	96
Veřejné prostranství	99
Školy, příspěvkové organizace	101
Školství	101
Příspěvková organizace	103
Dobrovolné svazky obcí	105
Referendum	108
Ostatní	109
Informace o poradně pro obce	114

Úvodní slovo

Vážená paní starostko, vážený pane starosto,

dnes a denně se potýkáte jako představitelé samosprávy s nástrahami legislativy, s problémy ve všech oblastech života a to nikoliv jen v oblasti kompetencí obcí, ale pomáháte je řešit i vašim spoluobčanům. Jste mnohdy první, ale i poslední instancí, na kterou se obrací s dotazy a svými problémy jak orgány veřejné správy, obyvatelé vašich obcí ale i lidé v nouzi. Neřešitelné řešíte na počkání a zázraky děláte do druhého dne.

Orientovat se ve spleti předpisů, ať již zákonných, podzákonných nebo prostě požadavků z něčeho vyplývajících je úmorné, leckdy do všeho ještě zasahují rozsudky soudů nejrůznějších úrovní a výklady úřadů rozličných typů.

Zákruty paragrafů jsme si velmi dobře odzkoušeli v rámci realizace projektu Centra společných služeb, kdy pracovníci dobrovolných svazků obcí zapojených v projektu spolupracovali s představiteli „jejich“ obcí zejména v oblasti administrativní podpory a setkali se s celou řadou otázek, na které jste hledali vy nebo vaše kolegyně a kolegové odpovědi.

Rozhodli jsme se soustředit frekventované dotazy a ve spolupráci s renomovanou advokátní kanceláří na ně zpracovat odpovědi. Výsledek vám poskytujeme v přehledné a alespoň z části širě problematiky veřejné správy vyčerpávající publikaci.

V průběhu času dochází vlivem jak legislativních změn, tak i s ohledem na rozhodnutí soudů, k vývoji a souvisejícím změnám. Proto u každé otázky a odpovědi najdete QR kód (v tištěné verzi), nebo odkaz (ve verzi elektronické). Tyto odkazy vám umožní podívat se na zaručeně nejaktuálnější verzi odpovědi na danou problematiku tak, jak je nejčerstvěji zpracována na stránkách Právní poradny SMO ČR, kam jsme dotazy také umístili.

Budete tedy mít vždy po ruce aktuální a ověřenou odpověď na otázku, která vás zajímá. Snažíme se vám přinést jednoduché odpovědi na složité otázky. To je cílem příručky, kterou nyní držíte v ruce a čtete v ní tyto úvodní řádky. Záměrem a skrytým přáním autorského kolektivu bylo vytvořit příručku, která bude napsána tak jednoduše a srozumitelně, že si ji každý starosta ponechá na svém stole a v případě, že bude muset řešit otázky spojené s obecní samosprávou, tak po ni sáhne, aby se s ní poradil jako s nejlepším přítelem.

Tato příručka nechť slouží starostce nebo starostovi a vedení obce tak, aby obec byla důvěryhodným partnerem pro své občany či další osoby nebo subjekty a doufám, že poslouží i jako první linie ochrany představitelů obcí v oblasti práva.

Mgr. František Lukl, MPA,
předseda Svazu měst a obcí ČR

Vysvětlení některých pojmů

Movitá a nemovitá věc, hmotná a nehmotná nemovitá věc

Nemovitými věcmi jsou pozemky, jednotky (byty a prostory sloužící podnikání), podzemní stavby se samostatným účelovým určením (např. vinný sklep, podchod, podzemní garáž), dočasné stavby, dále pak stavby spojené se zemí pevným základem, jež byly podle předchozích předpisů nemovitými věcmi a nadále patří jiné osobě nežli vlastníkovi pozemku. V tomto případě jde o hmotné nemovité věci. Nemovitými věcmi jsou ovšem i věcná práva k nim (např. zástavní právo, věcná břemena), a práva, která za nemovité věci prohlásí zákon (např. právo stavby). V těchto případech jde o tzv. nehmotné nemovité věci.

Stanoví-li zákon, že určitá věc není součástí pozemku, a nelze-li takovou věc přenést z místa na místo bez porušení její podstaty, je i tato věc (hmotná) nemovitá (např. některé pozemní komunikace či inženýrské sítě).

Věci movité jsou veškeré další věci, které nejsou věcmi nemovitými (podstata movitých věcí může být, stejně tak jako u nemovitostí, hmotná nebo nehmotná).

Nájem

Nájemní smlouvou se pronajímatel zavazuje přenechat nájemci věc k dočasnému užívání a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli nájemné.

Je možné pronajmout jak věc nemovitou (např. pozemek se stavbou, samotný pozemek, jednotku), tak i věc movitou, kterou nelze spotřebovat (např. nářadí, přístroje, motorové vozidlo); anebo pouze část/části takových věcí (např. prostor v domě). Za určitých okolností lze pronajmout i věc, která v budoucnu teprve vznikne.

Občanský zákoník obsahuje zvláštní právní úpravu v případě nájmu bytu a domu, nájmu prostoru sloužícího podnikání, podnikatelského pronájmu věcí movitých, nájmu dopravního prostředku a ubytování jakožto přechodného nájmu.

Pacht

Pacht spočívá v dočasném přenechání věci jiné osobě. Stranami pachtovní smlouvy jsou propachtovatel (vlastník věci) a pachtýř. Od nájmu se pacht liší tím, že pachtýř může věc nejen užívat (stejně jako nájemce), ale také požívat, tedy brát z ní výnosy (plody a užitky). Předmětem tedy může být jen věc, která přináší plody – ať už naturální (např. úroda) nebo civilní (např. peněžní zisk).

Propachtovatel věc pachtýři přenechává k užívání a požívání a tento mu za ni platí pachtovné či poskytuje poměrnou část výnosu z věci, přičemž má povinnost se o věc starat jako řádný hospodář, aby nedošlo k jejímu zničení. Kromě obecné úpravy pachtu je zvláště upraven zemědělský pacht, jde-li o zemědělský nebo lesní pozemek, a pacht obchodního závodu.

Jako příklad lze uvést propachtování obecního pozemku jiné osobě za účelem zahrádkaření či k zemědělské činnosti, ale např. i vybavených restauračních prostor, kempu s chatičkami a sociálním zařízením.

Právo stavby

Práve stavby se rozumí právo stavebníka umístit na cizí pozemek svoji stavbu. Taková stavba se nestane součástí pozemku, ale stává se součástí práva stavby a není ani samostatnou věcí, nelze jí tedy proto např. prodat či darovat. Naopak, právo stavby věcí je (narozdíl od stavby samotné), a tak je možné jej např. převést na jiného, dědit nebo zatížit. Právo stavby se zapisuje do katastru nemovitostí.

Vypůjčka

Vypůjčka spočívá v dočasném bezplatném přenechání věci jiné osobě, aby ji mohla užívat. Stranami vypůjčky jsou půjčitel, který věc přenechává a vypůjčitel, který ji užívá. Vypůjčitel má povinnost vrátit onu konkrétní věc, nestačí stejný druh (nemůže tedy jít o peníze, plodiny apod.).

Jako příklad lze uvést případ, kdy obec v roli půjčitele vypůjčí místnímu spolku obecní pozemek na konání nějaké akce, nebo případ, kdy obec vypůjčí občanovi obecním pozemek na dobu, kdy na ní občan buduje vodovodní, kanalizační či plynovou přípojku, a to až do okamžiku, kdy bude přípojka vybudována, zaměřena a na základě ní bude zřízena na obecním pozemku služebnost inženýrské sítě. Vypůjčka se však může týkat i věcí movitých (motorové vozidlo, nářadí, zahradní nábytek apod.).

Vypůjčka se od nájmu liší svou bezúplatností. Od výprosy se liší tím, že je sjednána doba trvání vypůjčky, případně i účel, k němuž se má věc užívat. Stanoví, jak dlouho ji smí vypůjčitel užívat, a půjčitel tak nemá právo požadovat vrácení věci kdykoli podle libosti. Pokud si navíc strany sjednaly účel užívání, musí tak vypůjčitel s danou věcí nakládat; jinak věc užívá obvyklým způsobem.

Výprosa

Výprosa spočívá v přenechání věci jiné osobě, aniž by byla dohodnuta doba či účel užívání. Stranami výprosy jsou půjčitel a výprosník. Výprosník musí vrátit onu konkrétní věc, nestačí stejný druh (nemůže tedy jít o peníze, plodiny apod.).

Půjčitel může žádat kdykoli vrácení věci, přičemž výprosník ji může užívat k jakémukoli účelu. Pokud ale výprosník na věci jejím užíváním způsobí škodu a neprokáže, že věc užíval způsobem přiměřeným její povaze, škodu nahradí.

Příkladem výprosy je, když soused půjčí druhému lopatu, aniž by řekl, kdy ji chce vrátit. Může pak žádat její vrácení. V praxi obcí nejde o příliš častý smluvní typ.

Služebnost

Služebnost spočívá v povinnosti vlastníka věci, aby zůstal ve vymezených případech vůči oprávněnému ze služebnosti pasivní, tedy aby strpěl nebo se zdržel určité činnosti, kterou by bez existence služebnosti tolerovat nemusel. Obec např. umožní jiné osobě, aby přecházela přes obecní pozemek nebo na něm umístila vodovodní přípojku. Nebo naopak vlastník pozemku zřídí služebnost ve prospěch obce, aby mohla na pozemek umístit obecní kanalizaci.

Zápůjčka

Přenechá-li zapůjčitel vydlužiteli zastupitelnou věc (např. peníze) tak, aby ji užil podle libosti a po čase vrátil věc stejného druhu, vznikne smlouva o zápůjčce. Při peněžité půjčce lze sjednat úroky, při nepeněžité zápůjčce lze ujednat místo úroků plnění přiměřeného většího množství nebo věci lepší jakosti, ale téhož druhu.

Úvěr

Smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.

Předmětem úvěru mohou být jen peněžní prostředky, nikoliv jiné věci. Úvěr může být poskytnut v hotovosti nebo také v bezhotovostní formě, tj. bezhotovostním převodem peněžních prostředků z účtu na účet.

Typickými poskytovateli úvěrů jsou banky. Obce mohou být jak na straně úvěrujícího (např. poskytování úvěru svým občanům), tak na straně úvěrovaného (poskytuje-li jí úvěr banka).

Poskytování úvěru spotřebitelům (např. občanům obce) je regulováno i zákonem o spotřebitelském úvěru.

Automatizované vzory dokumentů

Vybrané automatizované vzory výše uvedených smluv jakož i záměrů naleznete na stránkách <https://www.poradnaproobce.cz/automaticke-dokumenty>

Navigační tabulka smluv a právních jednání

předmět smlouvy	obec jako	orgán obce příslušný k rozhodnutí o smlouvě	povinnost zveřejnění záměru
KOUPĚ			
hmotná nemovitá věc s výjimkou inženýrských sítí a pozemních komunikací	prodávající	zastupitelstvo	ANO
	kupující	zastupitelstvo	
inženýrské sítě a pozemní komunikace	prodávající	rada	ANO
	kupující	rada	
movitá věc	prodávající	rada	
	kupující	rada	
DAR			
hmotná nemovitá věc s výjimkou inženýrských sítí a pozemních komunikací	dárce	zastupitelstvo	ANO
	obdarovaný	zastupitelstvo	
inženýrské sítě a pozemní komunikace	dárce	rada	ANO
	obdarovaný	rada	
věcné/finanční dary v hodnotě nad 20 000 Kč jednomu subjektu v jednom kalendářním roce	dárce	zastupitelstvo	
věcné/finanční dary v hodnotě do 20 000 Kč včetně jednomu subjektu v jednom kalendářním roce	dárce	rada	
ostatní věci movité a nehmotné věci nemovité s výjimkou práva stavby	obdarovaný	rada	
SMĚNA			
hmotná nemovitá věc s výjimkou inženýrských sítí a pozemních komunikací	nabyvatel i převodce	zastupitelstvo	ANO ¹⁾
inženýrské sítě a pozemní komunikace	nabyvatel i převodce	rada	ANO ¹⁾
movitá věc	nabyvatel i převodce	rada	
NÁJEM			
hmotná nemovitá věc	pronajímatel	rada	ANO ²⁾
	nájemce	rada	
movitá věc	pronajímatel	rada	
	nájemce	rada	
PACHT			
hmotná nemovitá věc	propachtovatel	rada	ANO ³⁾
	pachtýř	rada	
movitá věc	propachtovatel	rada	
	pachtýř	rada	

¹⁾ Pouze v případě, že obec převádí

²⁾ Povinnost zveřejnit záměr při pronájmu se netýká bytů, hrobových míst, pronájmu majetku obce na dobu kratší než 30 dnů, nebo právnické osobě zřízené (příspěvková organizace) nebo založené obcí nebo právnické osobě, kterou obec ovládá

³⁾ Povinnost zveřejnit záměr se netýká propachtování majetku obce na dobu kratší než 30 dnů, nebo právnické osobě zřízené nebo založené obcí nebo právnické osobě, kterou obec ovládá

předmět smlouvy	obec jako	orgán obce příslušný k rozhodnutí o smlouvě	povinnost zveřejnění záměru
VÝPŮJČKA			
hmotná nemovitá věc	půjčitel	rada	ANO ⁴⁾
	vypůjčitel	rada	
movitá věc	půjčitel	rada	
	vypůjčitel	rada	
VÝPROSA			
hmotná nemovitá věc	půjčitel	rada	ANO ⁵⁾
	výprosník	rada	
movitá věc	půjčitel	rada	
	výprosník	rada	
PRÁVO STAVBY			
zřízení práva stavby	vlastník pozemku	zastupitelstvo	ANO
	oprávněný na cizím pozemku	zastupitelstvo	
převod existujícího práva stavby	nabyvatel	zastupitelstvo	
převod existujícího práva stavby	převodce	zastupitelstvo	ANO
SLUŽEBNOST			
převod práva	oprávněný	rada	
nabytí práva	oprávněný	rada	
zatížení obecní nemovitosti	vlastník pozemku	rada	
SMLOUVA O DÍLO			
stavba, která se stane součástí pozemku	objednatel	rada	
	zhotovitel	rada	
inženýrské sítě a pozemní komunikace	objednatel	rada	
	zhotovitel	rada	
stavba – samostatná nemovitá věc, která se nestane součástí pozemku (s výjimkou inženýrských sítí a pozemních komunikací)	objednatel	zastupitelstvo	
	zhotovitel	rada	
ostatní díla	objednatel	rada	
	zhotovitel	rada	
ZÁSTAVNÍ PRÁVO			
nemovitá věc	zástavní dlužník	zastupitelstvo	
	zástavní věřitel	rada	
movitá věc nebo právo v hodnotě vyšší než 20 000 Kč	zástavní dlužník	zastupitelstvo	
	zástavní věřitel	rada	
movitá věc nebo právo v hodnotě do 20 000 Kč (včetně)	zástavní dlužník	rada	
	zástavní věřitel	rada	
DOTACE A NÁVRATNÁ FINANČNÍ VÝPOMOC			
nad 50 000 Kč	poskytovatel	zastupitelstvo	
do 50 000 Kč (včetně)	poskytovatel	rada	
v libovolné výši	příjemce	rada	

⁴⁾ Povinnost zveřejnit záměr se netýká propachtování majetku obce na dobu kratší než 30 dnů, nebo právnické osobě zřízené nebo založené obcí nebo právnické osobě, kterou obec ovládá

⁵⁾ Povinnost zveřejnit záměr se netýká propachtování majetku obce na dobu kratší než 30 dnů, nebo právnické osobě zřízené nebo založené obcí nebo právnické osobě, kterou obec ovládá

předmět smlouvy	obec jako	orgán obce příslušný k rozhodnutí o smlouvě	povinnost zveřejnění záměru
ZÁPŮJČKA			
částka v libovolné výši, věc libovolné hodnoty	zapůjčitel	zastupitelstvo	
	vydlužitel	zastupitelstvo	
ÚVĚR			
libovolná částka	úvěrující	zastupitelstvo	
	úvěrovaný	zastupitelstvo	
PŘÍKAZ			
obstarání záležitostí příkazce	příkazce	rada	
	příkazník	rada	
SPOLEČNOST			
uzavřít smlouvu o společnosti	společník	zastupitelstvo	
poskytování majetkových hodnot podle smlouvy o společnosti	společník	zastupitelstvo	
VKLADY DO PRÁVNICKÝCH OSOB			
peněžité i nepeněžité	společník	zastupitelstvo	
VZDÁNÍ SE PRÁVA A PROMINUTÍ DLUHU			
hodnota nad 20 000 Kč	věřitel	zastupitelstvo	
hodnota do 20 000 Kč (včetně)	věřitel	rada	
DOHODA O SPLÁTKÁCH			
lhůta splatnosti nad 18 měsíců	věřitel	zastupitelstvo	
lhůta splatnosti do 18 měsíců (včetně)	věřitel	rada	
POSTOUPENÍ POHLEDÁVKY			
hodnota nad 20 000 Kč	postupitel	zastupitelstvo	
hodnota do 20 000 Kč (včetně)	postupitel	rada	
PŘEVZETÍ DLUHU			
libovolná výše	dlužník	zastupitelstvo	
PŘEVZETÍ RUČITELSKÉHO ZÁVAZKU			
libovolná výše	ručitel	zastupitelstvo	
PŘISTOUPENÍ K ZÁVAZKU			
libovolná výše	dlužník	zastupitelstvo	
KOMUNÁLNÍ DLUHOPISY			
vydání	emitent	zastupitelstvo	
VEŘEJNÁ DRAŽBA			
zpeněžení hmotné nemovité věci ve vlastnictví obce nebo práva stavby ve veřejné dražbě	vlastník	zastupitelstvo ⁶⁾	
nabytí hmotné nemovité věci nebo práva stavby obcí v dražbě	vydražitel	zastupitelstvo ⁶⁾	

⁶⁾ zastupitelstvo obce může tuto pravomoc zcela nebo zčásti svěřit radě obce nebo starostovi

Orientace v tabulce

Tato navigační tabulka představuje základní vodítko pro orgány obcí, které hodlají uzavřít některou z uvedených smluv či učinit některé z uvedených právních jednání.

Tabulka je rozdělena dle jednotlivých okruhů smluv a právních jednání. V **prvním sloupci** je pak smlouva či právní jednání specifikováno. **Druhý sloupec** označuje postavení obce v daném právním vztahu. **Třetí sloupec** uvádí orgán, který o právním jednání či uzavření smlouvy rozhoduje. Je-li tam uvedena „rada“, nejde v žádném případě o její vyhrazenou pravomoc, a proto si může rozhodování o této věci pro sebe vyhradit zastupitelstvo, stejně tak může být rozhodování o této věci radou či zastupitelstvem obce přeneseno na starostu či obecní úřad. V případě, že se jedná o obec, ve které vykonává pravomoci rady obce starosta (ve smyslu § 99 odst. 2 zákona o obcích), tak platí, že tam, kde je ve třetím sloupci uvedeno „rada“, přísluší rozhodování o právním jednání či smlouvě starostovi. Konečně, **čtvrtý sloupec** uvádí, zda před schválením daného právního jednání či smlouvy příslušným orgánem obce je povinností obce zveřejnit záměr ve smyslu § 39 odst. 1 zákona o obcích.

Vážení čtenáři,

pod číslem u jednotlivých odpovědí naleznete po kliknutí odkaz na aktuální elektronickou verzi odpovědi v Právní poradně. Odpověď se mohla v době od vydání brožury vlivem změn legislativy nebo vývojem právního názoru pozměnit.

Starosta, místostarosta

1

V usneseních rady či zastupitelstva obce se často objevují formulace „pověřuje“, „zmocňuje“ starostu k podpisu smlouvy. Není tato formulace nadbytečná, když zákon o obcích stanoví v ustanovení § 103, že starosta zastupuje obec navenek?

V případě starosty je nutné rozlišovat mezi situacemi, kdy starosta obce vůli za obec pouze projevuje navenek a situací, kdy starosta vůli sám vytváří a zároveň ji za obec navenek projevuje. V prvním případě se jedná např. modelově o situaci, kdy zastupitelstvo obce rozhodne o prodeji pozemku (vytvoří vůli) a starosta, jako orgán obce, který obec zastupuje navenek, následně za obec uzavře kupní smlouvu (projeví tedy vůli navenek). V případě druhém se jedná o situace, kdy starostovi je zákonem nebo rozhodnutím rady či zastupitelstva obce svěřena pravomoc – starosta v takovém případě vůli nejen vytváří, ale také projevuje navenek, a to zpravidla v tentýž okamžik. Např. starostovi je svěřena pravomoc uzavřít nájemní smlouvu – starosta podpisem nájemní smlouvy zároveň vůli vytváří a zároveň ji i za obec projevuje navenek. V prvním případě je „pověřování“ nebo „zmocňování“ starosty věcně nadbytečné, protože přímo ze zákona plyne, že starosta zastupuje obec navenek. Výslovné zmocňování nebo pověřování k podpisu smlouvy by bylo na místě tehdy, pokud by za obec měla smlouvu uzavřít osoba od starosty rozdílná. Tato součást usnesení tak zpravidla míří k určitému potvrzení pozice starosty, coby osoby vystupující za obec navenek (resp. k určení, že daný úkon má provést a že za něj odpovídá). Pokud by se mělo jednat o situaci druhou, je na místě používat spíše spojení „pověřuje starostu k rozhodnutí o uzavření“, z něhož jasně vyplývá vůle danou pravomoc starostovi svěřit (z termínu „pověřuje k podpisu“ dovozovat svěřeni pravomoci bez dalšího nelze).

2

Může starosta pozastavit výkon usnesení rady i v případech, kdy rada jedná v roli jediného společníka obchodní společnosti?

Zákon pro tento případ žádné omezení starosty nestanoví. Pozastavení výkonu takového usnesení rady starostou je tedy možné.

3

Může jménem obce jednat i místostarosta, aniž by zastupoval starostu?

Obec zastupuje navenek starosta. V době jeho nepřítomnosti, v době, kdy starosta nevykonává funkci, nebo v případě, že byl starosta ze své funkce odvolán nebo se funkce vzdal, může namísto starosty jménem obce jednat místostarosta. Místostarosta však může jménem obce jednat i v případě, že nezastupuje starostu, a to, pokud jej k tomu výslovně pověřilo zastupitelstvo nebo rada svým usnesením, popř. pokud takovou možnost připouští vnitřní předpis obecního úřadu.

4

Má starosta pracovní dobu?

Starosta obce, ať už uvolněný nebo neuvolněný, vykonává veřejnou funkci, a to 24 hodin denně, 7 dní v týdnu. Výkon této veřejné funkce přitom není prací v pracovním poměru – starosta není zaměstnancem obce, a zákoník práce zde tedy použít nelze. Ani zákon o obcích nestanovuje starostovi „pracovní“ dobu ve smyslu intervalu, kdy se má výkonu této funkce skutečně věnovat nebo kdy má být k dispozici občanům obce. V případě neuvolněného starosty by takový postup navíc mohl narážet na plnění povinností z jeho pracovního poměru. Je především vlastní politickou odpovědností starosty, aby čas, který výkonu funkce věnuje, přizpůsobil potřebám občanů a orgánů obce, a informoval je, kdy jim bude k dispozici. Starosta je (politicky) odpovědný za výkon své funkce zastupitelstvu, které jej může z funkce kdykoliv odvolat (např. má-li za to, že starosta nevykonává svou funkci řádně), případně změnit funkci uvolněného starosty na neuvolněnou. V úvahu může přicházet také usnesení zastupitelstva, kterým je starostovi uloženo, aby si sám stanovil a navenek deklaroval dobu, kdy bude pravidelně k dispozici občanům, zákonu takové řešení dle našeho názoru neodporuje.

5

V jakém rozsahu může uvolněný místostarosta zastupovat neuvolněného starostu v době, kdy starosta není na pracovišti přítomen?

Podle zákona o obcích zastupuje místostarosta starostu v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy starosta nevykonává funkci, přičemž v těchto případech jej zastupuje v plném rozsahu. To, zda jsou starosta a místostarosta pro svou funkci uvolnění, či nikoliv, nehraje roli. Zákon blíží podmínky, pokud jde o dobu či povahu nepřítomnosti, nestanoví, obecně se dovozuje, že místostarosta zastupuje starostu zejména v případě nemoci či dovolené. Pokud jde o ostatní nepřítomnost, ať už z hlediska délky nebo charakteru této nepřítomnosti, vycházíme z toho, že smyslem daného ustanovení je zabránit situaci, kdy by obec nebyla řízena, resp. kdy by ji nikdo nezastupoval. Naopak považujeme za nevhodné chápat uvedené ustanovení jako nástroj pro řešení „kompetenčních sporů“ mezi starostou a místostarostou, neboť oba odpovídají za výkon své funkce zastupitelstvu, které je do jejich funkcí zvolilo. Oproti jiným názorům se nedomníváme, že by místostarosta nemohl zastupovat starostu i po dobu jeho krátkodobé nepřítomnosti, neboť i během ní může nastat neodkladná situace k řešení, která by jinak vyžadovala přítomnost (nebo alespoň dosažitelnost) starosty. Zejména v případě plánované nepřítomnosti starosty na obecním úřadu je vhodné, aby si v záležitostech, které snesou odklad, starosta s místostarostou domluvili, které úkony bude místostarosta činit a které ponechá na starostovi.

6

Pokud zastupitelstvo obce zvolí pouze jednoho místostarostu, musí zastupitelstvo výslovně ve smyslu ustanovení § 104 odst. 1 zákona o obcích rozhodnout, že místostarosta bude starostu zastupovat v době jeho nepřítomnosti nebo v případech, kdy funkci nevykonává?

Podle ustanovení § 104 odst. 1 zákona o obcích je starosta zastupován místostarostou. Zastupitelstvo obce je oprávněno zvolit více místostarostů a svěřit jim některé úkoly. Pokud je voleno více místostarostů, je třeba rovněž určit, který z místostarostů je oprávněn starostu zastupovat v době jeho nepřítomnosti a v době, kdy starosta funkci nevykonává. Jestliže je zvolen pouze jeden místostarosta, není třeba, aby zastupitelstvo již cokoliv určovalo. Bude-li starosta nepřítomen, či nebude-li funkci vykonávat, zastupuje jej ze zákona (tj. bez dalšího) místostarosta. Určení, který místostarosta bude starostu zastupovat, je tedy potřebné pouze tehdy, je-li v obci voleno více místostarostů.

7

Je stanovena povinnost obsadit funkci místostarosty obce?

Ano, ale s porušením této povinnosti nespojuje zákon o obcích žádnou sankci.

8

Lze zvolit dva místostarosty v obci s malým počtem obyvatel? Podle čeho by se určila výše jejich odměny?

Obec může mít více místostarostů bez ohledu na počet obyvatel. S možností zvolení více místostarostů výslovně počítá i zákon o obcích, který v ustanovení § 103 odst. 2 stanovuje, že starostu a místostarostu (místostarosty) volí do funkcí zastupitelstvo obce z řad svých členů [obdobně viz § 84 odst. 2 písm. m) zákona o obcích].

Zastupitelstvo obce může zvolit více místostarostů a svěřit jim některé úkoly. Pokud zastupitelstvo obce zvolí více místostarostů, mělo by zastupitelstvo obce určit, který z místostarostů zastupuje starostu v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy starosta nevykonává funkci. Záleží tedy na zastupitelstvu obce, zda se rozhodne zvolit jednoho místostarostu, nebo místostarosty dva. Zastupitelstvo obce by mělo vždy vycházet primárně z toho, kolik místostarostů v obci je třeba a zda je zvolení více místostarostů obci ku prospěchu a nejedná se pouze o umělé vytváření funkcí, s nimiž se pojí zejména vyšší odměna.

Odměna místostarosty se bude odvíjet od stanovení, zda se jedná o uvolněnou funkci, či nikoliv. Pokud by místostarosta byl pro výkon své funkce uvolněn, náležela by mu odměna přesně ve výši stanovené nařízením vlády č. 318/2017 Sb., o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávných celků. Pokud by se jednalo o neuvolněnou funkci, je tímto nařízením vlády stanovena maximální částka, kterou lze za výkon této funkce jako odměnu

poskytnout. V takovém případě bude záležet na zastupitelstvu obce, zda a v jaké výši odměnu neuvolněným místostarostům schválí.

9

V obci, kde se rada nevolí, vykonává její pravomoc starosta, nestanoví-li zákon jinak. Pokud v době nepřítomnosti zastupuje starostu místostarosta, vykonává i uvedené pravomoci rady?

Místostarosta zastupuje starostu ve všech jeho pravomocích či povinnostech. Je-li tedy starosta nepřítomen, přísluší v obci bez rady místostarostovi i pravomoci starosty, které na něj přecházejí z rady.

Zastupitelé, zasedání zastupitelstva

10

Jaké formy hlasování na zasedání zastupitelstva obce jsou přípustné?

Za obecnou formu hlasování se považuje hlasování veřejné, což souvisí i s veřejností zasedání zastupitelstva obce. Tajné hlasování však zákon nezakazuje. Za nepřípustné je však třeba považovat hlasování korespondenční a hlasování mimo zasedání.

11

Je nutné o přijetí usnesení hlasovat veřejně (tj. tak, aby bylo zřejmé, jak který zastupitel hlasoval)?

Zákon o obcích výslovně nestanoví konkrétní formu hlasování, proto je dobré tuto problematiku upravit pomocí jednacího řádu zastupitelstva. Nicméně právě veřejné (adresné) hlasování je vhodnějším způsobem, kterým je zachována velká míra transparentnosti a občan obce si může zjistit, jak jím volení zastupitelé hájí jeho zájmy. Tajné hlasování, při němž nebude zřejmé, kdo se jak k danému návrhu postavil, je ale v zásadě také možné, neboť jej zákon nezakazuje.

12

Jak postupovat při přijímání usnesení zastupitelstva?

Zákon o obcích stanoví několik podmínek pro přijímání usnesení a hlasování zastupitelstva obce. Aby bylo zastupitelstvo usnášeníschopné, je třeba přítomnost nadpoloviční většiny všech členů. K přijetí platného usnesení zastupitelstva je třeba, aby nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva vyjádřila svůj souhlas s návrhem, nestanoví-li zvláštní právní předpis něco jiného (což v současné době žádný zvláštní předpis nestanoví). Výsledek hlasování je třeba uvést spolu s obsahem přijatého usnesení v zápisu z jednání.

13

Je možné revokovat usnesení zastupitelstva přijaté před rokem?

Obec může zrušit či změnit přijaté usnesení zastupitelstva obce, a to opět formou usnesení zastupitelstva obce. V usnesení, kterým se předchází usnesení zastupitelstva obce mění či ruší, musí být jednoznačně identifikováno, které usnesení se mění či ruší.

14

Může hlasování zastupitelstva obce proběhnout formou per rollam?

Zastupitelstvo může přijímat svá rozhodnutí pouze na svých zasedáních. Tato zasedání jsou vždy veřejná. Z tohoto důvodu není možné připustit, aby zasedání zastupitelstva proběhlo formou per rollam, kdy nejsou tyto důležité zásady dodrženy. Pokud hlasování proběhne per rollam, nebude možné toto brát jako řádné zasedání, a tedy nemůže vzniknout ani žádná vůle kolektivního orgánu. Touto formou přijatá usnesení po právní stránce nevznikla.

15

Je možné hlasovat v závěru zasedání o souhrnném seznamu již přijatých usnesení?

V tomto případě jde prakticky o dvojí hlasování, což může vést ke zpochybnění již přijatých usnesení, a to jak obsahově, tak i co do jejich samotné existence. Navíc je možné, že v závěru zasedání bude účast zastupitelů jiná než v době, kdy byla dílčí usnesení přijata. Usnesení je vždy přijato okamžikem ukončení hlasování, a tedy další hlasování (schvalování seznamu již přijatých usnesení) nemá žádné opodstatnění.

16

Je možné v zápise ze zasedání uvést, že zastupitel „nehlasoval“ v případě, že byl přítomen v jednacím sále, ale odmítl hlasovat? Nebo je nutné toto považovat za zdržení se hlasování?

Dílčí otázky, které souvisí se zaznamenáváním hlasování v zápisu ze zasedání zastupitelstva obce, zákon o obcích nestanovuje, a proto je vhodné pravidla a terminologii upravit v jednacím řádu. Běžně bývá v zápisu uváděn výsledek hlasování zastupitele obce v podobě pro – proti – zdržel se, popř. nehlasoval, protože v daný okamžik nebyl přítomen. V popisované situaci se tedy jeví jako přesnější termín „zdržel se“, který je na rozdíl od „nehlasoval“ jednoznačnějším.

17

Jaký počet hlasů je potřebný k přijetí usnesení zastupitelstva obce?

Podle ustanovení § 87 zákona o obcích je k platnému usnesení zastupitelstva obce třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce, není-li zákonem výslovně stanoveno, že je tomu jinak (což v současné době nikde není). V situacích, kdy dojde k poklesu počtu členů zastupitelstva obce a doplnění náhradníky není možné, je pro určení nadpoloviční většiny podle našeho názoru nutné vycházet z počtu všech členů zastupitelstva obce k okamžiku přijetí usnesení (tzn., že nadpoloviční většina se bude vypočítávat z počtu reálně obsazených mandátů členů zastupitelstva obce).

18

Má zastupitel možnost nehlasovat, i když je fyzicky na zasedání přítomen? Jaké jsou právní následky, když se zdržel hlasování, či nehlasoval?

Usnesení zastupitelstva je přijato, pokud s ním souhlasí nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva. Z právního hlediska je tak jedno, jestli zastupitel hlasuje proti, zdrží se, nebo úplně odejde ze sálu. Význam to však má politický – veřejně tím deklaruje svůj názor. Z právního hlediska není rozdíl mezi variantami zdržel se/nehlasoval (případně nepřítomen aj.). Přesto ale jednací řády tyto varianty většinou obsahují, a to spíše z politických důvodů – zastupitelé tak veřejně vyjadřují jistý postoj k věci. Jiný (právní) dopad však toto nemá.

19

Je možné, aby zastupitel na základě plné moci jiného zastupitele, který se nemůže zúčastnit zasedání zastupitelstva obce, hlasoval o projednávaných bodech i za nepřítomného zastupitele?

Není přípustné, aby se člen zastupitelstva obce nechal v rámci výkonu svého mandátu jakkoliv zastoupit, neboť člen zastupitelstva obce musí dle § 69 odst. 4 zákona o obcích vykonávat svůj mandát osobně a není přitom vázán žádnými příkazy. Jestliže se tedy člen zastupitelstva obce nemůže zúčastnit zasedání zastupitelstva obce, není žádná možnost, aby se za něj zasedání zúčastnil kdokoliv jiný a hlasoval za něj.

Pořizování záznamů

20

Je možné zakázat či jinak upravit pořizování záznamů ze zasedání zastupitelstva?

Přípustné je v každém případě pořizování záznamů samotným zastupitelstvem pro potřeby, např. zápisu ze zasedání, a to i bez souhlasu přítomných, na základě tzv. úřední licence. Zakázat pořizování záznamů přítomnými není dle stanovisek Ministerstva vnitra a veřejného ochránce práv také samo o sobě možné, byť jistá omezení v tomto směru vyplývají pro pořizovatele z § 84 a násl. občanského zákoníku, zejména z § 88 odst. 2 občanského zákoníku. O zákazu by bylo možné uvažovat, pokud by jejich pořizování rušilo průběh zasedání.

21

Za jakých podmínek je možné zveřejňovat na webu obce průběh zasedání zastupitelstva obce, v písemné či zvukové podobě? Není to v rozporu se zákonem?

Zasedání zastupitelstva obce je ze zákona veřejné. Záznamy je možné pořizovat a zveřejňovat, a to i bez výslovného souhlasu zastupitelů, mj. podle § 88 občanského zákoníku, neboť vystoupení zastupitele na jednání zastupitelstva je veřejným vystoupením v záležitosti

veřejného zájmu. Je nicméně třeba, aby v záznamu nebyly informace, jejichž zveřejnění zákon zakazuje. Při audiovizuálním záznamu by nahrávací zařízení nemělo zaznamenávat jiné osoby, než zastupitele. Kamera by tak např. neměla zabírat galerii pro veřejnost. Ze zvukových záznamů, mají-li být následně zveřejněny na webu obce, je dále třeba odstranit případné osobní údaje soukromých osob (např. vystoupí-li občan s vyjádřením k projednávané věci, měly by být ze záznamu odstraněny informace, obsahující osobní údaje tohoto občana či jiných soukromých osob).

22

Člen zastupitelstva obce si pořizuje záznam ze zasedání zastupitelstva obce a následně jej zveřejňuje na webových stránkách politické strany, za kterou byl do zastupitelstva obce zvolen. Je takové jednání v souladu se zákonem?

Zasedání zastupitelstva obce je ze zákona veřejné a pořizovat si z něj záznam může obecně kdokoliv (tzn. jak sama obec, tak i kdokoli z účastníků zasedání – tedy i členové zastupitelstva či osoby z řad veřejnosti), a to i bez svolení ostatních účastníků zasedání. V případě pořizování záznamu je ale třeba dodržovat určité zásady, pomocí kterých je předcházeno případnému porušení zákona ve věcech zejména ochrany osobnosti. Žadoucí je především se vyvarovat situací, kdy by se součástí záznamu staly projevy osobní povahy (např. nečekané zdravotní potíže detailně zaznamenaných osob apod.). Obecně není možné zaznamenávat a šířit projevy člověka bez jeho souhlasu. V tomto případě ale platí výjimka podle § 88 odst. 2 občanského zákoníku: „Svolení není třeba ani v případě, když se podobizna, písemnost osobní povahy nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použije na základě zákona k úřednímu účelu nebo v případě, že někdo veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu.“ Co se zastupitelů týká, zde není pochyb o možnosti pořizování záznamu jejich podobizny i bez jejich souhlasu. U osob z řad veřejnosti, které budou přítomny na zasedání zastupitelstva, lze obecně konstatovat, že z pohledu informačního účelu záznamu není třeba souhlas s jejich zaznamenáváním, pokud budou tyto osoby na záznamu zachyceny přiměřeným způsobem. U osoby z řad veřejnosti, která aktivně na jednání zastupitelstva vystoupí k některému z bodů, lze záznam pořizovat vždy bez jejího souhlasu, neboť takové vystoupení je projevem politického práva a aktivity konkrétního občana, která již z povahy věci není a nemůže být anonymní. Je ovšem třeba rozlišovat příspěvek k diskusi na zasedání zastupitelstva a vystoupení s konkrétní žádostí vůči obci. Podle převládajícího názoru praxe (která však není v této věci jednotná) se v takovém případě neuplatní ochrana soukromí a osobních údajů, přičemž by však dotčené osoby měly být o pořizování záznamu (a jeho účelu) předem informovány. Pokud by mělo dojít následně ke zveřejňování záznamu, může být vhodným řešením právě vyjmutí té části, na které vystupují občané. Záznam je v takovém případě zapotřebí rovněž anonymizovat tak, aby nedošlo k porušení předpisů vztahujících se k ochraně osobních údajů. Pokud by některá z natáčených osob měla za to, že pořizováním zvukového záznamu jejího vystoupení v rámci zasedání zastupitelstva obce jsou dotčena její osobnostní práva, může se ochrany těchto práv domáhat cestou žaloby k soudu ve věcech občanskoprávních.

23

Je možné poskytnout audiovizuální záznamy z jednání zastupitelstva?

Tyto záznamy obecně nepochybně představují informaci ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím. V praxi může být ovšem sporné, zda jejich poskytnutí nebrání potřeba respektovat ochranu veškerých údajů a projevů osobní povahy (zúčastněných občanů, nikoli zastupitelů), obsažených v těchto záznamech. Městský soud v Praze nicméně v rozsudku ze dne 13. března 2012, č. j. 8 A 316/2011-47-50, odmítl názor, že by projev učiněný v rámci jednání zastupitelstva mohl mít povahu projevu osobní povahy; poskytnutí záznamu bez omezení by tedy v intencích tohoto judikátu nemělo nic bránit. Přesto ani tento názor nemusí být nesporný, neboť (kromě ochrany soukromí a projevů osobní povahy) může hrát teoreticky roli i ochrana osobních údajů občanů, vystupujících na jednání zastupitelstva (opět ovšem s výjimkou zastupitelů, kteří vykonávají veřejnou funkci).

Zápis

24

Musí být k zápisu ze zasedání zastupitelstva obce přiložen celý text smlouvy, jejíž uzavření bylo zastupitelstvem schváleno?

Schvaluje-li zastupitelstvo obce smlouvu, musí být taková smlouva dostatečně identifikovatelná. V zásadě je nutností schválit vždy alespoň všechny podstatné náležitosti smlouvy (právního jednání) a tyto náležitosti pak naformulovat do usnesení, které bude začleněno do zápisu ze zasedání. V tomto případě, tj. schválí-li zastupitelstvo pouze podstatné náležitosti smlouvy a nikoli celý její text, nemusí být text smlouvy ani přílohou zápisu. Na druhou stranu není vyloučeno, aby celá smlouva byla následně i v tomto případě k zápisu ze zasedání přiložena v zájmu posílení transparentnosti majetkových dispozic obce.

25

Jakým způsobem lze začlenit usnesení zastupitelstva do zápisu ze zasedání?

Usnesení zastupitelstva může být přijímáno buď až na konci, nebo v průběhu celého zasedání (např. u každého bodu programu zvlášť), a právě na tom také záleží, jak bude usnesení včleněno do samotného zápisu. Pokud tedy bude o usneseních hlasováno u každého programového bodu (což doporučujeme), je vhodné usnesení zaznamenat ke každému z projednávaných bodů. Pokud ale o usneseních bude hlasováno až na závěr, měla by veškerá usnesení být až na konci celého zápisu. Vše tedy záleží na pravidlech, která zastupitelstvo obce zvolí v rámci svého jednacího řádu nebo v rámci konkrétního rozhodnutí. Text usnesení musí být vložen přímo do textu zápisu nebo alespoň jako příloha, která je nedělitelnou součástí zápisu.

26

Jakým způsobem je nutné vyřídit námítky člena zastupitelstva proti zápisu ze zasedání?

Podle § 95 odst. 2 zákona o obcích bude o námítkách podaných členem zastupitelstva proti zápisu ze zasedání rozhodovat zastupitelstvo obce na následující schůzi po vznesení námitek. Zákon však neupravuje, jakou formu mají námítky mít ani jakou formou mají být vyřízeny. Je tedy vhodné, aby jedním z úvodních kroků zasedání bylo ústní přednesení námitek a následné rozhodnutí o nich. Tento postup je také možné upravit v rámci jednacího řádu.

27

Jak anonymizovat data při zveřejňování zápisu?

Je nutné, aby podle dat obsažených v dokumentu nebylo možné identifikovat konkrétní osobu, to znamená, že je nutné u fyzických osob začernit jméno a příjmení, adresu, datum narození nebo rodné číslo. Pokud je však zápis jen podán k nahlédnutí občanu obce při výkonu jeho práva podle § 16 odst. 2 písm. e) zákona o obcích, pak není na místě žádná anonymizace.

28

Může zastupitelstvo obce rozhodnout, že zápis ze zasedání zastupitelstva bude zveřejňován na úřední desce a na webových stránkách obce?

Ano, zveřejňování zápisů ze zasedání zastupitelstva je v některých obcích dobrým zvykem a žádoucím krokem vzhledem k principu otevřenosti veřejné správy. Vždy je však třeba důsledně dbát na ochranu údajů podle zvláštních předpisů. To se bude týkat zejména osobních údajů, které je nutné anonymizovat v souladu s předpisy na ochranu osobních údajů. Obdobně lze zveřejňovat i zápisy ze schůzí rady obce.

29

Jaké jsou podstatné náležitosti zápisu ze zasedání zastupitelstva?

V zápisu ze zasedání zastupitelstva musí být uveden počet přítomných členů zastupitelstva, jako doklad o tom, že zastupitelstvo je schopné se usnášet, a schválený program zasedání podle § 95 odst. 1 zákona o obcích. Dále je nutné zaznamenat průběh hlasování a výsledek hlasování, aby mohla být posouzena samotná platnost jednotlivých rozhodnutí (usnesení) zastupitelstva. V neposlední řadě je potom také nutností v zápisu zachytit přesné znění přijatých usnesení.

30**Je možné, aby si občan obce sám ofotil zápis ze zasedání zastupitelstva?**

Občan obce má právo do zápisu ze zasedání zastupitelstva nahlédnout a pořizovat si z něj výpisy. To zahrnuje i právo občana obce pořídit sám vlastním přístrojem (kamera, fotoaparát atd.) fotografie zápisu. Pokud občan využije svého práva a dostaví se na obecní úřad, kde požádá o nahlédnutí do zápisu, musí mu být poskytnut zápis v plném znění tak, jak byl pořízen a podepsán ověřovateli a starostou obce. V případě občana obce nelze provádět anonymizaci.

31**Co je považováno za zápis ze zasedání zastupitelstva obce (prvopis nebo až přeepsaná verze)?**

Pokud zastupitelstvo obce při pořizování zápisu ze zasedání postupuje způsobem, že nechá zapisovatele dělat si poznámky, případně psát nějaký prvopis, na základě kterých následně vypracuje zápis kompletní, je třeba za oficiální zápis považovat ten, který je podepsán podle zákona starostou nebo místostarostou a minimálně dvěma ověřovateli. Lze konstatovat, že i z těchto důvodů je na pořízení zápisu ze zasedání zastupitelstva ustanovením § 95 odst. 2 zákona o obcích stanovena lhůta 10 dnů od skončení zasedání. Zapisovatel v této lhůtě může bez jakýchkoliv problémů vypracovat originální zápis, a na ten se potom podepíše zákonem stanovené osoby. Tento zápis bude tím, který bude uložen na obecním úřadu a který bude předkládán občanům obce k nahlédnutí nebo k pořizování výpisů.

32**Jak podrobné musí být záznamy (např. diskuze) v zápisu ze zastupitelstva?**

Do jaké míry má být zaznamenáváno jednání, ovlivňuje zastupitelstvo samo dle svého uvážení. Skutečnost, zda bude záznam zapisován slovo od slova, nebo bude pouze zaznamenán výstižně obsah jednání, může tento orgán upravit v rámci svého jednacího řádu (zákonná povinnost, která by přikazovala diskusi zaznamenávat slovo od slova, neexistuje). Je ale nezbytné, aby usnesení byla vždy v zápise uvedena v plném znění tak, jak je zastupitelstvo přijalo.

33**Existují nějaké doplňující (doporučené) náležitosti zápisu ze zasedání zastupitelstva?**

Do zápisu ze zasedání je vhodné uvést místo a dobu konání zasedání, aby se předešlo sporům o pravidelnost scházení zastupitelstva (dodržení zákonné lhůty zasedání nejméně jedenkrát za 3 měsíce), potom jméno osoby, která zastupitelstvo řídí, jména ověřovatelů zápisu a zapisovatele. V neposlední řadě lze doporučit zaznamenat jmenovitě, kteří zastupitelé byli přítomni, kdo byl nepřítomen a omluven a kdo byl nepřítomen bez omluvy. Jedná se o praktickou pomůcku pro zjištění celkového počtu členů zastupitelstva a k posouzení usnášeníschopnosti, případně platnosti přijatých usnesení. Zastupitelstvo kromě toho může do zápisu zaznamenat veškeré další skutečnosti, které uzná za vhodné.

34**Může zápis ze zasedání zastupitelstva, který je poté k dispozici k nahlédnutí na obecním úřadě, obsahovat osobní údaje?**

Občané obce a fyzické osoby, které dosáhly věku 18 let a vlastní na území obce nemovitost, mají právo nahlížet do kompletní, neanonymizované verze zápisu. Jiné osoby mohou požadovat přístup k zápisu na základě zákona o svobodném přístupu k informacím, v takovém případě je ovšem ze zápisu nezbytné odstranit údaje, které podle zákona o svobodném přístupu k informacím poskytnout nelze (zpravidla většinu osobních údajů).

35**Je třeba pořizovat zápis ze zasedání zastupitelstva obce, když při zahájení jednání nebyla přítomna nadpoloviční většina všech členů zastupitelstva obce a předsedající v souladu se zákonem zasedání ukončil ihned při zahájení?**

Zákon o obcích stanovuje povinnost pořizovat zápis o průběhu zasedání zastupitelstva, který musí být podepsán starostou nebo místostarostou a určenými ověřovateli. Jedním z povinných údajů zápisu je uvedení počtu přítomných zastupitelů obce. Pokud došlo k situaci, kdy zasedání zastupitelstva bylo svoláno a nesešel se dostatečný počet zastupitelů (viz § 92 odst. 3 zákona o obcích), tak i tehdy je podle našeho názoru třeba zápis pořídit. V zápisu bude pak

uveden počet přítomných zastupitelů a konstatování, že vzhledem ke skutečnosti, že zastupitelstvo je v neusnáseníschopném počtu, je zasedání ukončeno.

36

Kdo může být ověřovatelem zápisu ze zasedání zastupitelstva?

Zápis o průběhu zasedání zastupitelstva obce podepisuje starosta nebo místostarosta a určení ověřovatelé. V případě určení ověřovatelů zápisu ze zasedání zastupitelstva zastáváme obdobný názor jako Odbor dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra, že ověřovatelem zápisu může být kdokoliv a nemusí se nutně jednat o zastupitele. Dotyčný by měl být pouze schopen osvědčit, že obsah zápisu dostatečně vyjadřuje dění na veřejném zasedání zastupitelstva a měl by být přítomný po celou dobu zasedání. Určení, kdo bude ověřovatelem zápisu, je na zastupitelstvu obce.

37

Jak se má zastupitelstvo vypořádat s námitkami svého člena proti zápisu ze zasedání?

O námitkách rozhoduje zastupitelstvo obce na svém nejbližším zasedání. Podrobnosti může stanovit jednací řád. Pokud jednací řád žádný postup nestanoví, postupuje se zpravidla tak, že zastupitelstvo o každé námitce hlasuje. Pokud je námitce vyhověno, zápis se v souladu s námitkou upraví.

38

Pokud se ve výpisu usnesení (písemném vyhotovení usnesení) objeví odlišná informace než v zápisu ze zasedání zastupitelstva, jaká informace je platná?

Přijatá usnesení jsou povinnou součástí zápisu ze zasedání zastupitelstva obce. Zápis ze zasedání zastupitelstva obce je veřejnou listinou dokládající průběh zasedání a jako každá veřejná listina je i zápis vybaven presumpcí správnosti svého obsahu, což znamená, že skutečnosti v něm uvedené je nutno pokládat za pravdivé, pokud se neprokáže opak. Znamená to tedy, že pouze text usnesení obsažený v zápisu ze zasedání zastupitelstva obce je právně relevantní. Správnost usnesení pořízeného ve formě samostatného výpisu z takového zápisu lze prokázat výhradně jeho shodou se zněním usnesení obsaženého v zápisu ze zasedání zastupitelstva obce. Za právně závazný lze tedy tzv. výpis usnesení považovat pouze tehdy, pokud se přesně shoduje s usneseními obsaženými v zápisu ze zasedání zastupitelstva obce.

39

Může být součástí zveřejněného zápisu zastupitelstva obce jako příloha prezenční listina, na které jsou originální podpisy členů zastupitelstva a tyto pak jsou následně zveřejňovány na webových stránkách obce?

V zápise ze zasedání obce je dle ustanovení § 95 odst. 1 zákona o obcích povinné uvést počet přítomných členů zastupitelstva obce, schválený pořad jednání zastupitelstva obce, průběh hlasování, jeho výsledek, přijatá usnesení a podpisy starosty nebo místostarosty a určených ověřovatelů. Další náležitosti zákon nevyžaduje, tudíž není třeba, aby přítomní členové byli označeni jmenovitě či byla uváděna prezenční listina s jejich podpisy. Přesto ani v zápise, ani v příloze není při zveřejňování třeba anonymizovat osobní údaje zastupitelů, mezi které patří i podpis, neboť se jedná o údaje osob veřejně činných. Další náležitosti (např. právě pořizování a zveřejňování prezenční listiny) je přitom možné vymezit v jednacím řádu zastupitelstva, který si dle svého uvážení schvaluje samo zastupitelstvo.

40

Je možné napsat zápis ze zasedání zastupitelstva obce rukou a to tak, že je zápis nečitelný? Jak v takovém případě postupovat?

Zákon o obcích nepředepisuje, v jakém formátu má být zápis ze zasedání zastupitelstva obce vypracován, není tedy vyloučeno, aby byl psán ručně, byť to patrně není obvyklé. Je-li však zápis jen velmi obtížně čitelný, je zjevné, že zpracováním takového zápisu není účel zákona o obcích v tomto směru v žádném případě naplněn. Doporučit lze zejména to, aby zastupitelstvo obce uložilo zapisovateli zápis strojově přepsat a předložit na dalším zasedání ke schválení.

41**Může občan obce, který se zúčastnil zasedání zastupitelstva obce, vznést námitku k zápisu z tohoto zasedání?**

Občan obce má právo podávat orgánům obce návrhy, připomínky a podněty, což může zahrnovat i připomínky k zápisu ze zasedání. Avšak, na rozdíl od námítky člena zastupitelstva obce nemá zastupitelstvo povinnost se jeho námitkou věcně zabývat a výslovně o její opodstatněnosti rozhodnout, jako tak činí u námítky vznesené zastupitelem obce. Záleží tak na zastupitelstvu obce, zda se takovou připomínkou bude zabývat.

42**Zápis ze zasedání zastupitelstva běžně podepisuje starosta a místostarosta (současně). Podepisují dokument oba, i když jeden z nich je omluven a zasedání zastupitelstva se osobně neúčastnil?**

Zákon nevyžaduje podpis obou a stačí, pokud je (vedle ověřovatelů) podepsán pouze jedním z nich. Současně ovšem nebrání stávající praxi, kdy jej podepisuje jak starosta, tak i místostarosta. Z uvedeného vyplývá, že v případě nepřítomnosti starosty/místostarosty nemá neuvedení podpisu jednoho z nich žádné následky.

43**Co by se stalo v případě, že by ověřovatel zápisu ze zasedání zastupitelstva odmítl zápis podepsat?**

Zákon o obcích upravuje postavení ověřovatele zápisu ze zasedání zastupitelstva jen velmi stručně, když v ustanovení § 95 odst. 1 stanoví, že „o průběhu zasedání zastupitelstva obce se pořizuje zápis, který podepisuje starosta nebo místostarosta a určení ověřovatelé (...)“. Podpis ověřovatele je tedy formální náležitostí zápisu, přičemž z dikce citovaného ustanovení plyne, že ověřovatelé by měli být alespoň dva. Smyslem tohoto institutu je pak nepochybně „autorizace“ zápisu ve smyslu ověření, že zhotovený zápis odpovídá skutečnému průběhu zasedání. Pokud tomu tak dle názoru ověřovatele není, nelze jej samozřejmě k podpisu nutit [podpis by však ověřovatelem neměl být v žádném případě odmítán z důvodu jeho nesouhlasu s rozhodnutím zastupitelstva, nýbrž právě a pouze tehdy, neodpovídá-li zápis skutečnosti; (ne)podepsání zápisu jinými slovy nemá sloužit k vyjádření politického postoje ověřovatele, ať už jím je člen zastupitelstva nebo jiná osoba]. Jelikož je zápis ze zasedání zastupitelstva nutno pořídit do 10 dnů a po této lhůtě jej zpřístupnit k nahlédnutí na obecním úřadě (§ 95 odst. 2 zákona o obcích), bude třeba splnit tuto povinnost i tehdy, odmítne-li některý ověřovatel (popř. oba/všichni/) zápis podepsat; v takovém případě se doporučuje poznamenat v zápisu tuto skutečnost a případné výhrady dotčeného ověřovatele, pokud jím byly sděleny, a projednat znění zápisu na následujícím zastupitelstvu. Právě zastupitelstvo obce jako orgán, o jehož zasedání se jedná (a současně vrcholný orgán místní samosprávy), by mělo s konečnou platností rozhodnout, zda zápis odpovídá skutečnému průběhu daného zasedání, nebo bude třeba jej upravit. O této otázce by zastupitelstvo mělo rozhodnout svým usnesením, jímž zhojí absenci podpisu ověřovatele. Ověřovatel sám tedy pochopitelně nemůže jednostranně dosáhnout znění zápisu dle své vůle, má však možnost vyjádřit své výhrady ke zpracovanému zápisu, přičemž tyto výhrady by měly, jak uvedeno, být v zápisu ze zasedání poznamenány a následně zastupitelstvem projednány.

44**Kolikátý den musí být vyhotoven zápis ze zasedání zastupitelstva obce a uložen na obecním úřadě tak, aby do něj mohli občané nahlédnout?**

Ustanovení § 95 odst. 2 zákona o obcích stanovuje, že zápis je nutno pořídit do 10 dnů po skončení zasedání. Po této lhůtě je nutné jej zpřístupnit k nahlédnutí na obecním úřadě. Jestliže se zasedání zastupitelstva obce konalo např. 28. 5. 2019, pak počíná lhůta 10 dní běžet ode dne následujícího, tj. od 29. 5. 2019. Posledním dnem, kdy by měl být zápis pořízen, je tedy 7. 6. 2019. To znamená, že od 8. 6. 2019 by měl být zápis zpřístupněn na obecním úřadě k nahlédnutí. Nicméně je třeba podotknout, že lhůta pro pořízení zápisu je jen pořádková a její nedodržení nemá vliv na zákonnost, a tím méně na platnost přijatých usnesení. Dochází ovšem k výraznému zásahu do právní jistoty a nelze vyloučit, že by přijatá usnesení mohla být vzhledem k okolnostem zpochybňována.

45**Co je výpis usnesení?**

V podstatě se jedná o písemné vyhotovení usnesení, které je pořizováno na základě požadavku dotčeného subjektu nebo pokud je nutné doložit existenci usnesení (např. katastrálnímu úřadu doložit rozhodnutí zastupitelstva o převodu nemovitosti). Zákon totiž nevyžaduje, aby usnesení, jako interní akt zastupitelstva či zápis ze zasedání zastupitelstva, bylo zveřejňováno (např. na webu či úřední desce). V některých případech je potom nezbytné, aby s přijatým usnesením byli dotyční seznámeni. V praxi je někdy výpis pořizován za účelem informování občanů. Právně závazné je ale pouze usnesení, které je včleněno do zápisu ze zasedání.

Jednací řády

46**Po jakou dobu je jednací řád zastupitelstva obce platný? Musí vydat každé nově zvolené zastupitelstvo nový jednací řád?**

Jednací řád, vydaný usnesením zastupitelstva obce, může být měněn nebo rušen opět jen usnesením zastupitelstva obce. Změny složení zastupitelstva obce nemají na jeho platnost žádný vliv. Vždy tedy záleží na daném zastupitelstvu obce, zda si přijme vlastní jednací řád, či se bude řídit již existujícím jednacím řádem, který byl přijat zastupitelstvem obce v minulosti.

47**Může jednací řád upravovat i neveřejná zasedání zastupitelstva obce?**

Zasedání zastupitelstva obce jsou vždy veřejná. Zákon o obcích však nezakazuje pořádání pracovních schůzí či jiných neformálních jednání. Na těch však nemohou být přijímána usnesení zastupitelstva obce jako projevy jeho rozhodovací pravomoci (zastupitelstvo může rozhodovat pouze v rámci svého řádně svolaného zasedání). Jejich průběh v jednacím řádu z povahy věci upravit lze. Žádoucí bude, aby s obsahem a výsledky takových schůzí byli seznámeni přítomní na následujícím zasedání zastupitelstva obce. Nutno rovněž upozornit, že má-li být věc předmětem řádně svolaného zasedání zastupitelstva obce, navzdory možné předchozí pracovní schůzce zastupitelstva obce je nutné, aby věc byla na řádně svolaném zasedání zastupitelstva obce řádně projednána (nelze tedy automaticky „předjednanou“ věc bez řádného projednání schválit).

48**Do jaké míry lze v jednacím řádu zastupitelstva usměrňovat realizaci práv člena zastupitelstva obce?**

Tato otázka je sporná a obecně ji zodpovědět nelze. Bez pochyby lze zákonem stanovená práva rozšiřovat, a naopak není možné je zužovat. „Usměrnování“ těchto práv (například omezit délku vystoupení) bude někdy z praktického hlediska nezbytné, aby mohlo zasedání vůbec smysluplně proběhnout. Na druhou stranu takové omezení nesmí zastupiteli fakticky upírat výkon práv, která mu zákon přiznává.

49**Lze v jednacím řádu upravovat pravidla pro činnost výborů zastupitelstva obce?**

Ano, taková úprava může být žádoucí (zákon č. 129/2000 Sb., o krajích takovou úpravu v případě jednacího řádu zastupitelstva kraje dokonce předpokládá). V jednacím řádu bude zejména možné a vhodné upravit podávání pravidelných informací o činnosti výborů, stanovit výborům kontrolní úkoly a povinnost ostatních orgánů poskytovat výborům součinnost.

50**Lze v jednacím řádu stanovit pořádková opatření?**

Za přípustná pořádková opatření lze považovat vykázaní z místnosti či odejmutí slova, dále možnost zasedání přerušit nebo dokonce ukončit, pokud je jeho průběh soustavně narušován. Podle názoru Ministerstva vnitra lze pořádková opatření uplatnit, i pokud nejsou výslovně zakotvena v jednacím řádu. Vychází se přitom z toho, že předsedající odpovídá za řádný průběh zasedání.

51**Je možné jednacím řádem regulovat diskuzi a vystupování účastníků zasedání?**

Jednacím řád může omezit vyjádření účastníků diskuze počtem vystoupení nebo jeho přiměřenou délkou. Vystoupení je přitom možné přerušit, pokud diskutující mluví mimo projednávaný bod nebo porušuje zákon či pořádek při jednání. Uvedená omezení však nesmějí fakticky znemožňovat realizaci práva občanů, zastupitelů a dalších osob vyjadřovat se na zasedání zastupitelstva obce. Pokud nastane důvod pro ukončení rozpravy, mělo by být ještě uděleno slovo všem, kteří se před tímto okamžikem do diskuze přihlásili. Obecně bude problematičtější projednávání věci bez rozpravy, které by mělo být, připustíme-li je vůbec, spíše výjimkou.

52**Jaký by měl být obsah jednacího řádu?**

Zákon o obcích se omezuje na ustanovení § 96, podle kterého „zastupitelstvo obce vydá jednací řád, v němž stanoví podrobnosti o jednání zastupitelstva obce“. Úprava se přitom nemusí vztahovat pouze na průběh vlastního zasedání, ale často bude obsahovat i záležitosti, které zasedání předchází a které po zasedání následují. Typicky bude tedy jednací řád obsahovat podrobnější úpravu svolání zasedání, jeho průběhu (způsob projednávání jednotlivých bodů), pořizování zápisu a jeho zveřejnění, jakož i zveřejnění dalších dokumentů, interakce zastupitelstva s ostatními orgány obce, pravidel činnosti výborů, práv občanů obce, způsobu hlasování a podobně. Konkrétní obsah vždy záleží pouze na potřebách zastupitelstva dané obce, přičemž nesmí být v rozporu se zákonem.

53**Lze stanovit vnitřní kontrolu dodržování jednacího řádu?**

Taková kontrola je samozřejmě možná a na rozdíl od kontroly prováděnou Ministerstvem vnitra může zahrnovat veškerá možná porušení jednacího řádu, nejen porušení zákona. Kontrola dodržování jednacího řádu bude příslušet zejména ověřovatelům zápisu ze zasedání, dále ji může prostřednictvím námitek provádět kterýkoliv člen zastupitelstva obce a konečně je úkolem kontrolního výboru zastupitelstva obce kontrola plnění usnesení obce, tedy i jednacího řádu.

54**Jaké jsou důsledky porušení jednacího řádu?**

Jelikož jednací řád není právním předpisem se všeobecnou platností (jako např. zákon), ale pouze vnitřním předpisem zastupitelstva obce, nelze se na jeho porušení dívat jako na porušení zákona. Pokud tedy jedná zastupitelstvo jinak, než jak předtím stanovilo ve svém jednacím řádu, a členové zastupitelstva takové jednání výslovně nebo mlčky akceptují, nemá tato odchylka žádné právní následky. Jednací řády také často zpřísňují ustanovení zákona o obcích (např. stanoví delší dobu pro zveřejnění informace o připravovaném zasedání na úřední desce). Porušení takového ustanovení pak může být stíháno pouhou „politickou odpovědností“. Pokud je však v uvedeném případě zachována zákonná lhůta, může jednání platně proběhnout.

55**Musí být jednací řád zastupitelstva obce povinně zveřejněn?**

Právní řád takovou povinnost výslovně neukládá, nicméně např. podle názoru Ministerstva vnitra může tato povinnost vyplynout z povahy jednacího řádu coby tzv. „hlavního dokumentu“ obce ve smyslu § 5 odst. 2 písm. b) zákona o svobodném přístupu k informacím nebo předpisu, podle kterého subjekt jedná a rozhoduje [§ 5 odst. 1 písm. e)]. Povinně zveřejňovanou informací je přitom třeba zveřejnit v sídle povinného subjektu a v jeho úřadovnách, a to na místě, které je všeobecně přístupné. Navíc je potřeba jednací řád zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup.

56**Je možné stížností podle § 175 správního řádu napadnout porušení jednacího řádu zastupitelstva nebo rady obce?**

Taková stížnost zásadně možná není. Jednací řád je pouze interním organizačním aktem daného orgánu (zastupitelstva či rady obce) a jeho porušení nebude obvykle znamenat autoritativní zásah do práv občanů, jakožto adresátů veřejné správy.

57

V jednacím řádu zastupitelstva obce došlo ke změnám. Změny byly schváleny usnesením, nebyly však ještě zaneseny do uceleného dokumentu. Kdy nastává platnost těchto změn?

Obecně platí, že smyslem jednacího řádu zastupitelstva obce je upravit nad rámec zákona o obcích náležitosti zasedání zastupitelstva obce. Vzhledem k tomu, že jednací řád zastupitelstva obce si schvaluje samo zastupitelstvo, je jen a pouze na uvážení zastupitelstva obce, jakou podobu bude jednací řád mít a od kdy se jím bude zastupitelstvo řídit. Platí, že přijetí jednacího řádu či jeho změn je prováděno prostřednictvím usnesení zastupitelstva obce. Usnesení zastupitelstva obce je platné, a to za předpokladu, že z jeho obsahu nevyplývá něco jiného, okamžikem jeho schválení. Lze tedy konstatovat, že pokud si zastupitelstvo odhlasovalo změny jednacího řádu, jsou tyto změny platné okamžikem přijetí usnesení, kterým se pravidla jednacího řádu mění (samozřejmě za předpokladu, že v usnesení nebylo stanoveno jinak). Skutečnost, že ucelený dokument nebyl v praxi dosud vyhotoven, nemá na dobu, od kdy je třeba se usnesením zastupitelstva obce řídit, vliv (opět nicméně za předpokladu, že v předmětném usnesení zastupitelstva obce není určeno jinak).

58

Je podmíněno zákonem či jiným právním předpisem schválit jednací řád zastupitelstva, nebo se při svojí činnosti může zastupitelstvo řídit pouze zákonem o obcích?

Ačkoliv zákon o obcích v ustanovení § 96 z jazykového hlediska povinnost přijmout jednací řád zastupitelstva obce stanovuje, podle odborných názorů přijetí jednacího řádu bezpodmínečně nutné není. Zákon o obcích (a ani jiný právní předpis) se situací, kdy jednací řád přijat není, nespojuje žádné právní následky.

Volby a neslučitelnost

59

Je umožněno policistovi (příslušníku bezpečnostního sboru) kandidovat do obecního zastupitelstva?

Podle současné úpravy neslučitelnost funkcí člena zastupitelstva obce upravuje § 5 odst. 2 a 3 zákona o volbách do zastupitelstev obcí, přičemž neslučitelnost funkcí člena zastupitelstva obce s výkonem služebního poměru příslušníka bezpečnostního sboru ve výše uvedeném ustanovení zmiňována není. V případě příslušníka Policie ČR je ale třeba vycházet i z dalších právních předpisů. Konkrétně se jedná o zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Funkce člena zastupitelstva obce s výkonem služebního poměru příslušníka Policie ČR je slučitelná, a to jak v případě, že by daný příslušník kandidoval jako nezávislý kandidát, resp. kandidoval za sdružení nezávislých kandidátů, tak i v případě, že je kandidátem uvedeným na kandidátní listině politické strany, politického hnutí nebo jejich koalic, pokud je na kandidátní listině uvedeno, že není členem žádné politické strany ani politického hnutí, neboť podle § 47 odst. 1 zákona o služebním poměru příslušník nesmí být členem politické strany nebo politického hnutí ani vykonávat činnost v jejich prospěch; volební právo příslušníka tím není dotčeno. Činnost člena zastupitelstva obce nelze dle našeho názoru jednoznačně považovat za výkon činnosti ve prospěch politické strany nebo hnutí, protože jeho mandát je mandátem reprezentativním a podle § 69 odst. 4 zákona o obcích vykonává člen zastupitelstva obce svůj mandát osobně a v souladu se svým slibem (který mluví jen o věrnosti republice a respektování zájmů obce a jejích občanů) a není přitom vázán žádnými příkazy. Samotný fakt, že příslušník bezpečnostního sboru byl zvolen (popř. kandiduje) do zastupitelstva obce za určitou politickou stranu nebo hnutí, neznamená automaticky, že bude vykonávat činnost v jejich prospěch. Při výkladu je možné přihlídnout též k § 70 zákona o obcích, podle kterého nesmí být člen zastupitelstva pro výkon své funkce zkrácen na právech vyplývajících z jeho pracovního nebo jiného obdobného poměru, a proto by neměl být zkrácen ani na svých právech vyplývajících ze služebního poměru, pokud k tomu nejsou zákonem jasně vymezené důvody.

60**Je překážkou k výkonu funkce zastupitele podmíněný trest odnětí svobody?**

Překážkou výkonu volebního práva je zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody. Toto omezení se vztahuje jak na aktivní volební právo (právo volit), tak na pasivní volební právo (právo být volen). O výkon trestu odnětí svobody se nejedná v případech, kdy soud podmíněně výkon trestu odnětí svobody odložil (tzn. že, došlo k udělení tzv. „podmínky“). Výše uvedené znamená, že překážka výkonu volebního práva se nevztahuje na podmíněné odložení trestu odnětí svobody.

61**Může místostarosta vykonávat i podnikatelskou činnost?**

Podnikání zastupitele obce (uvolněného i neuvolněného) není v rozporu se zákonem. Záleží pouze na zastupitelstvu obce, aby zvážilo a zhodnotilo, zda místostarosta, který je pro výkon své funkce uvolněn, se této funkci navzdory svému podnikání věnuje odpovídajícím způsobem. Navíc zákon o střetu zájmů s takovou situací přímo počítá, když veřejnému funkcionáři (tj. uvolněný zastupitel, neuvolněný starosta, místostarosta nebo jiný člen rady obce) ukládá povinnost do 30. června následujícího roku podat oznámení o činnostech, mezi které patří také podnikání nebo jiná samostatná výdělečná činnost.

62**Může být starosta jedné malé obce zároveň úředníkem městského úřadu jiné obce? Jako úředník by vykonával činnosti – rozpočet obce a vyúčtování dotací.**

Otázka slučitelnosti funkce člena zastupitelstva obce (starosty) je upravena zákonem o volbách do zastupitelstev obcí, podle kterého není možné vykonávat činnost, kterou vykonává zaměstnanec zařazený do obecního úřadu, do pověřeného obecního úřadu nebo finančního úřadu, a zároveň se jedná o výkon státní správy, který se přímo vztahuje k územní působnosti obce. Taktéž by se jednalo o neslučitelnost v případě zaměstnance jmenovaného starostou. Znamená to tedy, že pokud starosta 1. obce nebude jako úředník 2. obce vykonávat státní správu, která by se vztahovala k 1. obci (bylo by to teoreticky možné v případě, že by se jednalo např. o práci na pověřeném obecním úřadu obce, do jejíhož správního obvodu spadá 1. obec) nebo pokud nebyl jmenován starostou, je výkon funkce člena zastupitelstva 1. obce (starosty) možný.

63**Může ve volbách do obecního zastupitelstva kandidovat zaměstnanec obce – účetní?**

Otázka slučitelnosti funkce člena zastupitelstva obce je upravena v ustanovení § 5 odst. 2 a 3 zákona o volbách do zastupitelstev obcí, podle kterého není možné vykonávat činnost, kterou mj. vykonává zaměstnanec zařazený do obecního úřadu, do pověřeného obecního úřadu nebo finančního úřadu, a zároveň se jedná o výkon státní správy, který se přímo vztahuje k územní působnosti obce. Konkrétně to tedy znamená, že je teoreticky možné, aby nový člen zastupitelstva obce vykonával i nadále funkci účetního a např. i administrativního pracovníka obce. Zásadní podmínkou ovšem je, že pracovní náplň účetního a administrativního pracovníka obce nesmí spočívat ve výkonu státní správy, protože pak by došlo k zákonem předpokládané neslučitelnosti. V takové situaci by mělo v souladu s ustanovením § 55 zákona o volbách do zastupitelstev obcí dojít k vyslovení zániku mandátu zastupitele, pokud by nebyl neslučitelný stav do tří měsíců po ustavujícím zasedání zastupitelstva odstraněn. K posouzení, zda pracovní náplň spočívá ve výkonu státní správy, je podle našeho názoru nutné vycházet primárně z obsahu uzavřené pracovní smlouvy. Lze tedy shrnout, že účetní a v zásadě kterýkoliv zaměstnanec obce ve volbách do zastupitelstva obce kandidovat může, případná neslučitelnost by se řešila po zvolení. Ohledně (ne)slučitelnosti platí, že funkce zastupitele obce je neslučitelná s funkcí, kterou vykonává zaměstnanec zařazený do obecního úřadu, do pověřeného obecního úřadu nebo finančního úřadu, přičemž podmínkou je, že se musí jednat přímo o výkon státní správy vztahující se k územní působnosti příslušné obce (nebo rovněž o zaměstnance jmenovaného starostou či radou obce atd.).

64

Jestliže zastupitelstvo obce vysloví zánik mandátu člena zastupitelstva obce, je možné, aby dotčený člen zastupitelstva ještě na tomto jednání hlasoval? Kdy v takovém případě dochází k zániku mandátu?

Jestliže zastupitelstvo obce v souladu s ustanovením § 55 odst. 3 zákona o volbách do zastupitelstev obcí vysloví zánik mandátu člena zastupitelstva obce, tak podle ustanovení § 55 odst. 8 tohoto zákona mandát daného člena zastupitelstva obce zaniká dnem, kdy marně uplynula lhůta pro podání návrhu soudu podle § 59 odst. 3, nebo dnem právní moci rozhodnutí soudu, kterým nebylo usnesení nebo rozhodnutí podle ustanovení § 55 odst. 7 zrušeno. Uvedené tedy znamená, že po vyslovení zániku mandátu je třeba nejprve dotčenému členovi zastupitelstva obce předmětné usnesení doručit, načež po doručení započne běžet dvoudenní lhůta pro podání návrhu na soudní přezkum. Teprve marným uplynutím této lhůty (případně dnem právní moci rozhodnutí soudu, kterým nebylo dané usnesení zrušeno) mandát člena zastupitelstva obce zaniká. Poté dnem následujícím podle ustanovení § 56 zákona o volbách do zastupitelstev obcí nastupuje náhradník. Lze tedy konstatovat, že v den, kdy zastupitelstvo obce vysloví zánik mandátu člena zastupitelstva obce, může tento dotčený člen zastupitelstva obce svůj mandát bez jakéhokoliv omezení (samozřejmě dle svého uvážení) vykonávat. K zániku mandátu bezprostředně nedochází.

65

Jak lze chápat rozpor v situaci, kdy je zastupitel hlášen k trvalému pobytu v obci, ale fakticky v obci nebydlí, ve vztahu k ustanovení § 16 zákona o obcích a právu být volen do zastupitelstva?

Dle našeho názoru je zákonnou podmínkou volitelnosti toliko přihlášený trvalý pobyt v obci, do jejíhož zastupitelstva má být zastupitel zvolen, nikoliv to, zda osoba v místě trvalého pobytu skutečně bydlí. Naprosto výjimečně se vyskytly případy, že byl volič vyškrtnut ze seznamu voličů, protože u něj evidovaný trvalý pobyt je fiktivní a pouze účelově nahlášený. U zastupitele však k obdobné situaci – a tedy zbavení mandátu – dosud nedošlo. Podle našeho názoru přitom není v současnosti možné, aby byl z uvedeného důvodu vysloven zánik mandátu člena zastupitelstva obce.

Střet zájmů

66

Které osoby v obci podávají čestné prohlášení podle zákona o střetu zájmů?

Čestné prohlášení podle zákona o střetu zájmů podávají tzv. veřejní funkcionáři, uvedení v § 2 daného zákona. V případě obce jimi jsou všichni uvolnění členové zastupitelstva a z neuvolněných ti, kteří vykonávají funkci starosty, místostarosty nebo člena rady obce. Dále jimi jsou vedoucí úředníci podílející se na výkonu správních činností zařazení do obecního úřadu, člen statutárního orgánu, člen řídicího, dozorcího nebo kontrolního orgánu příspěvkové organizace, vedoucí zaměstnanec 2. až 4. stupně řízení (podle zákoníku práce) příspěvkové organizace s výjimkou právnických osob vykonávajících činnost školy nebo školského zařízení.

67

Znamená střet zájmů člena zastupitelstva obce při jednání orgánu obce, že je z projednávání věci vyloučen nebo že nesmí o této věci hlasovat?

Ne. Člen zastupitelstva obce, i když je ve střetu zájmů, je oprávněn se projednávání věci, již se střet zájmů týká, zúčastnit a je oprávněn i o této věci hlasovat. Pouze je povinen tento střet zájmů oznámit.

68

Má nějaký vliv na přijaté usnesení zastupitelstva obce, pokud člen tohoto zastupitelstva neoznámil svůj střet zájmů?

Skutečnost, že člen zastupitelstva obce při zasedání zastupitelstva neoznámí svůj střet zájmů, nemá na zákonnost přijatého usnesení žádný vliv.

69**Musí znovuzvolení starostové, místostarostové a další veřejní funkcionáři podávat výstupní a vstupní oznámení?**

Znovuzvolení do stejné funkce se považuje za skončení a zahájení funkce, přičemž tuto skutečnost zapíše obecní úřad do registru oznámení a o tomto zápisu informuje příslušného veřejného funkcionáře včetně data, dokdy je veřejný funkcionář povinen podat výstupní a vstupní oznámení. Veřejný funkcionář je povinen podat oznámení do 30 dnů ode dne, kdy jej do registru oznámení zapsal obecní úřad.

70**Jaké následky má pro člena zastupitelstva obce neoznámení střetu zájmů při jednání orgánů obce?**

Člen zastupitelstva obce, u něhož skutečnosti nasvědčují, že by jeho podíl na projednávání a rozhodování určité záležitosti v orgánech obce mohl znamenat výhodu nebo škodu pro něj samotného nebo osobu blízkou, pro fyzickou nebo právnickou osobu, kterou zastupuje na základě zákona nebo plné moci (střet zájmů), je podle zákona o obcích povinen sdělit tuto skutečnost před zahájením jednání orgánu obce, který má danou záležitost projednávat. Zákon o obcích však s porušením této povinnosti žádné následky nespojuje.

Podle zákona o střetu zájmů musí uvolněný člen zastupitelstva obce a dále i neuvolněný starosta, místostarosta a člen rady při jednání orgánu obce, ve kterém vystoupí v rozpravě, předložit návrh nebo je oprávněn hlasovat, oznámit svůj poměr k projednávané věci, jestliže se zřetelem k výsledku projednání věci by mu mohla vzniknout osobní výhoda nebo újma anebo má-li na věci jiný osobní zájem; to neplatí, jde-li jinak o prospěch nebo zájem obecně zřejmý ve vztahu k neomezenému okruhu adresátů. Oznámení podává ústně v průběhu jednání, nejpozději však před tím, než orgán přistoupí k hlasování; oznámení je vždy součástí zápisu z jednání. Nesplnění této povinnosti podle zákona o střetu zájmů je přestupkem, za který je možné uložit pokutu až do výše 50 000 Kč.

71**Jsem učitelem základní školy a zároveň členem rady obce. Rada obce má na základě proběhlého konkursu vybrat ze dvou uchazečů, přičemž jedním z uchazečů je i můj příbuzný. Jsem ve střetu zájmů? Mohu o výběru ředitele rozhodovat?**

Jde-li o osobu blízkou, jste ve střetu zájmů, nicméně to není překážkou pro vaše hlasování v radě obce. Účastníte-li se jednání rady, musíte skutečnost, že se jste s uchazečem příbuzní, oznámit a toto oznámení by se mělo stát součástí zápisu.

72**Kdo a k jakému okamžiku má povinnost zapsat starostu, místostarostu a další veřejné funkcionáře do registru oznámení?**

Obecní úřad má povinnost zapsat neprodleně, nejpozději však do 15 dnů ode dne zahájení nebo skončení výkonu funkce, jméno, popřípadě jména a příjmení veřejného funkcionáře, datum a místo jeho narození, obec, jeho funkci, kterou v obci zastává, a data zahájení a skončení výkonu jeho funkce.

Mandát zaniká všem zastupitelům první den voleb do zastupitelstva obce. Ovšem starosta, místostarosta a ostatní členové rady vykonávají standardně svoji funkci až do zvolení nových členů rady, starosty a místostarosty, ke kterému by mělo zpravidla dojít na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce.

Rada obce

73**Může zastupitelstvo zrušit rozhodnutí rady obce bez toho, aby to navrhl starosta?**

Takový postup zákon o obcích výslovně neumožňuje a v případě usnesení rady v otázkách, které jsou jí zákonem vyhrazeny, jej považujeme za nepřipustný. V otázkách, které nespádají do vyhrazených pravomocí rady, lze naopak zrušení usnesení rady zastupitelstvem (předtím, než bylo usnesení rady vykonáno) zřejmě připustit. Zastupitelstvo totiž může v těchto věcech

tak či tak usnesení rady fakticky eliminovat tím, že si danou záležitost vyhradí a rozhodne o ní samo.

74

Kdo podepisuje zápis ze zasedání rady obce? Pokud jsou přizvány i jiné osoby než radní, musí také podepsat zápis ze zasedání rady?

Zápis musí podepsat starosta spolu s místostarostou nebo jiným radním. Přítomnost dalších osob, které nejsou radními, nemá na uvedenou povinnost žádný vliv. Jejich podpis zápisu nad rámec uvedené povinnosti ovšem vyloučen není.

75

Je počet členů rady obce omezen? Jaké jsou následky, když je počet překročen?

Počet členů rady je regulován v ustanovení § 99 odst. 3 zákona o obcích. Počet členů rady je vždy lichý a činí nejméně 5 a nejvýše 11 členů. Počet členů nesmí přesahovat jednu třetinu z celkového počtu členů zastupitelstva. Rada se přitom nevolí tam, kde zastupitelstvo má méně než 15 členů. Jednou třetinou zastupitelů je 5 členů rady při počtu 15 zastupitelů. Zákon o obcích přímo stanoví, že počet členů rady nesmí tuto jednu třetinu přesahovat. Vyšší počet členů rady by tedy byl nezákonný, a obci by tak vznikla majetková újma kvantifikovatelná výší odměn vyššího počtu radních. Teoretickým (ovšem velmi sporným) řešením je na nejvyšší žaloba na náhradu majetkové újmy, avšak taková případná žaloba naráží na závažné problémy co do přiznání případné náhrady újmy obci. Zejména se jedná o otázku určitelnosti konkrétních odpovědných subjektů, možnou participaci celého zastupitelstva na vzniku újmy vzhledem k absenci aktivit podněcujících např. dozorovou činnost v dané věci, určení konkrétní výše škody vzhledem k případným solidárním dlužníkům a konečně zhodnocení otázky vlivu neúčelného hospodaření s majetkem obce. Vzhledem k těmto skutečnostem iniciaci takové žaloby spíše nedoporučujeme. Doporučujeme naopak dbát na vyvarování se takového nezákonného postupu zastupitelstva ve vztahu k řádnému výkonu správy obce a k řádnému hospodaření s majetkem obce.

76

Je možné zápisy ze schůzí rady zasílat e-mailem jednotlivým zastupitelům? Případně je možné anonymizovaný zápis ze schůzí rady obce zveřejnit na úředních deskách a taktéž způsobem umožňující dálkový přístup?

Obecně platí, že zastupitel má právo na veškeré informace týkající se samostatné působnosti obce, tedy včetně údajů, které by v případě jiných žadatelů o informace byly anonymizovány (osobní údaje, obchodní tajemství, ...). Zastupitel ovšem nemůže chráněné informace, které by v případě jiných žadatelů musely být anonymizovány, dále šířit. V případě výkonu přenesené působnosti má zastupitel, pokud jde o přístup k informacím, v zásadě stejné postavení jako kterýkoliv jiný žadatel podle zákona o svobodném přístupu k informacím. V uvedeném rozsahu lze tedy zápisy ze schůzí rady zastupitelům poskytnout. Zasílání emailem je možné, nicméně zejména v souvislosti s ochranou osobních údajů a dalších citlivých údajů, které se v zápisech mohou nacházet, je třeba dbát na zabezpečení takové komunikace.

Zápisy z jednání rady je možné zveřejnit (např. na internetových stránkách, na vývěsce obce), je ovšem nezbytné z nich odstranit (znečitelnit) všechny informace, jejichž zveřejnění zákon zakazuje.

77

Lze považovat za platný zápis ze schůze rady obce, ve kterém u jednotlivých projednaných bodů chybí údaj o návrhu usnesení, výsledku hlasování a přijatém usnesení?

Ustanovení § 101 zákona o obcích stanoví, jaké informace musí být v zápise z jednání rady obsaženy. Pokud tam některé informace chybí, pak jde o pochybení, které může být obci vytknuto při kontrole. Neplatnost právních jednání ale nastává pouze tehdy, pokud to zákon výslovně stanoví. V případě, že v zápise ze zasedání rady chybí některé náležitosti, zákon neplatnost automaticky nepředpokládá. Jedná se o vnitřní pochybení obce, které nemůže být na újmu platnosti právního jednání. Pokud by došlo ke sporu o platnost, bude tato skutečnost přičítána obci k její tíži. Pokud jsou v zápise chyby nebo je zápis neúplný, každý člen rady má právo podat proti zápisu námítky, o kterých rozhodne rada na svém nejbližším zasedání.

Tím je možné dosáhnout alespoň částečné nápravy. (Navíc se tak konkrétní radní může vyhnout případné odpovědnosti za usnesení, pro které sám nehlasoval.)

78

Může starosta měnit usnesení rady obce? Pokud ho změní, co s tím může zastupitel dělat? Jak postupovat, když zastupitel přijde na to, že usnesení z rady obce je dopsáno zpětně, aniž by se o něm jednalo?

Starosta usnesení rady obce měnit nemůže. Jestliže zápis ze schůze rady v důsledku zásahu starosty neodpovídá skutečnosti, měl by zejména člen rady na další schůzi rady vznést proti zápisu námítky – navrhnout, aby se rada usnesla na tom, že zápis bude upraven. Řadový člen zastupitelstva může leda navrhnout zastupitelstvu, aby jednání starosty projednalo, a příp. z něho vyvodilo důsledky (snížení odměny neuvolněného starosty či odvolání z funkce). Totéž platí v případě, že do zápisu ze schůze rady (popř. výpisu usnesení) bylo doplněno něco, o čem ve skutečnosti rada obce nejednala.

79

Jakým způsobem se volí noví členové rady, pokud ti stávající odstoupili?

Zákon o obcích průběh volby členů rady obce výslovně neupravuje, pouze v ustanovení § 84 odst. 2 písm. m) přiznává tuto pravomoc zastupitelstvu obce a v ustanovení § 91 zákona o obcích uvádí, že k volbě starosty, místostarosty a dalších členů rady obce dochází zpravidla na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce. Průběh volby členů rady obce nemá v zákoně o obcích žádnou speciální úpravu, použijí se tedy obecná ustanovení o usnášenischopnosti zastupitelstva obce (ustanovení § 92 zákona o obcích) a platné volbě zastupitelstva obce (ustanovení § 87 zákona o obcích). Průběh volby členů rady obce (veřejné, nebo tajné hlasování,...) si zastupitelstvo může blíže upravit, a to prostřednictvím volebního řádu či jiné směrnice, což je komplexnější alternativa, nebo zastupitelstvo může blíže upravit průběh pouze jedné konkrétní volby bez toho, aby přijímalo volební řád či jakýkoliv jiný dokument, a to před volbou samotnou přijetím usnesení o průběhu této volby.

80

Může se člen zastupitelstva obce o své vlastní vůli účastnit jednání rady obce, aniž by byl členy rady přizván k projednávání nějakého bodu?

Ustanovení § 101 odst. 1 zákona o obcích stanovuje, že schůze rady obce jsou neveřejné. Dále je stanoveno, že rada obce může k jednotlivým bodům svého jednání přizvat dalšího člena zastupitelstva obce a jiné osoby. Znamená to tedy, že určení, kdo se bude schůze rady obce účastnit, záleží plně na uvážení rady obce. Není-li tedy zastupitel členem rady obce a rada s jeho účastí na své schůzi nesouhlasí, účastnit se jednání rady nemůže, leda by ho rada přizvala k projednávání.

81

Na ustavujícím zasedání zastupitelstva obce, které má 15 členů, byli jednohlasně zvoleni všichni členové rady obce, aniž by se zřízení rady obce vůbec odsouhlasilo. Je v takovém případě rada obce právoplatně zvolena?

Podle ustanovení § 99 odst. 3 zákona o obcích platí, že rada obce se nevolí v obcích, kde zastupitelstvo obce má méně než 15 členů. Jinými slovy tedy platí, že jestliže má zastupitelstvo obce alespoň 15 členů, musí být rada obce zřízena ze zákona. V takovém případě je jakékoliv schvalování zřízení rady obce z povahy věci nadbytečné, a k žádnému pochybení tudíž nedošlo.

82

Počet členů rady byl stanoven na 7. Nyní 2 členové rady obce odstoupili. Jaký následek nastane, nepodaří-li se počet členů v radě doplnit na požadovaných 7? Hrozí obci, která bude mít 5 členů rady namísto 7, nějaká sankce?

Jelikož počet členů rady určuje zastupitelstvo (nemusí tak činit výslovně, ale fakticky tím, kolik členů zvolí), které také volí členy rady ze svých členů, je možné doplnit chybějící členy rady na dalším jednání zastupitelstva. Jestliže nebude doplněno a počet členů rady nebude nižší než 5 (což je nejnižší počet vyžadovaný zákonem), nemá to na činnost rady vliv, a ta může dále jednat i v případě 5 členů. Jestliže bude mít rada obce 5 členů namísto 7, nehrozí obci žádná sankce.

Počet členů rady je regulován v ustanovení § 99 odst. 3 zákona o obcích. Počet členů rady musí být lichý a činí nejméně 5 a nejvýše 11 členů. Počet členů nesmí přesahovat jednu třetinu z počtu členů zastupitelstva. Rada se přitom nevolí tam, kde zastupitelstvo má méně než 15 členů. Dojde-li v průběhu funkčního období ke změně v počtu zvolených členů rady obce, ať již směrem nahoru či dolů, ovšem při zachování výše uvedených pravidel, nejde o rozpor se zákonem a takový postup je možný. Počet členů rady obce nesmí klesnout pod 5. Pokud by počet členů klesl pod 5 a nedošlo by k jejich doplnění na dalším jednání zastupitelstva, přešly by pravomoci rady na zastupitelstvo obce.

Výbory a komise

83

V obci je kromě finančního a kontrolního výboru zřízen zastupitelstvem též výbor lesního hospodaření, který je pověřen kontrolováním lesního hospodaření. Je tento výbor současně kompetentní kontrolovat i finanční stránku hospodaření v lese?

Zastupitelstvo zřizuje výbory jako své iniciativní a kontrolní orgány. Postavení finančního a kontrolního výboru je v jistém smyslu jedinečné v tom, že přímo ze zákona mají úkol kontrolovat. Ostatní výbory mohou kontrolovat, pokud je k tomu pověřil zastupitelstvo.

84

Musí být členové výborů zároveň členy zastupitelstva?

Členem zastupitelstva musí být pouze předseda výboru, výjimku představuje osadní výbor, kde ani předseda výboru nemusí být členem zastupitelstva. V ostatních případech může být členem výboru zastupitelstva obce kdokoliv (nikoliv tedy pouze člen zastupitelstva obce).

85

Může být počet členů výboru zastupitelstva sudý?

Počet členů výboru zastupitelstva musí být vždy lichý. Je možné, aby výbor krátkodobě pracoval v sudém počtu, např. při rezignaci jednoho člena, než zastupitelstvo zvolí nového. Rovněž sudý počet členů nemá žádný vliv na možnost výboru pracovat. Neměl by to ale být trvalý stav. Zastupitelstvo by tedy mělo zřídit výbor vždy v obsazení lichého počtu členů.

86

Musí činnost výboru zastupitelstva skončit s volebním obdobím zastupitelstva?

Výbory jsou iniciativní a kontrolní orgány zastupitelstva, nejsou to orgány obce a nemohou samostatně existovat. Jejich existence je odvozena od zastupitelstva obce, a tak zanikají společně s ním, a to dnem voleb. Nic samozřejmě nebrání novému zastupitelstvu výbor ve stejném obsazení znovu zřídit.

87

Je možné, aby člen výboru rezignoval zpětně?

Podle našeho názoru nelze rezignovat zpětně. Zákon o obcích a ani jiný právní předpis výslovně neupravuje okamžik zániku členství ve výboru v případě rezignace, nicméně se považuje členství výboru za ukončené nejdříve v okamžiku, kdy člen projeví svoji vůli rezignovat vůči zastupitelstvu či výboru, případně obecnímu úřadu. Opačný závěr by vedl k situacím, kdy by člen výboru v určitém období vykonával pravomoci člena výboru, následně by rezignoval zpětně k datu předcházejícímu tomuto období, což by vyvolávalo právní nejistotu ohledně činnosti celého výboru v daném období.

Kontrolní a finanční výbor

88

Může kontrolní výbor kontrolovat průběh zadávání veřejných zakázek obcí?

Obec jako územní samosprávný celek musí při zadávání veřejné zakázky postupovat zejména v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek. Zadávání veřejných zakázek je výkonem

samostatné působnosti, přičemž zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. Kontrolní výbor kontroluje dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem na úseku samostatné působnosti, kontroluje plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce, je-li zřízena, a plní další kontrolní úkoly, jimiž jej pověřilo zastupitelstvo obce. Z uvedeného vyplývá, že kontrolní výbor může kontrolovat průběh zadávání veřejné zakázky obce coby zadavatele.

89

Jaké mají kontrolní výbor a finanční výbor pravomoci?

Výbory jsou iniciačními a kontrolními orgány zastupitelstva. Výstupy z jejich činnosti mají pouze interní charakter a slouží zastupitelstvu obce. Sami nemohou ukládat jiným orgánům obce nápravná opatření apod.

Zákon o obcích stanoví, že finanční výbor kontroluje hospodaření obce a kontrolní výbor kontroluje plnění usnesení zastupitelstva a rady obce a kontroluje dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem ve věcech samostatné působnosti obce. Finanční a kontrolní výbor nejsou při plnění těchto úkolů odkázány na pověření zastupitelstva k provedení kontroly a mohou tedy (resp. měly by) v rámci uvedené zákonné působnosti vyvíjet svou činnost z vlastní iniciativy.

Další úkoly může finančnímu a kontrolnímu výboru ukládat zastupitelstvo.

90

Je možné odvolat všechny členy kontrolního či finančního výboru?

Ano, odvolávání (stejně jako volba) členů výborů je vyhrazenou pravomocí zastupitelstva a zákon v tomto směru nestanoví zastupitelstvu žádné omezení. Je však třeba pamatovat na to, že tyto výbory jsou zřizovány povinně, a k jejich fungování je třeba náležitě personální obsazení. Proto v případě odvolání všech členů těchto výborů bude zároveň nutné co nejdříve zvolit členy nové.

91

Do kdy je třeba zřídit kontrolní výbor a finanční výbor?

Kontrolní i finanční výbor jsou povinně zřizované výbory zastupitelstva obce a ačkoli zákon žádnou lhůtu výslovně nestanoví, měly by být k naplnění uvedené povinnosti zřízeny pokud možno již na ustavujícím zasedání zastupitelstva.

92

Nahrazuje kontrola provedená kontrolním výborem činnost kontrolních orgánů stojících vně obce?

Kontrola prováděná kontrolním výborem má jiný charakter než činnost kontrolních orgánů stojících mimo obec (např. krajských úřadů nebo různých inspekcí). Zatímco zjištění kontrolního výboru slouží pouze jako podklad pro jednání zastupitelstva obce, vnější kontrolní orgány mají zpravidla k dispozici právní nástroje k donucení obce jednat v souladu se zákonem. Oba systémy by se nicméně měly doplňovat, resp. interní kontrola, má-li plnit svůj účel, by měla ideálně předejít nutnosti vnějších kontrolních zásahů.

93

Kdo může podat návrh na odvolání člena finančního nebo kontrolního výboru? Musí odvolání schválit zastupitelstvo obce?

Odvolávat členy výborů je vyhrazeno zastupitelstvu, které může odvolat člena výboru na svém (veřejném) zasedání. Právo předkládat návrhy k zařazení na pořad jednání připravovaného zasedání zastupitelstva obce mají jeho členové, rada obce a výbory. Tyto subjekty tedy mohou podávat návrhy, jimiž se zastupitelstvo musí věcně zabývat (nikoli jim však nutně vyhovět). Zastupitelstvo však může otázku odvolání člena výboru projednat i na základě podnětu občana obce, a pokud by se jednalo o žádost podepsanou alespoň 0,5 % občanů obce, bylo by povinností zastupitelstva takovou žádost věcně projednat do 90 dnů, opět nicméně bez nutnosti žádosti vyhovět.

94

Za jakých podmínek může být odvolán člen kontrolního nebo finančního výboru z funkce?

Právní řád nestanovuje žádné podmínky, které musí být splněny, aby mohl být odvolán člen

kontrolního nebo finančního výboru z funkce. Výbory jsou ze své činnosti odpovědný zastupitelstvu, které má vyhrazeno volit a odvolávat členy výborů z funkce. Záleží tedy na politické vůli zastupitelstva, zda se rozhodne člena výboru odvolat.

95

Může kontrolní výbor kontrolovat, zda byly splněny zákonné podmínky pro obsazení místa vedoucího úředníka, zejména zda bylo řádně vyhlášeno a zveřejněno výběrové řízení?

Kontrolní výbor kontroluje mimo jiné i dodržování právních předpisů obecním úřadem na úseku samostatné působnosti. S ohledem na to, že přijímání úředníků zařazovaných do obecního úřadu patří do samostatné působnosti obce, může kontrolní výbor kontrolovat i dodržování zákona o úřednících územních samosprávných celků, který stanovuje podmínky pro obsazení místa vedoucího úředníka.

96

Může být členem kontrolního výboru občan obce, který není zastupitelem obce? Jak bude stanovena jeho odměna?

Člen výboru nemusí být zastupitelem obce, v případě většiny výborů (s výjimkou osadního) nemusí jít ani o občana obce. Rozhodnutí o tom, kdo bude členem výboru, je vyhrazeno zastupitelstvu obce. Členy finančního ani kontrolního výboru nemohou být starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu a ani osoby zabezpečující rozpočtové a účetní práce na obecním úřadu.

Předsedou výboru musí být vždy člen zastupitelstva obce; to neplatí, jde-li o předsedu osadního výboru.

O odměnách pro členy výborů, kteří nejsou členy zastupitelstva obce, rozhoduje zastupitelstvo obce. Výše odměny v těchto případech závisí na uvážení zastupitelstva obce.

97

Může kontrolní výbor v rámci kontroly dodržování právních předpisů kontrolovat dodržování jakéhokoliv právního předpisu?

Kontrolní výbor je ze zákona oprávněn a povinen kontrolovat dodržování právních předpisů na úseku samostatné působnosti u dalších výborů zastupitelstva obce, vč. finančního výboru, a u obecního úřadu (starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu, je-li tato funkce zřízena, a zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu), nikoliv u jiných orgánů obce či na úseku přenesené působnosti. Ke kontrole dodržování právních předpisů obecním úřadem nebo jiným výborem na úseku samostatné působnosti nepotřebuje kontrolní výbor zmocnění zastupitelstva. Vedle uvedené kontroly dodržování právních předpisů plní kontrolní výbor i další kontrolní úkoly, jimiž jej pověřil zastupitelstvo obce. S ohledem na působnost zastupitelstva, které se v zásadě týká pouze samostatné působnosti, nelze dle našeho názoru pověřit kontrolní výbor kontrolou dodržování zákonů na úseku přenesené působnosti.

98

Jaké pravomoci má finanční výbor?

Finanční výbor je povinně zřizovaný výbor, který ze zákona provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce, dále pak plní další úkoly, jimiž jej pověřil zastupitelstvo obce. Jde však stále pouze o poradní a iniciativní orgán zastupitelstva obce, nemůže tedy realizovat žádná sankční ani nápravná opatření. Z provedených kontrol finanční výbor vyhotovuje zápis, který je následně předkládán zastupitelstvu obce. Záleží pak pouze na zastupitelstvu obce, zda na základě zápisu a dalších předložených materiálů bude jakýmkoli způsobem jednat, nebo nikoliv.

Při výkonu kontrolní činnosti je finanční výbor oprávněn požadovat předložení potřebných dokladů (pokud se vztahují k předmětu kontroly) od obecního úřadu.

Osadní výbor

99

Kdo by měl být zvolen členem osadního výboru?

Členy osadního výboru volí zastupitelstvo z řad občanů obce, kteří jsou přihlášení k trvalému pobytu v té části obce, pro kterou je osadní výbor zřízen. Žádný návod, jak kandidáty hledat a podle jakých kritérií se při volbě řídit, zákon nedává. Taková otázka je zcela na rozhodnutí zastupitelstva obce.

100

Co se rozumí „částí obce“ v souvislosti se zřízením osadního výboru?

Byť je pojem část obce vymezen ustanovením § 27 odst. 2 zákona o obcích jako „evidenční jednotka vytvářená budovami s čísly popisnými a čísly evidenčními přidělenými v jedné číselné řadě, která leží v jednom souvislém území“, má se za to, že pojem část obce není v zákoně o obcích používán pouze v tomto jediném významu. V případě osadního výboru se přikláníme k tomu, že je pojem „část obce“ nutno chápat v obecném slova smyslu, tzn. jako konkrétně vymezené území obce.

101

Je obec povinna osadnímu výboru předkládat návrhy předkládané zastupitelstvu a radě, které se týkají dané části obce?

Vzhledem k tomu, že osadní výbor má ze zákona právo se k těmto návrhům vyjadřovat, je nutné umožnit mu se s nimi seznámit. Postup informování výboru bude vhodné upravit v jednacích řádech. Samotné nepředložení návrhu výboru však není důvodem neplatnosti následně zastupitelstvem obce přijatého rozhodnutí.

102

Je osadní výbor oprávněn se vyjadřovat k prodeji obecního pozemku, který se nachází v části obce, pro kterou je výbor zřízen?

Osadní výbor je oprávněn vyjadřovat se k návrhům předkládaným zastupitelstvu obce a radě obce k rozhodnutí, pokud se týkají dané části obce. Na takový návrh by měl být zřejmě osadní výbor upozorněn a rovněž může sám aktivně informace o těchto návrzích vyžadovat. Na zákonnost rozhodnutí zastupitelstva o prodeji pozemku však neprojednání věci výborem vliv nemá.

103

Musí jednací řád zastupitelstva upravovat jednání osadního výboru?

Jednání výboru je v obecných rysech upraveno v zákoně o obcích a jednací řád zastupitelstva obce se mu nemusí věnovat. Pokud v jednacím řádu zastupitelstva obce pravidla jednání výboru obsažena budou, nesmějí odporovat ustanovením zákona, ani je nijak limitovat. Pokud jednání osadního výboru nad rámec požadavků zákona neupraví zastupitelstvo obce v jednacím řádu zastupitelstva obce nebo osadnímu výboru neschválí vlastní jednací řád, nic nebrání samotnému osadnímu výboru, aby si vlastní jednací řád přijal sám.

104

Kdo může být předsedou osadního výboru a jaká jsou jeho práva?

Na rozdíl od ostatních výborů, předsedou osadního výboru nemusí být člen zastupitelstva, ale kterýkoliv občan přihlášený k trvalému pobytu v té části obce, pro kterou je osadní výbor zřízen. Oproti jiným občanům má pak předseda osadního výboru podle zákona o obcích právo, aby mu na zasedání zastupitelstva bylo uděleno slovo, kdykoliv o to požádá.

105

Jaké jsou možnosti a omezení činnosti osadního výboru?

Ze zákona má právo předkládat zastupitelstvu, radě a výborům návrhy týkající se rozvoje části obce a rozpočtu obce, vyjadřovat se k návrhům předkládaným zastupitelstvu obce a radě obce k rozhodnutí, pokud se týkají části obce, a vyjadřovat se k připomínkám a podnětům předkládaným občany obce, kteří jsou hlášeni k trvalému pobytu v části obce, orgánům obce. Osadní výbor je přitom stále iniciativním a kontrolním orgánem zastupitelstva a zastupitelstvo jej může pověřovat úkoly. Ze své činnosti se zodpovídá osadní výbor zastupitelstvu obce.

106**Je třeba vydávat zvláštní usnesení o počtu členů osadního výboru?**

Osadní výbor má minimálně 3 členy, přičemž počet členů výboru by měl být vždy lichý. Nic obecně nebrání tomu, aby zastupitelstvo obce jediným usnesením osadní výbor zřídilo, rozhodlo o počtu jeho členů a zároveň je zvolilo. Učinit lze samozřejmě též jeden nebo více těchto kroků zvlášť.

107**Pokud zanikne osadní výbor na konci funkčního období zastupitelstva, musí být v dalším volebním období opětovně zřízen?**

Existence výborů (i osadních) zastupitelstva je spjata s funkčním obdobím zastupitelstva obce. Znamená to tedy, že osadní výbor zaniká současně s uplynutím funkčního období zastupitelstva obce, které jej ustanovilo. Po volbách bude záležet na zastupitelstvu obce, zda osadní výbor znovu zřídí, a koho do něj případně zvolí.

108**Jak postupovat, pokud starosta nechce povolit založení osadního výboru na žádost občanů?**

O zřízení výborů rozhoduje zastupitelstvo, nikoliv starosta. Jedná se však o oprávnění, nikoliv povinnost zastupitelstva. Občané mohou požadovat projednání tohoto požadavku zastupitelstvem obce; bude-li žádost podepsána nejméně 0,5 % občanů obce, musí být projednána na jeho zasedání nejpozději do 90 dnů.

Výbor pro národnostní menšiny

109**Má výbor pro národnostní menšiny nějaké pravomoci?**

Stejně jako ostatní výbory může i výbor pro národnostní menšiny předkládat svá stanoviska a návrhy zastupitelstvu obce. Vedle toho platí, že v obci obývané příslušníky národnostních menšin se název obce, jejích částí, ulic a jiných veřejných prostranství a označení budov státních orgánů a územních samosprávných celků uvádějí též v jazyce národnostní menšiny, jestliže se v posledních dvou sčítáních lidu hlásilo k této národnosti vždy alespoň 10 % občanů obce, pokud o to požádají zástupci příslušné národnostní menšiny prostřednictvím výboru pro národnostní menšiny a pokud ten svým usnesením návrh doporučí. Takovému návrhu je obec povinna vyhovět.

110**Musí být ve výboru pro národnostní menšiny zastoupeny všechny národnostní menšiny?**

Zákon tuto otázku výslovně neupravuje, záleží tedy na zastupitelstvu, aby zvážilo, jaké zastoupení bude v tomto ohledu odpovídat místním potřebám.

111**Může zastupitelstvo výbor pro národnostní menšiny zřídit, i když v obci 10% zastoupení těchto menšin není?**

Zastupitelstvo může vedle obligatorních výborů, jejichž zřízení požaduje zákon, kdykoliv zřízovat i jiné výbory dle vlastního uvážení. Nic tedy nebrání tomu, aby zastupitelstvo zřídilo výbor pro národnostní menšiny i v případech, kdy není splněna podmínka 10% zastoupení. Na takový výbor se však dle našeho názoru nebudou vztahovat ustanovení zákona o obcích týkající se povinného složení výboru, ani ustanovení týkající se případné povinnosti obce uvádět v jazyce národnostní menšiny název obce, jejích částí, ulic a jiných veřejných prostranství a označení budov státních orgánů a územních samosprávných celků.

112**Výbor pro národnostní menšiny se dle zákona zřizuje v obci, kde žije alespoň 10 % občanů hlásících se k národnosti jiné než české a pokud o to písemně požádá spolek zastupující zájmy národnostní menšiny. Má se na mysli 10 % občanů jedné národnosti, nebo může být těchto 10 % občanů příslušníky různých národností vyjma české?**

Jelikož zákon o obcích nestanovuje požadavek, že se musí jednat o příslušníky jedné národnostní menšiny, je nutné dojít k závěru, že se může jednat o příslušníky různých národností.

113

Lze výbor pro národnostní menšiny obsadit, i pokud nejsou zájemci o členství z řad příslušníků národnostních menšin?

V případě, že nelze splnit pro nedostatek kandidátů z řad národnostních menšin podmínku, že nejméně polovinu členů výboru musí tvořit příslušníci národnostních menšin, lze výbor pro národnostní menšiny obsadit jinými zájemci.

114

Jaké musí být složení výboru pro národnostní menšiny?

Nejméně polovinu členů výboru musí tvořit příslušníci národnostních menšin, ledaže tuto podmínku nelze splnit pro nedostatek kandidátů z řad národnostních menšin. Lze tedy doporučit, aby obec v dostatečném časovém předstihu před samotnou volbou členů výboru pro národnostní menšiny uveřejnila výzvu případným zájemcům o členství.

Komise rady

115

Může rada obce přenést některé své pravomoci na komise?

Rada obce se při své činnosti musí pohybovat pouze v mezích, které jí vytyčuje zákon. Ten umožňuje radě obce přenést některé své pravomoci na starostu obce, obecní úřad či obecní policii, nikoliv však na své komise, což vyplývá i z povahy komisí jakožto orgánů iniciačních a poradních.

116

Jak vypracovat zápisy z jednání komisí?

V zásadě vždy bude záležet na radě obce jakožto zřizovateli komise, v jaké formě a rozsahu bude zápisy z jednání a jiné písemné výstupy od komise vyžadovat. V případě komisí pověřených výkonem přenesené působnosti stanoví požadavky na podobu písemností příslušné právní předpisy upravující výkon přenesené působnosti.

117

Jakým způsobem jednají komise rady obce?

Zákon o obcích pouze stanoví, že se komise coby poradní a iniciativní orgány rady obce usnášejí většinou hlasů všech svých členů. Pravidla pro jednání a formu výstupů z činnosti komisí buď stanoví rada obce, nebo si je určí samy komise.

118

Končí činnost komisí současně s koncem funkčního období rady?

Byť zákon tuto otázku zcela výslovně neřeší, dovozujeme, že s koncem funkčního období rady obce končí i funkční období komisí, a to vzhledem k povaze těchto orgánů coby poradních a iniciativních orgánů rady obce. Možnost kontinuálního pokračování činnosti bez dalšího připadá v úvahu u komisí, jimž byl svěřen výkon přenesené působnosti, neboť jejich spojení s radou obce je menší. Tyto komise mají samostatnou a na radě obce relativně nezávislou agendu (konec výkonu pravomocí stávající rady obce nemá tedy na činnost těchto komisí vliv).

119

Náleží předsedovi komise rady obce odměna za výkon této funkce?

Není-li předseda komise rady obce člen zastupitelstva, zákonný nárok na poskytnutí odměny nemá, nicméně o jeho odměně může dle svého uvážení rozhodnout zastupitelstvo, kterému je tato pravomoc vyhrazena. Stejně tak, je-li předsedou komise rady obce neuvolněný zastupitel, zákonný nárok na poskytnutí odměny rovněž nemá, nicméně o jeho odměně může rozhodnout zastupitelstvo, kterému je tato pravomoc vyhrazena, přičemž nařízení vlády stanoví maximální výši této odměny. Je-li člen zastupitelstva uvolněn pro výkon této funkce, náleží mu za ní odměna automaticky ze zákona (v případě uvolněného zastupitele nicméně platí, že v případě souběhu výkonu více funkcí náleží uvolněnému členovi zastupitelstva obce odměna za tu z jeho funkcí, za kterou náleží nejvyšší odměna).

120**Kdo může být členem komise rady obce?**

Na členy komise zákon o obcích žádné požadavky neklade. Jejich výběr tedy závisí na radě obce, která o zřízení komise a rovněž o jejím personálním obsazení rozhoduje. Pouze pokud komise působí jako výkonný orgán v oblasti přenesené působnosti, může být předsedou komise jen osoba, která, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, prokázala zvláštní odbornou způsobilost v oblasti komisi svěřené přenesené působnosti.

121**Může zastupitelstvo v obci, kde se rada obce nevolí, vedle výborů zřizovat i komise?**

V obcích, kde je volena rada obce, je vyhrazeno zřizování a zrušování komisí radě obce. V obcích, kde se rada obce nevolí, přechází tato pravomoc na starostu obce, nicméně nikoliv jako pravomoc vyhrazená, proto je možné, aby si zastupitelstvo obce tuto pravomoc vyhradilo pro sebe.

122**Je možné, aby v obci, kde se rada obce nevolí, schvalovalo personální složení komisí zastupitelstvo?**

V obcích, kde je volena rada obce, je vyhrazeno rozhodování o personálním složení radě obce. V obcích, kde se rada obce nevolí, přechází tato pravomoc na starostu obce, nicméně nikoliv jako pravomoc vyhrazená, proto je možné, aby si zastupitelstvo obce tuto pravomoc vyhradilo pro sebe. Je však na zvážení, zda je vhodné, aby zastupitelstvo obce v obcích, kde se rada obce nevolí, zřizovalo komise, když poradními a iniciativními orgány zastupitelstva obce jsou primárně výbory. Stejně tak nemusí být žádoucí, aby o složení komisí, které by v obci, kde se rada obce nevolí, plnily roli poradního a iniciativního orgánu starosty, rozhodovalo zastupitelstvo obce a nikoliv starosta.

123**Může zastupitelstvo omezit počet členů komisí či komise rovnou zrušit, např. z důvodu úspor na odměnách jejich členů?**

Rozhodování o zřízení a personálním obsazení komisí rady obce je vyhrazeno radě obce. V obcích, kde je volena rada, nemá zastupitelstvo přímou možnost komise zrušovat, či omezovat počet jejích členů. Nepřímo tak může činit pouze prostřednictvím rady, která je zastupitelstvu odpovědná.

V obcích, kde rada volena není, přecházejí pravomoci týkající se komisí na starostu, nikoliv však jako pravomoci vyhrazené, a proto si zastupitelstvo může rozhodování o zrušování komisí a jejich personálním obsazení vyhradit.

Pokud by bylo zrušení komisí nebo omezení počtu jejích členů motivováno pouze dosažením úspor na odměnách, může zastupitelstvo tyto odměny omezit či zrušit, případně určit funkce zastupitelů coby členů či předsedů komisí jako neuvolněné.

124**Může si v obci, kde se rada obce nevolí, zřizovat komise starosta?**

V obci, kde starosta vykonává pravomoc rady, neboť se rada obce nevolí, si může starosta zřídit či zrušit podle potřeby komisi a odvolávat z funkce jejího předsedu či členy. Komise se zřídí rozhodnutím starosty v samostatné působnosti z titulu výkonu pravomocí rady. Předseda a jednotliví členové jsou do funkce jmenováni rozhodnutím starosty, zastupitelstvo v této věci nerozhoduje, nicméně si tuto pravomoc vyhradit může.

125**Kdo rozhoduje o výši odměn členů komise?**

Rozhodování o výši odměn členů komisí, kteří nejsou členy zastupitelstva, nebo jsou neuvolnění členové zastupitelstva, je vyhrazeno zastupitelstvu, přičemž maximální výši odměn neuvolněných členů zastupitelstva stanoví nařízení vlády. Uvolnění zastupitelé mají na odměnu nárok ze zákona, a to ve výši stanovené nařízením vlády. Zastupitelstvo může rozhodnout o tom, zda je zastupitel uvolněný či nikoliv.

126**Má rada obce povinnost zřizovat komise rady obce?**

Zřizování komisí je právem rady, nikoliv její povinností, a to ani v případech, kdy právní předpis svěřuje komisi rady obce výkon přenesené působnosti. Výkon této přenesené působnosti však musí obec zajistit.

Odměňování zastupitelů

127

Je možné uzavřít dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr se starostou?

Žádný právní předpis nevylučuje uzavírání dohod o pracovní činnosti nebo o provedení práce se členy zastupitelstva obce. Takové dohody by bylo možné uzavřít mezi obcí na straně jedné a členem zastupitelstva obce na druhé straně dle příslušných ustanovení zákoníku práce. Funkce člena zastupitelstva je výkonem veřejné funkce podle zákona o obcích. Zastupitelé tedy nejsou k obci v zaměstnaneckém poměru, nevztahuje se na ně zákoník práce, a tudíž není možné, aby výkon činností spadajících do výkonu funkce člena zastupitelstva obce byl „zabezpečován“ prostřednictvím dohod konaných mimo pracovní poměr. Zastupitelstvo obce volí starostu a ten mu také za výkon této funkce odpovídá. V případě, že se obec rozhodne se starostou uzavřít dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr, lze ji připustit, pokud předmětem této dohody bude výkon činností odlišných od činností spadajících do výkonu funkce člena zastupitelstva obce, resp. starosty. Uzavření pracovněprávního vztahu mezi členem zastupitelstva a obcí musí předcházet souhlas zastupitelstva obce.

Dovolená

128

Jaký nárok na dovolenou má uvolněný člen zastupitelstva?

Dle ust. § 81a zákona o obcích uvolněný člen zastupitelstva má nárok na dovolenou v délce 5 týdnů za kalendářní rok (35 dní), přičemž dle zákona musí být nejvýše 25 dní dovolené čerpáno v pondělí až pátek, pokud tento den není svátkem. Tato právní úprava vyplývá ze speciﬁčnosti výkonu veřejné funkce člena zastupitelstva obce, jenž není omezen týdenní pracovní dobou dle zákoníku práce, nýbrž člen zastupitelstva vykonává svou funkci nepřetržitě po dobu trvání funkčního období. V případě, že člen zastupitelstva nevykonává uvolněnou funkci po celou dobu kalendářního roku, má nárok na poměrnou část dovolené, která činí za každý i započatý měsíc výkonu funkce jednu dvanáctinu dovolené za kalendářní rok. Upozorňujeme, že i v tomto případě je nutné dodržet obdobný poměr rozvržení čerpání dovolené mezi pondělí až pátek (nanejvýše 5 sedmin poměrného nároku) a sobotu a neděli (nejméně 2 sedminy z poměrného nároku) jako je tomu u dovolené za celý kalendářní rok. Přiměřené zaokrouhlení lze připustit. Pokud byl člen zastupitelstva zvolen do funkce zřízené jako funkce uvolněné, obec je povinna mu poskytnout též tu část dovolené, kterou nevyčerpal u svého zaměstnavatele před uvolněním k výkonu této veřejné funkce (srov. § 212 odst. 4 zákoníku práce). Aby nedošlo k jeho poškození, alespoň dle názoru Ministerstva vnitra, může dotyčný tento nárok na dovolenou čerpat v takovém režimu, jak by měl být čerpán u jeho zaměstnavatele (nikoliv nutně s rozdělením na čerpání v pondělí až pátek a o víkendech).

129

Schválení proplacení dovolené starosty je v pravomoci rady, nebo zastupitelstva obce?

V souladu s ustanovením § 84 odst. 2 písm. o) zákona o obcích je zastupitelstvu obce vyhrazeno rozhodnutí mj. o poskytnutí náhrady za nevyčerpanou dovolenou uvolněným členům zastupitelstva obce podle § 81a odst. 6 zákona o obcích. Jiný orgán obce poskytnutí náhrady za nevyčerpanou dovolenou schválit nemůže. Dodáváme, že podle ustanovení § 81a odst. 6 zákona o obcích platí, že nevyčerpal-li uvolněný člen zastupitelstva obce, který je ke dni ukončení výkonu funkce v pracovním nebo jiném obdobném poměru, poměrnou část dovolené podle odstavce 2 za kalendářní rok, ve kterém došlo k ukončení uvolnění pro výkon funkce, může mu na základě jeho žádosti obec poskytnout náhradu za nevyčerpanou dovolenou nebo její část. Uvolňující zaměstnavatel poskytne zbývající část dovolené za příslušný kalendářní rok, která nebyla vyčerpana nebo nahrazena. Nevyčerpaná dovolená z předchozího kalendářního roku se nepřevádí ani ji nelze nahradit. Dojde-li k naplnění těchto předpokladů, je tedy na členu zastupitelstva a jeho úvaze, zda požádá obec, aby mu za celou nevyčerpanou

dovolenou nebo jen její část poskytla náhradu, přičemž na poskytnutí náhrady není nárok – zastupitelstvo obce, jakožto příslušný orgán obce může či nemusí žádosti vyhovět, nebo jí může vyhovět jen z části. Poskytnout lze např. jen náhradu za poměrnou část dovolené z kalendářního roku, ve kterém došlo k ukončení výkonu funkce. Neproplacený nárok za poslední kalendářní rok výkonu funkce by se pak převedl k zaměstnavateli.

130

Novému starostovi zvolenému 5. 11. vznikne do konce roku nárok na 5,8 dne dovolené včetně sobot a nedělí. Už teď ale ví, že na 8 dní musí odjet do zahraničí a svoji funkci nebude moci vykonávat. Jak je to s takovým přečerpáním dovolené?

Podle ustanovení § 81a odst. 9 zákona o obcích platí, že vyčerpal-li uvolněný člen zastupitelstva obce dovolenou v rozsahu větším, než mu náleží (od 5. 11. do konce roku vzniká skutečně nárok na cca 5,8 dne dovolené – tj. 2/12 z 35), posuzuje se odměna za každý den čerpání dovolené nad rámec zákonného nároku jako přeplatek poskytnuté odměny. Dojde-li tedy k přečerpání dovolené, měl by v takovém případě být přeplatek vrácen. Lze připustit i variantu, aby v následujícím výplatním termínu byl přeplatek od odměny za výkon funkce odečten a členovi zastupitelstva obce tak byl vyplacen rozdíl mezi odměnou za výkon funkce a přeplatkem poskytnuté odměny. Ačkoliv není výslovně uvedeno, jakým způsobem se přeplatek vyčíslí, mělo by být vycházeno z pravidel pro poskytování odměny v případech, pokud člen zastupitelstva obce vykonával funkci jen po část měsíce (srov. § 72 odst. 5 zákona o obcích) či shodně z pravidel pro stanovení náhrady za nevyčerpanou dovolenou (srov. § 81a odst. 8 zákona o obcích). Přeplatek by se tedy určil ve vyšší násobku jedné třicetiny odměny v daném měsíci, kdy k přečerpání dovolené došlo, a počtu kalendářních dnů, po které byla dovolená čerpána nad rámec zákonného nároku.

131

Jak je to s proplacením nevyčerpané dovolené?

Nevyčerpaná dovolená z předchozího kalendářního roku se nenahrazuje. Platí ovšem, že nevyčerpal-li uvolněný člen zastupitelstva obce, který je ke dni ukončení výkonu funkce v pracovním nebo jiném obdobném poměru, poměrnou část dovolené za příslušný kalendářní rok, ve kterém došlo k ukončení uvolnění pro výkon funkce, může mu na základě jeho žádosti obec poskytnout náhradu za nevyčerpanou dovolenou nebo její část. Uvolňující zaměstnavatel poskytne zbývající část dovolené za příslušný kalendářní rok, která nebyla vyčerpana nebo nahrazena. Nevyčerpal-li uvolněný člen zastupitelstva obce, který ke dni ukončení výkonu funkce není v pracovním nebo jiném obdobném poměru, poměrnou část dovolené za kalendářní rok, ve kterém došlo k ukončení uvolnění pro výkon funkce, poskytne mu obec náhradu za nevyčerpanou dovolenou (nevyčerpaný nárok není ke komu převést). V tomto případě o poskytnutí náhrady nerozhoduje obec, uvolněný člen zastupitelstva obce o poskytnutí náhrady obec ani nežádá, náhrada mu náleží ze zákona, ovšem opět pouze za nevyčerpanou poměrnou část dovolené z kalendářního roku, v němž došlo k ukončení výkonu funkce.

132

Lze podmínit vyplácení odměny neuvolněným zastupitelům jejich účastí na zasedání zastupitelstva obce?

Ano. Podle našeho názoru tento postup byl možný vždy a zastupitelstvu obce (které může kdykoliv rozhodnout o zrušení schválených odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce s výjimkou starosty) nemohlo být bráněno v tom, aby poskytování odměn podmínilo výše uvedeným způsobem. Od 1. 1. 2018 tuto možnost zakotvuje výslovně ustanovení § 72 odst. 3 zákona o obcích, které stanovuje, že zastupitelstvo obce při určování odměn neuvolněných zastupitelů může přihlídnout k plnění individuálních úkolů a předem stanoveným způsobem k jejich účasti na jednání orgánů obce, jejichž jsou členy. Z čehož zároveň vyplývá, že obdobným způsobem lze podmínit vznik nároku na odměnu pouze s účinky do budoucna, v usnesení zastupitelstva obce o odměnách předem stanovenými pravidly (nikdy tedy nelze z důvodu nízké docházky krátit poskytovanou odměnu zpětně).

133**Vyplácí se odměna zastupiteli obce jednorázově, nebo ve splátkách?**

Dle ustanovení § 72 odst. 5 zákona o obcích se odměna členovi zastupitelstva poskytuje měsíčně. Na základě tohoto ustanovení je tedy přípustné vyplácet odměnu pouze měsíčně – jiný postup by byl v rozporu s právními předpisy. Splatnost a výplata odměny a dalších plnění poskytovaných zastupitelům z důvodu výkonu jejich funkce se v souladu s ustanovením § 79 zákona o obcích řídí právní úpravou zákoníku práce. Tudíž ve spojení s ustanovením § 141 odst. 1 zákoníku práce je odměna člena zastupitelstva splatná nejpozději v kalendářním měsíci následujícím po měsíci, ve kterém vzniklo členovi zastupitelstva právo na odměnu. Odměnu je tak nutné vyplácet vždy v prvním výplatním termínu následujícím po měsíci, za který se odměna poskytuje. Nelze ji vyplácet jednorázově, například v akumulované výši za dva a více měsíců nebo čtvrtletně. Jednalo by se o postup rozporný s právními předpisy ve vztahu k oprávněnému členu zastupitelstva obce, ale také z hlediska srážkových povinností na straně zaměstnavatele (obce) dle zvláštních právních předpisů.

134**Jakým způsobem se stanovují cestovní náhrady pro zastupitele obce?**

V souladu s § 81 odst. 1 zákona o obcích členovi zastupitelstva obce náleží v souvislosti s výkonem jeho funkce cestovní náhrady (tj. typicky náhrada jízdních výdajů a stravné), a to ve výši a za podmínek stanovených právními předpisy platnými pro zaměstnance obce (tj. za podmínek stanovených zákoníkem práce). Pravomoc stanovit pravidla pro poskytování cestovních náhrad členům zastupitelstva obce je podle § 84 odst. 4 písm. u) vyhrazenou pravomocí zastupitelstva obce. Přijetí pravidel je právem zastupitelstva obce, nikoliv jeho povinností. Podle § 81 odst. 3 platí, že pokud zastupitelstvo obce v pravidlech pro poskytování cestovních náhrad členům zastupitelstva obce nestanoví jinak (nebo rovněž logicky pokud žádná pravidla v tomto smyslu zastupitelstvo obce nepřijme), podmínky, které mohou ovlivnit poskytování a výši cestovních náhrad, zejména dobu a místo nástupu a ukončení cesty, místo plnění úkolů, způsob dopravy a ubytování, určuje členům zastupitelstva obce před zahájením pracovní cesty (nikoliv tedy až po absolvování pracovní cesty) písemnou formou starosta.

135**Může se neuvolněný zastupitel pojistit proti rizikům? Je možné, aby toto pojistné bylo hrazeno z prostředků obce?**

Obecně platí, že záleží na každém zastupiteli, zda se chce preventivně vzhledem k výkonu veřejné funkce pojistit, či nikoliv. Nad rámec běžného odměňování za výkon veřejné funkce v souladu s úpravou zákona o obcích, lze rozhodnutím zastupitelstva zastupitelům poskytnout pouze v zákoně výslovně uvedené plnění či příspěvky. Jedním z nich je i příspěvek na pojištění rizik spojených s výkonem funkce člena zastupitelstva obce. Zůstává zcela na rozhodnutí zastupitelstva dané obce, zdali tento příspěvek a v jaké výši a za jakých podmínek bude zastupitelům poskytovat. Jedná se o vyhrazenou pravomoc zastupitelstva.

136**Za jakých okolností může být členu zastupitelstva obce poskytnuta mimořádná odměna?**

Zákon o obcích umožňuje poskytnout členovi zastupitelstva mimořádnou odměnu za splnění mimořádných nebo zvláště významných úkolů obce. Souhrnná výše mimořádných odměn poskytnutých v kalendářním roce uvolněnému členovi zastupitelstva obce nesmí být vyšší než dvojnásobek nejvyšší odměny, která mu v průběhu tohoto kalendářního roku náležela za výkon jím zastávaných funkcí za měsíc. Schválení mimořádné odměny je vyhrazenou pravomocí zastupitelstva. Návrh na poskytnutí mimořádné odměny členovi zastupitelstva obce musí být uveden jako samostatný bod navrženého programu připravovaného zasedání zastupitelstva obce, odůvodněn a rovněž samostatně projednán. Otázku, které činnosti lze považovat za běžnou součást výkonu funkce, a za které je vhodné udělovat mimořádnou odměnu, je nutné posuzovat případ od případu dle konkrétních podmínek té které obce a nejlépe to může posoudit jen příslušná obec.

137**Jak se vypočte výsledná měsíční odměna uvolněného starosty, pokud je během části měsíce dočasně práce neschopný?**

V takovém případě mu za všechny dny v měsíci, ve kterých svou funkci vykonával, náleží odměna ve výši jedné třicetiny jeho měsíční odměny (bez ohledu na skutečný počet dní v měsíci). Za 1. až 14. den pracovní neschopnosti náleží uvolněnému starostovi snížená odměna dle ustanovení § 72 odst. 7 a 8 zákona o obcích. Po zbytek dní trvání pracovní neschopnosti, tedy od 15. dne až do jejího ukončení, nastupuje režim dávek nemocenského pojištění v působnosti místní okresní správy sociálního zabezpečení.

138**Ovlivňuje výši odměn uvolněných členů zastupitelstva ve stejně velkých obcích různý rozsah výkonu přenesené působnosti (obce II. a III. typu, obce se stavebním úřadem, matričním úřadem)?**

Nikoliv. Výši odměn uvolněných členů zastupitelstva neovlivňuje zajišťování výkonu státní správy v přenesené působnosti.

139**Jak je to s odměňováním neuvolněného starosty?**

Oproti ostatním neuvolněným členům zastupitelstva obce neuvolněnému starostovi obce vzniká nárok na určitou odměnu za měsíc ze zákona, tedy automaticky ode dne zvolení do funkce alespoň v zákonem stanovené minimální výši. Nerozhodlo-li zastupitelstvo ve svém usnesení jinak, neuvolněnému starostovi za výkon funkce náleží odměna ve výši 0,3 násobku výše odměny, která by náležela v dané obci uvolněnému starostovi. Tak jest stanovena minimální výše poskytované odměny, kterou nelze snížit, zastupitelstvo obce ovšem tuto odměnu může navýšit až na 0,6 násobek odměny uvolněného starosty.

140**V jakém rozsahu je obec povinna hradit zaměstnavateli náhradu mzdy (platu) za poskytnuté pracovní volno k výkonu funkce neuvolněného člena zastupitelstva?**

Rozsah doby nezbytně nutný k výkonu funkce neuvolněného člena zastupitelstva určuje obec. Obec uhradí zaměstnavateli náhradu mzdy nebo platu, včetně odvodů na sociální a zdravotní pojištění podle zvláštních právních předpisů (srov. § 206 odst. 3 a 4 zákoníku práce), a to v rozsahu poskytnutého pracovního volna k výkonu veřejné funkce tak, jak ho stanovila obec (nikoliv sám zaměstnanec).

141**Náleží starostovi a místostarostovi odměna za výkon funkce i poté, co proběhly volby do zastupitelstva obce?**

Ano. Člen zastupitelstva, který ke dni komunálních voleb zastával funkci starosty nebo místostarosty, dále vykonává své pravomoci, a to až do zvolení nového starosty nebo místostarosty. I za tento výkon funkce mu náleží měsíční odměna v dosavadní výši, bez ohledu na to, zda se jedná o uvolněnou, nebo neuvolněnou funkci.

142**Uvolněná starostka obce očekává nástup na „mateřskou dovolenou“, ale i přesto by ráda vykonávala svou funkci nadále s tím, že pobírala peněžitou pomoc v mateřství a funkci starostky vykonávala bez odměny. Je to možné?**

Popsaný způsob není v souladu s právní úpravou. Zákon o obcích nenařizuje přerušení výkonu funkce starostky z důvodu mateřství. V tom případě záleží pouze na osobním rozhodnutí starostky, zdali přeruší dobrovolně výkon své funkce, nebo bude funkci nadále vykonávat a poté jí bude náležet běžná odměna (ovšem již ne peněžitá pomoc v mateřství). Poskytování dávek nemocenského pojištění přichází v úvahu jedině po přerušení výkonu funkce, kdy nárok na odměnu nevzniká.

143**Má starosta nárok na odstupné při ukončení výkonu funkce v průběhu volebního období?**

Neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, který vykonává funkci starosty nebo místostarosty, a uvolněnému členovi zastupitelstva obce, kteří byli v průběhu funkčního období odvoláni nebo se vzdali funkce, poskytne obec odchodné, pokud jim ke dni odvolání nebo

vzdání se funkce náležela odměna. K případům nevyplácení odměny v rozhodný den z důvodů dočasné pracovní neschopnosti, nařízené karantény, těhotenství a mateřství, péče o dítě do 4 let věku anebo ošetřování člena domácnosti nebo péče o něj se nepřihlíží.

144

Musí se o odměnu při skončení funkčního období nové zastupitelstvo žádat, nebo je nárok na proplacení daný zákonem?

Neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, který vykonává funkci starosty nebo místostarosty, a uvolněnému členovi zastupitelstva obce, jimž zanikl mandát člena zastupitelstva obce, poskytne obec odchodné, pokud jim ke dni zániku mandátu člena zastupitelstva obce náležela odměna. Odchodné se stanoví ve výši odměny, která členovi zastupitelstva obce náležela za měsíc ke dni zániku mandátu člena zastupitelstva obce nebo ke dni odvolání nebo vzdání se funkce, k níž se přičte násobek této částky, a počtu celých ukončených po sobě jdoucích let výkonu funkce, nejvíce však tří ukončených let výkonu funkce (tzn. maximálně 1+3 odměny). Nárok na odstupné v konkrétní výši vzniká po splnění předpokladů přímo ze zákona, zastupitelstvo o jeho přiznání a výši tudíž nerozhoduje. Odchodné se vyplácí jednorázově (v nejbližším výplatním termínu poté, co je jednoznačné, že nárok danému zastupiteli vznikl a že splňuje podmínky pro výplatu); zastupitel je povinen předložit čestné prohlášení, že u něj nejsou dány překážky pro výplatu odchodného.

145

Rada obce pověřila oddáváním vybraného řadového člena zastupitelstva obce. Může rada obce tomuto pověřenému členovi zastupitelstva obce v této souvislosti schválit i odměnu či příspěvek na ošatné?

Odměnu (resp. navýšení odměny) za oddávání či příspěvek na úpravu zevnějšku oddávajícího člena zastupitelstva obce musí schválit výhradně zastupitelstvo obce, rada obce k tomu nemá pravomoc. Neuvolněnému členovi zastupitelstva obce, který je oprávněn k přijímání projevu vůle snoubenců, že spolu vstupují do manželství, může zastupitelstvo obce s přihlédnutím k časové náročnosti a četnosti obřadů zvýšit odměnu až o 2 000 Kč nad maximální výši odměny stanovenou za výkon jeho funkce nařízením vlády č. 318/2017 Sb. V souladu s názorem Ministerstva vnitra dodáváme, že toto zvýšení odměny nelze přiznat starostovi a místostarostovi, neboť tato činnost již výslovně vyplývá z výkonu jejich funkcí. Možné navýšení odměny je přitom možné pouze u neuvolněných členů zastupitelstva obce. Podle zákona o obcích lze členovi zastupitelstva obce z peněžního fondu nebo z rozpočtu obce poskytnout mj. příspěvek na úhradu zvýšených nákladů na úpravu zevnějšku, jde-li o starostu, místostarostu nebo člena zastupitelstva obce pověřeného k přijímání projevu vůle snoubenců, že spolu vstupují do manželství. Příspěvek by měl být členovi zastupitelstva obce poskytnut za obdobných podmínek a v obdobné výši jako zaměstnancům obce. Schvalování odměny neuvolněným členům zastupitelstva obce a stejně tak schvalování příspěvků je vyhrazenou pravomocí zastupitelstva obce. Jiná forma kompenzace (tj. např. dar), než výše uvedené možnosti, by byla obcházením zákona, a je tudíž zakázaná.

146

Pokud bude starosta v pracovní neschopnosti déle jak 4 týdny, ale bude v této době schopen během vyhrazených vycházek vykonávat svoji funkci, náleží jeho odměna místostarostovi? Místostarosta by řešil jen nutné náležitosti, které by neměly odkladu a které by nemohl starosta v době své neschopnosti osobně řešit.

Místostarostovi, který po dobu delší než 4 týdny nepřetržitě v plném rozsahu zastupoval starostu v době jeho nepřítomnosti – konkrétně např. z důvodu jeho dočasné pracovní neschopnosti – náleží od prvního dne zastupování odměna ve výši, která by v daném období náležela starostovi, je-li tato odměna vyšší. V popisovaném případě ovšem k naplnění těchto předpokladů nedojde, protože místostarosta by starostu nezastupoval, „nepřetržitě a v plném rozsahu“ (o zastupování nepřetržitě a v plném rozsahu se nemůže jednat tehdy, pokud starosta svoji pravomoc částečně vykonává, byť v omezeném rozsahu, zastupování místostarostou musí tedy být stoprocentní).

Lze uvést do zápisu z ustavujícího zasedání zastupitelstva obce, že neuvolnění zastupitelé budou pobírat odměnu v maximální výši dle nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů?

Zákon o obcích v ustanovení § 72 odst. 3 stanovuje, že v usnesení zastupitelstva obce, kterým zastupitelstvo obce schvaluje odměny neuvolněným členům zastupitelstva obce, musí být výše odměny uvedena částkou v celých korunách. Cílem tohoto požadavku je, aby bylo zamezeno situacím, kdy výše odměny bude stanovena procentem, zlomkem či jakýmkoli slovním popisem, na jehož základě může docházet k neurčitosti a nevykonatelnosti usnesení a zároveň také k tomu, že skutečná výše schválených odměn může v takovém případě být pro veřejnost nesrozumitelná a nakládání s obecními finančními prostředky tak působí netransparentním dojmem. Ačkoliv chápeme, že schválení odměny v maximální výši má s ohledem na zvýšení odměn členů zastupitelstva obce s účinností od 1. 1. 2019, kdy dochází k nabytí účinnosti novely nařízení vlády č. 318/2017 Sb., o výši odměn členů zastupitelstev územních samosprávných celků, své praktické opodstatnění, s ohledem na uvedené by výše odměny měla být skutečně schválena konkrétní částkou, neboť cílem mj. je, aby kdokoli měl o výši odměn neuvolněných členů zastupitelstva obce po nahlédnutí do usnesení přehled a nemusel maximální výši odměny dále dohledávat v předmětném nařízení vlády.

Z jakých zdrojů se vychází pro stanovení počtu obyvatel obce pro účely odměňování členů zastupitelstva obce?

Podle ustanovení § 73 odst. 4 zákona o obcích platí, že při určení výše odměny člena zastupitelstva obce se vychází z počtu obyvatel obce, kteří byli hlášeni v obci k trvalému pobytu k 1. lednu kalendářního roku, ve kterém se konaly volby do zastupitelstva obce. Po volbách v roce 2018 je tedy stěžejní počet obyvatel obce k 1. 1. 2018. Ustanovení § 73 odst. 4 zákona o obcích odkazuje v poznámce pod čarou na § 3 odst. 3 písm. g) zákona o evidenci obyvatel a § 158 odst. 8 písm. g) zákona o pobytu cizinců na území ČR. Správa základních registrů poskytuje v mezích příslušného zákona službu umožňující hromadný výdej údajů z registru obyvatel a z agendového informačního systému evidence obyvatel. Pokud jde o zjišťování počtu cizinců s trvalým pobytem na území obce, lze vycházet z informačního systému cizinců, jehož provozovatelem a správcem je Policie ČR – Ředitelství služby cizinecké policie (prostřednictvím žádostí adresovaných na Policii ČR – Ředitelství služby cizinecké policie). Potřebné uvedené údaje jsou rovněž dostupné na internetových stránkách Ministerstva vnitra, v sekci Informační servis – Statistiky (viz <https://www.mvcr.cz/clanek/statistiky-pocty-obyvatel-v-obcich.aspx>), na nichž jsou každoročně zveřejňovány informativní počty občanů ČR a cizinců v jednotlivých obcích k 1. lednu příslušného kalendářního roku. Nemělo by být vycházeno z údajů o počtu obyvatel obcí, které zveřejňuje Český statistický úřad, neboť tyto údaje nemají vazbu na základní registry a zahrnují mj. také cizince s vízy nad 90 dnů, cizince s přiznaným azylem, občany zemí EU s přechodným pobytem na území ČR a občany třetích zemí s dlouhodobým pobytem. V případě cizinců je tedy třeba, aby měli trvalý pobyt, nikoliv pouze přechodný. Dodáváme, že zákonem o obcích je pamatováno i na situaci, pokud v průběhu volebního období dojde k výrazné změně počtu obyvatel obce (srov. § 73 odst. 5).

Může starosta pobírat odměnu v pozici jednatele s. r. o., ve které je obec jediným společníkem?

Záleží na tom, zda se jedná o uvolněného, či neuvolněného starostu. Starosta je dle zákona o střetu zájmů tzv. veřejným funkcionářem. Ze zákona o střetu zájmů vyplývá, že uvolněnému starostovi, který je obcí určen, aby vykonával funkci člena řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu podnikající právnické osoby, pokud v ní obec nebo jí ovládaná právnická osoba má podíl nebo hlasovací práva, nenáleží za tuto činnost odměna, podíl na zisku nebo jiné plnění, s výjimkou plnění, které veřejný funkcionář obdrží v podobě úhrady pojistného na pojištění odpovědnosti za výkon funkce nebo které obdrží v souvislosti se svou účastí na jednání těchto orgánů v souladu s běžnými zvyklostmi do výše 10 000 Kč ročně. Lze tedy shrnout, že neuvolněný starosta může pobírat odměnu v pozici jednatele s. r. o., které je obec jediným společníkem, uvolněný nikoliv.

Jakým způsobem probíhá vyplácení příspěvku podle § 80 zákona o obcích? Příspěvek se proplácí v hotovosti, nebo poskytovateli služby?

Podle ustanovení § 80 zákona o obcích platí, že členovi zastupitelstva obce lze z peněžního fondu nebo z rozpočtu obce poskytnout za určitých předpokladů některý z uvedených příspěvků. Nutno rovněž zdůraznit, že poskytnutí takového příspěvku musí být vždy schváleno zastupitelstvem obce. Co se týká formy poskytnutí příspěvku, příspěvek může podle našeho názoru být poskytnut jak peněžitou, tak nepeněžitou formou. Stejně tak nelze vyloučit, že příspěvek bude poskytován jak v hotovosti, nebo rovněž i tak, že obec za člena zastupitelstva obce provede úhradu. Zvolení formy závisí na uvážení zastupitelstva obce, přičemž doporučujeme v této věci zvažovat i případné daňové aspekty.

Může se zastupitel obce vzdát své měsíční odměny?

Schválené či zákonem přiznané odměny se člen zastupitelstva obce vzdát nemůže. Podle ustanovení § 79 zákona o obcích se splatnost a výplata odměny a dalších plnění poskytovaných v souvislosti s výkonem funkce členům zastupitelstva obce řídí právní úpravou zákoníku práce s tím, že obec se v tomto případě považuje za zaměstnavatele a členové zastupitelstva obce se považují za zaměstnance. V § 4a zákoníku práce je zakotvena zásada, že pokud se zaměstnanec vzdá jakéhokoliv práva, které mu zákoník práce, kolektivní smlouva nebo vnitřní předpis poskytuje, nepřihlíží se k tomu. Jelikož zákon o obcích žádnou výjimku v tomto ohledu nestanoví, je nutno dojít k závěru, že člen zastupitelstva obce se přiznané odměny nemůže svévolně vzdát, resp. není přípustné, aby odměna či další plnění, jejichž poskytnutí bylo členovi zastupitelstva obce zastupitelstvem obce schváleno, nebo na jejichž poskytnutí vzniká členovi zastupitelstva obce nárok přímo ze zákona, nebyly členovi zastupitelstva obce vyplaceny. Nic samozřejmě nebrání tomu, aby poté, co je odměna či jiné plnění členu zastupitelstva obce vyplacena (a jsou z ní odvedeny případné související odvody – tj. pojistné či záloha na daň z příjmů), aby se člen zastupitelstva rozhodl vyplacenou částku obci obratem darovat zpět či s ní naložit dle svého uvážení jakkoliv jinak. U nenárokových plnění je samozřejmě možná i varianta, aby daný člen zastupitelstva obce vystoupil proti tomu, aby mu plnění bylo vůbec schvalováno. Typickým příkladem může být schvalování odměn všem neuvolněným členům zastupitelstva obce. Pokud někteří z neuvolněných členů zastupitelstva obce nechtějí, aby jim poskytnutí této odměny bylo schváleno, není v rozporu s právní úpravou (a ani principy rovného přístupu či zákazu diskriminace), aby jim zastupitelstvo obce na základě jejich výslovného (a nejlépe zdokumentovaného) přání, poskytování odměny neschválilo. Pokud by jim i přesto byla odměna schválena, není v duchu uvedeného možné, aby jim taková odměna nebyla vyplacena, avšak poté, co dojde k jejímu vyplacení, nic nebrání např. tomu, aby bylo plnění obci darováno zpět či s ním bylo naloženo jakkoliv jinak.

Může se z hlediska odměny kumulovat funkce předsedy výboru a člena zastupitelstva obce?

Záleží, zda se jedná o uvolněného či neuvolněného člena zastupitelstva obce. V případě souběhu výkonu více funkcí náleží podle ustanovení § 74 odst. 2 zákona o obcích uvolněnému členovi zastupitelstva odměna za tu z jeho funkcí, za kterou náleží nejvyšší odměna. V případě neuvolněného člena zastupitelstva se použije § 74 odst. 3 zákona o obcích, který říká, že v případě souběhu výkonu více funkcí může být tomuto zastupiteli poskytnuta odměna až do výše souhrnu odměn za tři různé funkce. Do tohoto souhrnu lze zahrnout pouze odměny za výkon funkce člena rady obce, předsedy nebo člena výboru zastupitelstva obce, předsedy nebo člena komise rady obce anebo předsedy či člena zvláštního orgánu obce. Pokud zastupitelstvo obce nerozhodne o poskytnutí takové odměny, náleží neuvolněnému členovi zastupitelstva obce odměna za funkci, za kterou mu náleží nejvyšší odměna schválená zastupitelstvem obce. O poskytnutí souhrnné odměny a její výši rozhoduje zastupitelstvo usnesením. K odměně za předsednickou funkci nelze přičítat odměnu za členství v daném výboru či komisi.

153**Je možné vykonávat funkci starosty nebo místostarosty při odchodu do předčasného důchodu?**

Funkci starosty či místostarosty může nepochybně vykonávat důchodce, žádný právní předpis takový stav nezakazuje a ani s ním nespojuje žádné následky. Skutečnost, že starosta či místostarosta pobírají důchod (a to i tzv. „předčasný“) nemá na jejich odměnu za výkon funkce starosty či místostarosty (a to bez ohledu na to, zda se jedná o uvolněnou funkci, či nikoliv) žádný vliv.

154**Jak je to s poskytováním odměny v době, kdy uvolněný člen zastupitelstva čerpá dovolenou? Dochází ke krácení odměny?**

Podle ustanovení § 81a odst. 3 zákona o obcích se odměna uvolněného člena zastupitelstva obce za dobu trvání dovolené nekrátí (pouze uvolněný člen zastupitelstva má nárok na dovolenou). Na rozdíl od zaměstnance v pracovním poměru, kterému po dobu čerpání dovolené přísluší náhrada mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku, uvolněnému členovi zastupitelstva obce náleží po dobu čerpání dovolené (měsíční) odměna (srov. § 72 odst. 1 zákona o obcích) ve stejné výši jako tehdy, pokud by žádnou dovolenou nečerpal. Jinými slovy, na výši měsíční odměny nemá čerpání dovolené žádný vliv.

155**Za jakých podmínek může starosta pobírat stravenky a příspěvek na pracovní oděv?**

Dle ustanovení § 80 zákona o obcích ve znění účinném od 1. 1. 2018 výslovně platí, že členům zastupitelstva obce mohou být v souvislosti s výkonem jejich funkce poskytovány také nejrůznější, zpravidla účelově vázané, příspěvky. Platí přitom, že tato plnění lze poskytnout členům zastupitelstva obce pouze za obdobných podmínek a v obdobné výši jako zaměstnancům obce. Výše a četnost poskytovaných příspěvků není zákonem nikterak omezena (nejsou stanoveny žádné limity ohledně četnosti či výše poskytování). Záleží na uvážení zastupitelstva obce a finančních možnostech dané obce. Co se týká formy poskytování příspěvků, příspěvky mohou být poskytnuty jak peněžitou, tak nepeněžitou formou, vždy by však jejich výše měla být přesně určitelná. Vyloučit rovněž nelze, že příspěvek může být poskytován jak v hotovosti, tak rovněž i tak, že obec za člena zastupitelstva obce provede příslušnou úhradu. Zákon o obcích přitom výslovně počítá s tím, že tyto příspěvky se poskytují buď přímo z rozpočtu obce, nebo z peněžního fondu. Nutno rovněž zdůraznit, že poskytnutí příspěvku dle § 80 zákona o obcích musí být v souladu s ustanovením § 84 odst. 2 písm. o) zákona o obcích schváleno vždy zastupitelstvem obce. V případě příspěvku na stravování platí, že příspěvek je možné poskytovat pouze uvolněnému členu zastupitelstva obce. Vzhledem k absentující podrobnější právní úpravě je na uvážení, v jaké formě (zda ve formě tzv. stravenek, či jinak) a v jaké četnosti bude příspěvek poskytován. V případě příspěvku na úpravu zevnějšku zákon rozlišuje mezi 2 příspěvky, a sice: příspěvkem na úhradu zvýšených nákladů na úpravu zevnějšku, jde-li o starostu, místostarostu nebo člena zastupitelstva obce pověřeného k přijímání projevu vůle snoubenců, že spolu vstupují do manželství; příspěvkem na úhradu zvýšených nákladů na úpravu zevnějšku v souvislosti se zastupováním obce na veřejných občanských obřadech. Zatímco v prvním případě lze poskytnout příspěvek pouze oddávající osobě v souvislosti s oddáváním, v případě druhém je zaměřen již obecněji – je vyžadována souvislost se zastupováním obce na veřejných občanských obřadech.

156**Je možné neuvolněnému členu zastupitelstva obce odebrat odměnu?**

Obecně platí, že zastupitelstvo obce může při stanovení výše odměny neuvolněným členům zastupitelstva obce přihlídnout podle § 72 odst. 3 zákona o obcích k plnění individuálních úkolů, které jednotlivým neuvolněným členům zastupitelstva obce uložilo. Zastupitelstvo obce je tedy za určitých podmínek oprávněno schválit různým neuvolněným členům zastupitelstva obce, kteří vykonávají stejnou funkci, odměnu v různé výši. S ohledem na obecný princip rovnosti a zákazu diskriminace by případné rozdíly ve výši odměn mezi jednotlivými neuvolněnými členy zastupitelstva obce měly být vždy objektivně odůvodnitelné, neměly by mít sankční charakter či vycházet pouze z osobních sympatií (nepřípustné by bylo například zvýhodňování členů zastupitelstva obce pouze na základě příslušnosti k téže politické

straně či na základě pohlaví). Pokud se na základě objektivních skutečností zastupitelstvo obce rozhodne schvalovat odměny neuvolněným členům zastupitelstva obce v rozdílné výši, je vhodné takový krok odůvodnit přímo v zápisu z daného zasedání zastupitelstva obce.

Dalším výslovně zmíněným kritériem, které zastupitelstvo obce může při schvalování odměn neuvolněným členům zastupitelstva obce vzít v potaz, je podle § 72 odst. 3 zákona o obcích míra účasti neuvolněných členů zastupitelstva obce na jednáních orgánů obce, jejichž jsou členy. V žádném případě není možné, aby v závislosti na účasti neuvolněného člena zastupitelstva obce na jednáních orgánů obce byla výše schválené odměny měněna zpětně (to ostatně vyplývá i z § 72 odst. 2 zákona o obcích, podle kterého se případná odměna neuvolněným členům zastupitelstva obce poskytuje ode dne stanoveného zastupitelstvem obce, nejdříve však ode dne přijetí usnesení zastupitelstva obce, kterým odměnu stanovilo, nikoliv zpětně). S ohledem na smysl daného pravidla by taktéž nemělo docházet k situacím, kdy výše odměny neuvolněného člena zastupitelstva obce bude stanovena do budoucna s tím, že bude zohledňována dřívější míra účasti na jednáních orgánů obce. Pokud má být účast na jednáních orgánů obce brána coby kritérium pro stanovení výše odměny, pravidla musejí být stanovena předem. Dřívější míru účasti na jednáních orgánů obce nelze používat coby sankční nástroj ovlivňující výši budoucí odměny (princiálně nelze například míru účasti v orgánech obce v průběhu prvního kalendářního čtvrtletí promítat do výše odměny, na kterou vznikne nárok v druhém kalendářním čtvrtletí). Mechanismus, podle kterého bude případná míra účasti na jednáních orgánů obce mít na výši odměny vliv, by měl být ideálně součástí usnesení, kterým je odměna neuvolněným členům zastupitelstva obce schvalována.

Na základě uvedeného je tedy třeba konstatovat, že odebrání odměny neuvolněnému členu zastupitelstva obce teoreticky možné je, mělo by ovšem být odůvodněno výhradně prokazatelným neplněním uložených úkolů (v porovnání s ostatními členy zastupitelstva obce), nikoliv z důvodu kritiky, osobních sympatií či odlišných názorů. Možné je rovněž přijmout mechanismus, který bude výši odměny stanovovat v závislosti na účasti neuvolněného člena zastupitelstva obce na jednáních obecních orgánů, kterých je daný člen zastupitelstva obce členem.

Hospodaření obce

157

Je obec povinna odkoupit nabízenou účelovou pozemní komunikaci ve vlastnictví fyzické osoby?

Je zcela na vůli obce, zda se rozhodne příslušný pozemek či účelovou komunikaci odkoupit nebo jiným způsobem nabýt do vlastnictví. Žádný právní předpis obci povinnost nabývat pozemní komunikace neukládá. Současně obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.

Pokud jde o veřejně přístupnou pozemní komunikaci, nemůže vlastník účelové komunikace samovolně bránit ostatním osobám v jejím obecném užívání, nicméně na jeho žádost a po projednání s Policií České republiky může příslušný silniční správní úřad upravit nebo omezit veřejný přístup na tuto účelovou komunikaci, pokud je to nezbytně nutné k ochraně oprávněných zájmů tohoto vlastníka. Vlastník navíc nemusí zajišťovat sjízdnost ani schůdnost účelové komunikace.

Při případném rozhodování o tom, zda účelovou komunikaci nabýt, doporučujeme zvážit konkrétní okolnosti, zejména podmínky nabytí, stav komunikace, její využívání apod.

158

Může obec uzavřené nájemní smlouvy v souladu s občanským zákoníkem nechat prodlužovat, nebo je vždy nutné zveřejnit záměr a schválit novou smlouvu či dodatek ke stávající smlouvě?

Automatické prodlužování či obnovování nájmu tzv. mlčky zakotvuje občanský zákoník obecně v ustanovení § 2230, v případě nájmu bytu pak speciálně v ustanovení § 2285. Dochází-li na základě těchto ustanovení k automatickému prodloužení nájmu, záměr ve smyslu

§ 39 zákona o obcích není třeba zveřejňovat, resp. jeho zveřejnění postrádá jakéhokoliv významu. Je ovšem nutné zmínit, že lze shledat jako nežádoucí, pokud obec při skončení nájmu zůstává pasivní a nájemní smlouvy nechá ze zákona automaticky prodloužit. Takový postup, byť je formálně v souladu se zákonem, není z hlediska péče řádného hospodáře aktivní správy obecního majetku zcela žádoucí, neboť svým způsobem povinnosti stanovené zákonem o obcích „obchází“ a účast veřejnosti ve výběrovém procesu prakticky vylučuje. Jako další aspekt lze uvést, že ceny nájemného se mohou v průběhu času měnit a pokud dochází k nestálému automatickému prodlužování nájmu ze zákona, nájemné zůstává prakticky neměnné a obec se může svojí pasivitou ochuzovat. Podle našeho názoru je vzhledem k poslání obce žádoucí, aby k automatickému prodlužování nájmu spíše nedocházelo. V případě nájmu bytu je pravdou, že záměr dle ustanovení § 39 odst. 3 zákona o obcích být zveřejňován nemusí, a tudíž je automatické prodlužování více opodstatněné a obhajitelné. Nicméně stále platí, že obec by v rámci péče řádného hospodáře měla vždy postupovat tak, aby docházelo k naplnění požadavku na účelné a hospodárné nakládání s majetkem.

159

Může obec při prodeji pozemků stanovit jako kritérium trvalý pobyt zájemce v obci? Co se týká hodnocení nabídek, tak hledisko „trvalého pobytu“ považujeme z pohledu možné diskriminace za problematické. V obecné rovině by zvýhodnění občanů s trvalým pobytem v obci oproti osobám s trvalým pobytem jinde nemělo být nepřipustně diskriminační tehdy, pokud by mělo rozumné a objektivní ospravedlnění, tj. jestliže by sledovalo legitimní cíl a prostředky použité k jeho dosažení by byly tomuto cíli přiměřené. Otázka tedy tkví právě v oné přiměřenosti, kterou se již zabývaly jak soudy (české i evropské), tak ale např. i veřejný ochránce práv již v minulosti. Ačkoliv nám není známa judikatura, která by se zabývala vyložení obdobným případem, tak jak z pohledu práva českého, tak i práva EU bylo již dříve judikováno, že zvýhodňování založené na kritériu trvalého pobytu je nežádoucí. **Z daného lze vyvodit, že ačkoliv nám myšlenka upřednostnění osoby s trvalým pobytem na území obce může připadat legitimní, nelze vyloučit, že by toto rozlišování mohlo být shledáno nepřipustným (být je samozřejmě otázkou, kdo by dal podání k příslušným orgánům).** Pravidlo výběru zájemce stavící na kritériu trvalého pobytu doporučujeme tedy explicitně nevytvářet. Neznamená to ale, že není možné v konkrétním případě takového vybraného zájemce na základě širších okolností (vztah k obci, záměr prospěšný pro obec apod.) upřednostnit. Naopak kritérium spočívající v pořadí podaných nabídek je podle našeho názoru plně legitimní a nesporné. Lze tedy souhrnně konstatovat, že nejobektivnějším kritériem je, kritérium nabízené ceny, nicméně lze ve všeobecném zájmu obce v konkrétním případě přistoupit i na finančně nižší nabídku.

160

Občané dlouhodobě využívají bezplatně pozemky ve vlastnictví obce, které leží v těsné blízkosti jejich domů. Obec se rozhodla tyto pozemky prodat za cenu mnohonásobně nižší, než jaká je dle znaleckého posudku, z důvodu narovnění dlouhodobě neřešeného majetkoprávního stavu a z důvodu, že tyto pozemky nemají pro obec jiné možné využití. Není nízká cena, která neodpovídá znaleckému posudku, napadnutelná?

Obec má povinnost nakládat s majetkem obce s péčí řádného hospodáře. Podle ustanovení § 39 odst. 2 zákona o obcích se při úplatném převodu majetku sjednává cena zpravidla ve výši v daném čase a místě obvyklá, nejde-li o cenu regulovanou státem. Odchylka od ceny obvyklé směrem dolů (tj. cena nižší, než je cena obvyklá) musí být zdůvodněna. Toto pravidlo souvisí s ustanovením § 38 odst. 1 zákona o obcích, který stanoví, že majetek obce musí být účelně a hospodárně využíván v souladu se zájmy obce a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti obce. Cenu obvyklou lze stanovit na základě znaleckého posudku. Z hlediska případného navazujícího posuzování obcí uskutečněných dispozic (zejména pro účely přezkoumání hospodaření podle zákona o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí) lze doporučit, aby způsob určení ceny obvyklé byla obec schopna vždy adekvátně doložit. Jelikož obvyklá cena za stavební pozemky byla na základě znaleckého posudku stanovena mnohonásobně vyšší, znamená to, že dispozici s obecním majetkem za nižší cenu než cenu obvyklou má povinnost obec odůvodnit. Odůvodnění odchylky je přitom nutné učinit již při schvalování kupní ceny – dodatečné zdůvodňování by mohlo

být problematické. Není-li odchylka od ceny obvyklé zdůvodněna, je právní jednání neplatné. Povinnost odůvodnit odchylku od ceny obvyklé v sobě zahrnuje dva aspekty – odchylka musí být odůvodnitelná, což znamená, že musí být založena na legitimních, objektivních důvodech, a současně tyto důvody musejí být prokazatelným způsobem zaznamenány. Zároveň ale nesmí jít o důvod zcela zjevně smyšlený či iracionální, v takovém případě by se pohlíželo na situaci, jako by k odůvodnění odchylky vůbec nedošlo. Důvody pro odchylku od ceny obvyklé budou obecně dány, pokud prodej majetku za cenu obvyklou v konkrétním případě není možný, nebo pokud s ohledem na povinnost obce pečovat o všestranný rozvoj a o potřeby svých občanů a zachování obecního majetku nebude obec převodem za nižší cenu poškozena, což znamená, že prodej za cenu nižší než obvyklou cenu přinese obci jiné výhody, např. právě uvedené narovnání dlouhodobě neřešeného majetkoprávního stavu.

161

Je obec vlastníkem památného stromu, který roste na pozemku ve vlastnictví obce?

Dle ustanovení § 507 zákona občanského zákoníku platí, že součástí pozemku je rostlinstvo na něm vzešlé. Z uvedeného vyplývá, že strom, i když památný, je součástí pozemku, na kterém roste. Je-li obec vlastníkem pozemku, automaticky je i vlastníkem předmětného památného stromu.

162

Může obec koupit pozemky, které leží mimo katastrální území obce, a realizovat na nich například cyklostezku propojující blízké obce?

Obec žádný právní předpis neomezuje v tom, jaký majetek může vlastnit. Taktéž není nijak stanoveno, že by obec mohla vlastnit pouze takový majetek, který se nachází v jejím katastrálním území. Jediným omezením tedy je pouze obecná povinnost obce nakládat se svým majetkem (tzn. i peněžními prostředky) účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a zájmy jejích obyvatel. Lze tedy souhrnně konstatovat, že pokud obec vyhodnotí zamýšlené majetkové dispozice jako výhodné a pro obec žádoucí, nic takovému kroku nebrání.

163

Může zastupitelstvo obce při prodeji stavebních pozemků schválit nižší cenu ve prospěch místních občanů?

Obec má dle ustanovení § 38 odst. 1 zákona o obcích povinnost nakládat se svým majetkem účelně a hospodárně. Porušením této povinnosti není takové nakládání s majetkem obce, které sleduje jiný důležitý zájem obce, který je řádně odůvodněn. Dále podle ustanovení § 39 odst. 2 zákona o obcích platí, že cena prodávaných pozemků by měla být v obvyklé výši (tzn. odpovídat ceně v místě a čase obvyklé). Cena obvyklá se standardně stanovuje na základě znaleckého posudku, případně dle vyjádření realitní kanceláře či jiným obdobným způsobem. V případě prodeje za cenu nižší než je cena obvyklá, je nutné pod sankcí absolutní neplatnosti tohoto jednání odchylku řádně zdůvodnit. Takové odůvodnění by mělo vycházet zejména ze základních funkcí obce uvedených v ustanovení § 2 odst. 2 zákona o obcích. V každém případě je obec povinna při prodeji pozemků zveřejnit záměr v souladu s ustanovením § 39 odst. 1 zákona o obcích, kde sice může informovat, že nabídnutá cena nebude jediné kritérium pro vítěznou nabídku, přesto bude muset obec vybírat ze všech došlých nabídek a vybrat tu nejvýhodnější z nich. Lze tedy shrnout, že jestliže se na základě zveřejněného záměru obci sejde více nabídek, obec vyhovět té ekonomicky nejvýhodnější nemusí a může upřednostnit místní občany v zájmu rozvoje území obce a péče o potřeby svých občanů, avšak v takovém případě musí být takové rozhodnutí racionálně odůvodněno. Obec by tedy v žádném případě neměla prvoplánově z důvodu zásady rovnosti a zákazu diskriminace místní obyvatele při majetkoprávních dispozicích zvýhodňovat (neměla by tedy případně cizí zájemce předem vylučovat či je znevýhodňovat), avšak při konečném výběru nabídky je možné brát určité místní specifické okolnosti v potaz. Vždy je ovšem nutné zachování určité míry tak, aby na postup obce bylo možné stále hledět jako na odůvodněný a obhajitelný. Na závěr upozorňujeme, že své nabídky mohou podat například spekulanti, kteří nebudou mít zájem na pozemku stavět. To lze ošetřit pomocí podmínek v kupní smlouvě (např. do kdy na pozemku musí být započato se stavebními pracemi, do kdy musí být stavba zkolaudována apod.), které zájem spekulantů omezí a zaručí obci naplnění jejího záměru o budoucím nakládání s pozemky.

164

Je v souladu s péčí řádného hospodáře, pokud bude obec provozovat pohostinství? Je možné, aby provozování restaurace obcí bylo i přes nejlepší snahu neziskové?

Obecně platí, že je na uvážení obecních orgánů, zda se rozhodnou za určitým účelem finanční prostředky poskytnout či investovat, či nikoliv. Poskytnutí nebo vynaložení prostředků obce by mělo předcházet uvážení, zda takové jednání je v souladu se zájmy obce, přičemž platí, že není vždy nezbytně nutné, aby určitá činnost byla primárně zisková, pokud přináší i jiný než penězi měřitelný užitek. Zvažováno by rovněž mělo být, zda pro obec neexistuje případné výhodnější řešení dané situace – v každém případě by nemělo docházet k tomu, aby obec nedůvodně a nepřiměřeně „zvýhodňovala“ či naopak bezdůvodně dotováním „znepříjemňovala“ cizí podnikání. V tomto ohledu je třeba rovněž podotknout, že žádný právní předpis obci nezákázuje podnikat, byť se jedná o činnost, které z povahy věci primární náplní obce není. Obecně lze taktéž konstatovat, že dotování jinak podnikatelské činnosti může být z hlediska účelného nakládání s majetkem skutečně sporné, avšak na druhou stranu i tak může být odůvodnitelné, pokud je jeho cílem zajištění jinak objektivně nedostatkové služby pro občany. Na uvedený dotaz neexistuje tedy jednoznačná odpověď. V každém případě spíše odůvodnitelné je investování do rekonstrukce prostor, které by občanům obce mohly k danému účelu sloužit, než vyložení primární dotování podnikatelské (a dost možná neziskové) činnosti jako takové. Ani to ovšem nelze vyloučit, pokud bude pohostinství hrát roli např. kulturního či společenského centra obce.

Přezkoumávání hospodaření obce

165

Obec má zájem nechat si přezkumy hospodaření obce vykonávat akreditovaným auditorem. Je nutné ho nechat schválit zastupitelstvem obce?

Pravomoc rozhodnout o tom, že přezkum hospodaření dle ustanovení § 42 odst. 1 zákona o obcích, resp. dle zákona o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí bude proveden auditorem, nevyhrazuje zákon o obcích zastupitelstvu. Za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok odpovídá dle ustanovení § 103 odst. 4 písm. a) zákona o obcích starosta. Rozhodnutí o tom, že přezkum hospodaření provede auditor, je však zřejmě stále třeba považovat za tzv. „zbytkovou pravomoc“ rady obce dle § 102 odst. 3 zákona o obcích. V obcích bez rady bude nicméně příslušet starostovi, nevyhradí-li si zastupitelstvo tuto věc k rozhodnutí (k tomuto obecně dodáváme, že zbytkovou pravomoc lze dle uvážení zcela nebo zčásti svěřit starostovi nebo obecnímu úřadu).

166

V jaké lhůtě musí obec podat informaci o opatřeních přijatých k nápravě chyb a nedostatků uvedených ve zprávě o výsledku přezkoumání hospodaření?

Tato lhůta činí 15 dní ode dne projednání zprávy zastupitelstvem.

167

Který orgán je příslušný k projednání zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření obce a v jaké lhůtě zprávu projednává?

Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření obce je součástí závěrečného účtu obce. Jeho projednání je vyhrazenou pravomocí zastupitelstva dle ustanovení § 84 odst. 2 písm. b) zákona o obcích. Závěrečný účet obce projedná zastupitelstvo v souladu s ustanovením § 43 zákona o obcích vždy do 30. června následujícího roku a přijme opatření k nápravě nedostatků.

168

Může obec nebo dobrovolný svazek obcí připomínkovat zprávu o výsledku přezkoumání hospodaření?

Ano, obec nebo dobrovolný svazek obcí mohou kontrolujícímu subjektu zaslat ke zprávě své stanovisko, které je poté třeba ke zprávě přiložit. Stanovisko je nutné doručit do 15 pracovních dnů ode dne předání návrhu zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření.

169**Dokdy je obec povinna požádat krajský úřad o přezkoumání hospodaření nebo mu oznámit, že tento úkol zadala auditorovi?**

Obce jsou povinny požádat o přezkoumání krajský úřad do 30. června příslušného kalendářního roku, nebo v téže lhůtě je třeba krajskému úřadu případně oznámit, že se rozhodly zadat přezkoumání auditorovi nebo auditorské společnosti.

170**Musí obec odůvodnit výběr nabídky na uzavření smlouvy?**

Odůvodnění by mělo být součástí zápisu z jednání orgánu, který o výběru rozhodl, a to zejména v případech, kdy nebyla vybrána ekonomicky nejvýhodnější nabídka. Zákon o obcích výslovně stanoví, že „odchylka od ceny obvyklé musí být zdůvodněna, jde-li o cenu nižší než obvyklou“.

171**Je třeba informovat neúspěšné zájemce, pokud byla vybrána jiná nabídka?**

Je přinejmenším vhodné takto učinit. Pokud by se navíc jednalo o občana obce, který dosáhl věku 18 let, je možné posuzovat nabídku jako výkon jeho oprávnění podle § 16 odst. 2 písm. f), g) zákona o obcích, k čemuž se váže informační povinnost ohledně vyřízení.

172**Ručí stát za závazky obce?**

Nikoliv. Stát může za závazky obce ručit pouze tehdy, pokud tuto povinnost převezme smluvně, a nemůže tak učinit, pokud by tím sám porušil zásady účelnosti hospodárnosti nakládání se svým majetkem.

173**Má se obec při prodeji pozemků alespoň částečně řídit cenovou mapou, nebo může prodávat některým lidem pozemky za ceny v místě neobvyklé (za nižší cenu, než je v cenové mapě)?**

Obec při nakládání s obecním majetkem je povinna dodržovat ustanovení § 38 zákona o obcích a s obecním majetkem nakládat účelně a hospodárně. S ohledem na tyto zásady se v § 39 odst. 2 zákona o obcích stanovuje, že při úplatném převodu majetku se cena sjednává zpravidla ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, nejde-li o cenu regulovanou státem. Zároveň je však možné se od ceny obvyklé odchýlit, a to jde-li o cenu vyšší i nižší než je cena obvyklá. Nicméně pokud se sjedná při úplatném převodu majetku cena nižší než obvyklá, je nutné tuto odchylku zdůvodnit (nejlépe přímo v daném usnesení zastupitelstva obce o převodu nemovité věci). Nezdůvodní-li ji obec, je právní jednání (převod majetku) neplatné. Vzhledem k výše uvedenému tedy platí, že záleží pouze na zastupitelstvu obce, za jakou cenu se rozhodne obecní nemovitosti prodat. Cena (pokud je nižší než cena obvyklá) by měla být v každém případě odůvodnitelná a obhajitelná. Prvotním kritériem pro výběr by jistě měla být nabídnutá kupní cena, pokud však existují legitimní důvody, lze vybrat i jinou, z ekonomického hlediska méně výhodnou nabídku. Takovými důvody může být např. dlouhodobé užívání nemovité věci kupujícím, výhodnost pro obec z hlediska veřejného zájmu, náprava předchozích pochybení v majetkoprávních úkonech obce apod.

174**Může obec koupit nemovitost pouze za účelem její likvidace?**

Obec jakožto veřejnoprávní korporace má podle zákona o obcích povinnost pečovat o všestranný rozvoj svého území a potřeby svých občanů, přičemž by zároveň měla respektovat veřejný zájem. S tímto úzce souvisí ustanovení § 38, podle kterého je obec povinna využívat svůj majetek účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy. Obec má také povinnost o svůj majetek pečovat a rozvíjet jej, je tedy nutné vycházet z výše uvedených principů a povinností. Je samozřejmě otázkou, do jaké míry je koupě nemovitostí a jejich následná likvidace v souladu se zájmy obce. Provedení nastíněného řešení možné obecně je, nicméně realizace takového kroku by měla být podložena argumenty, které řešení odůvodní.

175**Má obec možnost uzavírat smlouvy s dodavateli energií na dobu neurčitou?**

Obec je na základě ustanovení § 38 zákona o obcích povinna se svým majetkem nakládat účelně a hospodárně, s čímž dále materiálně souvisí ustanovení § 39 odst. 2 zákona o obcích,

podle kterého by obec měla při svých výdajích respektovat cenu obvyklou. Je-li cena vyšší než cena obvyklá, musí obec odchylku odůvodnit. Co se konkrétně týká volby dodavatele energií, tak obecní orgán, který o uzavření smlouvy bude rozhodovat (rozhodování spadá do tzv. zbytkových pravomocí podle ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích – primárně rada obce, zastupitelstvo obce si ale pravomoc může vyhradit) by měl vycházet především z výše uvedených pravidel. Obecně lze konstatovat, že komplexní návod, jak při výběru dodavatele energií postupovat, podat nelze. Příslušný obecní orgán by měl preferovat takového dodavatele, který poskytuje takové služby, které nejvíce odpovídají potřebám obce a zároveň je lze z hlediska účelného hospodaření obce považovat za výhodné. Obdobně lze uvažovat i o otázce uzavření smlouvy na dobu určitou, nebo neurčitou – záleží na charakteru nabízených dodávek. Doporučit rozhodně lze, aby bylo prostudováno co možná nejvíce nabídek tak, aby se příslušný orgán mohl kvalifikovaně a pro obec nejvýhodněji rozhodnout. Dodáváme, že uzavření smlouvy mezi obcí a dodavatelem energie je považováno za veřejnou zakázku na dodávky podle zákona o zadávání veřejných zakázek. Pokud veřejná zakázka na dodávky nedosáhne podle ustanovení § 27 zákona o zadávání veřejných zakázek hodnoty 2 000 000 Kč bez daně z přidané hodnoty, jedná se o zakázku malého rozsahu (k počítání hodnoty zakázky u smluv uzavíraných na dobu neurčitou viz § 20 zákona o zadávání veřejných zakázek). Zakázky malého rozsahu obec podle ustanovení §31 zákona o zadávání veřejných zakázek v režimu tohoto zákona zadávat nemusí, je však povinna dodržovat zásady uvedené v ustanovení § 6 zákona o zadávání veřejných zakázek, zejména zásadu transparentnosti, přiměřenosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. Platí tedy, že pokud by se jednalo o zakázku malého rozsahu, záleží především na pojetí zásady hospodárnosti a účelnosti při nakládání s obecními prostředky příslušným obecním orgánem. Pokud by se o zakázku malého rozsahu již nejednalo, bylo by nutné postupovat podle zákona o zadávání veřejných zakázek.

176

Je obec povinna přijímat dary? Je odmítnutí daru (staré budovy), který má jistě nějakou hodnotu, porušením péče řádného hospodáře?

Darování je vždy dvoustranné právní jednání, kde jedna strana dar nabízí a druhá ho přijímá. Nikdo není povinen dar přijmout. Obec je veřejnoprávní útvar a její úkoly jsou jiné než pouhé dosahování zisku. Při nakládání s majetkem tak obec musí posuzovat nejen finanční výhodnost, ale i to, zda je přijetí daru v zájmu obce a jejích občanů. Při posuzování výhodnosti právních jednání je třeba posuzovat celý kontext. Není tedy možné se omezit na „mechanické“ účetní vyčíslení, je třeba brát v úvahu třeba právě i dlouhodobé náklady či dopady, které není vždy možné penězi vyčíslit, například kvalitu života v obci, veřejný zájem... Není tedy podstatné, jestli zastupitelé vyberou finančně nejvýhodnější řešení, je ale třeba, aby dokázali vysvětlit, jakými úvahami se při svém rozhodování řídili. Tyto úvahy by měly být ideálně zaznamenány v zápisu ze zasedání, v odůvodnění usnesení, případně i ve zvukovém záznamu ze zasedání, který je možné pořizovat. Konečné rozhodnutí je na zastupitelstvu jako vrcholném orgánu samosprávy. Platí tedy, že pokud dojde k vyhodnocení, že přijetí daru by obec zatížilo, není odmítnutí daru v rozporu s péčí řádného hospodáře.

177

Může obec prominout dluh z důvodu, že je pohledávka nevyhmatelná?

Dle ustanovení § 38 zákona o obcích platí zásada (povinnost) péče řádného hospodáře, která znamená, že s majetkem obce musí být nakládáno účelně a hospodárně. Je však nutné uvést, že i jednání, které není ekonomicky nejvýhodnější, může být v určitých případech obhajitelné (např. veřejným zájmem, který je obec povinna dle zákona o obcích zastávat). Prominutí dluhu, či upuštění od jeho vymáhání, je jistě odůvodněné v případech, kdy se jedná o pohledávku zcela zjevně nedobytnou, nebo pokud by náklady a úsilí vynaložené na vymožení pohledávky byly ve zjevném nepoměru k předpokládané částce, kterou by bylo možné reálně vymoci. V usnesení příslušného orgánu obce by toto mělo být podrobně odůvodněno a nejlépe doloženo relevantními podklady. V případě prominutí dluhu bez relevantního odůvodnění může připadat v úvahu nejen civilní, ale v krajním případě i trestněprávní odpovědnost těch členů zastupitelstva, kteří prominutí dluhu schválili.

Rozpočet a rozpočtová opatření

178

Může obec schválit rozpočet ještě předtím, než je schválen státní rozpočet?

Řádný rozpočet obce lze sestavit i před schválením státního rozpočtu. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ani jiný právní předpis tomu nebrání. Poté (tj. až bude státní rozpočet schválen) však bude nutné pravděpodobně rozpočet obce upravit rozpočtovým opatřením ve smyslu ustanovení § 16 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

179

Je stanovena doba, do které musí zastupitelstvo obce schválit rozpočet? Jaké jsou následky včasného neschválení a jaký je další postup?

Nebude-li rozpočet schválen před 1. lednem rozpočtového roku, řídí se rozpočtové hospodaření obce v době do schválení rozpočtu pravidly rozpočtového provizoria, která stanoví zastupitelstvo obce. Pokud by obec nehospoďarila podle pravidel rozpočtového provizoria, jednalo by se o přestupek, za který může být obci uložena pokuta až do výše 1 000 000 Kč.

180

Jaká je vazba mezi rozpočtem obce a uzavíranými smlouvami? Je obec oprávněna uzavřít smlouvu, není-li v rozpočtu zanesen odpovídající výdaj?

Podle ustanovení § 15 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů uskutečňuje obec své finanční hospodaření v souladu se schváleným rozpočtem. Uzavření smlouvy nezohledněné ve schváleném rozpočtu může znamenat porušení zákona, neboť v případě, kdy má dojít po schválení rozpočtu k jeho změně, musí být za tímto účelem přijato dle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů rozpočtové opatření. Rozpočtové opatření se provádí zpravidla před provedením rozpočtově nezajištěného výdaje (výjimku představují případy uvedené v ustanovení § 16 odst. 4 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů) a v případě, že obec toto rozpočtové opatření nepřijme, dopouští se dle ustanovení § 22a zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů přestupku. Za tento přestupek je možné uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč. Platí tedy, že pokud obec uvažuje o uzavření smlouvy, se kterou není v rozpočtu počítáno, měl by příslušný orgán obce nejdříve rozhodnout o uzavření smlouvy, následně by měla být schválena změna rozpočtu prostřednictvím rozpočtového opatření, a teprve až potom by mělo dojít k uzavření předmetné smlouvy. Na druhou stranu ovšem ani chybný postup nebude stíhán sankcí neplatnosti smlouvy (může být ovšem uplatněna odpovědnost obce za uvedený přestupek dle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů).

181

Co je porušení rozpočtové kázně?

Porušením rozpočtové kázně je každé neoprávněné použití nebo zadržetí peněžních prostředků poskytnutých z rozpočtu obce. Porušení rozpočtové kázně se může dopustit i obec, např. neoprávněným použitím nebo zadržetím peněžních prostředků poskytnutých z rozpočtu Regionální rady regionu soudržnosti. Konkrétně lze odkázat na ustanovení § 22 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

182

Musí být rozpočtový výhled schvalován nebo jej stačí vzít na vědomí?

Zákon o obcích nekonkretizuje, kdo rozpočtový výhled schvaluje. Schvalování rozpočtového výhledu je tak tzv. „zbytkovou“ pravomocí rady obce (§ 102 odst. 3 zákona o obcích). Přesto doporučujeme, aby jej vždy schválilo vč. následujících úprav zastupitelstvo obce, popř. aby výslovně delegovalo tuto povinnost na jiný orgán, a to z toho důvodu, že zastupitelstvo obce pak schvaluje rovněž rozpočet obce. Pokud byl rozpočtový výhled vzat jen na vědomí, doporučujeme jej nechat dodatečně zastupitelstvem obce schválit.

183

Jaké náležitosti musí obsahovat usnesení zastupitelstva ve věci přijímání (schvalování) rozpočtu obce? Musí být výslovně uvedeno, že se schvaluje rozpočet vyrovnaný, přebytkový nebo schodkový?

Zákon o obcích náležitosti usnesení ve věci schvalování rozpočtu obce, ba ani usnesení v této

věci, zcela konkrétně nevymezuje. Pouze v případě sestavování rozpočtu odkazuje na zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Tento zákon sice stanovuje, že rozpočet by měl být zpravidla vyrovnaný, avšak může být schválen jako přebytkový/schodkový, přesto ovšem nelze dle našeho názoru z této formulace dovodit, že tato informace musí být výslovně uvedena v usnesení zastupitelstva obce, kterým je rozpočet schvalován.

184

Jak funguje rozpočtové provizorium, kdo stanovuje jeho pravidla?

V případě, kdy obec neschválí rozpočet před 1. lednem rozpočtového roku, řídí se její hospodaření pravidly rozpočtového provizoria schválenými zastupitelstvem obce. Pravidla rozpočtového provizoria mají sloužit k zajištění plynulosti hospodaření obce do doby, než je schválen řádný rozpočet obce. Zákon však nestanovuje, co vše mají pravidla rozpočtového provizoria obsahovat a jakou mají mít konkrétní podobu, je tedy pouze na uvážení obce, jaká pravidla pro své hospodaření stanoví. Hospodaření v rozporu s pravidly rozpočtového provizoria je přestupkem, za nějž je možné obci udělit pokutu až do výše 1 000 000 Kč. Tento přestupek projednává a sankci za něj ukládá krajský úřad.

185

Může zastupitelstvo na svém zasedání změnit navržený rozpočet, který byl řádně vyvěšen na úřední desce?

Obec je povinna vyvěsit na úřední desce návrh rozpočtu nejméně 15 dnů před jeho projednáním dle ustanovení § 11 odst. 3 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Důležité je slovo návrh, což samo o sobě nese tu vlastnost, že se nutně nejedná o konečnou verzi, která bude schválena zastupitelstvem obce. Nemělo by však docházet k situaci, kdy bude zveřejněn záměrně jiný návrh rozpočtu, který ani zastupitelstvo nemá v plánu schválit, pak by se jednalo o porušení zákona. Na úřední desce může být vyvěšena jen stručná verze návrhu, kompletní návrh by měl být přístupný na webových stránkách obce.

186

Jak má znít usnesení zastupitelstva obce, kterým se schvaluje rozpočtové opatření? Musí být rozpočtové opatření přílohou usnesení?

Podstatné je, aby bylo jasné, jaké rozpočtové opatření a v jaké podobě jej zastupitelstvo schválilo (ze schváleného rozpočtového opatření musí být patrné, jaká změna byla provedena). Zákon podobu usnesení výslovně nereguluje, nicméně závěry jsou odvoditelné z ustanovení § 38 odst. 1 zákona o obcích, podle kterého je základem účelnost a transparentnost hospodaření s majetkem obce, a z ustanovení § 95 odst. 1 zákona o obcích, který uvádí, že v zápise se vždy uvede počet přítomných členů zastupitelstva obce, schválený pořad jednání zastupitelstva obce, průběh a výsledek hlasování a přijatá usnesení. Nebude-li rozpočtové opatření přílohou usnesení, je třeba jej zahrnout do samotného textu usnesení. V praxi se však rozpočtová opatření uvádějí zpravidla do příloh.

187

Může rada města v období rozpočtového provizoria schvalovat smlouvy (třeba o dílo)?

Ze skutečnosti, že obec nemá schválen před 1. lednem rozpočtového roku rozpočet, vyplývá pouze povinnost přijmout a stanovit pravidla rozpočtového provizoria, a to v souladu s ustanovením § 13 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Žádný právní předpis nestanovuje, že by obecní orgány v takovém případě nemohly schvalovat jakékoliv smlouvy a stejně tak, že by starosta nemohl za obec smlouvy uzavírat. Možný rozpor by mohl nastat v případě, že by uzavírání smluv a následně jejich rozpočtové realizování bylo v rozporu s pravidly rozpočtového provizoria. V takovém případě by obec nehospodařila podle pravidel rozpočtového provizoria a dopustila by se přestupku, za který je podle ustanovení § 22a o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů možné uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč.

188

Zastupitelstvo obce na svém prosincovém zasedání schválilo rozpočet, ale neschválilo střednědobý výhled rozpočtu. Lze tuto situaci řešit tím, že střednědobý výhled rozpočtu bude schválen v únoru nového roku na dalším jednání zastupitelstva obce?

Platí, že podle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů se finanční hospodaření obce řídí jejím ročním rozpočtem a střednědobým výhledem rozpočtu. Střednědobý

výhled rozpočtu podle ustanovení § 3 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů se sestavuje zpravidla na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Znamená to tedy, že obec by měla mít v každém případě sestaven rozpočtový výhled alespoň na 2 roky následující po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Vzhledem k tomu, že zákon stanovuje povinnost mít sestaven rozpočtový výhled na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet, není nutné rozpočtový výhled sestavovat každoročně – stanovené roky ale musí být dodrženy, v opačném případě se obec dopouští dle ustanovení § 22a odst. 1 písm. a) zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů přestupku, za který je možné uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč. S ohledem na hrozící sankci by mělo dojít ke schválení střednědobého výhledu rozpočtu co možná nejdříve.

189

Obec nedostala dotaci, se kterou bylo v rozpočtu počítáno. Je možné přistoupit ke schválení změny rozpočtu – rozpočtového opatření i po uplynutí rozpočtového roku?

Nelze změnit rozpočet obce zpětně, tj. po uplynutí rozpočtového roku, pro který byl rozpočet schválen. Po skončení kalendářního roku se údaje o ročním hospodaření územního samosprávného celku souhrnně zpracovávají do závěrečného účtu. V tomto závěrečném účtu by se měla obec vypořádat s tím, že jí nebyla poskytnuta předpokládaná dotace, díky které nedošlo k plnění na příjmové ani výdajové straně rozpočtu. Dle ustanovení § 17 zákona o rozpočtových pravidlech totiž platí, že po skončení kalendářního roku se údaje o ročním hospodaření územního samosprávného celku a svazku obcí souhrnně zpracovávají do závěrečného účtu. V tomto závěrečném účtu jsou obsaženy údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů v plném členění podle rozpočtové skladby, údaje o hospodaření s majetkem a o dalších finančních operacích.

190

Zastupitelstvo obce neschválilo žádný limit, ve kterém je rada obce oprávněna schvalovat rozpočtová opatření. Neexistuje ani usnesení, že může rada obce rozpočtová opatření schvalovat. Platí tedy neomezená možnost schvalovat radou rozpočtová opatření, nebo k tomu rada v tomto případě není kompetentní vůbec?

Rada obce může provádět rozpočtová opatření pouze v takovém rozsahu, který stanoví zastupitelstvo obce. Stanovení limitů a bližších podmínek, za kterých může rada obce rozpočtová opatření provádět, závisí na uvážení a potřebách zastupitelstva obce. Jestliže zastupitelstvo obce schvalování rozpočtových opatření radě obce neschválilo (neexistuje usnesení zastupitelstva, které by radu obce k provádění rozpočtových opatření v jakémkoliv rozsahu opravňovalo), rada obce žádná rozpočtová opatření provádět nemůže, tato pravomoc je v takovém případě ponechána v plném rozsahu zastupitelstvu obce.

191

Je rozhodnutí o uzavření smlouvy a její následné uzavření podmíněno změnou rozpočtu obce?

Podle § 15 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů platí, že územní samosprávný celek uskutečňuje své finanční hospodaření v souladu se schváleným rozpočtem. Pokud tedy obec uzavře určitou smlouvu, která není zohledněna ve schváleném rozpočtu dříve, než dojde k jeho změně a bude-li na základě této smlouvy plněno, a to aniž by došlo k úpravě rozpočtu, dochází k porušení zákona. V případě, kdy má dojít po schválení rozpočtu k jeho změně, musí být za tímto účelem přijato dle ustanovení § 16 odst. 2 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů rozpočtové opatření. Rozpočtové opatření se provádí zpravidla před provedením rozpočtově nezajištěného výdaje (výjimku představují případy uvedené v ustanovení § 16 odst. 4 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů) a v případě, že obec toto rozpočtové opatření včas nepřijme, dopouští se dle ustanovení § 22a zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů přestupku. Za tento přestupek je možné uložit pokutu až do výše 1 000 000 Kč. Platí tedy, že pokud obec uvažuje o uzavření smlouvy, se kterou není v rozpočtu počítáno, měl by příslušný orgán obce v ideálním případě nejdříve rozhodnout o uzavření smlouvy, následně by měla být schválena změna rozpočtu prostřednictvím rozpočtového opatření, a teprve až potom by mělo dojít k uzavření předmětné smlouvy. Na druhou stranu ovšem ani chybný postup nebude stíhán sankcí neplatnosti smlouvy (může

být ovšem uplatněna odpovědnost obce za uvedený přestupek dle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů).

192

Ovlivňuje počet obyvatel obce její příjmy?

Podstatnou část příjmů obcí tvoří výnos z daní (daň z přidané hodnoty, daň z příjmu, daň z nemovitosti), jenž je obcím přerozdělován způsobem stanoveným v zákoně o rozpočtovém určení daní. Výši podílu obce na některých z těchto daní ovlivňuje právě i počet obyvatel (vedle např. velikosti katastrálního území či počtu dětí a žáků navštěvujících školu zřízenou obcí). Výše tohoto podílu se odvíjí i od zařazení obce do velikostních kategorií podle počtu obyvatel. Při stanovení počtu obyvatel k určení podílu obce na daních se vychází ze stavu k 1. lednu běžného roku uvedeného v bilanci obyvatel České republiky zpracované Českým statistickým úřadem k 1. lednu běžného roku.

Další příjmy obcí tvoří příspěvek na výkon státní správy, přičemž postup pro určení jeho výše je každoročně stanoven zákonem o státním rozpočtu. I v tomto případě má počet obyvatel vliv na výši tohoto příspěvku (vedle dalších faktorů, jako je např. rozsah výkonu přenesené působnosti). Počet obyvatel se projeví i na příjmech z výběru místního poplatku za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů (má-li jej obec zaveden), neboť ti jsou poplatníci uvedeného poplatku (pokud se na ně nevztahuje osvobození).

Byty

193

Může nájemce požadovat slevu z nájemného v případě, kdy majitel domu provádí rekonstrukci (zateplení, výměna oken, oprava výtahové šachty), a z tohoto důvodu nefunguje výtah, čímž jsou ztíženy podmínky nájemníků?

Dle ustanovení § 2210 občanského zákoníku je nájemce oprávněn požadovat slevu z nájemného v případě, že se v průběhu doby trvání nájmu objeví potřeba provést nezbytné opravy, které nelze odložit na dobu po skončení nájmu. Daná situace však není nezbytnou opravou, nýbrž úpravou věci, která trvale zlepšuje užitnou hodnotu věci dle ustanovení § 2250 občanského zákoníku (snižuje-li energetickou náročnost jednotlivých bytů apod.). Jestliže pronajímatel provede takovou úpravu věci, je naopak oprávněn se s nájemci dohodnout na zvýšení nájemného až o 10 % účelně vynaložených nákladů ročně. Dle ustanovení § 2259 občanského zákoníku je nájemce povinen strpět úpravu bytu nebo domu, popřípadě jeho přestavbu nebo jinou změnu, jen nesníží-li hodnotu bydlení a lze-li ji provést bez většího nepohodlí pro nájemce, nebo provádí-li ji pronajímatel na příkaz orgánu veřejné moci, anebo hrozí-li přímo zvlášť závažná újma. V ostatních případech lze změnu provést jen se souhlasem nájemce. Zároveň je třeba konstatovat, že jestliže je za užívání výtahu požadována určitá úplata (jako za službu poskytovanou v souvislosti s nájmem), není pronajímatel oprávněn tuto úplatu vyžadovat, jestliže služba není v současné době poskytována. Pak je samozřejmě možné požadovat slevu z nájemného, resp. z tohoto poplatku v souvislosti s tím, že není možné výtah dočasně z důvodu oprav užívat.

194

V obecním bytovém domě bydlí tři nájemníci, kteří mezi sebou vyvolávají stále nepokoje, slovně i fyzicky se napadají, posílají na sebe udání, volají policii. Je možné jim dle občanského zákoníku poslat výstrahu na výpověď z nájmu bytu, pokud se v domě nezačnou chovat řádně a bezproblémově?

Dle ustanovení § 2255 a § 2256 občanského zákoníku je nájemce povinen byt užívat řádně v souladu s nájemní smlouvou a dodržovat pravidla obvyklá pro chování v domě a rozumné pokyny pronajímatele pro zachování náležitého pořádku obvyklého podle místních poměrů. V souvislosti s oprávněním pronajímatele dávat nájemcům rozumné pokyny by zřejmě bylo možné reagovat podle ustanovení § 2288 odst. 1 písm. d) občanského zákoníku, kdy by nerespektování rozumných pokynů a požadavků pronajímatele mohlo dosáhnout takové intenzity, aby bylo možné dát nájemci výpověď podle tohoto ustanovení. Za této situace

může pronajímatel vypovědět nájem v tříměsíční výpovědní době. Dále podle ustanovení § 2291 odst. 2 občanského zákoníku platí, že nájemce porušuje svou povinnost zvláště závažným způsobem, způsobuje-li jinak závažné škody nebo obtíže pronajímateli nebo osobám, které v domě bydlí. Opakované nepokoje v domě, kdy je následně přivolána i policie by se při zásadní intenzitě daly považovat za takové zvláště závažné porušení. V tom případě má pronajímatel právo vypovědět nájem bez výpovědní doby a požadovat, aby mu nájemce bez zbytečného odkladu byt odevzdal, nejpozději však do jednoho měsíce od skončení nájmu.

195

Může obec jako vlastník obecních bytů zvýšit nájemné i proti vůli nájemníků?

Jakožto pronajímatel může obec (není-li sjednáno jinak) zvýšit nájemné do výše srovnatelného nájemného obvyklého v daném místě. Pokud není ve smlouvě výslovně ujednáno zákaz zvyšování nájemného, lze postupovat dle ustanovení § 2249 občanského zákoníku. Podle ustanovení § 2249 odst. 1 platí, že pokud se pronajímatel s nájemcem nedohodnou, může pronajímatel navrhnout zvýšení nájemného tak, aby navržené zvýšení nájemného nebylo vyšší než 20 % při započtení zvýšení, ke kterému došlo v posledních 3 letech. Podle přechodného ustanovení § 3074 odst. 2 občanského zákoníku ovšem platí, že ustanovení § 2249 odst. 1 se nepoužije v případě, že nájemné nebylo určeno ujednáním pronajímatele a nájemce nebo rozhodnutím soudu, ale na základě jiného právního předpisu (šlo o tzv. „regulované nájemné“). V takovém případě má pronajímatel právo navrhnout v písemné formě nájemci zvýšení nájemného v zásadě až do výše obvyklé; ustanovení § 2249 odst. 3 se použije obdobně (podle tohoto ustanovení se může pronajímatel, nebude-li nájemce se zvýšením nájemného souhlasit, obrátit na soud – soud na návrh pronajímatele poté rozhodne o nájemném do výše, která je v místě a čase obvyklá). Alternativou je samozřejmě dohoda – tedy uzavření dodatku ke smlouvě, kde bude výše nájemného nově upravena.

196

Má obec povinnost zajistit nájemci po skončení nájemní smlouvy na dobu určitou náhradní bydlení?

Obec nemá povinnost zajistit nájemci náhradní bydlení po skončení nájemní smlouvy, ledaže by to bylo ujednáno v nájemní smlouvě.

197

Může si obec, jako majitel bytu, vymínit zákaz chování domácích mazlíčků?

Obec si jako vlastník bytu vymínit zákaz pobytu domácích zvířat nemůže. Na potřebu nájemníků chovat v pronajímaném bytě výslovně pamatuje občanský zákoník. Ten v ustanovení § 2258 nájemci poskytuje přímé právo chovat v bytě zvíře. Nájemce ale současně musí splnit podmínku, že takový chov domácího mazlíčka nepůsobí pronajímateli nebo ostatním obyvatelům domu obtíže nepřiměřené poměrům v domě. Chov zvířete v rozporu s povinností nájemce nepůsobit tímto obtíže poměrům nepřiměřené může vést k naplnění výpovědního důvodu podle ustanovení § 2288 odst. 1 písm. a) nebo ustanovení § 2291 občanského zákoníku. Za nepřiměřené poměry můžeme v tomto případě považovat např. neúměrnou velikost zvířete, jeho hlučnost, nebezpečnost a v neposlední řadě i počet chovaných zvířat v pronajaté nemovitosti. Naopak jen stěží by v případném soudním sporu obstála námitka, že nepřijatelná je ta realizace chovu zvířete přispívající k nikterak závažnému opotřebení pronajaté věci (např. ušpinění zdí). Vyvolá-li totiž chov zvířete potřebu zvýšených nákladů na údržbu společných částí domu, nájemce je povinen tyto zvýšené náklady pronajímateli uhradit. Odborná literatura se přiklání k názoru, že tyto náklady nemusí být hrazeny jednorázově, ale je možné jejich úhradu požadovat v paušální výši jako součást nájemného, dohodnou-li se na tom strany v nájemní smlouvě. Úplný zákaz chovu domácích zvířat, byť uvedený v nájemní smlouvě, však není možný. Současná právní úprava pro obec v postavení pronajímatele nečiní v tomto ohledu žádného rozdílu.

198

Nájemník obecního bytu v bytovém domě žádá o povolení zřízení sídla právnické osoby na adrese bytového domu, místa svého trvalého pobytu. Jsou se zřízením sídla právnické osoby v obecním bytě spojená nějaká rizika pro obec či ostatní nájemníky bytového domu?

Je přípustné, aby sídlo právnické osoby bylo zapsáno v bytě, avšak podmínkou je, že to nesmí narušit klid a pořádek v domě. Zapsání sídla právnické osoby v bytě může v praktické rovině částečně zvýšit riziko, že zde bude případný exekutor či insolvenční správce vyhledávat majetek dlužníka, přičemž může teoreticky zabavit i majetek, který dlužníkovi nepatří (pokud by k takové situaci došlo, lze vše posléze samozřejmě vyřešit, a to prostřednictvím návrhu na vyloučení věci ze soupisu či vylučovací žaloby). Ryze právní rizika se u povolení sídla obchodní společnosti v bytě v zásadě nevyskytují. K tématu lze dále dodat, že samotné udělení či odejmutí souhlasu s umístěním sídla v bytě ve vlastnictví obce není vyhrazeno žádnému z orgánů obce. Pokud si rozhodnutí nevyhradí zastupitelstvo obce, jedná se o zbytkovou pravomoc rady obce a v obci, kde se rada obce nevolí, starosty. Stejně závěry platí i v případě odvolání souhlasu, není-li souhlas součástí např. nájemní smlouvy, je možné souhlas odvolat pouze na základě uvážení, v případě, že by součástí smlouvy (např. právě nájemní) byl, bylo by nutné vycházet ze smluvních podmínek dané smlouvy. Dodáváme nicméně, že uzavření nájemní nebo jiné smlouvy ryze za účelem souhlasu s umístěním sídla právnické osoby nezbytné není.

199

Má obec povinnost opravit televizní anténu, která slouží k příjmu signálu u bytů, které obec pronajímá?

Povinnost opravit televizní anténu lze odvodit zejména z ustanovení § 2247 odst. 2 občanského zákoníku, který považuje příjem televizního a rozhlasového vysílání za jednu z nezbytných služeb poskytovaných pronajímatelem v souvislosti s nájmem. Z této povinnosti pronajímatele tedy plyne i potřeba udržovat zařízení k příjmu rozhlasového a televizního vysílání v provozuschopném stavu (případně jej nechat opravit), ledaže by si strany výslovně v nájemní smlouvě ujednaly jinak.

200

Pravidla rady města stanovují povinnost úhrady zálohy nájemného, resp. předplacení nájemného na min. 18 měsíců předem v případě, že má někdo zájem uzavřít nájemní smlouvu s obcí na obecní byt. Právní názory obcí oslovených právníků na tento problém se rozcházejí. Je tato praxe v pořádku?

Dle ustanovení § 2246 odst. 1 občanského zákoníku platí vyvratitelná domněnka, že nájemné se sjednává na jeden měsíc. Z daného ustanovení je zřejmé, že je možné ujednat nájemné i za jiné období, tedy i období v délce 18 měsíců. Na druhou stranu sama důvodová zpráva k ustanovení § 2251 občanského zákoníku uvádí, že placení nájemného na více platebních období předem nelze požadovat, neboť by šlo o ujednání v neprospěch nájemce (ustanovení § 2235 odst. 1 občanského zákoníku). Stanovení nepřiměřeně dlouhého platebního období by tak mohlo být považováno za obcházení zákona, a to zejména ustanovení o „jistotě“ (kauci), kdy dle § 2254 odst. 1 platí, že ujednají-li si strany, že nájemce dá pronajímateli peněžitou jistotu, že zaplatí nájemné a splní jiné povinnosti vyplývající z nájmu, nesmí být jistota vyšší než trojnásobek měsíčního nájemného. Stanovení platebního období na 18 měsíců v případě nájmu bytu je dle našeho názoru nepřiměřeně dlouhé (jiná situace by byla v případě např. nájmu pozemku), jestli se jinak sjednává a platí nájemné měsíčně, jde prakticky o porušení zákonného ustanovení o limitu jistoty, kterou může pronajímatel požadovat. Lze shrnout, že v daném případě lze spíše doporučit od zavedené praxe upustit, neboť by ujednání o úhradě zálohy na nájemné (příp. stanovení 18měsíčního platebního období) mohlo být vyhodnoceno jako ujednání v neprospěch nájemce, přičemž k takovým ujednáním se nepřihlíží.

201

Obec vlastní byt, který dále pronajímá. V tomto bytě má nahlášenou adresu místa trvalého pobytu osoba, která už zde ale několik let nebydlí. Kdo je oprávněn podat návrh na zrušení adresy místa trvalého pobytu – obec, nebo noví nájemci?

Podle ustanovení § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel musí být pro zrušení údaje o místě trvalého pobytu kumulativně splněny dvě podmínky. Jednak musí zaniknout užívací právo občana k objektu nebo vymezené části objektu, jehož adresa je v evidenci obyvatel uvedena jako místo trvalého pobytu občana, a dále nesmí občan tento objekt nebo jeho vymezenou část fakticky užívat. Správní orgán rozhodne o zrušení údaje o místě trvalého pobytu

v případě, kdy zaniklo užívací právo občana k objektu nebo vymezené části objektu, jehož adresa je v evidenci obyvatel uvedena jako místo trvalého pobytu občana a neužívá-li občan tento objekt nebo jeho vymezenou část. Ohlašovna rozhodne o zrušení údaje o místě trvalého pobytu podle ustanovení § 12 odstavce 1 písm. c) jen na návrh vlastníka objektu nebo jeho vymezené části nebo na návrh oprávněné osoby uvedené v ustanovení § 10 odst. 6 písm. c), tj. zejména nájemce. Navrhovatel je v takovém případě povinen existenci důvodů uvedených v odstavci 1 písm. c) ohlašovně prokázat. Řízení o zrušení údaje o místě trvalého pobytu z důvodu dle ustanovení § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel je možno zahájit návrhem k tomu oprávněné osoby. V tomto případě je obec vlastníkem objektu (bytových jednotek), proto není důvod, aby nemohla podat návrh právě ona. Podání takového návrhu spadá do tzv. zbytkové působnosti rady obce dle ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích. Rada obce zabezpečuje rozhodování ostatních záležitostí patřících do samostatné působnosti obce, pokud nejsou vyhrazeny zastupitelstvu obce nebo pokud si je zastupitelstvo obce nevyhradilo; rada obce může tyto pravomoci zcela nebo zčásti svěřit starostovi nebo obecnímu úřadu. Vůli rady obce vykonává navenek starosta obce. Zpravidla fakticky tuto pravomoc může vykonávat i pověřený zaměstnanec obce. Dle ustanovení § 99 odst. 2 zákona o obcích v obci, kde se rada obce nevolí, vykonává její pravomoc starosta.

202

Může nájemce provést úpravu či opravu bytu na své náklady? Jakým způsobem takovou možnost ošetřit smluvně?

Obecně platí, že nájemce je oprávněn provádět úpravy, přestavby nebo jinou změnu bytu se souhlasem pronajímatele. V nájemní smlouvě je možné ujednat oproti standardnímu předání bytu po skončení nájmu v původním stavu, aby byl předán v takové podobě, do jaké jej nájemce upravil či přestavěl. Je vhodné, aby nájemní smlouva stanovovala proceduru realizace úprav či přestavby, tj. aby se svým záměrem nájemce pronajímatele náležitě seznámil a pronajímatel měl rovněž možnost kontroly provádění úprav či přestavby, aby například nedošlo ke znehodnocení bytu.

Je-li nájemcem provedenou úpravou či přestavbou byt zhodnocen, měl by obecně mít nárok na určité vyrovnání ze strany pronajímatele, v rámci nájemní smlouvy je tedy žádoucí vyřešit i otázku budoucího vyrovnání při skončení nájmu, jinak se uplatní zákonný režim podle § 2294 občanského zákoníku. Z našeho pohledu problematická může být situace, kdy dojde k výraznému zhodnocení bytu a bylo by ujednáno, že pronajímatel nájemci za tyto úpravy ničeho neuhradí. Takové ujednání by totiž mohlo být vykládáno jako ujednání v neprospěch nájemce, k němuž se podle § 2235 odst. 1 občanského zákoníku nepřihlíží.

203

Nájemce nechce po vypršení výpovědní doby opustit byt. Je možné vyžádat si asistenci policie?

K tomu, aby mohl pronajímatel vystěhovat z bytu nájemce, který se i po uplynutí výpovědní doby odmítá vystěhovat, je nutné podat žalobu na vyklizení. Doporučujeme zaslat nájemci tzv. předžalobní výzvu na vyklizení, aby byl nájemce zpraven, že pokud nevyklidí byt v přiměřené lhůtě sám, podá proti němu pronajímatel žalobu u soudu, a to konkrétně žalobu na vyklizení nemovitosti. Pokud ani na základě pravomocného rozsudku nájemce byt nevyklidí, může být vyklizení bytu provedeno pouze zákonem stanoveným způsobem, a to buď soudním výkonem rozhodnutí nebo exekucí.

Podotýkáme, že pokud by se pronajímatel rozhodl vyklidit byt svépomocí, pak by tímto jednáním naplnil skutkovou podstatu trestného činu porušování domovní svobody. Asistence policie v tomto případě na výše uvedeném nic nemění, jelikož nájemce měl k užívání bytu platný právní titul (nájemní smlouvu), a tím pádem se nejedná o tzv. squattera, který by prostor užíval neoprávněně.

Nakládání s majetkem obce

204

Který orgán obce rozhoduje o zvýšení základního kapitálu v obchodní společnosti, je-li obec jejím jediným společníkem?

Rozhodování ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti je vyhrazeno radě obce, rozhodnutí o navýšení základního kapitálu obchodní společnosti je ovšem vyhrazeno zastupitelstvu. Jelikož se však jedná o věc, kterou by měl řešit jediný společník, judikatura dovodila, že není v tomto ohledu podstatné, který z obou orgánů přijme rozhodnutí dříve a který později. Rada by nicméně měla předložit věc k rozhodnutí zastupitelstvu a teprve na základě jeho souhlasu se zvýšením základního kapitálu o tomto zvýšení rozhodnout.

205

Který orgán obce rozhoduje o podání žádosti o poskytnutí úvěru?

Ustanovení § 85 písm. j) zákona o obcích stanovuje, že rozhodnutí o uzavření smlouvy o přijetí a poskytnutí úvěru nebo zápůjčky je vyhrazeno zastupitelstvu obce. Rozhodnutí o podání pouhé žádosti ale může učinit rada obce v rámci tzv. zbytkových pravomocí dle ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích, jediné však za předpokladu, že podáním žádosti obci nevznikne závazek úvěr přijmout a splácet (v takovém případě by již docházelo k zásahu do vyhrazené pravomoci zastupitelstva).

206

Který orgán obce rozhoduje o uzavření smlouvy o dílo?

Rozhodnutí o uzavření takové smlouvy spadá do zbytkové pravomoci rady podle § 102 odst. 3 zákona o obcích, v obcích bez rady pak do pravomoci starosty na základě § 99 odst. 2 a § 102 odst. 4 (zastupitelstvo obce si ovšem pravomoc může vyhradit). Jestliže však bude ve smlouvě o dílo i ustanovení o nabytí budoucí nemovitosti do vlastnictví obce, jejíž nabytí spadá do vyhrazené pravomoci dle § 85 písm. a) zákona o obcích (nebo bude smlouva „smíšená“ s jiným právním jednáním, o němž rozhoduje zastupitelstvo), bude nutné, aby o smlouvě rozhodlo zastupitelstvo obce (případně postačí, pokud rozhodne o části úkonu, který spadá do jeho rozhodovací pravomoci).

207

Který orgán obce rozhoduje o prominutí části dluhu nepřesahující 20 000 Kč?

V daném případě je určující celková výše pohledávky, a to i s příslušenstvím. Pokud pohledávka přesahuje částku 20 000 Kč, náleží rozhodnutí o prominutí dluhu zastupitelstvu obce podle ustanovení § 85 písm. f) zákona o obcích. Pokud by tomu tak nebylo, mohla by o prominutí dluhu rozhodnout rada obce podle § 102 odst. 3 zákona o obcích, a to za předpokladu, že by si rovněž tuto pravomoc nevyhradilo zastupitelstvo obce.

208

Který orgán obce rozhoduje o uzavření smlouvy o smlouvě budoucí?

Smlouva o smlouvě budoucí zakládá závazek, že mezi sebou v budoucnu strany danou smlouvu skutečně uzavřou. Pokud by se tak nestalo, mohla by se jedna ze stran domáhat uzavření smlouvy i soudní cestou. Z tohoto důvodu je třeba, aby o uzavření rozhodoval orgán, jemuž přísluší pravomoc rozhodovat i o dané budoucí (tzv. realizační) smlouvě. Typickým příkladem může být smlouva o smlouvě budoucí kupní na obecní pozemek – rozhodnutí o prodeji obecního pozemku je vyhrazenou pravomocí zastupitelstva obce dle ustanovení § 85 písm. a) zákona o obcích, a proto i uzavření smlouvy o smlouvě budoucí kupní na obecní pozemek musí být schváleno zastupitelstvem obce.

209

Který orgán obce je příslušný rozhodovat o dodatcích již uzavřené smlouvy?

V zásadě vždy půjde o orgán obce, jemuž přísluší pravomoc rozhodnout o uzavření vlastní smlouvy a jenž o tom též rozhodl. Pouze pokud by se jednalo o marginální změny, které se skutečně nedotýkají podstatných náležitostí smlouvy, mohla by na základě judikatury Ústavního soudu o dodatku rozhodnout rada obce podle § 102 odst. 3 zákona o obcích, případně i starosta, pokud se neodchyluje od vůle rozhodujícího orgánu. O ukončení smlouvy by měl vždy rozhodnout orgán, který ji uzavřel. Lze však připustit, aby zastupitelstvo schválilo

dodatek i ukončení smlouvy schválené radou v její zbytkové pravomoci (§ 102 odst. 3 zákona obcích).

210

Schválí-li zastupitelstvo v usnesení podstatné náležitosti jednání, kdo je příslušný určit zbývající části, kdo schvaluje konkrétní znění smlouvy?

Spadala-li původní věc do pravomoci zastupitelstva, které se platně usneslo pouze na podstatných náležitostech, je možné vnímat doplnění textu, resp. schválení konkrétního znění smlouvy, coby věc příslušející radě podle § 102 odst. 3 zákona o obcích. Podle názoru Ústavního soudu však nelze tam, kde již byla vůle obce v základních bodech vytvořena, upřít právo ani starostovi, aby v intencích takto projevené vůle jednal. Je však třeba zdůraznit, že by v takovém případě měly být nejspíše kromě podstatných náležitostí již schváleny i další významné smluvní podmínky (co se jimi rozumí, bude třeba řešit vždy individuálně).

Pravomoci orgánů

211

Který orgán obce je příslušný k rozhodování o zřízení věcného břemene k pozemku, když bude obec oprávněná nebo povinná z věcného břemene?

Věcná břemena (tj. služebnosti a reálná břemena) jsou dle § 496 odst. 2 a § 498 odst. 1 občanského zákoníku nehmotnou nemovitou věcí. Jelikož zastupitelstvo obce nyní rozhoduje dle § 85 písm. a) zákona o obcích, jen o nabývání a převodu hmotných nemovitých věcí, nerozhoduje tedy o věcných břemenech. O nabývání, převodu i zřízení věcného břemene ve prospěch třetí osoby tak bude rozhodovat rada obce v rámci své zbytkové působnosti na základě § 102 odst. 3 zákona o obcích. Zastupitelstvo si však může tuto pravomoc vyhradit a rovněž lze pravomoc zcela nebo zčásti svěřit starostovi nebo obecnímu úřadu. V obcích, kde se rada obce nevolí (a zastupitelstvo si danou pravomoc nevyhradilo), vykonává pravomoc rady starosta dle § 99 odst. 2 zákona o obcích. V této souvislosti také upozorňujeme, že na právo stavby, které sice není věcným břemenem, ale je věcným právem k věci cizí stejně jako věcná břemena, se vztahuje § 85 písm. m) zákona o obcích, takže nabývání a převod práva stavby, jakož i smluvní zřízení práva stavby k pozemku ve vlastnictví obce, již do pravomoci zastupitelstva obce spadá.

212

Který orgán obce rozhoduje o přijetí dotace?

Rozhodnutí o přijetí dotace spadá mezi tzv. zbytkové pravomoci rady obce dle ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích. Nevyhradí-li si pravomoc zastupitelstvo obce, jedná se tedy o pravomoc rady obce (pravomoc lze zcela nebo zčásti rovněž svěřit starostovi nebo obecnímu úřadu).

213

Který orgán obce rozhoduje o poskytnutí dotace nepřesahující 50 000 Kč?

Rozhodování o poskytnutí dotace ve výši nepřesahující 50 000 Kč spadá mezi tzv. zbytkové pravomoci rady obce dle ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích. Jestliže si tedy pravomoc nevyhradí zastupitelstvo obce, jedná se o pravomoc rady obce (pravomoc lze rovněž zcela nebo zčásti svěřit starostovi nebo obecnímu úřadu). Rozhodnutí o poskytnutí dotace ve výši nad 50 000 Kč je vyhrazenou pravomocí zastupitelstva obce dle ustanovení § 85 písm. c) zákona o obcích.

214

Může obec přijmout finanční dar od fyzické nebo právnické osoby, musí toto schvalovat zastupitelstvo obce a musí být podepsaná darovací smlouva?

Finanční dar obec přijmout může. Rozhodování o přijetí finančního daru spadá do tzv. zbytkových pravomocí rady obce (tato pravomoc může být zcela nebo zčásti svěřena starostovi nebo obecnímu úřadu) podle ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích. Zastupitelstvo si však může tuto pravomoc vyhradit. Darovací smlouva je upravena ustanoveními § 2055 a následující občanského zákoníku. Písemnou formu darovací smlouvy občanský zákoník výslovně požaduje pouze tehdy, pokud je darovanou věcí věc, která je zapsaná ve veřejném

seznamu anebo pokud nedojde k odevzdání daru zároveň s projevem vůle darovat a přijmout dar. V každém případě bez ohledu na výše uvedené ale doporučujeme pro pořádek písemnou darovací smlouvu uzavřít vždy.

215

Který orgán obce schvaluje smlouvy o poskytnutí služeb?

Zákon o obcích výslovně o pravomocích v případě objednávání a zajištění služeb nepojednává. Podstatné je, že je stanoveno, že pokud na základě jakéhokoli smluvního typu má dojít k nabytí nebo převodu hmotné věci nemovité (s výjimkou inženýrských sítí a pozemních komunikací), musí v takovém případě rozhodnout zastupitelstvo obce [§ 85 písm. a) zákona o obcích]. V ostatních případech, kdy není předmětem hmotná nemovitá věc (s výjimkou inženýrských sítí a pozemních komunikací), spadá rozhodování do tzv. zbytkových pravomocí podle ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích, které vykonává primárně rada obce (nebo starosta v obci, kde se rada obce nevolí – § 99 odst. 2 zákona o obcích), zastupitelstvo obce si ale tyto pravomoci může vyhradit. V praxi výše uvedené v zásadě znamená, že pokud dochází k objednání služeb ze strany obce, a přitom nedochází k nabytí „nemovitosti“ ve smyslu ustanovení § 85 písm. a) zákona o obcích, jedná se o nevyhrazenou pravomoc, která přísluší radě, příp. starostovi. Zastupitelstvo obce si ale může rozhodování v této oblasti vyhradit pro sebe (§ 84 odst. 4 zákona o obcích). To samé platí v případě, že obec služby poskytuje. Nakládání s obecním majetkem (tzn. i finančními prostředky) spadá do samostatné působnosti obce a záleží na orgánech obce, jakým způsobem budou s obecním majetkem nakládat. Je samozřejmě nutné mít na paměti, že v souladu s ustanovením § 38 zákona o obcích je obec povinna využívat obecní majetek účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. S tímto souvisí taktéž ustanovení § 39 odst. 2 zákona o obcích, které pojednává o tzv. ceně obvyklé. S ohledem na ustanovení o ceně obvyklé by obec (resp. příslušný orgán obce) měla při úplatném plnění požadovat cenu, která je s ohledem na okolní podmínky obvyklá, nicméně je možné se od tohoto postupu odchýlit, a to za předpokladu, že takový krok bude náležitě odůvodněn. Obecně lze konstatovat, že komplexní návod, jak při objednávání služeb postupovat, podat nelze. Příslušný obecní orgán by měl preferovat takového dodavatele, který poskytuje takové služby, které nejvíce odpovídají potřebám obce a zároveň je lze z hlediska účelného hospodaření obce považovat za výhodné. Dodáváme, že uzavření smlouvy mezi obcí a dodavatelem služeb je považováno za veřejnou zakázku na služby podle zákona o zadávání veřejných zakázek. Pokud veřejná zakázka na služby nedosáhne podle ustanovení § 27 zákona o zadávání veřejných zakázek hodnoty 2 000 000 Kč, jedná se o zakázku malého rozsahu. Veřejné zakázky malého rozsahu obec podle ustanovení § 31 zákona o zadávání veřejných zakázek v režimu tohoto zákona zadávat nemusí, obec je povinna dodržovat pouze zásady uvedené v ustanovení § 6 zákona o zadávání veřejných zakázek. Platí tedy, že pokud se jedná o zakázku malého rozsahu, postup příslušného obecního orgánu závisí především na jeho pojetí zásady hospodárnosti a účelnosti nakládání s obecními prostředky. Pokud by se o zakázku malého rozsahu nejednalo, bylo by nutné postupovat podle zákona o zadávání veřejných zakázek a dodavatele služeb vysoutěžit.

216

Který orgán obce rozhoduje o uzavření tzv. smíšené smlouvy, pokud zákon o obcích vyhradil rozhodovací pravomoc zčásti zastupitelstvu, zčásti radě obce?

Jelikož podle § 41 odst. 2 zákona o obcích právní jednání, která vyžadují schválení zastupitelstva obce, popřípadě rady obce, jsou bez tohoto schválení od počátku neplatná, přičemž zákon nepamatuje na situace takto speciální, je třeba, aby o uzavření smlouvy rozhodly všechny příslušné orgány (tj. zastupitelstvo i rada).

217

Má starosta právo uzavírat smlouvy, které neodsouhlasilo zastupitelstvo obce?

Jde-li o smlouvy, jejichž uzavření je vyhrazeno zastupitelstvu, pak nikoliv, neboť právní jednání (včetně uzavírání smluv), která vyžadují schválení zastupitelstva obce, jsou bez tohoto schválení neplatná. Starosta v těchto případech pouze projevuje vůli obce (být vázána smlouvou) na venek. Smlouvy, jejichž uzavření nepodléhá souhlasu zastupitelstva, může starosta uzavřít buď bez jakéhokoliv souhlasu (v obcích bez rady), nebo na základě pověření rady (v obcích s radou).

Který orgán obce je oprávněn rozhodnout o vymáhání škody vzniklé v samostatné působnosti obce?

Pravomoc rozhodnout o vymáhání škody zákon o obcích nevyhrazuje žádnému z obecních orgánů, a proto obecně tato pravomoc spadá do zbytkové pravomoci rady obce dle ustanovení § 102 odst. 3 zákona obcích. V rámci zbytkových pravomocí přitom platí, že pokud si pravomoc nevyhradí zastupitelstvo obce, jedná se o pravomoc rady obce s tím, že pravomoc lze rovněž zcela nebo zčásti svěřit starostovi nebo obecnímu úřadu.

V tomto kontextu je třeba rovněž upozornit, že podle ustanovení § 38 odst. 1 zákona o obcích je obec povinna si počínat s péčí řádného hospodáře, což již konkrétněji s odkazem na ustanovení § 38 odst. 6 a 7 zákona o obcích, znamená, že obec je povinna chránit svůj majetek před neoprávněnými zásahy a včas uplatňovat právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení a rovněž je povinna trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky, a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo zániku z nich vyplývajících práv.

V daném případě je tedy jistě namístě postupovat tak, aby z důvodu prodlení nebyla obec na svých právech zkrácena a vzniklý nárok byl vhodnou cestou uplatňován včas.

Pravomoci zastupitelstva obce

Spadá rozhodnutí o dohodách o splátkách se lhůtou splatnosti delší než 18 měsíců do pravomoci zastupitelstva pouze tehdy, pokud obec vystupuje coby věřitel?

Zákon o obcích v ustanovení § 85 písm. h) (tj. vyhrazená pravomoc zastupitelstva obce schvalovat dohody o splátkách s lhůtou splatnosti delší než 18 měsíců) nerozlišuje, zda se jedná o situaci, kdy má být obci plněno, nebo kdy obec má sama plnit. Zastupitelstvu tak přísluší rozhodování ve věci, jak v situaci, kdy obec je v pozici věřitele, tak v situaci, kdy obec je v pozici dlužníka.

Musí zastupitelstvo obce rozhodovat o kompletním textu uzavírané smlouvy?

Podle konstantní judikatury Ústavního soudu postačuje, pokud příslušný orgán obce schválí pouze podstatné náležitosti daného smluvního typu. Je tedy dostačující, pokud zastupitelstvo obce rozhodne pouze o podstatných náležitostech dané dispozice, načež je možné, aby smlouva byla v dalších náležitostech dotvořena starostou nebo dle našeho názoru i radou obce v rámci její zbytkové pravomoci dle ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích. Upozorňujeme ovšem, že pokud zastupitelstvo obce celý text smlouvy neschvaluje, může být následně potenciálně v rámci konkrétních smluvních ujednání sporné, zda tyto další (tj. zastupitelstvem neschválené) náležitosti smlouvy jsou schváleny platně, nebo nikoliv. V tomto ohledu je tedy nejvhodnější (nejjistější) praxí, aby zastupitelstvo schvalovalo celé texty smluv.

Může zastupitelstvo změnit rozhodnutí rady nebo starosty?

Je třeba nejdříve odlišit, zda rozhodnutí ve věci spadalo do vyhrazené (§ 102 odst. 2 zákona o obcích) nebo „zbytkové“ pravomoci rady (§ 102 odst. 3 zákona o obcích) a o jaké rozhodnutí se jednalo. Pokud rozhodnutí spadá do vyhrazené pravomoci rady, může ho zastupitelstvo případně pouze zrušit, pokud je mu předloženo starostou coby nesprávné (§ 84 odst. 5 a 105 zákona o obcích). V ostatních případech, kdy si může zastupitelstvo věc vyhradit pro sebe a samo rozhodnout, je rovněž přípustný postup, kdy zastupitelstvo zruší nebo změní již přijaté usnesení rady i bez uplatnění výše uvedeného postupu. Co se starosty týče, vykonává-li pravomoci, které přísluší radě, pokud ji obec má, můžou být jeho rozhodnutí v této oblasti změněna nebo zrušena zastupitelstvem (starosta nevykonává pravomoci jako vyhrazené).

Vyhradí-li si zastupitelstvo rozhodnutí v určité věci, bude mít nějaké účinky rozhodnutí rady v této věci, pokud otázka předtím spadala do její zbytkové pravomoci dle ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích?

Pokud rada rozhodne až po vyhrazení věci zastupitelstvem, je nutné na základě § 41 odst. 2

zákona o obcích považovat provedený právní úkon (např. uzavření smlouvy) za od počátku, tedy absolutně, neplatný pro nedostatek pravomoci. Rozhodne-li rada před zastupitelstvem, může zastupitelstvo v téže věci rozhodnout až do uzavření smlouvy samo, a tím (výslovně nebo fakticky) usnesení rady obce zrušit.

223

Vyhradí-li si zastupitelstvo pravomoc v určité věci podle § 84 odst. 4 zákona o obcích, trvá toto vyhrazení, i pokud následně danou věc neschválí (smlouvu neuzavře apod.)?

Z toho, že zastupitelstvo nakonec odmítne realizaci předmětného projektu, ale i pokud nepřijme žádné usnesení ve věci, nelze odvozovat zánik účinků vyhrazení pravomoci rozhodnout. Je třeba odpovědět, že vyhrazení dále trvá, přičemž toto vyhrazení samovolně nezaniká ani obměnou zastupitelstva ve volbách. Obecně totiž tímto okamžikem neztrácí platnost usnesení přijatá předchozím zastupitelstvem. Vyhrazení pravomoci k rozhodování o určité záležitosti znamená, že o těchto věcech rada obce, resp. starosta nebude moci rozhodovat, a to do okamžiku, než zastupitelstvo obce toto vyhrazení zruší (Rozsudek NS 23 Cdo 3826/2007).

Pravomoci rady obce

224

Může rada schválit uzavření dodatku smlouvy u smlouvy schválené zastupitelstvem?

Ne, změny zastupitelstvem schválených smluv je třeba schvalovat opět zastupitelstvem. Snad jen v případech, kdy se nejednalo o vyhrazenou pravomoc zastupitelstva obce by bylo možné, aby zastupitelstvo obce radu obce schválením dodatku výslovně pověřilo.

225

Může rada obce dát starostovi pravomoc uzavírat určité typy smluv v čase, než se rada sejde?

Nebude-li se rada obce scházet častěji, bude pro zachování efektivity úřadu nejvhodnějším řešením, aby svěřila některé své zbytkové pravomoci starostovi nebo obecnímu úřadu, a to usnesením, v němž vymezí rozsah svěřených těchto pravomocí v souladu s ustanovením § 102 odst. 3 zákona o obcích. Zbytková pravomoc je svěřena radě obce s tím, že zastupitelstvo si ji může zcela nebo zčásti vyhradit dle ustanovení § 84 odst. 4 zákona o obcích. Rovněž platí, že rada obce může její výkon svěřit starostovi nebo obecnímu úřadu, a to opět zcela nebo zčásti. Naopak v případě vyhrazených pravomocí platí, že nemohou být svěřeny jinému obecnímu orgánu (ledaže tak zákon stanoví výslovně) a stejně tak platí, že si je jiný orgán nemůže převzít. To je patrné zejména v případě vyhrazených pravomocí rady obce, které nemohou být převzaty zastupitelstvem obce. Zákon o obcích v ustanovení § 41 odst. 2 stanoví, že právní jednání, která vyžadují schválení zastupitelstva obce, popřípadě rady obce, jsou bez tohoto schválení neplatná. Ve všech případech se přitom jedná o tzv. neplatnost absolutní, což znamená, že nedostatky postupu obce, které směřují k neplatnosti uzavřené smlouvy, nelze dodatečně (po jejím uzavření) zhojit (např. následným schválením smlouvy či zveřejněním záměru).

226

Může rada města opakovaně během roku rozhodnout o dotaci poskytované jednomu subjektu, i když součet jednotlivých dotací překročí v kalendářním roce 50 000 Kč?

Zákon o obcích nestanovuje pro určení pravomoci pro poskytnutí dotace podmínku „kalendářního roku“. Jediným kritériem je tedy v zásadě výše dotace v jednotlivém případě. Rozhodování o dotaci nad 50 000 Kč je vyhrazenou pravomocí zastupitelstva obce dle ustanovení § 85 písm. c) zákona o obcích. Rozhodování o dotaci nepřesahující 50 000 Kč je zbytkovou pravomocí rady obce (v obci, kde se rada obce nevolí, starosty). Platí tedy, že na rozdíl od darů, kde je rozhodující součet částek poskytnutých jednomu subjektu za kalendářní rok dle ustanovení § 85 písm. b) zákona o obcích, u dotací je rozhodná částka v jednotlivém případě, takže rada (příp. starosta) např. může během kalendářního roku poskytnout jedné osobě 3 dotace po 30 000 Kč, pokud jsou určeny na různý účel (pokud by totiž byly všechny dotace určeny na

stejný účel, mohlo by to být posuzováno jako účelové dělení dotací). Zastupitelstvu ovšem nic nebrání, aby rozhodlo, že si vyhraduje rozhodování poskytování dotací nad 50 000 Kč jednomu subjektu v jednom kalendářním roce.

Pravomoci starosty

227

Může starosta podepsat smlouvu den před volbami, případně v den voleb?

Starosta obce ode dne voleb do zastupitelstva obce do doby, než je z nových zastupitelů obce zvolen nový starosta nebo místostarosta, ze zákona zastupuje obec navenek. Podle ustanovení § 107 zákona o obcích dosavadní starosta v období ode dne voleb do zastupitelstva obce do zvolení nového starosty nebo místostarosty vykonává pravomoci starosty podle ustanovení § 103 zákona o obcích. Znamená to tedy, že starosta na základě tohoto ustanovení může ve volebním mezidobí (dokud nebude zvolen nový starosta nebo místostarosta) podepisovat smlouvy, které byly závazně schváleny příslušným obecním orgánem.

Záměr právního jednání a jeho zveřejňování

228

Obec zveřejnila záměr o pronájmu pozemku, jenž byl řádně 15 dní vyvěšen. Poslední nabídka byla ovšem podána až šestnáctý den. Byla tato nabídka podána řádně? Může být tento zájemce platně vybrán?

Zákon o obcích ani žádný jiný předpis nestanoví nikde podmínku, že by bylo možné podávat nabídky pouze v době vyvěšení záměru. Účelem zveřejňování záměru není primárně vymezit dobu, po kterou je možné podávat nabídky (např. v případě pronájmu), ale umožnit osobám jak předkládat vlastní nabídky, tak se i pouze k zamýšlené dispozici vyjádřit – smyslem je zvýšení transparentnosti nakládání s obecním majetkem. Pokud nebylo přímo v záměru stanoveno, do kdy je možné nabídky podávat, nelze považovat nabídky, které došly před rozhodnutím příslušného orgánu obce, za opožděné. Diskuze může být vedena o tom, zda-li je přípustné zohlednit i nabídky doručené po lhůtě k jejich podávání, byla-li tato v záměru výslovně uvedena. Jelikož zde lze uvažovat o faktickém zvýhodnění zájemců, kteří podali nabídky opožděně, co víc, lze namítat, že pokud by byla některá z těchto nabídek vybrána, jednalo by se o nakládání s obecním nemovitým majetkem mimo zveřejněný záměr (tj. de facto bez záměru), nelze tedy i za současné právní úpravy doporučit, aby tak obce činily. Z pohledu soudní judikatury lze uvažovat o analogické aplikaci závěrů uvedených v rozsudku sp. zn. 32 Cdo 721/2010 (a tedy i eventuální neplatnosti smlouvy uzavřené se zájemcem, který podal nabídku po stanovené lhůtě): „Jestliže obec ve zveřejněném záměru stanoví podmínky, jež musí splňovat zájemce o nabytí nemovitého majetku obce, kupní smlouvu však uzavře se subjektem, který tyto podmínky nesplňoval, jde o kupní smlouvu uzavřenou v rozporu se zveřejněným záměrem. Kupní smlouva, kterou obec uzavře v rozporu se zveřejněným záměrem, sice neodporuje výslovnému zákazu zákona, ba dokonce zákonnému požadavku zdánlivě, z čistě formálního hlediska vyhovuje, z věcného však nikoliv, neboť jí byl realizován jiný záměr než ten, který byl zveřejněn, a svými důsledky – netransparentností při nakládání s majetkem obce jakožto veřejným majetkem a porušením zásady rovnosti přístupu k zájemcům o jeho nabytí (jejich diskriminací), zákonu, jeho účelu a smyslu (ratio legis) odporuje, tudíž jej obchází. Proto též kupní smlouva, jež byla uzavřena v rozporu se zveřejněným záměrem, je právním úkonem neplatným pro obcházení zákona podle ustanovení § 39 obč. zák.“ Lze doporučit taková omezení do záměru nedávat s ohledem na konflikt se zásadou hospodárnosti (§ 38 zákona o obcích).

229

Je nutné zveřejňovat záměr, jde-li obci o vklad nemovité věci do základního kapitálu obchodní společnosti?

Na základě judikatury je vztah vzniklý vkladem nemovitosti do základního kapitálu mezi společníkem a obchodní společností chápán coby srovnatelný se vztahem vzniklým kupní smlouvou, nicméně vzhledem ke skutečnosti, že ve výčtu dispozic uvedených v ustanovení § 39 odst. 1 zákona o obcích, jejichž realizaci musí záměr předcházet, vklad nemovité věci do základního kapitálu obchodní společnosti není, povinnost zveřejnit záměr se na tento případ nevztahuje. Navzdory uvedenému ale doporučujeme v těchto situacích záměr zveřejňovat, neboť jak bylo uvedeno již výše, vklad nemovité věci do základního kapitálu obchodní společnosti svojí závažností v zásadě odpovídá prodeji.

230

Je nutné zveřejňovat záměr, jde-li obci o zřízení věcného břemene k nemovitosti?

Dohoda o zřízení práva odpovídajícího věcnému břemeni nespadá do taxativního výčtu majetkoprávních úkonů v ustanovení § 39 odst. 1 zákona o obcích, záměr tedy není nutné zveřejňovat.

231

Je nutné zveřejňovat záměr v souvislosti s dohodami o předkupním právu?

Judikatura v této věci dosud mlčí, jelikož však uzavřením dohody o předkupním právu dochází k omezení vlastníka v budoucím nakládání s nemovitostí (musí příslušné osobě přednostně nabídnout uzavření kupní smlouvy), lze zveřejnění záměru v této věci jen doporučit.

232

Je nutné zveřejňovat záměr, jde-li obci o uzavření smlouvy o smlouvě budoucí? Co má být v záměru uvedeno?

Ke smlouvě o smlouvě budoucí uvádí § 1785 občanského zákoníku, že: „Smlouvou o smlouvě budoucí se nejméně jedna strana zavazuje uzavřít po vyzvání v ujednané lhůtě, jinak do jednoho roku, budoucí smlouvu, jejíž obsah je ujednan alespoň obecným způsobem.“ Z tohoto důvodu je nutné pohlížet na tuto smlouvu jako na dispozici s majetkem podle § 39 odst. 1 zákona o obcích, zveřejnění záměru smlouvu uzavřít je nezbytné, neboť vůle obce je utvořena zásadním způsobem již ve fázi před uzavřením smlouvy o smlouvě budoucí (a poté je naopak dispoziční volnost obce již značně omezena vynutitelným nárokem druhé smluvní strany na uzavření dané budoucí smlouvy). Pokud by se při uzavírání budoucí smlouvy změnily podmínky nebo subjekt oproti znění smlouvy o smlouvě budoucí, bylo by nutné záměr zveřejnit opětovně. V záměru je třeba uvést vlastní majetkoprávní úkon (prodej, směna, darování...).

233

Je nutné zveřejňovat záměr v případě dodatku ke smlouvě?

Podstatou konstrukce zveřejnění záměru je umožnit osobám jak předkládat vlastní nabídky, tak se i jen k zamýšlené dispozici vyjádřit. Z tohoto důvodu je nutné posuzovat, zda znamená změna zásah do podstatných náležitostí právního vztahu (např. změna ceny) či jeho samostatné existence (změna trvání smlouvy, prodloužení nájmu, vždy, když může na místo současného reálně nastoupit nový subjekt...). V takovém případě se záměr zveřejňuje, jelikož obec reálně disponuje se svým majetkem tak, že naplňuje ustanovení § 39 odst. 1 zákona o obcích. Zveřejnění by nebylo nezbytné pouze za předpokladu, pokud se zvažované změny v zásadě nedotknou trvání a obsahu právního vztahu, záleží však vždy na konkrétním závazku. Při pochybnostech je vhodné záměr zveřejnit, záměr musí obsahovat informaci, že jde o změnu existující smlouvy.

234

Jak je třeba označit část nemovitosti (pozemku), pokud se záměr týká pouze jí?

Jestliže má obec záměr část pozemku dát k prodeji nebo směně, je nevhodnějším postupem určení této části pořízením geometrického plánu již před zveřejněním (geometrický plán by byl tedy součástí zveřejněného záměru). Pokud obec geometrický plán k dispozici nemá, tak je nezbytné, aby předmětná část pozemku byla v záměru co možná nejpodrobněji jinak specifikována – ideálně zákresem v katastrální mapě a slovním popisem. Pro předcházení možným sporům ovšem doporučujeme, aby součástí záměru na dispozici s částí pozemku byl geometrický plán pokud možno vždy.

235**Jaké jsou důsledky zveřejnění vadného záměru?**

Pokud byly ve zveřejněném záměru uvedeny údaje chybné, je třeba dle okolností zvažovat, zda byla dodržena podmínka určitosti, tj. zda byly vady takové, že záměr ve skutečnosti nebyl zveřejněn (není náležitě identifikována nemovitost nebo zvažovaná majetková dispozice). Pokud nastala taková situace, je následný majetkoprávní úkon od počátku neplatný. Příklad, kdy nebyl záměr zveřejněn po celou dobu 15 dnů před rozhodnutím příslušného orgánu obce, je třeba považovat za nezveřejnění. Znamená absolutní neplatnost následně učiněného majetkoprávního úkonu – typicky smlouvy (srov. § 41 zákona o obcích).

236**Pokud má obec zájem na majetkoprávním úkonu vůči konkrétní osobě (tedy uzavřít smlouvu s konkrétní osobou), jaké údaje má uvést ve zveřejněném záměru?**

Obecně neexistuje povinnost zamýšlenou smluvní stranu v záměru konkretizovat, postačuje uvedení údajů podle § 39 odst. 1 zákona o obcích jako u jiných záměrů. Pokud však chce obec přesto uvést konkrétního zájemce (v takovém případě se jedná o tzv. adresný záměr), musí dbát ochrany osobních údajů. Osobní údaje v tomto případě lze zveřejnit pouze se souhlasem dotčených osob. V opačném případě bude třeba záměr anonymizovat. I pokud obec v záměru pouze obecně uvede, že chce danou smlouvu uzavřít s konkrétní osobou, mělo by ze záměru současně vyplývat, že tato okolnost neznamená, že jiné osoby nemohou podat obci vlastní nabídky. Obec by totiž v souladu se zásadami hospodárnosti měla vždy akceptovat nabídku, která je nejvýhodnější (v širokém smyslu – nemusí jít vždy jen o výhodnost v ekonomickou).

237**Jaké informace musí obsahovat zveřejněný záměr?**

Podle ustanovení § 39 odst. 1 zákona o obcích je třeba nemovitost v záměru označit údaji podle zvláštního zákona, jímž je katastrální zákon (konkrétně jde o údaje podle ustanovení § 8). Jelikož se ale povinnost zveřejnit záměr vztahuje na jakoukoliv hmotnou nemovitou věc, tedy i ty neevidované v katastru nemovitostí, je třeba tyto jednoznačně identifikovat jiným vhodným způsobem (např. katastrální údaje o pozemku, kde se nachází, vyznačení na mapě, fotografie). Záměr jako takový musí splňovat podmínku určitosti, tj. kromě specifikace nemovitosti je nutné uvést zamýšlený majetkoprávní úkon (zda chce obec nemovitost prodat, směniti, darovat, pronajmout nebo poskytnout jako výpůjčku apod.). Není naopak třeba blíže uvádět podmínky, za nichž je obec ochotna uzavřít smlouvu, nebo podmínky pro podávání nabídek či vyjádření. Pokud by záměr neobsahoval potřebné údaje, byl by následný majetkoprávní úkon od počátku neplatný, stejně jako kdyby ke zveřejnění záměru nedošlo.

238**Jaké důsledky bude mít zveřejnění záměru, pokud nebude záměr předem schválen příslušným orgánem obce?**

Záměr není právním jednáním podle občanského práva, nelze na něj tedy vztahovat ustanovení § 41 odst. 2 zákona o obcích o neplatnosti. Pokud byl záměr jinak řádně zveřejněn (a nejde proto o neplatnost podle § 39 odst. 1), lze mít za to, že příslušný obecní orgán, který následně rozhodl o majetkoprávním úkonu, napravil předchozí pochybení (resp. porušení § 102 odst. 3 zákona o obcích), jelikož v podstatě nedošlo k porušení účelu této konstrukce, tedy zajištění transparentního nakládání s obecním majetkem. Důsledkem zveřejnění neschváleného záměru by proto neměla být neplatnost případně následně uzavřené smlouvy. Pro tento závěr svědčí především smysl záměru, jímž je poskytnout veřejnosti možnost vyjádřit se k zamýšlené dispozici a případně podat vlastní nabídky; pokud příslušný orgán rozhodne o dispozici v intencích zveřejněného (byť i předtím neschváleného) záměru, bylo uvedenému smyslu učiněno zadost a podmínky platnosti učiněného právního úkonu (typicky uzavřené smlouvy) byly splněny. Přesto by měl být záměr vždy schválen příslušným orgánem obce (obvykle radou, popř. starostou v obcích bez rady), neboť se jedná o záměr obce, tj. její vůli, která je vždy tvořena k tomu příslušným orgánem.

239**Jak dlouho platí přijetí záměru (např. na prodej pozemku)?**

Zákon o obcích jednoznačně nestanovuje přijatelnou dobu mezi sejmutím záměru z úřední desky a rozhodnutím o majetkoprávním jednání v příslušném orgánu obce. Při stanovení vhodné doby je tak nutné vycházet především z charakteru záměru jako dokumentu, kterým obec deklaruje svůj úmysl provést určité právní jednání. V zásadě je tedy třeba, aby po celou dobu trvala vůle obce nemovitost prodat a aby sám záměr neomezoval svoji platnost. Pokud bude toto splněno, je možné uvažovat o době mezi sejmutím záměru z úřední desky a rozhodnutím příslušného orgánu až v řádech měsíců. Je také vhodné brát v úvahu i další skutečnosti, zejména to, o jakou majetkovou dispozici se jedná, charakter nemovitosti, význam právního úkonu atd. Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra ve svých metodických materiálech doporučuje mimo jiné i s ohledem na četnost zasedání zastupitelstva maximálně dobu šesti měsíců, nicméně toto je pouze nezávazné doporučení a otázkou zůstává, jak by se k této záležitosti postavil soud v případě sporu o platnost právního jednání.

240**Kdo může napadnout uzavření smlouvy, pokud nebyl (povinně) zveřejněn záměr?**

Všichni případní zájemci mohou v tomto případě soudně napadnout platnost smlouvy a podat žalobu na určení této neplatnosti ve smyslu ustanovení § 80 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, mají-li na takovém určení naléhavý právní zájem.

241**Má-li dojít ke zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví (nemovité věci) mezi obcí a fyzickou osobou, je nutné vyhlášovat záměr?**

Ano, i v tomto případě je nutné záměr v souladu s ustanovením § 39 zákona o obcích přijmout a zveřejnit. Na nakládání se spoluvlastnickým podílem na nemovitosti se povinnosti dle ustanovení § 39 vztahují stejně jako v případě nakládání s celou nemovitou věcí. Výše uvedené lze tedy shrnout tak, že pokud dojde k realizaci dispozice uvedené v ustanovení § 39, má obec povinnost záměr přijmout a zveřejnit, a to i tehdy, pokud se jedná o nakládání se spoluvlastnickým podílem.

242**Pokud se pronajímá objekt (nemovitost) opakovaně, je nutné pokaždé zveřejnit záměr pronájmu, a to i když se pronajímá stejné osobě?**

V případě prodloužení nájemní smlouvy by obec měla zveřejnit záměr pronajmout nemovitý obecní majetek, neboť se jedná o podstatnou změnu smlouvy. Obecně je možné uzavřít jak dodatek k již uzavřené smlouvě, tak se i dohodnout na sepsání smlouvy nové. V obou případech je však v souladu se ustanovením § 39 odst. 1 zákona o obcích třeba zveřejnit záměr.

243**Obec chce provést směnu pozemků a dále směněný pozemek prodat. Může zveřejnit záměr prodeje pozemku, který ještě nemá ve svém vlastnictví?**

Povinnost přijmout a zveřejnit záměr zakotvuje zákon o obcích pro taxativně stanovené dispozice obecním nemovitým majetkem v ustanovení § 39. Smyslem záměru je, aby veřejnost byla o úmyslu obce provést určitou dispozici informována a potenciální zájemci mohli podat své nabídky. S tímto souvisí také možnost obce vybrat si podle svého uvážení pro obec nejvýhodnější nabídku nebo třeba také nevybrat nabídku žádnou. Situaci, kdy dojde ke zveřejnění záměru v době, kdy předmětný pozemek nemá obec ve svém vlastnictví, ale následně se tak stane, není podle našeho názoru v rozporu se zákonem.

244**Je třeba zveřejňovat záměr i v případě krátkodobé nájemní smlouvy či smlouvy o výpůjčce? Typicky se jedná o situace, kdy obecní sokolovna je pronajímána na několik dnů za účelem konání plesu či pro sportovní aktivity konané několik hodin týdně po dobu školního roku.**

V souladu s ustanovením § 39 odst. 1 zákona o obcích platí, že v případě pronájmu či výpůjčky obecního hmotného nemovitého majetku (např. právě sportovní haly) a práva stavby musí předcházet zveřejnění záměru. Ustanovení § 39 odst. 3 zákona o obcích stanovuje z tohoto pravidla výjimku, když mj. stanoví, že záměr není třeba zveřejňovat v případě pronájmu či

výpůjčky na dobu kratší než 30 dnů. K této výjimce je třeba uvést, že v praxi mnohdy dochází ze strany obcí k nejasnostem, jakým způsobem se nahlíží na dobu trvání pronájmu nebo výpůjčky majetku na dobu kratší než 30 dnů. Typicky se jedná o situaci, kdy obec pronajme prostory obecní tělocvičny místnímu spolku na 2 hodiny týdně. V takovém případě může být otázkou, zda se pro účely zveřejnění záměru započítává kalendářní doba trvání nájemního vztahu (např. leden až březen), nebo pouze doba, kdy jsou pronajímané prostory skutečně využívány (tj. 2 hodiny každý týden). Podle našeho názoru je rozhodující celková doba platnosti smlouvy (tj. v modelovém případě 3 měsíce), nikoliv reálně využitý čas (tj. v modelovém případě cca 24 hodin za 3 měsíce). Pokud se tedy skutečně jedná o jednorázovou akci (např. ples), není třeba záměr zveřejňovat. Pokud je ovšem nájem či výpůjčka ohraničena např. právě školním rokem, tak bez ohledu na skutečně využitou dobu, je třeba záměr zveřejnit, a to z důvodu, že se jedná o smluvní vztah delší než 30 kalendářních dnů.

245

Obec obdržela nabídku na odkup pozemku ještě předtím, než zveřejnila záměr tento pozemek prodat. Jak by mělo zastupitelstvo v tomto případě postupovat?

Podání žádosti o odkoupení pozemku před zveřejněním záměru nemá vliv na její „platnost“ a obec by ji při výběru z více nabídek měla vzít v úvahu. Zastupitelstvo by pak z těchto nabídek (tj. této prvotní nabídky a nabídek podaných na základě zveřejněného záměru) mělo vybrat pro obec nejvýhodnější z nich v souladu se zásadou péče řádného hospodáře. Pokud však orgán příslušný k rozhodnutí o majetkoprávním jednání v záměru sám předem vymezí, že obec smlouvu uzavře jen za splnění určitých konkrétních podmínek, pak nabídky, které tyto podmínky nesplňují, může odmítnout (*de facto* vyřídít sdělením o odmítnutí).

246

Kdo schvaluje zveřejnění záměru?

Pravomoc rozhodnout o přijetí záměru spadá podle převažujícího právního názoru mezi tzv. zbytkové (nevyhrazené) pravomoci rady obce dle ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích. Pokud si rozhodnutí o přijetí záměru nevyhradí zastupitelstvo obce, jedná se o pravomoc rady obce, přičemž pravomoc lze rovněž svěřit starostovi nebo obecnímu úřadu. Platí tedy, že jestliže si pravomoc rozhodovat o zveřejnění záměru nevyhradí zastupitelstvo, jedná se o pravomoc rady, přičemž pravomoc lze zcela nebo zčásti svěřit rovněž starostovi nebo obecnímu úřadu (určení konkrétní osoby v rámci obecního úřadu, která by o zveřejnění záměru rozhodovala, by se pak odvíjelo od vnitřní organizace obecního úřadu – typicky organizačního řádu apod.). Závěr, že schválení záměru spadá do tzv. zbytkové pravomoci rady obce, odráží mj. skutečnost, že záměr je svojí povahou pouze informativním, nezávazným jednáním, na základě kterého k zamýšlené dispozici dojít může, ale také nemusí.

247

Musí obec zveřejňovat záměr i v případě, kdy chce věc nabýt do svého vlastnictví?

Platí, že záměr je nutné zveřejňovat pouze v těch zákonem stanovených případech, kdy dochází k nakládání s majetkem ve vlastnictví obce. Pokud má obec naopak věc do svého vlastnictví nabýt (např. koupit), zveřejnění záměru podle ustanovení § 39 odst. 1 zákona o obcích nezbytné není.

248

Může obec zrušit záměr na prodej pozemků po projednání nabídek na zasedání zastupitelstva?

Ano, může. Ačkoliv je zveřejnění záměru v případě stanovených dispozic povinné (ustanovení § 39 odst. 1 zákona o obcích), obec není povinna některou z podaných nabídek vybrat. Je tedy možné, aby obec od zamýšlené dispozice zcela upustila, případně aby zveřejnila nový záměr. Vždy by ale mělo být postupováno transparentně a nemělo by docházet k účelovému manipulování.

249

Jaké právní účinky nastávají po přijetí záměru? Je záměr v právu definován?

Pojem „záměr“ není právem definován. Pojmy, které nejsou právem definovány, mají takový význam, jaký mají obvykle v běžném jazyce. V tomto případě tedy „úmysl uskutečnit určité jednání“. Zákon o obcích pojednává o záměru v ustanovení § 39. Určitá právní jednání obce

(např. prodej hmotného nemovitého majetku obce) zveřejnění záměru vyžadují – informace o zamýšlené dispozici musí být alespoň 15 dní před rozhodnutím v příslušném orgánu obce vyvěšeny na úřední desce. Smyslem je informovat občany, aby se mohli k záměru vyjádřit a případně podávat vlastní návrhy a protináměry. Ze schválení záměru ovšem neplyne schválení samotného jednání. Záměr je úmysl „někdy v budoucnu“ uskutečnit určité jednání. Schválení záměru neznamena schválení tohoto jednání, a dokonce ani povinnost zamýšlené právní jednání v budoucnu realizovat.

250

Stanoví zákon o obcích termín, do kdy se musí záměr prodeje po jeho schválení zveřejnit na úřední desce?

Zákon o obcích nestanovuje lhůtu, do které se musí záměr po jeho schválení zveřejnit na úřední desce obecního úřadu. Zákon o obcích v ustanovení § 39 odst. 1 zakotvuje pouze minimální lhůtu, po kterou má být záměr zveřejněn. Dle tohoto ustanovení musí být záměr zveřejněn po dobu nejméně 15 dní před rozhodnutím v příslušném orgánu obce. Bez zveřejnění záměru řádným způsobem je právní jednání (typicky smlouva) s ohledem na ustanovení § 41 odst. 3 zákona o obcích od počátku (tedy absolutně) neplatné.

Smlouvy uzavírané obcí

251

Jak může obec zvýšit nájem u pronajatých obecních pozemků?

Pokud není v uzavřených nájemních smlouvách na pozemky stanovena možnost zvyšování nájemného, nelze nájemné jednostranně zvýšit. Jedinou možností tedy je dohoda s nájemci nebo v krajním případě vypovězení smlouvy a uzavření smlouvy nové.

252

Jak může obec zorganizovat dražbu movitých věcí? Musí obec v případě dražby postupovat dle zákona o veřejných dražbách?

Nic nebrání tomu, aby obec zadala konání dražby profesionálnímu dražebníkovvi, nebo dokonce si sama dražbu přímo zorganizovala. Je nepochybné, že veřejná dražba přináší obci řadu výhod a navíc se jedná o nejtransparentnější způsob zpeněžení majetku. Platí, že rozhodování o prodeji věcí movitých je tzv. zbytkovou pravomocí rady obce dle ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích. Tuto pravomoc vykonává rada obce, avšak vyhradit si ji může též zastupitelstvo obce nebo lze pravomoc zcela nebo zčásti svěřit starostovi či obecnímu úřadu. Je tedy samozřejmě možné postupovat formou, že pravomocí rozhodovat o prodeji věcí movitých bude pověřen např. starosta, jenž bude o prodeji jednotlivých věcí movitých rozhodovat přímo v „terénu“. Je ovšem otázkou, do jaké míry je taková varianta vhodná a transparentní – z tohoto pohledu lze jako vhodnější doporučit konání veřejné dražby dle zákona o veřejných dražbách.

253

Může obec vložit do majetku vodárenské společnosti (akciová společnost) kanalizace a vodojem? Jedná se o kanalizace vybudované zpravidla v 80. a 90. letech minulého století a kanalizace historické, u kterých není známo datum vybudování. Hlavním důvodem obce pro vložení kanalizací do vodárenské společnosti je snaha vyhnout se budoucím investicím obce do oprav a rekonstrukcí těchto zařízení. Obec je minoritním akcionářem zmíněné společnosti.

V obecné rovině nic nebrání obci, aby vložila obecní majetek do akciové společnosti. Vhodnost takového kroku je třeba posuzovat širokou optikou povinnosti obce nakládat s majetkem účelně a hospodárně. Je tedy v tomto ohledu na zvážení, zda je pro obec výhodnější ponechat si majetek ve svém vlastnictví, spravovat jej a udržovat jej v provozu schopném stavu, nebo jej vložit do akciové společnosti, ve které je navíc obec dle sdělení minoritním akcionářem. Kategoricky tedy nelze bez bližších znalostí reálií určit, jaký postup je správný či co je pro obec vhodnější a výhodnější. Obec by měla vycházet ze svých reálných možností,

jak je schopna sama předmětný majetek spravovat, jakož i z uvážení následného vlivu na předmětný majetek poté, co bude do akciové společnosti vložen. Vložení majetku do obchodní společnosti nepodléhá povinnosti zveřejnit záměr (byť zveřejnění záměru lze shledat jako vhodné).

254

Je možné zřídit k nemovitostem ve vlastnictví obce zástavní právo? Zástavní právo by bylo zřizováno v souvislosti s úvěrem kupujícího, pomocí kterého by kupující získal prostředky na uhrazení kupní ceny.

Zřídit zástavní právo k majetku obce (k obecním nemovitostem) možné je, nicméně takový krok je třeba pečlivě a odpovědně uvážit, protože může mít pro obec z majetkového hlediska závažné následky. Zákon o obcích v ustanovení § 38 odst. 3 pod sankcí absolutní neplatnosti zakazuje obcím až na stanovené výjimky ručit za závazky fyzických a právnických osob. Termín ručení je ovšem vzhledem k principu jednotnosti a bezrozpornosti právního řádu jako celku nutné vnímat striktně jako specifický institut zajištění dluhu a nelze jej rozšiřovat na jiné zajišťovací nástroje, jako je např. zřízení zástavního práva nebo zajišťovací převod práva. S ohledem na uvedené platí, že zastavení obecního majetku obecně nic nebrání, je ale třeba vždy pamatovat na to, že pokud by dlužník, v jehož prospěch je zástavní právo zřízeno, své závazky neplnil, jeho věřitel by se uspokojil na předmětu zástavy ve vlastnictví obce. Je tudíž žádoucí, aby vznik zástavního práva byl ze strany obce vhodně právně ošetřen tak, aby případná rizika byla co možná nejvíce eliminována. Na druhou stranu je ovšem třeba konstatovat, že zřizování zástavního práva ještě před převodem vlastnictví v souvislosti s čerpáním úvěru (hypotéky) kupujícího je v praxi běžné, a vzhledem k tomu, že původnímu vlastníkovi předmětu převodu kupní cenu hradí zpravidla poskytovatel úvěru, riziko je v takovém případě na straně obce spíše minimální. Dodáváme, že rozhodnutí o zastavení nemovitých věcí musí být s ohledem na ustanovení § 85 písm. k) zákona o obcích bezvýhradně schváleno zastupitelstvem obce.

255

Za kolik dnů může obec uzavřít kupní smlouvu na pozemek od projednání v zastupitelstvu obce?

K uzavření smlouvy může dojít ihned po přijetí usnesení, které uzavření předmětné smlouvy schvaluje. Jakmile tedy např. zastupitelstvo obce schválí uzavření kupní smlouvy na obecní pozemek, tak ihned po přijetí schvalujícího usnesení zastupitelstva obce může dojít k uzavření kupní smlouvy. Není tedy nutné čekat např. na vyhotovení zápisu ze zasedání zastupitelstva obce či na jakékoliv další okolnosti (samozřejmě pokud nejsou předmětným usnesením výslovně předpokládány).

256

Může o vyloučení nabídek k uzavření smlouvy rozhodnout jiný orgán obce, než který je příslušný k rozhodnutí o uzavření?

Postupovat tak, že např. místo zastupitelstva, které má v dané otázce pravomoc, rozhodne předem o vyloučení některých nabídek rada (starosta, obecní úřad), lze pouze v případě, byla-li zastupitelstvem (příslušným orgánem) předem stanovena kritéria výběru, přičemž k rozhodnutí o vyloučení nevyhovujících nabídek byl zmocněn jiný orgán. Nestanovil-li ovšem kritéria příslušný orgán, je nutné, aby mu byly předloženy všechny nabídky. Příslušný orgán obce by ale měl být vždy informován o všech nabídkách, tj. tedy i o těch, které byly jiným orgánem vyřazeny.

257

Za jakých okolností se může obec nechat zastupovat na základě plné moci, který orgán obce o tom rozhodne?

Na základě dohody o plné moci se může obec nechat zastupovat bez ohledu na právní jednání, o něž se jedná. Je ovšem nutné, aby příslušný orgán obce o zmocnění předem rozhodl, jelikož pouze orgán, který je oprávněn rozhodnout o určitém právním jednání, je rovněž oprávněn „delegovat“ tuto svou pravomoc na třetí osobu odlišnou od obce. Zastupitelstvo tedy např. může zmocňovat v rámci svých pravomocí podle § 85 zákona o obcích, rada podle § 102 (v případě pravomocí dle § 102 odst. 3, jež si zastupitelstvo může vyhradit, může

pochopitelně rozhodnout i o zmocnění). Pokud má být určitá osoba zmocněna pouze k uzavření smlouvy, nikoliv tedy k rozhodnutí o ní, postačí zmocnění starostou na základě § 103 odst. 1, případně radou na základě § 102 odst. 3 zákona o obcích.

258

Kdo je oprávněn uzavřít jménem obce smlouvu?

Obecně bude v tomto směru vždy oprávněn starosta, jelikož právě on zastupuje obec ze zákona navenek (§ 103 odst. 1 zákona o obcích). Podle ustanovení § 104 odst. 1 zákona o obcích platí, že starostu zastupuje místostarosta (pokud je místostarostů více, tak ten, jehož určí zastupitelstvo), a to v době jeho nepřítomnosti nebo v době, kdy starosta nevykonává funkci (§ 72 odst. 6 a § 81a odst. 1). Teoreticky je rovněž možné, aby k uzavření smlouvy za obec byl výslovně zmocněn někdo jiný (a to jak člen zastupitelstva obce, tak případně i někdo jiný).

259

Může se obec zavázat ve smlouvě k mlčenlivosti o jejím obsahu?

Takové smluvní ujednání může být dle okolností v rozporu s povinností obce poskytovat informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím, a tudíž i v rozporu s tímto zákonem. Doporučujeme proto taková smluvní ujednání neuzavírat, neboť ochrana určitých druhů informací (např. obchodního tajemství, osobních údajů aj.) vyplývá přímo ze zákona a nad rámec zákona by se obec z výše uvedených důvodů zavazovat mlčenlivostí neměla.

260

Má zrušení přijatého usnesení vliv na platnost již na základě tohoto usnesení uzavřené smlouvy?

Pokud jde o již vykonané usnesení (tzn., že smlouva byla již uzavřena), nemá následná změna nebo zrušení tohoto usnesení na účinky daného právního jednání (uzavřené smlouvy) vliv. Zda je dané právní jednání (smlouva) platné, je nutné posuzovat vzhledem k okamžiku jeho vzniku (tj. k okamžiku uzavření smlouvy).

261

Je možné, aby uzavírala smlouvu jedna osoba za obě strany? Například starosta?

Situace, kdy je smlouva podepsána pouze jednou osobou, která má právo jednat navenek za obě smluvní strany teoreticky možná je a žádnému právnímu předpisu neodporuje. Navzdory výše uvedenému se však tato praxe může jevit jako nestandardní. Vzhledem k tomu, že podle zákona o obcích zastupuje obec navenek starosta, jehož zastupuje místostarosta, je možné situaci řešit tak, že smlouva bude podepsána místostarostou obce. Teoreticky je možné, aby podpisem smlouvy zastupitelstvo obce pověřilo i kteréhokoliv zastupitele obce.

Odpovědnost za škodu

262

Jsem navržen jako kandidát do zastupitelstva města. Pokud budu zvolen jako zastupitel, nebo případně jako radní, jakou mám odpovědnost? Ručím při rozhodování svým majetkem?

Zastupitel obce a ani radní nedisponuje žádnou imunitou jako např. poslanci. Za své rozhodování tedy nese v zásadě plnou odpovědnost. Pokud jde o míru odpovědnosti zastupitele za škodu, ustanovení § 79 zákona o obcích výslovně stanoví, že odpovědnost člena zastupitelstva obce za škodu, kterou způsobil obci v souvislosti s výkonem funkce, se řídí právní úpravou zákoníku práce. Pro tyto účely se obec považuje za zaměstnavatele a členové zastupitelstva obce se považují za zaměstnance. Zastupitelé obce jsou povinni vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře. Co tato péče konkrétně znamená, se posuzuje podle okolností. Po běžném zastupiteli sice není možné spravedlivě požadovat podrobnou odbornou znalost právní problematiky fungování obce, na druhou stranu nese odpovědnost za své rozhodování v zastupitelstvu (jsou-li tedy k rozhodnutí zapotřebí odborné znalosti, jimiž zastupitelstvo nedisponuje, mělo by si je opatřit např. zadáním znaleckého posudku, uložením právní analýzy odbornému úřednímu aparátu obce apod.). Odpovědnost majetková (či dokonce

trestní) nastává v praxi spíše v naprosto zjevných případech hrubé nedbalosti nebo při úmyslném poškozování zájmů obce. U radních či starosty je požadovaný standard péče samozřejmě vyšší.

263

Pokud zastupitelstvo obce vydá rozhodnutí, na základě něhož dojde ke vzniku škody soukromým osobám, je za to jednotlivý zastupitel odpovědný v rámci regrese? Je možné se nějak vyvinut? Je zastupitel odpovědný i přesto, že na jednání nehlasoval, ale poté podepsal dodatek ke smlouvě s výše uvedeným závěrem?

Obecně platí, že člen zastupitelstva obce je za své hlasování v orgánech obce odpovědný. Způsobí-li svým hlasováním obci škodu, obec je oprávněna po něm náhradu škody požadovat. Taktéž je třeba upozornit, že výkon funkce člena zastupitelstva obce může mít své přesahy i do oblasti trestního práva. Z ustanovení § 103 odst. 1 zákona o obcích plyne, že obec projevuje svou vůli prostřednictvím starosty, kterého za splnění určitých podmínek (nepřítomnost starosty nebo nevykonávání funkce starostou) zastupuje místostarosta. Pokud teoreticky nastane situace, kdy např. zastupitelstvo obce schválí „trestný čin“ či jiné jednání, které obci způsobí škodu, přičemž starosta v zastupitelstvu obce hlasuje proti tomuto návrhu a přesto výsledek hlasování (např. smlouvu) následně posvětlí svým podpisem a projeví tak vůli obce navenek, tak se lze domnívat, že případná odpovědnost dopadá i na starostu. V případě, kdy starosta odmítne usnesení podepsat, tak je obecně možné a přípustné, aby zastupitelstvo obce pověřilo konkrétního zastupitele ohledně daného úkolu a aby byl vybraný zastupitel pověřen např. zadáním projektu, včetně finálního podepsání např. smlouvy. Znamená to tedy, že podle našeho názoru v situaci, kdy starosta podepíše např. dodatek ke smlouvě, který je pro obec značně nevýhodný, tak bez ohledu na to, zda a jak o tomto dodatku starosta v zastupitelstvu hlasoval, bude starosta obce za podepsání dodatku ke smlouvě odpovědný. Možným řešením takové situace tedy je, že starosta odmítne podepsat výstup, který považuje za nesprávný. Zastupitelstvo obce pak ohledně uzavření smlouvy může pověřit někoho jiného. Obecně lze doporučit, aby se zastupitelé při výkonu své činnosti řídili principem hospodárnosti a účelného nakládání s obecním majetkem a svoji funkci vykonávali svědomitě (viz § 38 zákon o obcích a § 159 občanského zákoníku). V okamžiku, kdy zastupitel hlasoval např. pro uzavření nevýhodné smlouvy, je následné zbavení se odpovědnosti prakticky nerealizovatelné (ledaže by došlo ke zrušení příslušného rozhodnutí ještě před uzavřením smlouvy). Případné rozhodnutí o tom, že obec bude vymáhat po svých představitelích náhradu způsobené škody, musí být učiněno příslušným orgánem obce. V tomto případě se jedná o zbytkovou pravomoc podle § 102 odst. 3 zákona o obcích a k rozhodnutí je oprávněna rada obce. V obcích, kde není rada volena, tato pravomoc přechází na starostu. Zastupitelstvo si může rozhodnutí v této věci vyhradit.

264

Jsou členové zastupitelstva obce odpovědní za jednání svých předchůdců?

Nikoliv. Každý člen zastupitelstva obce je potenciálně odpovědný vždy výhradně za škodu, kterou zavinil svým jednáním. Je vyloučeno, aby člen zastupitelstva obce byl odpovědný za škody, které byly způsobeny jeho předchůdci.

265

Může mít pro obec nějaké následky zpětné zrušení usnesení zastupitelstva, pokud dočtenému vznikne nějaká finanční újma?

Platí, že v rovině zákona o obcích může být usnesení zastupitelstva obce zrušeno nebo změněno jiným usnesením zastupitelstva obce. K tomu, aby zrušení nebo pozměnění usnesení mělo praktický dopad, je nutné měnit/rušit pouze takové usnesení, které nebylo dosud vykonáno, např. dojde-li k přijetí usnesení o schválení prodeje nemovitosti a na základě tohoto usnesení je uzavřena kupní smlouva, tak následné zrušení předmětného usnesení nemá na platnost uzavřené smlouvy vliv. Na zrušení nebo změnu usnesení, které nebylo dosud vykonáno (smlouva nebyla dosud uzavřena) je ale možné pohlížet i skrze institut předmluvní odpovědnosti podle ustanovení § 1728 a § 1729 občanského zákoníku. V praxi to znamená, že pokud by např. zastupitelstvo obce bezdůvodně, a tedy aniž by k tomu mělo pádný (spravedlivý) důvod, přijaté usnesení, na základě kterého má být uzavřena smlouva, zrušilo,

vzniká druhé smluvní straně zpravidla nárok na náhradu škody. Výše náhrady škody v takovém případě odpovídá ztrátě z neuzavřené smlouvy v obdobných případech. Souhrnně lze konstatovat, že rušení nebo pozměňování přijatých usnesení možné v obecné rovině je, ale obec by se měla vyvarovat situacím, kdy ke zrušení nebo změně usnesení dochází bez objektivně spravedlivého důvodu. V případě, že dojde ke zrušení nebo změně usnesení, na základě kterého má být uzavřena smlouva, a to bez spravedlivého důvodu (spravedlivým důvodem by např. mohlo být, že druhá smluvní strana po vyzvání odmítá smlouvu uzavřít), může být po obci nárokována náhrada škody z titulu předsmluvní odpovědnosti.

266

Jakou právní úpravou se řídí odpovědnost členů zastupitelstva obce za škodu? Kdo odpovídá za vznik škody v souvislosti s pracovním úrazem člena zastupitelstva?

Platí, že výkon funkce člena zastupitelstva obce je veřejnou funkcí, na kterou se právní úprava zákoníku práce aplikuje tehdy (srov. § 5 odst. 1 zákoníku práce), pokud to je výslovně stanoveno zákoníkem práce či jiným zvláštním předpisem – typicky zákonem o obcích. V každém případě platí, že člen zastupitelstva z titulu své funkce není zaměstnancem obce (nic jako pracovní smlouva není tedy na místě). S účinností od 1. 1. 2018 podle ustanovení § 79 zákona o obcích mj. platí, že odpovědnost člena zastupitelstva obce za škodu, kterou způsobil obci v souvislosti s výkonem funkce, se řídí zákoníkem práce (tj. konkrétně jeho ustanovením § 250 a následujícími). Co se týká možnosti pojištění zastupitelů, tak zákon o obcích s účinností od 1. 1. 2018 v ustanovení § 80 stanovuje, že členovi zastupitelstva obce lze z peněžního fondu nebo z rozpočtu obce poskytnout mj. příspěvek na pojištění rizik spojených s výkonem funkce člena zastupitelstva obce. Příspěvek by měl být zastupitelům poskytnut za obdobných podmínek a v obdobné výši jako zaměstnancům obce. K uvedenému dodáváme, že dle ustanovení § 392 odst. 1 zákoníku práce platí, že fyzickým osobám plnícím veřejné funkce odpovídá za škodu vzniklou při výkonu funkce nebo v přímé souvislosti s ní ten, pro koho byli činní; fyzické osoby odpovídají za škodu tomu, pro koho byli činní. Z výše uvedeného lze dovodit, že obec není povinna za členy zastupitelstva obce, kteří svou funkci nevykonávají v pracovním poměru, odvádět pojistné. V případě vzniku škody v souvislosti s pracovním úrazem musí náhradu škody uhradit ten subjekt, pro který je člen zastupitelstva obce činný – tedy v tomto případě obec, a to bez refundace příslušné pojišťovny. Záležitost případného smluvního pojištění rizika obce pro případy pracovních úrazů členů zastupitelstva obce a s tím souvisejících dopadů do rozpočtu obce je na zvážení (rozhodnutí) příslušného orgánu obce v samostatné působnosti. Nad rámec zákonné povinnosti obce není vyloučeno využití komerčního pojištění fyzických osob.

267

Je starostova odpovědnost za rozhodování v majetkoprávní oblasti omezena? Jinými slovy, ručí celým svým majetkem, nebo pouze do nějakého násobku platu?

Zastupitel obce a ani radní (či starosta) nedisponuje žádnou imunitou jako např. poslanci. Za své rozhodování tedy nese v zásadě plnou odpovědnost. Pokud jde o míru odpovědnosti zastupitele (starosty) za škodu, ustanovení § 79 zákona o obcích výslovně stanoví, že odpovědnost člena zastupitelstva obce za škodu, kterou způsobil obci v souvislosti s výkonem funkce, se řídí právní úpravou zákoníku práce. Pro tyto účely se obec považuje za zaměstnavatele a členové zastupitelstva obce se považují za zaměstnance. Zastupitelé obce jsou povinni vykonávat svou funkci s péčí řádného hospodáře. Co tato péče konkrétně znamená, se posuzuje podle okolností. Po běžném zastupiteli sice není možné spravedlivě požadovat podrobnou odbornou znalost právní problematiky fungování obce, na druhou stranu nese odpovědnost za své rozhodování v zastupitelstvu (jsou-li tedy k rozhodnutí zapotřebí odborné znalosti, jimiž zastupitelstvo nedisponuje, mělo by si je opatřit např. zadáním znaleckého posudku, uložením právní analýzy odbornému úřednímu aparátu obce apod.). Odpovědnost majetková (či dokonce trestní) nastává v praxi spíše v naprosto zjevných případech hrubé nedbalosti nebo při úmyslném poškozování zájmů obce. U radních či starosty je požadovaný standard péče samozřejmě vyšší. Dále lze doplnit, že použití právního režimu odpovědnosti za škodu podle právní úpravy zákoníku práce spočívá v rozdílném právním následku v závislosti na určení, zda škoda členem zastupitelstva obce byla způsobena

z nedbalosti, či úmyslně, v opilosti nebo po zneužití jiných návykových látek. Jestliže byla škoda členem zastupitelstva obce způsobena v nedbalosti, v souladu s § 257 odst. 2 zákoníku práce je výše náhrady škody limitována čtyřnásobkem jeho průměrného měsíčního výdělku před porušením povinnosti, kterým způsobil škodu. Z uvedeného tedy vyplývá, že maximální limit pro výši náhrady škody, která byla způsobena z nedbalosti, je v závislosti na výši odměn (výše odměny může být v případě neuvolněných členů zastupitelstva obce s výjimkou starosty přitom i nulová) u různých členů zastupitelstva obce různý. Pokud by škoda byla ale způsobena úmyslně nebo v opilosti nebo po zneužití jiných návykových látek, výše náhrady škody limitována nikterak není.

268

V obci uklouzla na veřejném prostranství paní a zlomila si nohu. Informovala se, že může požadovat po obci odškodnění. Na jakém základě?

Obec je povinna nahradit újmu jen tehdy, ujedná-li si tuto povinnost výslovně, popřípadě je-li tato povinnost stanovena zvláštním zákonem. Dle ustanovení § 34 zákona o obcích jsou veřejným prostranstvím všechny prostory (jako např. náměstí, parky, tržiště, chodníky), které jsou přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru. Z toho vyplývá, že veřejné prostranství je velmi širokým pojmem, a proto záleží, kde se úraz stal. Občanský zákoník zakotvuje v ustanovení § 2900 tzv. prevenční povinnost, dle které je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného. Zároveň také ustanovení § 2894 občanského zákoníku stanovuje, že není-li povinnost odčinit nemajetkovou újmu výslovně ujednána, pak postihuje škůdce jen, stanoví-li to zvlášť zákon. V ustanovení § 2895 občanského zákoníku je zakotvena tzv. objektivní odpovědnost za škodu. Je zde stanovena povinnost nahradit škodu bez ohledu na zavinění škůdce v případech stanovených zvlášť zákonem. Vznikne-li újma například pádem na chodníku, který je dle výše zmíněného ustanovení § 34 zákona o obcích také řazen do veřejného prostranství, pak je úprava stanovena zvláštním zákonem. Dle ustanovení § 27 zákona o pozemních komunikacích, je k náhradě škody povinen vlastník komunikace či chodníku, vnikla-li škoda na základě závady ve sjízdnosti či schůdnosti komunikace či chodníku, pokud vlastník neprokáže, že nebylo v mezích jeho možností tuto závadu odstranit, zmírnit či předepsaným způsobem upozornit. Vlastníkem místní komunikace je dle § 9 zákona o pozemních komunikacích obec, na jejímž území se místní komunikace nachází, chodníky jsou dle ustanovení § 12 zákona o pozemních komunikacích součástí místní komunikace. Teoreticky tak po obci lze požadovat škodu, rozhodně ale neplatí, že každý pád na chodníku lze přičítat k tíži obci.

269

Vzniká na straně zastupitelů odpovědnost za škodu způsobenou obcí tím, že jejich odstoupením z funkce klesne počet zastupitelů pod pět – musí se konat nové volby, ale mezitím zastupitelstvo nemůže schválit čerpání dotace z fondu a obci vznikne škoda povinností vrátit peněžní prostředky?

S poklesnutím počtu členů zastupitelstva obce výslovně počítá zákon o obcích v ustanovení § 90. V takovém případě, kdy poklesne počet členů zastupitelstva obce o více než polovinu, popřípadě pod 5 a zastupitelstvo obce nemůže být doplněno z náhradníků, dochází k omezením pravomocí zastupitelstva obce. Zastupitelstvo obce nemůže rozhodovat o záležitostech podle § 84 odst. 2 a 85, s výjimkou přijímání rozpočtových opatření a stanovení pravidel rozpočtového provizoria. Jinak si může jakoukoliv jinou pravomoc vyhradit. Platí, že přijetí dotace spadá do tzv. nevyhrazených pravomocí podle ustanovení § 102 odst. 3. Vzhledem k negativnímu vymezení pravomocí „oslabeného“ zastupitelstva podle § 90 je možné, aby o přijetí dotace zastupitelstvo rozhodlo v souladu s § 84 odst. 4 (má-li v současnosti 4 členy, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny, tj. alespoň 3 ze 4). Vzhledem k tomu, že se jedná o nevyhrazenou pravomoc, je možné rozhodnutí i starosty obce, jenž podle § 99 odst. 2 v obcích bez rady vykonává její pravomoc. V případě možné odpovědnosti za škodu je otázkou, zda lze z politického rozhodnutí mandát zastupitele nevykonávat (rezignovat na něj) odpovědnost za případnou škodu vůbec vyvozovat. Předpokladem odpovědnosti za škodu je porušení zákonem stanovené povinnosti, v případě zastupitelů pak typicky povinnosti pečovat

o majetek obce s povinností řádného hospodáře. Svoji roli může sehrát také určení, do jaké míry byli noví zastupitelé s potenciálním vrácením dotace seznámeni a do jaké míry lze jejich rezignaci považovat za jednání, které je činěno s úmyslem obci způsobit svým nejednáním škodu. V praxi by prokázání takového jednání patrně představovalo nemalý problém.

Veřejné zakázky

270

Kdo schvaluje uzavření smlouvy o společném postupu při zadávání veřejné zakázky a smlouvy o centralizovaném zadávání dle zákona o zadávání veřejných zakázek, a to mezi obcí a právnickou osobou (s. r. o., příspěvková organizace, apod.)?

O uzavření těchto smluv bude rozhodovat rada obce, pokud si rozhodnutí nevyhradilo zastupitelstvo obce. Tyto pravomoci může rada svěřit i starostovi nebo obecnímu úřadu.

271

Pokud obec plánuje veřejnou zakázku malého rozsahu, má zveřejnit tuto zakázku ve Věstníku veřejných zakázek? Jaké další povinnosti má obec ohledně zveřejnění (např. na úřední desce obce)?

Při zadání zakázky malého rozsahu se až na výjimky povinnosti zákona o zadávání veřejných zakázek, včetně publikačních povinností ve Věstníku veřejných zakázek, neuplatní. Obec musí ovšem respektovat zásady transparentnosti, přiměřenosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. Obec je také povinna uveřejnit celé znění smlouvy na plnění veřejné zakázky malého rozsahu a všech případných změn a dodatků na profilu zadavatele do 15 dnů od jejího uzavření, pokud cena za plnění přesáhne 500 000 Kč bez DPH.

S ohledem na povinnost obce postupovat s péčí řádného hospodáře lze však i u zakázek malého rozsahu, zejména jde-li o větší částky, doporučit uveřejnit výzvu případným uchazečům.

272

Mají příspěvkové organizace zřizované obcí povinnost mít směrnici pro zadávání veřejných zakázek?

Povinnost příspěvkové organizace mít směrnici pro zadávání veřejných zakázek malého rozsahu z žádného právního předpisu nevyplývá. V případě veřejných zakázek malého rozsahu je třeba vždy dodržovat zásady transparentnosti, přiměřenosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. Přijetí směrnice lze tedy považovat za vhodné, neboť jejím prostřednictvím jsou stanovována pravidla, která mají za cíl uvedené zásady realizovat, a zajistit tak transparentní a hospodárné nakládání s veřejnými prostředky.

Příspěvkové organizace jsou samostatné právnické osoby, avšak vzhledem k tomu, že hospodaří se svěřeným majetkem zřizovatelské obce, jsou fakticky pod přímým vlivem zřizovatele. Pro fungování příspěvkové organizace je zásadní znění zřizovací listiny, kterou zastupitelstvo obce schvaluje spolu s rozhodnutím o vzniku příspěvkové organizace. V ní mimo jiné obec stanovuje práva a povinnosti spojené s efektivním a ekonomicky účelným využíváním svěřeného majetku. Obec tedy povinnost mít a řídit se směrnicí může příspěvkové organizaci stanovit.

273

Jaké následky má pozdní uveřejnění smlouvy na profilu zadavatele?

Nedodržení lhůt pro zveřejnění smlouvy může znamenat pro obci zejména udělení pokuty Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže nebo také uložení odvodu příslušným finančním úřadem za porušení rozpočtové kázně v případě, že veřejná zakázka byla financována z dotace. Veřejný zadavatel se dopustí přestupku při uveřejňování podle zákona o zadávání veřejných zakázek tím, že neuveřejní uzavřenou smlouvu na veřejnou zakázku do 15 dnů od uzavření smlouvy v profilu zadavatele. Za tento přestupek může uložit Úřad pro ochranu hospodářské soutěže pokutu do 1 000 000 Kč.

Porušením rozpočtové kázně je porušení povinnosti stanovené právním předpisem, rozhodnutím nebo dohodou o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci, které přímo

souvisí s účelem, na který byla dotace nebo návratná finanční výpomoc poskytnuta a ke kterému došlo před přijetím peněžních prostředků poskytnutých ze státního rozpočtu, státního fondu, Národního fondu nebo státních finančních aktiv a které trvá v okamžiku přijetí prostředků na účet příjemce; prvním dnem porušení rozpočtové kázně je den jejich přijetí příjemcem. Obec, která porušila rozpočtovou kázeň, je povinna provést prostřednictvím místně příslušného finančního úřadu odvod.

274

Obec má v současnosti několik hypotečních úvěrů a uvažuje o refinancování. Je nutné provést zadávací řízení? Je možné zakázku rozdělit?

Obec není povinna zadat veřejnou zakázku v zadávacím řízení, jde-li o úvěr nebo zápůjčku, což se týká i refinancování hypotečních úvěrů. S ohledem na povinnost péče řádného hospodáře by však obec měla zvolit pokud možno co nejvýhodnější řešení a za tím účelem např. poptat více možných poskytovatelů služby. Dělením zakázky se tedy v tomto případě nemá smysl zabývat.

275

Je nutné vypisovat výběrové řízení na zhotovení projektové dokumentace pro územní rozhodnutí ve výši do 200 000 Kč? Můžeme v tomto případě zadat zhotovení dokumentace námi vybranému projektantovi, na kterého máme dobré reference, přímo?

S ohledem na to, že se jedná o zakázku na služby v hodnotě nižší než 2 000 000 Kč, jedná se o veřejnou zakázku malého rozsahu, při jejímž zadání je nezbytné dodržet zásady transparentnosti, přiměřenosti, nediskriminace a rovného zacházení, obec též musí postupovat při nakládání s majetkem obce s péčí řádného hospodáře. Způsob naplnění těchto zásad není konkretizován žádným právním předpisem, nicméně určité vodítka představují soudní rozhodnutí. V případě předpokládané hodnoty zakázky 200 000 Kč lze již spíše doporučit oslovení několika možných dodavatelů (projektantů) za účelem získání alespoň rámcových cenových nabídek. Následně je možné vybrat tu nabídku, které vychází po zohlednění předchozích dobrých zkušeností pro obec nejvýhodněji. Nemusí jít tedy nutně o nejlevnější nabídku, ale obec by měla být schopna svůj výběr odůvodnit a toto odůvodnění by mělo být patrné ze zápisu příslušného orgánu obce. Uvedený postup bývá z hlediska dodržení daných zásad „bezpečnější“, byť zřejmě nelze vyloučit ani přímé zadání.

Uvedené platí v případě, že se nejedná o zakázku pořizovanou z dotačních prostředků. V opačném případě je nezbytné postupovat v souladu s dotačními podmínkami.

276

Je povinností obce dělat v určitých časových intervalech výběrové řízení na dodavatele služeb i v případě, že s dodavatelem je obec spokojena po všech stránkách a je prokazatelné, že ceny dodavatele jsou srovnatelné s ostatními dodavateli služeb? Kdo o tom v obci, kde se nevolí rada, rozhoduje?

Uzavření smlouvy mezi obcí a dodavatelem služeb je považováno za veřejnou zakázku podle zákona o zadávání veřejných zakázek. Pokud tato veřejná zakázka nedosáhne hodnoty 2 000 000 Kč bez DPH, jedná se o zakázku malého rozsahu. Pro zjištění hodnoty veřejné zakázky v případě smluv uzavíraných na dobu neurčitou je třeba sečíst předpokládané plnění ze strany obce za 48 měsíců.

V případě zakázky malého rozsahu jí není obec povinna zadat v zadávacím řízení (tedy postupem podle zákona o zadávání veřejných zakázek), je však povinna dodržovat zásady transparentnosti, přiměřenosti, zákazku diskriminace a rovného zacházení a v některých případech je též povinna zveřejnit smlouvu s dodavatelem na profilu zadavatele. Stejně tak je obec povinna vždy dodržovat zásady účelnosti a hospodárnosti, přičemž konkrétní postup sice žádný právní předpis nestanoví, ale zejména u zakázek vyšší hodnoty je vhodné u smluv na dobu neurčitou nebo v případě prodloužování platnosti smlouvy ověřovat situaci na trhu (např. oslovením dalších potenciálních dodavatelů) a výhodnost uzavřené smlouvy pro obec. To neznamená, že obec musí volit vždy nejlevnější nabídku, obec by však měla být, zejména při velkých rozdílech v nabídkách, schopna racionálně zdůvodnit výběr cenově méně výhodné nabídky, resp. pokračování ve smluvním vztahu. Při tom lze samozřejmě zohlednit i dosavadní průběh plnění, rizika spojená s přechodem k novému dodavateli, transakční náklady apod. Tato zdůvodnění by měla být zaznamenána v zápisech z jednání orgánů obce, které o zakázce rozhodovaly.

V obcích, kde není volena rada, rozhoduje o uzavření a případném prodlužování smlouvy starosta, pokud si tuto pravomoc nevyhradí zastupitelstvo.

277

Má obec, která nevykonává rozšířenou působnost, povinnost zveřejňovat smlouvy v registru smluv?

Nemá. Povinnost uveřejňovat smlouvy v registru smluv, pokud jde o obce, se vztahuje pouze na obce vykonávající rozšířenou působnost (obce III. typu). Nicméně i na obce I. a II. typu se vztahují povinnosti uveřejňovat smlouvy podle jiných právních předpisů, jako jsou například zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů či zákon o zadávání veřejných zakázek.

278

Obec chce zakoupit nový osobní automobil. Je třeba vypsát výběrové řízení? Je nutné oslovit více výrobců aut, nebo lze oslovit pouze jednoho výrobce, ale více prodejců?

Jestliže předpokládaná hodnota pořizovaného automobilu nepřevyší částku 2 000 000 Kč bez DPH, bude se jednat o veřejnou zakázku malého rozsahu na dodávky, a v takovém případě není obec povinna zadávat zakázku v zadávacím řízení. Obec je však povinna dodržet zásady transparentnosti, přiměřenosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. I v případě veřejné zakázky malého rozsahu by obec měla nakládat se svým majetkem účelně a hospodárně. Právní řád sice přesně nestanoví, jak podle těchto zásad postupovat, nicméně z rozhodovací činnosti vyplývá, že v tomto případě, kdy se jedná o pořízení věci vyšší hodnoty, je vhodné poptat více potenciálních dodavatelů a neformální výběrové řízení provést.

Obec by měla být schopna definovat parametry/požadavky na automobil, a to ve vztahu k předpokládanému způsobu jeho užívání, a na základě tohoto vymezení vybrat jednu či více značek, které daným kritériím vyhovují. Následně doporučujeme poptat několik dodavatelů a poté z podaných nabídek vybrat pro obec nejvýhodnější nabídku, což ovšem neznamená nutně nabídku s nejnižší pořizovací cenou.

Obec by měla být schopna svůj výběr (značky, dodavatele) odůvodnit a toto odůvodnění vhodně zaznamenat (např. v zápisu jednání orgánu, který o koupi rozhodoval).

279

Postupovala obec správně, pokud při výběru dodavatele na základě veřejné zakázky malého rozsahu vyřadila nabídku s nejnižší cenou, která ovšem nesplňovala požadavek uvedení doby záruky, vyčíslení ceny s DPH a obsahovala nesprávný název zakázky?

Specifikem veřejných zakázek malého rozsahu je skutečnost, že právní řád stanoví pro tento typ zadávání minimum povinností – obec musí především dodržovat zásady transparentnosti, rovného zacházení, zákazu diskriminace a přiměřenosti a současně musí se svým majetkem nakládat účelně a hospodárně. Z rozhodovací praxe soudů dále vyplývá, že zadavatel musí dodržet předmět a podmínky definované v zadávací dokumentaci nebo v oznámení veřejné zakázky po celý „život“ veřejné zakázky. Obecně platí, že nelze akceptovat nabídku uchazeče, která nesplňuje podmínky zakázky stanovené zadavatelem, neboť by se jednalo o diskriminaci potenciálních uchazečů, kteří by se při vědomí, že nemusí být podmínky dodrženy, přihlásili také. V každém konkrétním případě je ovšem nezbytné posoudit, zda jsou pochybení či nedostatky nabídky způsobitelné výše uvedené zásady narušit, či zda nejde o pouhé formální nedostatky.

280

Je možné použít jako hodnotící kritérium u veřejné zakázky malého rozsahu na služby pouze ekonomickou výhodnost – nejnižší nabídkovou cenu? Nebo musí být použita kombinace více kritérií (nejenom cena)?

Nejnižší nabídková cena může být při zadávání veřejné zakázky malého rozsahu vždy použita jako jediné kritérium hodnocení a nemusí být kombinována s jinými kritérii.

281

Zapsaný spolek obdržel z prostředků obce dotaci na opravu majetku. Je tento spolek povinen provést výběrové řízení na zakázku?

Povinnost provést zadávací řízení ve smyslu zákona o zadávání veřejných zakázek může vyplývat buď ze zákona nebo z podmínek poskytovatele dotace.

Nejprve je nutné posoudit, zda je či není spolek (veřejným) zadavatelem ve smyslu zákona o zadávání veřejných zakázek. Veřejným zadavatelem by byl tehdy, pokud by byl založen za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu, a jiný veřejný zadavatel by jej převážně financoval, mohl v něm uplatňovat rozhodující vliv nebo jmenoval či volil více než polovinu členů jeho statutárního nebo kontrolního orgánu. Tzv. „dotovaným“ zadavatelem by mohl být v případě, kdy by k úhradě nadlimitní nebo podlimitní veřejné zakázky použil více než 200 000 000 Kč, nebo více než 50 % peněžních prostředků poskytnutých z rozpočtu veřejného zadavatele, rozpočtu Evropské unie nebo veřejného rozpočtu cizího státu. Pokud by spolek naplňoval podmínky veřejného či tzv. „dotovaného“ zadavatele, rozhodovala by o dalším postupu hodnota veřejné zakázky. V případě, že by se jednalo o veřejnou zakázku malého rozsahu, nevztahovala by se na spolek povinnost provádět zadávací řízení, ale pokud by byl veřejným zadavatelem, musel by postupovat v souladu se zásadami transparentnosti, přiměřenosti, nediskriminace a rovného zacházení. V případě, že by se na spolek nevztahovala povinnost provést zadávací řízení v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek, mohla by mu tato povinnost (resp. povinnost jiným formalizovaným způsobem provést výběr dodavatele) vyplynout z dotačních podmínek stanovených obcí, která dotaci poskytuje.

282

Který orgán obce jmenuje členy komise pro výběr dodavatele veřejné zakázky na stavební práce?

Zadavatel (a tedy i obec) může k provádění úkonů podle zákona o zadávání veřejných zakázek pověřit komisi; tím nejsou dotčeny jiné právní předpisy upravující způsob rozhodování zadavatele a ani tím není dotčena jeho odpovědnost za dodržení pravidel stanovených tímto zákonem. Úkony komise se pro účely uvedeného zákona považují za úkony zadavatele. Platí, že ustanovení komise je pouze fakultativní. S výhradou veřejných zakázek s předpokládanou hodnotou přesahující 300 mil. Kč nemá zadavatel povinnost komisi ustanovit, a to k jakémukoli z úkonů v zadávacím řízení. Nevyhradí-li si tuto pravomoc zastupitelstvo, jmenuje členy případné komise pro výběr dodavatele stavebních prací rada obce a v obcích, kde není rada volena, starosta. Komise nemůže být pověřena plněním úkolů, které jsou vyhrazeny zastupitelstvu.

283

Je dobrovolný svazek obcí veřejným zadavatelem?

Dobrovolný svazek obcí je veřejným zadavatelem ve smyslu § 4 zákona o zadávání veřejných zakázek. Ačkoliv je pravdou, že dobrovolný svazek obcí v ustanovení § 4 zákona o zadávání veřejných zakázek, které vymezuje termín (veřejný) zadavatel, výslovně uveden není, jedná se ve smyslu ustanovení § 4 odst. 1 písm. e) o jinou právnickou osobu, která byla založena za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu a jiní veřejní zadavatelé (obce) ji financují a uplatňují v ní rozhodující vliv.

284

Může obec oslovit přímo banku, která vede obecní účet, nebo bude muset vyhlásit výběrové řízení, pokud potřebuje získat úvěr pro financování stavby?

Obec nemusí na základě výjimky ze zákona o zadávání veřejných zakázek zadat veřejnou zakázku na úvěr v zadávacím řízení. Vzhledem k povinnosti účelného a hospodárného nakládání s majetkem obce je však vhodné oslovit více poskytovatelů úvěrů či se jinak ujistit, že podmínky poskytnutí úvěru u zamýšleného poskytovatele nejsou pro obec ve srovnání s ostatními nevýhodné.

285

Musí obec zrušit zadávací řízení v případě obdržení pouze jediné nabídky?

Tuto povinnost obsahovala dřívější právní úprava (zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění do 5. března 2015). Současná právní úprava nestanovuje povinnost zrušit zadávací řízení v případě, že je v zadávacím řízení jediný účastník, pouze tuto situaci považuje za fakultativní důvod ke zrušení zadávacího řízení, avšak ke zrušení z tohoto důvodu může dojít pouze do doby odeslání oznámení o výběru dodavatele.

Je povinností obce provádět výběrová řízení na výkon stavebního dozoru v případě výkonu stavební činnosti vysoutěžené zakázky do 3 milionů korun?

Obec coby zadavatel veřejné zakázky není povinna zadávat v zadávacím řízení veřejné zakázky malého rozsahu, což jsou zakázky s předpokládanou hodnotou 2 000 000 Kč na dodávky nebo na služby nebo 6 000 000 Kč na stavební práce. V rámci stanovení ceny veřejné zakázky na výkon stavebního dozoru (tj. veřejná zakázka na služby) není přitom podstatná cena předmětu veřejné zakázky, na který bude stavební dozor dohlížet, ale cena, za kterou bude stavební dozor svou činnost ve vazbě na konkrétní stavební činnost vykonávat. Ačkoliv je tedy veřejná zakázka na stavební práce vysoutěžena za 3 000 000 Kč, běžná cena za výkon stavebního dozoru bude výrazně nižší. Platí tedy, že cena veřejné zakázky, která bude dozorována, nemá na režim veřejné zakázky pro vysoutěžení služeb stavebního dozoru vliv, důležitá je cena služby jako takové, tj. v daném případě stavebního dozoru.

V případě veřejných zakázek malého rozsahu nemusí obec zadat zakázku v zadávacím řízení, nicméně je povinna dodržet zásadu transparentnosti, rovného zacházení, zákazů diskriminace a přiměřenosti. Současně je povinna nakládat se svým majetkem (tj. i finančními prostředky) účelně a hospodárně. To v praxi znamená, zejména u zakázek vyšší hodnoty, provést výběr dodavatele s cílem vybrat pro obec nejvhodnější (nikoliv nutně nejlevnější) nabídku. Konkrétní způsob výběru záleží na uvážení obce. Lze doporučit oslovení více možných dodavatelů (telefonicky, písemně, elektronickou komunikací, ...) a následně jejich nabídky porovnat. Postup výběru dodavatele je vhodné zdokumentovat, a to včetně odůvodnění výběru dodavatele.

Místní poplatky

Vztahuje se místní poplatek z pobytu podle zákona o místních poplatcích i na krátkodobé pronájmy, jako jsou např. ty zprostředkované airbnb?

Není podstatné, na základě jakého smluvního vztahu je pobyt poskytován (např. nájemní smlouva, smlouva o ubytování). Aby pobyt podléhal místnímu poplatku z pobytu, musí se jednat o pobyt úplatný a současně nepřevyšující 60 kalendářních dní u jednotlivého poskytovatele pobytu a ubytovaná osoba není v obci přihlášená (viz další dotaz). Krátkodobé pronájmy, nehlédě na to, zda pobyt poskytuje fyzická osoba podnikající, právnická osoba anebo fyzická osoba nepodnikající, bez ohledu na to, zda a kým jsou zprostředkovány, podléhají místnímu poplatku z pobytu. V konkrétních případech však mohou být od poplatku z pobytu osvobozeny osoby uvedené v § 3b zákona o místních poplatcích.

Může být držitelem psa pro účely místních poplatků nezletilá osoba?

Poplatek ze psů platí držitel psa, který je přihlášenou fyzickou osobou nebo právnickou osobou se sídlem na území České republiky. Pokud vznikne nedoplatek na poplatek poplatníkově, který je ke dni splatnosti nezletilý a nenabyl plné svéprávnosti, přechází poplatková povinnost tohoto poplatníka na zákonného zástupce, přičemž zákonný zástupce má v takovém případě stejné procesní postavení jako poplatník. V případě takového nedoplatku vyměří obecní úřad poplatek zákonnému zástupci.

Přihlášením fyzické osoby se rozumí přihlášení k trvalému pobytu podle zákona o evidenci obyvatel nebo ohlášení místa pobytu podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky, zákona o azylu nebo zákona o dočasné ochraně cizinců, jde-li o cizince,

- kterému byl povolen trvalý pobyt,
- který na území České republiky pobývá přechodně po dobu delší než 3 měsíce,
- který je žadatelem o udělení mezinárodní ochrany nebo osobou strpěnou na území podle zákona o azylu anebo žadatelem o poskytnutí dočasné ochrany podle zákona o dočasné ochraně cizinců, nebo
- kterému byla udělena mezinárodní ochrana nebo jde o cizince požívajícího dočasné ochrany cizinců.

Osoba má trvalý pobyt v naší obci, kde je stanoven místní poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, současně vlastní v obci i rekreační objekt. Platí tato osoba pouze jeden poplatek, nebo platí dva, a to z důvodu svého trvalého pobytu a i z důvodu vlastnictví rekreačního objektu?

Ze zákona vyplývá, že by tato osoba měla platit poplatek z obou důvodů, tedy dvakrát. Současně má obec možnost (nikoliv povinnost) v obecně závazné vyhlášce, kterou jsou místní poplatky zavedeny, stanovit úlevy a osvobození od placení místních poplatků. Zákon sice žádné mantinely pro stanovení úlev či osvobození nestanovuje, ty však vyplývají např. z ústavního zákazu diskriminace.

Ústavní soud se této otázce věnoval v několika nálezech. V jednom z nich konstatoval, že při stanovení takových úlev či osvobození by nemělo docházet k obcházení zákona a diskriminaci poplatníků. Při posuzování této skutečnosti je třeba zkoumat smysl a účel daného osvobození (úlevy). Zákon jednoznačně vymezuje, jak mají být náklady obce vznikající v souvislosti s nakládáním s komunálním odpadem rozděleny mezi dvě kategorie poplatníků:

- přihlášené osoby (viz předchozí dotaz)
- vlastníci staveb určených k individuální rekreaci, bytů či rodinných domů, ve kterých není přihlášená žádná fyzická osoba.

K diskriminaci poplatníků by mohlo dojít, pokud by jedna skupina poplatníků byla protiprávně (a nedůvodně) znevýhodněna před druhou. V jiném pak konstatoval, že porušením principu rovného zacházení není, jestliže obec v mezích své samostatné působnosti v oblasti odpadového hospodářství z legitimních důvodů a přiměřeným způsobem zvýhodňuje osoby s trvalým pobytem oproti osobám bez takového pobytu.

Zastupitelstvo obce chce provést kontrolu všech pohledávek obce plynoucích z místních poplatků. Lze v rámci interní kontroly poskytnout zastupitelům informace o jednotlivých poplatnících?

Řízení o místních poplatcích je správou daně, tedy postupem upraveným daňovým řádem. Správa daně je neveřejná. Řízení o místních poplatcích vykonává obecní úřad obce jako přenesenou působnost. Zastupitelstvo může kontrolovat a za tím účelem získávat informace v případech týkajících se jeho působnosti, kam ovšem správa daní (a místních poplatků) v přenesené působnosti nenáleží. Znamená to tedy, že ani zastupitelé, ani kontrolní výbor k těmto informacím přístup mít nemohou.

Výjimku představuje starosta obce, neboť jemu je tajemník obecního úřadu odpovědný za plnění úkolů obecního úřadu i v přenesené působnosti, přičemž tajemníka lze považovat za úřední osobu podílející se na výkonu pravomoci správce daně a starosta jej může kontrolovat. Není-li v obci zřízena funkce tajemníka nebo není-li tajemník obecního úřadu ustanoven, plní jeho úkoly starosta. Ale i starosta je vázán povinností mlčenlivosti, a to i vůči ostatním zastupitelům.

Je majitel chovné stanice povinen platit poplatek za psy i za štěňata, která dále rozprodává? Je majitel stanice povinen za štěňata platit do doby jejich prodeje?

Poplatek ze psů může zavést obec obecně závaznou vyhláškou. Poplatek ze psů platí držitel psa, který je v obci přihlášen (jde-li o fyzickou osobu) nebo v ní má sídlo (jde-li o právnickou osobu) v obci. *K pojmu přihlášení v obci viz dotaz č. 288.*

Poplatek se platí za psy starší 3 měsíců.

Maximální sazba poplatku činí 1 500 Kč za kalendářní rok a jednoho psa. Pokud je držitel psa osobou starší 65 let, činí maximální sazba poplatku 200 Kč za kalendářní rok. U druhého a každého dalšího psa může obec horní hranici sazby zvýšit až o 50 %. V případě držení psa po dobu kratší, než jeden rok se platí poplatek v poměrné výši, která odpovídá počtu i započatých kalendářních měsíců.

Od poplatku ze psů je ze zákona osvobozen držitel psa, kterým je osoba nevidomá, osoba, která je považována za závislou na pomoci jiné fyzické osoby podle zákona upravujícího sociální služby, osoba, která je držitelem průkazu ZTP nebo ZTP/P, osoba provádějící výcvik

psů určených k doprovodu těchto osob, osoba provozující útulek pro zvířata nebo osoba, které stanoví povinnost držení a používání psa zvláštní právní předpis. Útulkem pro zvířata se rozumí zařízení, které poskytuje dočasnou péči toulavým a opuštěným zvířatům. Provozovatel útulku pro zvířata je povinen požádat krajskou veterinární správu o registraci útulku nejméně 14 dnů před zahájením činnosti.

Nevztahuje-li se tedy na držitele psů osvobození podle výše uvedených pravidel, je povinen platit poplatek za každé štěně starší tří měsíců, a to po celou dobu jeho následné držby, tedy až do okamžiku prodeje. V případě držení psa (štěněte) po dobu kratší než jeden rok se platí poplatek v poměrné výši, která odpovídá počtu i započatých kalendářních měsíců.

292

Může obec vybírat místní poplatek za užívání veřejného prostranství, jestliže jsou reklamní zařízení opřena o zeď, případně přidělaná na zdi?

Zákon o místních poplatcích umožňuje v souvislosti s reklamním zařízením stanovit obci místní poplatek za zábor veřejného prostranství (bez ohledu na vlastnictví veřejného prostranství). Smyslem místního poplatku za užívání veřejného prostranství není regulace reklamy jako takové, ale právě reakce na zábor prostoru, po němž se pohybují občané. Poutače opřené o stěnu se nepochybně budou dotýkat plochy chodníku pod určitým úhlem, takže dojde k záboru určité plochy veřejného prostranství. Takový zábor lze zpoplatnit. V případě připevnění reklam na stěny budov se pak o užívání veřejného prostranství bude jednat pouze za předpokladu, že by fakticky omezovaly užívání veřejného prostranství (například cedule přesahuje do cesty chodcům a fakticky jim znemožňuje veřejné prostranství využívat).

293

Občan zaplatil poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů na celý rok dopředu. Poté se odstěhoval a změnil si trvalý pobyt. Je obec povinna vrátit přeplatek, nebo se paušálně platí poplatek za rok?

V případě změny místa pobytu fyzické osoby v průběhu kalendářního roku se místní poplatek platí v poměrné výši, která odpovídá počtu kalendářních měsíců trvalého pobytu v příslušném kalendářním roce. Dojde-li ke změně v průběhu kalendářního měsíce, je pro stanovení počtu měsíců rozhodný stav k poslednímu dni tohoto měsíce. Pokud tedy občan již uhradil celou částku poplatku, má právo na vrácení přeplatku, který mu takto vznikl.

294

Může obecní policie vybírat a řešit místní poplatky?

Podle zákona o místních poplatcích vykonává řízení o místních poplatcích obecní úřad, a to v přenesené působnosti. S ohledem na uvedené nelze výkonem řízení o místních poplatcích (včetně výběru místního poplatku apod.) pověřit jiný orgán obce. Obecní policie tedy nemá v rámci řízení o místních poplatcích žádnou pravomoc.

295

Musí neziskové organizace, které pořádají během školních prázdnin dětský tábor, platit obcím místní poplatek z pobytu za lůžko ve stanovém táboře nebo za lůžko v chatce?

Od místního poplatku z pobytu, který je zaveden s účinností od 1. ledna 2020, jsou osvobozeny osoby mladší 18 let. Dále jsou od něj osvobozeny i osoby pečující o děti na zotavovací akci nebo jiné podobné akci pro děti podle zákona upravujícího ochranu veřejného zdraví, čímž se rozumí osoby, které organizují či se organizačně podílejí na akcích dětí a mládeže jako jsou tábory a jiné prázdninové, víkendové či obdobné pobyt.

296

Je možný odprodej pohledávek plynoucích z jednotlivých místních poplatků třetí osobě?

Správa místních poplatků se řídí daňovým řádem, podle něhož může obec jako správce daně vymáhat nedoplatek daňovou exekucí nebo zabezpečit vymáhání nedoplatku prostřednictvím soudního exekutora, popřípadě jej uplatnit v insolvenčním řízení nebo přihlásit jej do veřejné dražby. Jiné než uvedené způsoby, nemůže volit. Přitom zvolí způsob vymáhání nedoplatku tak, aby výše nákladů spojených s vymáháním, které bude daňový subjekt povinen uhradit, nebyla ve zjevném nepoměru k výši nedoplatku. Odprodej pohledávek z místních poplatků tedy není možný.

Právní předpisy obce

297

Jakým způsobem obec vede evidenci právních předpisů obce?

Evidence právních předpisů obsahuje číslo a název právního předpisu, datum jeho schválení, datum nabytí jeho platnosti, datum nabytí jeho účinnosti, popřípadě i datum pozbytí jeho platnosti. Právní předpisy obce se označují pořadovými čísly. Číselná řada se uzavírá vždy koncem každého kalendářního roku. V evidenci také zůstávají již zrušené právní předpisy. Pro obecně závazné vyhlášky a nařízení obce se vede jedna společná číselná řada.

298

Kde se lze seznámit s vyhlášenými právními předpisy obce?

S vyhlášenými právními předpisy obce (obecně závaznými vyhláškami a nařízeními obce) se lze seznámit v úředních hodinách na obecním úřadě. Současně musí být zveřejněno způsobem umožňující dálkový přístup.

Obecně závazné vyhlášky obce

299

Kdy nabývá obecně závazná vyhláška platnosti?

Obecně závazná vyhláška obce nabývá platnosti již dnem svého vyhlášení, tj. prvním dnem vyvěšení na úřední desce obecního úřadu, ovšem za podmínky, že byla následně ponechána na úřední desce celých 15 dní. Nabytím platnosti se stává součástí právního řádu. Platnost obecně závazné vyhlášky je ovšem nezbytné odlišovat od účinnosti obecně závazné vyhlášky, tj. okamžiku, kdy se stává závaznou pro své adresáty.

300

Kdy nabývá obecně závazná vyhláška účinnosti?

Účinnost, tedy způsobilost zavazovat své adresáty, nabývá obecně závazná vyhláška 15. dnem po dni vyhlášení, není-li stanovena účinnost pozdější. Vyžaduje-li to naléhavý obecný zájem, lze stanovit účinnost dřívější (nikoliv však dřívější, než je den vyhlášení).

301

Jak dlouho musí být obecně závazná vyhláška zveřejněna na úřední desce?

Obecně závaznou vyhlášku je nutno vyvěsit na úřední desku po dobu alespoň 15 dnů. Tato doba začíná běžet dnem následujícím po jejím vyvěšení a nesmí být přerušena. Po tuto dobu musí být, stejně jako další obsah úřední desky, též zpřístupněna i způsobem umožňující dálkový přístup.

302

Kde všude se zveřejňují obecně závazné vyhlášky?

Obecně závazné vyhlášky se zveřejňují na úřední desce, a to jak na úřední desce „fyzické“, tak „elektronické“ (podle správního řádu „způsobem umožňujícím dálkový přístup“). Vedle toho je lze zveřejnit způsobem v místě obvyklým (tento způsob ovšem zveřejnění na úřední desce nemůže nahradit, jedná se pouze o doplňkovou formu).

303

Zůstávají obecně závazné vyhlášky přijaté předchozím zastupitelstvem v platnosti i po volbách?

Ano, na platnost právních předpisů obce nemají komunální volby samy o sobě vliv. Obecně závazné vyhlášky coby právní předpisy obce zůstávají v platnosti bez ohledu na funkční období zastupitelstev obcí, a to až do doby, dokud nejsou zastupitelstvem obce zrušeny.

304

Jakým způsobem se schvalují obecně závazné vyhlášky?

Obecně závazné vyhlášky přijímá zastupitelstvo obce usnesením, tedy nadpoloviční většinou všech svých členů. Usnesení může znít např.: „Zastupitelstvo obce ... vydává obecně závaznou vyhlášku č. (pořadí v daném roce) / (rok vydání) (název obecně závazné vyhlášky)“.

305**Musí obec zveřejňovat návrh obecně závazné vyhlášky na úřední desce?**

Na rozdíl např. od zveřejňování záměru dispozic s nemovitým majetkem nebo návrhu rozpočtu obce u návrhů obecně závazných vyhlášek taková povinnost zákony stanovena není – návrh obecně závazné vyhlášky není tedy třeba nikterak zveřejňovat.

306**Musí obec projednat návrh obecně závazné vyhlášky s jinými subjekty?**

Statutární města musí návrhy obecně závazných vyhlášek projednat s městskými obvody, resp. s městskými částmi.

V případě obecně závazné vyhlášky stanovující ceny stavebních pozemků v cenových mapách musí obec návrh cenové mapy před vydáním obecně závazné vyhlášky zaslat k vyjádření Ministerstvu financí. V jiných případech je projednávat nemusí.

307**Je v obecně závazné vyhlášce o veřejném pořádku nutno přesně vyjmenovat, kterých veřejných prostranství se vyhláška týká (názvy ulic a náměstí), nebo je stačí graficky znázornit v plánu?**

Možné je obojí, příp. kombinace obojího. Vždy je nezbytné, aby bylo toto vymezení jednoznačné.

308**Brání absence podpisu starosty či místostarosty platnosti obecně závazné vyhlášky?**

Nikoliv, podpisy jen stvrzují formální správnost textu právního předpisu. Byla-li obecně závazná vyhláška řádně schválena a vyhlášena, je platná i přes nedostatky v podpisech.

309**Jsou někde stanoveny formální náležitosti obecně závazných vyhlášek?**

Všechny písemnosti vyhotovené orgánem obce v samostatné působnosti obce, tedy i obecně závazné vyhlášky, se v záhlaví označují uvedením slova „obec“ („město“, „městys“) a názvem obce, městyse nebo města s uvedením orgánu, který písemnost vyhotovil, za nějž se v tomto případě považuje zastupitelstvo.

Pokud jde o ostatní náležitosti, obecně se doporučuje přiměřeně postupovat podle části sedmé Legislativních pravidel vlády, která byla schválena usnesením vlády a jsou dostupná např. na stránkách vlády <https://www.vlada.cz>.

Vzory některých typických obecně závazných vyhlášek lze pak nalézt na internetových stránkách Ministerstva vnitra (<https://www.mvcr.cz/>).

310**Lze obecně závaznou vyhlášku nahradit novou obecně závaznou vyhláškou, aniž by ta původní byla zrušena?**

Podle obecných interpretačních pravidel sice platí, že novější právní norma nahrazuje právní normu starší, avšak z důvodů legislativní čistoty a právní jistoty nicméně doporučujeme, aby nově přijímaná obecně závazná vyhláška obsahovala výslovné zrušovací ustanovení.

311**Je možné obecně závaznou vyhlášku usnesením zastupitelstva zrušit nebo změnit?**

Zastupitelstvo může zrušit obecně závaznou vyhlášku obce opět pouze obecně závaznou vyhláškou, která se přijímá usnesením zastupitelstva.

312**Může obec regulovat umístování reklamy na veřejném prostranství v případě, že jsou tyto plochy ve vlastnictví jiných osob?**

Veřejným prostranstvím jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru. Regulovat umístování reklamy na veřejném prostranství je možné třemi způsoby.

Prvním je zavedení místního poplatku za užívání veřejného prostranství, jímž se mimo jiné rozumí umístění reklamních zařízení. Sazba poplatku za užívání veřejného prostranství za účelem umístění reklamního zařízení činí až 100 Kč za každý i započatý m² užívaného veřejného prostranství a každý i započatý den. Obec může stanovit poplatek týdenní, měsíční nebo roční paušální částkou.

Druhou variantou je vydat nařízení obce podle zákona o regulaci reklamy. Obec tak může stanovit, že se zakazuje šíření reklamy na veřejně přístupných místech mimo provozovnu jiným způsobem než prostřednictvím reklamního nebo propagačního zařízení zřízeného podle stavebního zákona. Obec v nařízení obce stanoví

- veřejně přístupná místa, na nichž je reklama zakázána,
- dobu, v níž je reklama zakázána,
- druhy komunikačních médií, kterými nesmí být reklama podle odstavce šířena, popřípadě též
- akce, na něž se zákaz šíření reklamy nevztahuje.

Nařízením obce nelze regulovat reklamní nebo propagační zařízení zřízené podle stavebního zákona, tudíž by tato zařízení mohla být regulována obecně závaznou vyhláškou, a to výlučně za účelem zajištění veřejného pořádku.

313

Obec vydává obecně závaznou vyhlášku o místním poplatku za užívání veřejného prostranství. Je rovněž možné vydat obecně závaznou vyhlášku, která bude stanovovat místní poplatek za užívání pozemků ve vlastnictví obce, které nejsou veřejným prostranstvím?

Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona, nicméně zákon o místních poplatcích (ani jiný zákon) neumožňuje takový místní poplatek stanovit. Taková právní úprava by ostatně nedávala smysl, neboť v případě, kdy jde o vlastnictví obce, záleží výlučně na obci (při dodržení povinnosti užívat majetek obce účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly) za jakých podmínek (finančních i jiných) svůj majetek pronajme. Obec může (ale nemusí) upravit tyto záležitosti např. směrnicí, ve které stanoví ceník, případně další podmínky uzavření nájemní smlouvy. Záleží pak na druhé smluvní straně (nájemci), zda tyto podmínky akceptuje či nikoliv.

314

Je možné měnit pouze přílohu obecně závazné vyhlášky bez uveřejnění úplného znění celé novelizované obecně závazné vyhlášky? Je možné uveřejnit pouze novelizovanou přílohu obecně závazné vyhlášky?

Příloha obecně závazné vyhlášky je součástí obecně závazné vyhlášky, proto se při změně přílohy postupuje stejně jako při změně jakékoliv jiné části obecně závazné vyhlášky. Obecně závaznou vyhlášku (kteroukoliv její část) lze měnit pouze opět obecně závaznou vyhláškou. Má-li tedy dojít ke změně přílohy obecně závazné vyhlášky, vydá se obecně závazná vyhláška, z jejíhož obsahu vyplývá, kterou obecně závaznou vyhlášku mění, kterou její přílohu a bude samozřejmě obsahovat nové znění této přílohy. Tato „změnová“ obecně závazná vyhláška musí být vyhlášena stejným způsobem jako kterákoliv jiná obecně závazná vyhláška. Povinnost zveřejnit úplné znění novelizované obecně závazné vyhlášky nikde zakotvena není.

315

Je možné vyhlášku o místních poplatcích nahradit např. rozhodnutím zastupitelstva nebo vnitřní směrnici schválenou zastupitelstvem? Bude to poté právně v pořádku a vymahatelné i na základě takového rozhodnutí nebo směrnice?

Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona. Místní poplatky, které mohou obce vybírat, stanovuje zákon o místních poplatcích, přičemž tento zákon současně stanoví, že místní poplatky lze zavést výlučně prostřednictvím obecně závazné vyhlášky. Platí tedy, že pokud obec nemá místní poplatek v souladu se zákonem stanoven obecně závaznou vyhláškou, místní poplatek obec vybírat nemůže. Obec tedy nemůže stanovit výběr místního poplatku jiným způsobem, než který je předepsán zákonem.

316

V naší obci neustále utíká majiteli pes z neoploceného pozemku, který ohrožuje a napadá kolemjdoucí občany, včetně dětí a ostatních psů. Jak lze tuto situaci řešit?

Platí, že za zvíře je odpovědný vždy jeho vlastník. Volné pobíhání psů po obci nemusí být samo o sobě protiprávní. Pokud by však psi někoho zranili či způsobili jinou újmu, mohlo by jít o přestupek či trestný čin. Obec může obecně závaznou vyhláškou upravit pravidla pro pohyb psů na veřejném prostranství a vymezit prostory pro volné pobíhání psů. Za účelem zajištění

veřejného pořádku může též obecně závaznou vyhláškou stanovit povinnost pohybu psů na veřejných prostranstvích s vodítkem či náhubkem. Porušení obecně závazné vyhlášky je přestupkem.

317

Který orgán obce vydává obecně závaznou vyhlášku?

Obecně závaznou vyhlášku obce může vydat pouze zastupitelstvo obce.

Nařízení obce

318

Je někde k dispozici souhrn (přehled zákonů) zákonných zmocnění pro vydávání nařízení obce a obce s rozšířenou působností?

Lze odkázat na materiál publikovaný na webu Ministerstva vnitra: <http://www.mvcr.cz/odk2/soubor/prehled-zakonných-zmocneni-pdf.aspx>. Jiný zdroj nám znám není.

319

Lze v obci zakázat podomní prodej?

Rada obce (a v obcích bez rady zastupitelstvo) může v přenesené působnosti vydat tržní řád formou nařízení obce za účelem regulace prodeje mimo provozovnu, tedy např. podomního či pochůzkového prodeje. Není vyloučeno, aby byl tržním řádem vyloučen podomní prodej na celém území obce, nicméně tato možnost podle Ústavního soudu neplatí pro území jakékoliv obce. V závislosti na konkrétních podmínkách, např. pokud by se jednalo o obec, jejíž obyvatelé žijí roztroušeni na větším území, mohou být naopak uvedené druhy prodeje zboží a poskytování služeb nezbytné k tomu, aby tato činnost mohla být mimo provozovnu smysluplně provozována. Tržní řád může na území obce regulovat pouze prodej zboží a poskytování služeb, na které se vztahuje živnostenský zákon. Nemůže tak upravovat zejména činnosti vyjmenované v § 3 živnostenského zákona, které nejsou živností (např. zprostředkování pojištění).

320

Obec vydala tržní řád, ten byl ovšem několikrát porušen. Jak má obec postupovat v případě porušování tržního řádu?

Osoba, která stanovenou povinnost porušuje, se dopouští přestupku proti pořádku ve státní správě, k jehož projednání je příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností. Pokud obec, jejíž tržní řád byl porušen, není současně obcí s rozšířenou působností, oznámí podezření ze spáchání přestupku příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností.

321

Který orgán vydává nařízení obce?

V obcích, kde se volí rada, je vyhrazeno vydávání nařízení obce radě. V obcích, kde se rada nevolí, je tato pravomoc vyhrazena zastupitelstvu obce.

322

Může obec svým nařízením zakázat vstup do lesa v době, kdy hrozí pád větví na návštěvníky lesa?

V souladu s ustanovením § 19 lesního zákona může obec s obecním úřadem vykonávající rozšířenou působnost pro správní obvod, kde vykonává rozšířenou působnost, vydat nařízení obce z důvodu ochrany lesa nebo v zájmu zdraví a bezpečnosti občanů, jímž dočasně omezí nebo vyloučí vstup do lesa. O stejném omezení může rozhodnout ve správním řízení orgán státní správy lesů (obecní úřad s rozšířenou působností případně krajský úřad), a to na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu.

Občané obce a jejich práva

323

Kdo je občan obce?

Občanem obce je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a je v obci hlášena k trvalému pobytu. To, zda jsou tyto podmínky splněny, např. při uplatňování práv občana obce, může obec zjistit v informačním systému evidence obyvatel.

324

Je obec oprávněna ověřit si, zda na zasedání zastupitelstva vznášá návrh občan obce?

V zásadě je možné, aby zastupitelstvo obce stanovilo určité mechanismy, které bude uplatňovat při prokazování, zda dotyčný je občanem obce a zda tedy může uplatnit příslušné oprávnění (tj. práva, která občanovi obce přísluší ze zákona). Postup prokazování by nicméně neměl být postupem nepřiměřeným, který by bezdůvodně občany, již uplatňují svá práva, zatěžoval a odrazoval od jakékoliv aktivity. Takový postup by mělo zastupitelstvo s ohledem na právní jistotu vystupujících upravit v jednacím řádu zastupitelstva.

325

Jak postupovat při obdržení žádosti občana o projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou obce nebo zastupitelstvem obce?

Požadavek občana na projednání záležitosti zastupitelstvem nebo radou obce v oblasti samostatné působnosti je třeba předložit k seznámení se orgánu, který je uveden v žádosti, aby o něm rozhodl na svém zasedání či schůzi, a to i v případě, že rozhodování o věci je vyhrazeno zastupitelstvu, ale adresováno radě (a naopak). Nepříslušný orgán (adresát žádosti) by pak měl žádost postoupit druhému orgánu.

V případě „prosté“ žádosti záleží pak na tomto orgánu, zda se bude uvedenou záležitostí věcně zabývat, či nikoliv (byť lze doporučit, aby se k odmítnutí projednávání přistupovalo jen v odůvodněných případech, např. při opakovaně podané žádosti, která již byla vyřízena). Kvalifikovanou žádost, podepsanou alespoň 0,5 % občanů obce, je naproti tomu nutné vždy věcně projednat (což nicméně neznamená nutnost vyhovět obsahu žádosti).

326

Jakou formou může občan obce uplatnit své právo požadovat projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti radou nebo zastupitelstvem obce?

Zákon výslovně formu podání žádosti nepředepisuje. „Prostá“ žádost jednoho či více občanů může být podána písemně (na listině či elektronicky) i ústně, přičemž ústní forma připadá v úvahu pouze na zasedání zastupitelstva, pokud by zde byl bod programu věnovaný žádostem občanů obce. „Kvalifikovaná žádost“, tedy žádost podepsaná alespoň 0,5 % občanů obce, musí být z logiky věci písemná a v případě, že je elektronická, měla by obsahovat uznávané elektronické podpisy podávajících osob. Žádost by měla být adresována příslušnému orgánu obce a mělo by z ní být zřejmé, že se žadatel domáhá projednání konkrétní záležitosti tímto orgánem.

327

Může občan obce požadovat kopie zápisů z jednání zastupitelstva, usnesení rady obce, výborů a komisí?

Občan obce má právo nahlížet do rozpočtu obce a do závěrečného účtu obce za uplynulý kalendářní rok, do usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva obce, do usnesení rady obce, výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce a pořizovat si z nich výpisy. O poskytnutí kopií je možné pak žádat v režimu zákona o svobodném přístupu k informacím a takové poskytnutí kopií je možno zpoplatnit.

328

Je třeba právo občana obce vyjádřit se na zasedání zastupitelstva upravit v jednacím řádu?

Podle zákona o obcích má občan obce, který dosáhl věku 18 let, právo vyjadřovat na zasedání zastupitelstva obce v souladu s jednacím řádem svá stanoviska k projednávaným věcem. Zákon dále předpokládá vydání jednacího řádu zastupitelstva, v němž se stanoví podrobnosti o jednání zastupitelstva obce. Stejně právo má i fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let

a vlastní na území obce nemovitost a fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let a je občanem Evropské unie. I kdyby však toto právo upraveno jednacím řádem nebylo, nelze jej občanovi odpírat, neboť toto právo vyplývá přímo ze zákona. Jednacím řádem také nelze toto právo nepřiměřeně omezovat (například stanovením neúměrně krátké doby pro vystoupení nebo vyčleněním prostoru pro vyjádření občanů až po projednání daného bodu).

329

Může občan obce účinně požadovat zařazení určitého bodu na program zasedání zastupitelstva?

Právo předkládat návrhy k zařazení na program jednání zastupitelstva mají ze zákona zastupitelé, rada obce a výbory, přičemž o návrzích přednesených v průběhu jednání rozhodne zastupitelstvo. Občan obce má právo požadovat projednání určité záležitosti zastupitelstvem obce, přičemž pokud je žádost podepsána nejméně 0,5 % občanů obce, musí být projednána na zasedání zastupitelstva, a to nejpozději do 90 dnů. Zastupitelstvo obce je tedy v takovém případě povinno ji do programu zařadit.

330

Má občan obce právo vyjádřit se k samotnému návrhu programu zasedání?

Ano, občan má právo vyjádřit své stanovisko ke kterékoliv projednávané věci.

331

Má každý občan právo dostat podkladové materiály k jednání zastupitelstva obce, které jsou vytvářeny pro zastupitele, případně kdo je může zveřejnit? V podkladech je uveden předkladatel, zpracovatel, orgán, kde byla zpráva projednána, jestli má daný problém vliv na rozpočet obce, počet návrhů usnesení s uvedením, kolik jich je doporučeno a kolik nedoporučeno ke schválení.

Právo občana na předběžné poskytnutí podkladových materiálů pro připravované jednání zastupitelstva ze zákona o obcích nevyplývá. Obec by však byla povinna poskytnout takové podkladové materiály na základě žádosti podle zákona o svobodném přístupu k informacím, tento postup však nelze, především s ohledem na lhůty, považovat za příliš vhodný. Je tedy na obci, zda, v případě zájmu občanů a s cílem napomoci efektivnímu výkonu jejich práv, existující podkladové materiály bude předem poskytovat. V souladu se zvláštními předpisy z těchto materiálů ovšem bude nutné odstranit zejména osobní údaje fyzických osob, příp. informace, které jsou předmětem obchodního tajemství, budou-li zde obsaženy. V souladu s uvedeným tedy obec či jednotlivý zastupitel informace poskytnout mohou.

332

Jaká práva mají osoby, které nemají v obci trvalý pobyt a vlastní zde pouze nemovitost? Mohou se zúčastnit zasedání zastupitelstva? Mohou zasahovat do projednávaných záležitostí?

Fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let a vlastní na území obce nemovitost, má stejná práva jako občan obce, s výjimkou práva volit a být volen do zastupitelstva obce a práva hlasovat v místním referendu. K projednávaným věcem se může na zasedání zastupitelstva vyjadřovat v souladu s jednacím řádem ve stejném rozsahu jako občan obce. Do projednávaných záležitostí tak mohou zasahovat ve stejném rozsahu jako jiní občané obce.

333

Je možné nějak omezit právo občana obce vyjadřovat se k bodům projednávaným na zasedání zastupitelstva obce?

Občan obce má právo vyjadřovat na zasedání zastupitelstva obce svá stanoviska k projednávaným věcem, což znamená, že mu musí být umožněno vyjádřit názor k jakémukoli bodu, který byl zařazen na program zasedání a je projednáván. Jednacím řádem může toto právo „usměrnit“, nikoli však vyloučit. Cílem omezení by ovšem mělo být pouze zajištění řádného průběhu zasedání. Naopak nelze stanovit omezení, která by v důsledku vedla k nemožnosti realizace tohoto práva občana.

Lze tak např. omezit délku i počet vystoupení jednoho občana k projednávané věci. Délka vystoupení občana obce omezená limitem 5 minut bude zpravidla dostatečná. Pokud se občan nebude vyjadřovat k projednávané věci, lze mu odejmout slovo, neboť v takovém případě nejde o výkon práva občana.

Vystoupení občana na zasedání zastupitelstva obce nelze podmínit souhlasem zastupitelstva, stejně tak nelze možnost občana vyjádřit se odložit až na dobu po projednání (rozhodnutí) věci.

334

Musí město reagovat na podanou petici, která se dle zákona o právu petičním podává státnímu orgánu?

Ano, obec musí na petici reagovat. Právo občanů obracet se s peticí na územní samosprávný celek pramení z Listiny základních práv a svobod. Platí, že v případě, kdy obec obdrží petici, jejíž obsah směřuje do oblasti samostatné působnosti, bude postupovat podle ustanovení § 16 odst. 2 písm. f) nebo g) zákona o obcích v závislosti na tom, zda je k vyřízení příslušné zastupitelstvo obce, rada obce nebo jiný orgán. Podrobnosti může obec upravit v pravidlech pro vyřizování petic a stížností. Pokud se podatel odvolává na zákon o právu petičním, v rámci principu dobré správy by ho obec měla do 30 dnů informovat, že petice bude vyřízena ve lhůtě dle zákona o obcích. V případě petice směřující do oblasti výkonu přenesené působnosti postupuje obec podle zákona o právu petičním a pravidel pro vyřizování petic a stížností vydaných radou obce. Petici je nutno posoudit a písemně na ni odpovědět do 30 dnů.

Informační povinnosti obce

335

Musí obec, která uzavře smlouvu na veřejnou zakázku malého rozsahu na dodávky nebo služby, jejichž cena je vyšší než 500 000 Kč bez DPH, a zveřejní tuto smlouvu v registru smluv, zveřejnit smlouvu i na profilu zadavatele?

Pokud je smlouva zveřejněna dle zákona o registru smluv, nemusí být již zveřejňována na profilu zadavatele dle zákona o zadávání veřejných zakázek. V souladu s doporučením Ministerstva pro místní rozvoj je však vhodné umístit na profil zadavatele přímý odkaz (URL) na předmětnou smlouvu v registru smluv.

Zákon o svobodném přístupu k informacím

336

Od koho lze informace na základě zákona o svobodném přístupu k informacím požadovat?

Informace lze žádat od tzv. povinných subjektů, kterými jsou státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce. V obci se lze obrátit na kterýkoliv její orgán. Ten přitom není nutné v žádosti specifikovat, jelikož povinným subjektem je navzdory zákonné formulaci „a jejich orgány“ vždy obec jako taková. Povinnými subjekty jsou vedle obcí i městské části či obvody statutárně členěných měst.

Pokud jde o pojem veřejné instituce, není tento v zákoně nijak vymezen, proto se při aplikaci zákona vychází z judikatury a právní teorie. To, zda daný subjekt spadá mezi veřejné instituce, je nutno v každém případě posuzovat individuálně. Veřejnými institucemi bývají např. školy, obchodní společnosti vlastněné obcí, příspěvkové organizace.

337

Kdo může žádat o informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím?

Žadatelem může být v zásadě každá fyzická i právnická osoba (včetně jiných povinných subjektů), žádné další omezení zákon nestanovuje (např. občanství v obci, zletilost, činnost právnické osoby). Až na výjimky nezáleží na tom, v jakém postavení či z jakého důvodu žadatel o informaci žádá. Důvod (motivace) žadatele může být relevantní např. v případech, kdy povinný subjekt provádí správní uvážení při aplikaci fakultativního důvodu odmítnutí informace podle § 11 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, při odmítnutí žádosti z důvodu zneužití práva na informace ze strany žadatele nebo v případě posouzení žádosti o informace o platech zaměstnanců a dalších osob.

338**O které informace je možné obec žádat dle zákona o svobodném přístupu k informacím?**

Obec má povinnost poskytovat informace vztahující se k její působnosti (samostatné i přenesené), což ovšem nezahrnuje povinnost poskytovat informace týkající se názorů, budoucích rozhodnutí a vytváření nových informací. Zákon také stanovuje celou řadu výjimek, kdy obec může (tzv. fakultativní důvody) či přímo musí žádost o informace (částečně) odmítnout (např. z důvodu ochrany obchodního tajemství, ochrany autorských práv, důvěrnosti majetkových poměrů jiných osob, ochrany soukromí a majetkových poměrů, ...).

Zákon o svobodném přístupu k informacím se ovšem nepoužije v případě žádosti o informace o životním prostředí, kdy se postupuje podle zákonu o právu na informace o životním prostředí. Zákon o svobodném přístupu k informacím se použije jen částečně, jde-li např. o žádost zastupitele obce o informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jeho funkce, od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu, jakož i od zaměstnanců právnických osob, které obec založila nebo zřídila, či právo občana obce nahlížet do rozpočtu obce a do závěrečného účtu obce za uplynulý kalendářní rok, do usnesení a zápisů z jednání zastupitelstva obce, do usnesení rady obce, výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce a pořizovat si z nich výpisy.

339**Jakou formou lze podat žádost o informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím?**

Žádost lze podat ústně i písemně, a to i prostřednictvím sítě nebo služby elektronických komunikací.

Pokud není ústní žádosti vyhověno nebo žadatel nepovažuje poskytnutou informaci za dostatečnou, je nutné podat písemnou žádost. Rovněž opravné prostředky lze uplatňovat pouze proti způsobu vyřízení písemné žádosti.

Písemná forma žádosti je splněná i u elektronicky podávaných žádostí, tedy podaných datovou schránkou či elektronickou poštou.

340**Jaké náležitosti musí mít písemná žádost o informace?**

Z písemné žádosti (ať už jde o listinu či třeba email) musí být zřejmé, kterému povinnému subjektu je určena. Není však nutné jej výslovně označit, postačí, pokud je žádost povinnému subjektu doručena a není-li pochyb, že je určena jemu, což vyplývá např. z obálky, ve které je žádost doručena či z toho, že emailová žádost byla doručena na adresu elektronické podatelny.

Dále musí být z žádosti zřejmé, že se žadatel domáhá poskytnutí informace na základě zákona o svobodném přístupu k informacím. Podle převládajícího názoru postačí, pokud vazba žádosti na zákon o svobodném přístupu k informacím vyplývá ze samotné žádosti, aniž by bylo výslovně uvedeno, že žadatel žádá podle tohoto zákona.

Je-li žadatelem fyzická osoba, uvede v žádosti jméno, příjmení, datum narození, adresu místa trvalého pobytu nebo, není-li přihlášena k trvalému pobytu, adresu bydliště a adresu pro doručování, liší-li se od adresy místa trvalého pobytu nebo bydliště. Je-li žadatelem právnická osoba, uvede název, identifikační číslo osoby, adresu sídla a adresu pro doručování, liší-li se od adresy sídla. Adresou pro doručování se rozumí též elektronická adresa. Jestliže však nebude některý z identifikačních údajů uveden, neznamená to, že by povinný subjekt neměl povinnost žádost vyřídit. Pokud takový údaj nezbytně potřebuje pro vyřízení žádosti, vyzve žadatele k jeho doplnění.

Žádost musí obsahovat, jaké informace žadatel požaduje.

341**V jaké lhůtě musí obec odpovědět na žádost o poskytnutí informace?**

Obecně musí poskytnout informaci do 15 dnů ode dne přijetí žádosti nebo ode dne jejího doplnění. Běh této lhůty počíná dnem následujícím po obdržení žádosti (jejího doplnění). Pro zachování lhůty přitom postačí, je-li poslední den lhůty podán úkon k doručení.

Lhůta může být ze závažných důvodů prodloužena, nejvýše však o 10 dní a žadatel musí být o tomto prodloužení i o jeho důvodech prokazatelně informován, a to včas před uplynutím

lhůty pro poskytnutí informace. Závažnými důvody jsou:

- vyhledání a sběr požadovaných informací v jiných úřadovnách, které jsou oddělené od úřadovny vyřizující žádost;
- vyhledání a sběr objemného množství oddělených a odlišných informací požadovaných v jedné žádosti;
- konzultace s jiným povinným subjektem, který má závažný zájem na rozhodnutí o žádosti, nebo mezi dvěma nebo více složkami povinného subjektu, které mají závažný zájem na předmětu žádosti.

342

V případě, že je požadovaná informace již zveřejněna, musí ji obec přesto poskytnout žadateli?

Pokud žádost směřuje k již zveřejněné informaci, může obec sdělit žadateli údaje umožňující vyhledání a získání zveřejněné informace, zejména odkaz na internetovou stránku, kde se informace nachází. Tyto údaje musí sdělit žadateli nejdříve, nejpozději do 7 dnů ode dne přijetí žádosti, jinak tato možnost zaniká, a obec tedy musí informaci poskytnout přímo, i kdyby již byla zveřejněna.

Pokud žadatel trvá na přímém poskytnutí zveřejněné informace, obec mu ji poskytne; to neplatí, pokud byla žádost o poskytnutí informace podána elektronicky (datovou schránkou či emailem prostřednictvím elektronické adresy podatelny) a pokud je požadovaná informace zveřejněna způsobem umožňujícím dálkový přístup a žadateli byl sdělen odkaz na internetovou stránku, kde se informace nachází.

343

Mají právnické osoby s účastí obce povinnost poskytovat informace?

Povinnost poskytovat informace mají podle zákona o svobodném přístupu k informacím vedle státních orgánů a územních samosprávných celků také veřejné instituce, nicméně samotný zákon tento pojem nijak nevymezuje a to, které subjekty zahrnuje, vyplývá z právní teorie a rozhodovací praxe soudů. Ústavní soud k tomu uvedl: „Mezi relevantní hlediska pro určení, zda se jedná o instituci veřejnou či soukromou, patří tak dle přesvědčení Ústavního soudu nejen a) způsob vzniku (zániku) instituce (z pohledu přítomnosti či nepřítomnosti soukromoprávního úkonu), ale rovněž b) hledisko osoby zřizovatele (z pohledu toho, zda je zřizovatelem instituce jako takové stát či nikoli; pokud ano, jedná se o znak vlastní veřejné instituce), c) subjekt vytvářející jednotlivé orgány instituce (z toho pohledu, zda dochází ke kreaci orgánů státem či nikoli; jestliže ano, jde o charakteristický rys pro veřejnou instituci), d) existence či neexistence státního dohledu nad činností instituce (existence státního dohledu je přitom typická pro veřejnou instituci) a e) veřejný nebo soukromý účel instituce (veřejný účel je typickým znakem veřejné instituce). Prostřednictvím těchto kritérií je pak nutno zkoumanou instituci posuzovat a podle výsledku dojít k závěru o její veřejné či soukromé povaze.“

Z uvedeného vyplývá, že ve většině případů budou mít právnické osoby zřízené či založené obcí povinnost informace poskytovat, pochybnosti mohou vznikat především u obchodních společností, kde bude nezbytné individuálně posuzovat mimo jiné míru plnění výše uvedených kritérií.

344

Má občan právo na informaci o konkrétní výši odměny vyplácené zaměstnanci obecního úřadu?

Podmínky poskytnutí informací o platu či odměně konkrétního (tedy určitého např. jménem nebo funkcí) zaměstnance formuloval Ústavní soud takto:

- a) účelem vyžádání informace je příspěvek k diskusi o věcech veřejného zájmu;
- b) informace samotná se týká veřejného zájmu;
- c) žadatel o informaci plní úkoly či posílání dozoru veřejnosti či roli tzv. „společenského hlídání psa“;
- d) informace existuje a je dostupná.

Nejsou-li všechny tyto podmínky splněny, potom odmítnutí poskytnout žadateli informaci o platu a odměnách zaměstnance není porušením povinnosti obce poskytovat přiměřeným způsobem informace o své činnosti.

345**Má obec povinnost zpřístupnit uzavřené smlouvy?**

Povinnost obce zpřístupňovat smlouvy upravuje několik právních předpisů. V první řadě lze požádat o poskytnutí smlouvy podle zákona o svobodném přístupu k informacím. Ten stanovuje celou řadu výjimek, kdy nelze informace poskytnout (typicky např. obchodní tajemství). Pokud smlouva takové informace obsahuje, je nutné je ze smlouvy odstranit a současně vydat správní rozhodnutí o odmítnutí žádosti v těchto částech.

Dále lze uvést zákon o registru smluv, podle kterého musí být uveřejněny některé smlouvy obcí s obecním úřadem s rozšířenou působností (tzv. obce III. typu). I tento zákon stanovuje celou řadu výjimek, kdy se smlouva jako celek či její části neuveřejňují. Následkem neuveřejnění smlouvy v registru smluv, na kterou se výjimky z povinnosti uveřejnění nevztahují, je její neúčinnost. Podle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů je obec poskytovatel povinná zveřejnit veřejnoprávní smlouvu o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci a její dodatky na své úřední desce způsobem umožňujícím dálkový přístup do 30 dnů ode dne uzavření smlouvy nebo jejího dodatku. Nezveřejnění smlouvy je přestupkem, za který lze udělit obci pokutu. Podle zákona o zadávání veřejných zakázek musí obec coby veřejný zadavatel uveřejnit na profilu zadavatele smlouvu uzavřenou na veřejnou zakázku včetně všech jejích změn a dodatků, a to do 15 dnů od jejich uzavření nebo od konce každého čtvrtletí v případě veřejných zakázek zadávaných na základě rámcové dohody nebo v dynamickém nákupním systému. Tato povinnost se netýká smluv na veřejnou zakázku, jejíž cena nepřesáhne 500 000 Kč bez daně z přidané hodnoty. Zákon o zadávání veřejných zakázek stanoví další výjimky z této povinnosti.

346**Lze občanovi obce poskytnout na základě žádosti o informace zápis z jednání rady obce?**

Pokud občan žádá o poskytnutí zápisů ze schůzí rady obce na základě zákona o svobodném přístupu k informacím, je obec povinná tyto zápisy poskytnout. Ačkoli jsou jednání rady obce neveřejná, dle stávající judikatury jsou zápisy z těchto jednání přístupné všem žadatelům, pokud o ně žádají dle zákona o svobodném přístupu k informacím. V případě poskytování těchto informací je však třeba anonymizovat osobní či jiné chráněné údaje (s výjimkou těch, které se nachází v usnesení rady, žádá-li občan obce).

347**Jak má obec postupovat v případě žádosti o informace směřující na názor?**

Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím nemá obec povinnost sdělovat žadatelům svoje názory na konkrétní záležitosti. Je ovšem nutné rozlišit dvě situace, a to žádost o sdělení názoru, který povinný subjekt má teprve zaujmout (informace v době žádosti neexistuje), a žádost o sdělení názoru (stanoviska), který povinný subjekt už zaujal a zaznamenal. V prvním případě bude třeba žádost odmítnout (rozhodnutím) pro neexistenci informace. V druhém případě lze informaci poskytnout, nebrání-li tomu jiná zákonná omezení.

348**Má obec na základě práva na informace povinnost poskytovat informace o plánovaných projektech a jejich rozpočtech?**

Dle ustanovení § 2 odst. 4 zákona o svobodném přístupu k informacím zásadně není povinností obce poskytovat informace o názorech a budoucích rozhodnutích, resp. vytvářet nové informace. Pokud tedy dotaz směřuje k informaci, jež teprve v budoucnu vznikne (dosud nezpracované projekty, koncepce, rozpočty), je možné takovou žádost odmítnout. Pokud je však již daný projekt „na papíře“, jsou vyhotoveny rozpočty apod., pak je nutné tuto informaci v souladu se zákonem (a při respektování možných dílčích zákonných omezení přístupu k informacím) poskytnout. Proto je vždy třeba zjistit, zda již daná informace existuje, či nikoliv.

349**Lze se bránit šikanóznímu výkonu práva na informace?**

Zákon o svobodném přístupu k informacím výslovně nestanoví povinnému subjektu možnost odmítnout šikanózní žádost o poskytnutí informace (zneužití výkonu práva). Pojem zneužití výkonu práva není právním řádem vymezen a jejich obsah se dovozuje z rozhodovací činnosti soudů. Např. Nejvyšší správní soud vymezil pojem zneužití práva takto: „Zneužitím

práva je situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené. O chování toliko zdánlivě dovolené jde z toho důvodu, že objektivní právo nezná chování zároveň dovolené a zároveň nedovolené; vzhledem k tomu, že ze zásady lex specialis derogat legi generali vyplývá, že zákaz zneužití práva je silnější, než dovolení dané právem, není takové chování výkonem práva, ale protiprávním jednáním ... Výkonu práva, který je vlastně jeho zneužitím, proto soud neposkytne ochranu.“

V praxi bude posouzení toho, zda dochází či nedochází k zneužití výkonu práva velmi obtížné, ne-li zcela nemožné. Za zneužití výkonu práva nebude zřejmě možné považovat samotný fakt, že někdo žádá o velké množství informací nebo že podává velké množství žádostí. Povinný subjekt by musel např. prokázat úmysl žadatele paralyzovat obecní úřad.

Pokud by se skutečně jednalo o zneužití výkonu práva ze strany žadatele, bylo by možno žádost odmítnout (rozhodnutím).

350

Jakým sankcím se povinný subjekt (obec) vystavuje, pokud neposkytne informaci dle zákona o svobodném přístupu k informacím?

Samotný zákon o svobodném přístupu k informacím žádné sankce pro obec, která v rozporu se zákonem informace neposkytne, nestanoví. Tím ovšem není vyloučeno, aby se žadatel, kterému byla způsobena škoda tímto nesprávným úředním postupem, domáhal na obci náhrady škody nebo zadostiučinění za nemajetkovou újmu, a to případně i soudní cestou.

351

Může obec po žadateli o informace požadovat uhrazení nákladů vynaložených na sběr a poskytnutí informací?

Obec může po žadateli o informace požadovat úhradu nákladů na pořízení kopií, nákladů na opatření technických nosičů dat, nákladů spojených s odesláním informací žadateli a v případě mimořádně rozsáhlého vyhledávání informací též náklady s tím spojené. Možnost požadovat úhradu nákladů je navíc podle některých právních názorů podmíněna předchozím zveřejněním sazebníku úhrad za poskytování informací, a to i způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Obec musí před poskytnutím informace žadateli svůj případný požadavek na úhradu nákladů písemně oznámit spolu s výší úhrady. Z oznámení musí být zřejmé, na základě jakých skutečností a jakým způsobem byla výše úhrady obci vyčíslena. Součástí oznámení musí být poučení o možnosti podat proti požadavku úhrady nákladů za poskytnutí informace stížnost, ze kterého je patrné, v jaké lhůtě lze stížnost podat, od kterého dne se tato lhůta počítá, který nadřízený orgán o ní rozhoduje a u kterého povinného subjektu se podává. Nesplní-li obec tuto oznamovací povinnost, ztrácí nárok na úhradu nákladů.

352

Jak se určí výše úhrady za poskytování informací?

Předpokladem možnosti požadovat úhradu nákladů je zveřejnění sazebníku úhrad za poskytování informace. Konkrétní sazby nákladů si stanovuje obec sama, ty však musí odpovídat pravidlům stanoveným v nařízení vlády č. 173/2006 Sb., o zásadách stanovení úhrad a licenčních odměn za poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím.

353

Žadatel žádal po obci informace, obec za poskytnutí informací požadovala úhradu, o níž žadatele před poskytnutím informací vyrozuměla. Proti výši úhrady žadatel podal stížnost. Jak má obec v takovém případě postupovat? Musí mu informace poskytnout bez úhrady?

Pokud byla podána stížnost z důvodu nesouhlasu s výší úhrady, obec jí může do 7 dnů ode dne, kdy jí stížnost došla, vyhovět tím, že poskytne požadovanou informaci zdarma, nebo vydá rozhodnutí o odmítnutí žádosti. Stížnosti nelze vyhovět snížením ceny úhrady, byť by takové snížení bylo v souladu se stížností žadatele.

Pokud obec stížnosti zcela nevyhoví uvedeným způsobem, předloží stížnost spolu se spisovým materiálem krajskému úřadu do 7 dnů ode dne, kdy jí stížnost došla.

354**Může zastupitel obce požadovat po tajemníkovi obce poskytnutí organizačního řádu obecního úřadu bez dalšího odůvodnění, proč tento požaduje?**

Tajemník obecního úřadu je zaměstnancem obce zařazený do obecního úřadu. Člen zastupitelstva obce má při výkonu své funkce právo požadovat od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jejich funkce. Toto právo zastupitele se ovšem v podstatě vztahuje na veškeré informace týkající se samostatné působnosti obce, a to i na ty případy, kde zastupitelstvo samo přímo nerozhoduje, což je i případ organizačního řádu obecního úřadu u obcí, kde je volena rada, které je vyhrazeno schvalování tohoto organizačního řádu. Proto zastupitel může organizační řád požadovat, aniž by musel sdělovat, za jakým účelem jej požaduje.

355**Je obec povinná zveřejnit na svém webu výčet zákonů, kterými se obec či její odbory řídí?**

Obec je povinna zveřejnit způsobem umožňující dálkový přístup přehled nejdůležitějších předpisů, podle nichž obec a její orgány jednají a rozhodují, které stanovují právo žádat informace a povinnost poskytovat informace a které upravují další práva občanů ve vztahu k obci, a to včetně informace, kde a kdy jsou tyto předpisy poskytnuty k nahlédnutí. Strukturu zveřejňovaných informací stanoví vyhláška č. 442/2006 Sb., kterou se stanoví struktura informací zveřejňovaných o povinném subjektu způsobem umožňujícím dálkový přístup, a to v příloze č. 1, bod 14.1.

356**Kdy musí obec při poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím tyto informace taktéž zveřejnit?**

Tato povinnost se vztahuje na informace poskytnuté na žádost. Pokud byly informace poskytnuty jinou než elektronickou formou (např. v listinné podobě) nebo jestliže poskytnuté elektronické informace byly mimořádně rozsáhlé, postačí, pokud dálkovým způsobem obec zveřejní jen doprovodnou informaci vyjadřující obsah poskytnutých informací. Informace musí obec zveřejnit způsobem umožňující dálkový přístup do 15 dnů od jejich poskytnutí.

357**Jak dlouho musí být na webových stránkách obce zveřejněna informace poskytnutá podle zákona o svobodném přístupu k informacím?**

Zákon neobsahuje dobu, po kterou by měla být odpověď na žádost o informace zveřejněna. Názory na délku zveřejnění se liší. „Nejbezpečnější“ variantou bude trvalé ponechání informace, podle některých názorů by mělo postačovat zveřejnění po dobu, po kterou musí být zveřejněna výroční zpráva, v níž jsou tyto žádosti vykazovány.

358**V § 5 odst. 2 písm. b) zákona o svobodném přístupu k informacím se hovoří o povinnosti zpřístupnit v úřední hodiny v sídle obce „seznam hlavních dokumentů“. O které se konkrétně jedná?**

Podle ustanovení § 5 odst. 2 zákona písm. b) zákona o svobodném přístupu k informacím musí povinný subjekt zveřejnit seznamy hlavních dokumentů, zejména koncepční, strategické a programové povahy, které mohou být poskytnuty podle zákona o svobodném přístupu k informacím, včetně případných návrhů licenčních smluv podle § 14a, aby do nich mohl každý nahlédnout a pořídit si opis, výpis nebo kopii v době úředních hodin v sídle obce. Zákodárce výše uvedené pojmy blíže nespécifikoval, a proto bude záležet především na obci jakožto povinném subjektu, které dokumenty bude za hlavní dokumenty považovat. S ohledem na komentářovou literaturu lze doporučit zveřejňovat dokumenty jako rozpočet povinného subjektu, územní a regulační plán, jednací řád zastupitelstva obce, organizační řád obecního úřadu atd.

359**Musí obec I. typu, která má matriční a stavební úřad, uveřejňovat smlouvy v registru smluv?**

Smlouvy, jejichž alespoň jednou smluvní stranou je obec, která nevykonává rozšířenou působnost, nemusí být uveřejněny v registru smluv. Z uvedeného vyplývá, že obce I. typu a II.

typu (obce s pověřeným obecním úřadem) bez ohledu na to, zda mají matriční či stavební úřad, smlouvy v registru uveřejňovat nemusí.

360

Musí dobrovolný svazek obcí vkládat smlouvy do registru smluv?

Smlouvy dobrovolného svazku obcí se v registru smluv obecně zveřejňovat musí, výjimka se týká smluv těch svazků, které jsou složeny výhradně z obcí I. nebo II. typu (tzn. těch, kterým nebyla svěřena rozšířená působnost), nebo v nich mají tyto obce většinou účast na hlasovacím právem.

Obecní úřad

361

Kdo a kdy může měnit platný organizační řád obecního úřadu?

Schvalování organizačního řádu obecního úřadu je v obcích, kde je volena rada, vyhrazenou pravomocí rady obce. V obcích, kde rada volena není, schvaluje organizační řád starosta, pak-liže si tuto pravomoc nevyhradí zastupitelstvo obce. Poněkud nesystémově je ovšem v obcích, kde není volena rada, zastupitelstvu zákonem vyhrazeno stanovení rozdělení pravomocí v obecním úřadu, zřizování a zrušování odborů a oddělení obecního úřadu, což je ovšem obsahem organizačního řádu. Změny organizačního řádu nejsou nijak časově omezeny.

362

Lze sloučit více odborů obecního úřadu do jednoho?

Určení, jakým způsobem bude vnitřně uspořádán obecní úřad, spadá do vyhrazené pravomoci rady obce, které jednak přísluší stanovit rozdělení pravomocí v obecním úřadu, a to včetně zřizování a zrušování odborů či oddělení, a jednak schválení organizačního řádu obecního úřadu. Je tedy zcela na uvážení rady obce, jakým způsobem bude vnitřní uspořádání obecního úřadu organizovat. Odbory je možné zrušovat či zřizovat, ale taktéž slučovat. V obcích, kde rada volena není, je tato pravomoc vyhrazena zastupitelstvu.

363

Kdo stanovuje počet zaměstnanců obecního úřadu a jeho případné zvýšení či snížení?

Stanovení celkového počtu zaměstnanců obecního úřadu (a v organizačních složkách obce) je v obcích, kde je volena rada, vyhrazenou pravomocí rady. V obcích, kde rada volena není, jde o vyhrazenou pravomoc zastupitelstva. Do celkového počtu zaměstnanců se počítají zaměstnanci nejen v pracovním poměru, ale i zaměstnanci pracující na základě dohod o provedení práce či dohod o pracovní činnosti. I v případě tzv. „zástupů“ (např. za zaměstnankyni na mateřské dovolené) je nezbytné tento počet navýšit. Podle judikatury musí rada při snížení počtu zaměstnanců z organizačních důvodů určit konkrétní místo, které z organizačních důvodů zrušuje.

364

Který orgán obce odvolává vedoucí odborů obecního úřadu?

Při odvolání vedoucího odboru obecního úřadu spolupracuje rada obce a tajemník. Tajemník podá radě návrh, rada hlasováním rozhodne o odvolání tohoto vedoucího odboru. Jde o vyhrazenou pravomoc rady. V obcích, kde se rada nevolí, přechází tato pravomoc na starostu, ale může si ji vyhradit zastupitelstvo.

Vedoucího odboru lze jako vedoucího úředníka odvolat z funkce jen za podmínek stanovených zákonem o úřednících územních samosprávných celků.

365

Při vzniku pracovního poměru, kdy je zaměstnanec zařazen v obecním úřadu, uzavírá pracovní smlouvu se zaměstnancem „obec“ nebo „obecní úřad“?

Obecní úřad je pouhým orgánem obce bez právní osobnosti, z čehož vyplývá, že smlouva se uzavírá mezi zaměstnancem a obcí, coby zaměstnavatelem.

366**Musí se zaměstnanec obecního úřadu řídit usnesením zastupitelstva?**

Pokud jde o zaměstnance podílejícího se na výkonu správních činností (dále jen „úředník“), máme za to, že bez dalšího nikoliv, neboť úředník má povinnost plnit pokyny vedoucích úředníků a řídit se právními předpisy, případně jinými předpisy, pokud je s nimi řádně seznámen. Ostatní zaměstnanci mají povinnost plnit pokyny nadřízených vydané v souladu s právními předpisy, přičemž v tomto případě již zákon výslovně nehovoří o vedoucích (zaměstnancích), proto by asi bylo možné uvažovat o usneseních zastupitelstva jako o řídicích aktech zaměstnavatele, a to za podmínky, že by byl zaměstnanec řádně s těmito usneseními seznámen. Nadto lze připomenout oprávnění zastupitelstva obce vyhradit si jakoukoliv další pravomoc v samostatné působnosti obce vyjma vyhrazených pravomocí rady obce.

Domníváme se, že nejvhodnějším způsobem, jak učinit usnesení zastupitelstva závazná pro všechny zaměstnance, ať jsou úředníky či nikoliv, je zakotvit jim tuto povinnost písemným pokynem tajemníka, a v obcích, kde tajemník není, starosty. Je však nezbytné zajistit, aby byli zaměstnanci obecního úřadu s těmito usneseními prokazatelně seznámeni. Samozřejmě platí, že uvedená usnesení nesmí zasahovat do výkonu přenesené působnosti. Otázka ovšem je, zda lze vůbec tento způsob regulace činnosti zaměstnancům doporučit, a to s ohledem na potřebu zajistit řádnou organizaci, řízení a kontrolu práce zaměstnanců, a zda není vhodnější úkolovat obecní úřad jako celek prostřednictvím tajemníka či starosty.

367**Ve kterých obcích je povinnost zřizovat funkci tajemníka?**

Zřízení funkce tajemníka je povinné pro obce s pověřeným obecním úřadem a pro obce s rozšířenou působností. V případě ostatních obcí, tj. těch, které nejsou obcemi s pověřeným obecním úřadem a obcemi s rozšířenou působností, dává zákon možnost (nikoliv povinnost) zřídit funkci tajemníka obecního úřadu.

368**Jak postupovat v případě, kdy tajemník města neplní úkoly, které mu ukládá zastupitelstvo? Jak postupovat, když starosta ani místostarosta nejsou ochotni proti tajemníkovi zasáhnout?**

Tajemník je povinen plnit úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo, a neplnění takových úkolů je tedy porušení zákonem stanovených povinností.

V situaci, kdy tajemník neplní své povinnosti, lze uvažovat jednak o finančních sankcích (odměny a za určitých okolností i snížení či odejmutí osobního příplatku), jednak o odvolání z funkce. Tajemníka je možné odvolat z funkce, jestliže porušil závažným způsobem některou ze svých zákonem stanovených povinností nebo dopustil-li se nejméně dvou méně závažných porušení zákonem stanovených povinností v době posledních 6 měsíců.

Plat tajemníka (včetně osobního příplatku a odměn) stanovuje starosta obce, stejně tak jej i odvolává, přičemž k odvolání tajemníka je nutný souhlas ředitele krajského úřadu. Pokud starosta obce porušování povinností tajemníka neřeší, je jednou z možností odvolat starostu a zvolit takového, který by nastalou situaci řešil. Další možností je podle našeho názoru ta, že si rozhodování v těchto věcech vyhradí zastupitelstvo, jež učiní příslušná opatření namísto starosty. Upozorňujeme ovšem, že podle některých právních názorů zastupitelstvo tuto možnost nemá.

369**Jak postupovat při zrušení funkce tajemníka v obci I. stupně, která nemá zákonnou povinnost tajemníka zřizovat?**

Obecně platí, že lze tajemníka obecního úřadu odvolat starostou z funkce pouze z důvodů, které jsou taxativně stanoveny v ustanovení § 12 odst. 1 zákona o úřednících územních samosprávních celků, a to se souhlasem ředitele krajského úřadu.

Zrušení funkce tajemníka právní řád výslovně neupravuje. Ke zrušení funkce může dojít pouze v obcích, kde se tato funkce nezřizuje povinně. K zániku funkce tajemníka dojde organizačním opatřením o zrušení funkce tajemníka. V obcích s radou má vyhrazenou pravomoc zřídit, a tedy i zrušit, funkci tajemníka rada, neboť pravomoc rady obce stanovit celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu a rozhodnout o organizačním řádu (organizační struktuře) obecního úřadu v sobě zahrnuje také zřizování a rušení jednotlivých pracovních míst

v rámci organizační struktury obecního úřadu. Pokud se v obci rada nevolí, připadá tato pravomoc zastupitelstvu.

370

Může být tajemník obecního úřadu členem politické strany či hnutí?

Tajemník obecního úřadu může být sice členem politické strany nebo politického hnutí, ale nesmí v nich zastávat žádnou funkci. Zákon o obcích nestanoví povahu „funkce“ vykonávané v politické straně nebo v politickém hnutí (např. z hlediska místní, regionální či celostátní úrovně). Je proto nutné se zřejmě přiklonit k závěru, že „funkcí“ vykonávanou v politické straně nebo hnutí se rozumí jakákoliv funkce, která je získána na základě volby či jiného způsobu ustanovení do jakéhokoliv orgánu té které politické strany či hnutí, bez ohledu na to, na jaké organizační úrovni je funkce zastávána (předseda či místopředseda strany, ale i místní buňky).

371

Jaké jsou podmínky pro jmenování tajemníkem úřadu?

Podmínky pro jmenování tajemníkem úřadu jsou:

- státní občanství České republiky, nebo trvalý pobyt v České republice;
- věk alespoň 18 let;
- svéprávnost;
- bezúhonnost (nespáchal úmyslný trestný čin ani nedbalostní trestný čin za jednání související s výkonem veřejné správy, pokud se podle zákona na tuto osobu nehledí, jakoby nebyl odsouzen);
- ovládá český jazyk;
- splňuje předpoklady pro výkon některých funkcí ve státní správě a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky (tzv. lustrační zákon);
- tříletá praxe jako vedoucí zaměstnanec, nebo při výkonu správních činností v pracovním poměru k územnímu samosprávnému celku nebo při výkonu státní správy v pracovním nebo služebním poměru ke státu, nebo ve funkci člena zastupitelstva územního samosprávného celku dlouhodobě uvolněného pro výkon této funkce; délka praxe musí být splněna v průběhu 8 let bezprostředně předcházejících jmenování do funkce.

372

Může být tajemník členem zastupitelstva v sousední obci?

Obecně to možné je. Nesmí se ovšem jednat o situaci, kdy by šlo o tajemníka obce s pověřeným obecním úřadem nebo obce s rozšířenou působností, která vykonává státní správu pro obec, v níž je tajemník členem zastupitelstva obce. V takovém případě by se jednalo o neslučitelnost a mělo by dojít k vyslovení zániku mandátu zastupitele.

373

Může mít obecní úřad úředních desek několik?

Podle správního řádu se pro orgány územního samosprávného celku zřizuje jedna úřední deska. Neznamená to však, že se musí nutně jednat o jedinou rozměrnou tabuli, může se jednat fyzicky o několik desek a tyto desky je pak třeba považovat za součást oné jediné úřední desky. S ohledem na účel desky a právní jistotu občanů či adresátů listin na úřední desce musí být tyto části umístěny/uspořádány tak, aby zejména nevznikaly pochybnosti o tom, z kolika částí se úřední deska skládá a kde jsou umístěny. Pro všechny části samozřejmě platí, že musí být nepřetržitě a veřejně přístupné.

374

Pokud obec používá více informačních tabulí, jak určit která je úřední deskou?

Obec může používat více informačních tabulí a zveřejňovat zde řadu informací o činnosti obce, včetně těch, které zveřejňuje povinně. Tabule, která plní úlohu zákonné úřední desky, by takto měla být označena.

375

Musí žadatelé o zveřejnění dokumentů na úřední desce v žádosti uvádět zákon a paragraf, který obci tuto povinnost ukládá? Na co dalšího by si obec měla dát pozor?

Povinnost zveřejňovat dokumenty na úřední desce obecního úřadu je obcím stanovena vždy výslovně zákonem (např. zveřejňování obecně závazných vyhlášek, nařízení, rozhodnutí

správních orgánů apod.). Pokud má být na úřední desce obecního úřadu určitý dokument zveřejněn, je v rámci právní jistoty vhodné, aby subjekt, který o zveřejnění žádá (např. konkrétní správní orgán), svůj nárok podpořil příslušným ustanovením zákona, které povinnost zveřejnění na úřední desce obecního úřadu stanovuje a konkretizuje.

Dále dodáváme, že úřední deska, coby zákonem regulovaný „prostředek komunikace“ veřejné správy, nemůže v žádném případě plnit úlohu „plakátovací“ plochy, kdy jsou na ní vyvěšovány informace, jejichž zveřejňování vyvěšením zákon nestanovuje. V tomto ohledu je vhodné doporučit mít v obci k dispozici jinou oznamovací plochu, kde právě tyto informace budou zveřejňovány. Na takové ploše je možné v duchu dobré správy zveřejnit např. i žádosti o zveřejnění, jež nemají oporu v právním řádu, ale mohou být pro občany důležité.

376

Jak řešit situaci, kdy na fyzickou úřední desku nelze z důvodu přílišného rozsahu umístit celý dokument?

Právní řád povinný rozsah zveřejňování dokumentů výslovně nestanoví, nicméně stanoví-li právní předpis zveřejnění dokumentu, musí být zveřejněn celý. Pokud je úřední deska provedena klasicky (deska, na níž se vyvěšují listiny), nezbyvá, než ji rozšířit tak, aby se tam dokument vešel. Dokument lze i graficky upravit, např. zmenšit (ovšem při zachování čitelnosti), aby se na úřední desku vešel. S ohledem na to, že zákon nestanoví podobu úřední desky, lze uvažovat o nahrazení klasické úřední desky např. dotykovým displejem, který umožňuje zveřejnit libovolné množství dokumentů libovolného rozsahu.

377

Může obec nahradit současnou klasickou úřední desku dotykovým displejem?

Právní řád v tomto směru žádné omezení nestanoví. Nahrazení klasické fyzické úřední desky displejem je možné.

Pozemní komunikace, veřejná prostranství

Pozemní komunikace

378

Musí si obec nechat zpracovat pasport místních komunikací?

Vlastník dálnice, silnice nebo místní komunikace má povinnost vést evidenci jím vlastněných pozemních komunikací, přičemž základní evidencí je pasport. Jeho rozsah a způsob vedení stanoví vlastník (v případě místních komunikací obec). Nejmenší rozsah evidence místních komunikací zahrnuje délku místních komunikací I. až III. třídy v km, počet a celkovou délku mostů na nich v km a objem finančních prostředků vynaložených na jejich výstavbu a zvláště na jejich údržbu.

Pasport by tedy obec vést měla, ale pro případ porušení této povinnosti není stanovena žádná sankce. Absence pasportu může přinášet problémy především v praxi, kdy pasport jakožto ucelený dokument může sloužit jako podklad pro různá stavební řízení, povolování zvláštního užívání komunikací, majetkoprávní vypořádání, plánování oprav a údržby, ale také jako jeden z podkladů pro tvorbu územních plánů.

379

Kdo je povinen osvětlovat pozemní komunikaci a pečovat o toto veřejné osvětlení na území obce? Obec nebo vlastník komunikace?

Otázka zřízení veřejného osvětlení náleží do samostatné působnosti obce a je zcela na jejím uvážení, zda veřejné osvětlení zřídí, či nikoliv. Zákon tuto povinnost obcím výslovně nestanoví, nicméně je možné tuto aktivitu považovat za žádoucí, neboť obec má pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, mimo jiné i o ochranu veřejného pořádku. Zřízení veřejného osvětlení je potom vhodným prostředkem, jak omezit deliktivní jednání některých osob a částečně tak zajistit ochranu veřejného pořádku na území obce, svůj význam má

i pro bezpečnost silničního provozu. Prováděcí předpis k zákonu o pozemních komunikacích sice stanovuje, že průjezdní úseky dálnic a silnic, tedy úseky v zastavěném či zastavitelném území obce (resp. území vymezeném pro tyto účely stavebním úřadem), se vždy osvětlují, ale z uvedeného nelze dovozovat povinnost obce toto osvětlení zřizovat (budovat). S ohledem na to, že v průjezdních úsecích uvedených pozemních komunikací není veřejné osvětlení jejich příslušenstvím, nelze vyloučit, že je ve vlastnictví obce. Obec by pak sice v souladu s povinnostmi vlastníka a v souladu s péčí řádného hospodáře měla o takové veřejné osvětlení pečovat po celou dobu jeho existence (aby např. nikoho neohrožovalo na životě a zdraví), ale nemá-li sama zájem na osvětlení dotčených míst, nemusí nést náklady na zajišťování osvětlení. Tuto otázku by měla projednat s vlastníkem pozemní komunikace. Obec by také neměla v těchto případech nepředvídatelně vypínat veřejné osvětlení.

380

Vlastník pozemku, na kterém leží veřejně přístupná účelová komunikace, tuto komunikaci zablokoval. Jakým jiným způsobem se lze bránit mimo soudní spor?

Umístěním překážky (např. instalací závory a jejím sklopením) na již existující veřejně přístupnou účelovou komunikaci nelze legálně omezit přístup veřejnosti na tuto komunikaci. Jestliže dojde k neoprávněnému umístění pevné překážky zasahující do účelové komunikace, zahájí silniční správní úřad, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností, správní řízení o jejím odstranění (z moci úřední či na žádost). Současně může neoprávněné umístění pevné překážky na veřejně přístupnou účelovou komunikaci představovat přestupek. O přestupku rozhoduje obecní úřad obce s rozšířenou působností.

381

Místní komunikace jsou zarostlé křovinami. Má obec povinnost se o místní komunikace starat?

Obec jakožto vlastník místní komunikace má povinnost vykonávat její správu zahrnující zejména její pravidelné a mimořádné prohlídky, údržbu a opravy. Cílem údržby a oprav je odstranit závady ve sjízdnosti, opotřebením nebo poškozením komunikace, jejích součástí a příslušenství. Běžná údržba zahrnuje i ošetřování silniční vegetace. Je tedy zřejmé, že pokud jsou místní komunikace zarostlé křovinami, je povinností obce křoviny odstranit a komunikaci zprovoznit. Silniční vegetace na silničních pomocných pozemcích a na jiných vhodných pozemcích tvořících součást dálnice, silnice nebo místní komunikace nesmí ohrožovat bezpečnost užití pozemní komunikace nebo neúměrně ztěžovat použití těchto pozemků k účelům údržby těchto komunikací nebo neúměrně ztěžovat obhospodařování sousedních pozemků.

382

Je obec povinna udržovat sjízdnost a schůdnost na veřejně přístupné účelové komunikaci? Musí obec takovou komunikaci zařazovat do plánu zimní údržby?

Vlastník účelové komunikace, kterým může být obec, ale i jiná osoba, není povinen zajišťovat její sjízdnost ani schůdnost (s výjimkou chodníků), resp. zařazovat ji do plánu zimní údržby. S ohledem na dopravní účel pozemních komunikací (včetně účelových) by však měl vlastník účelové komunikace předcházet škodám alespoň tím, že přiměřeně upozorní potenciální uživatele své účelové komunikace na závažné a nebezpečné závady ve sjízdnosti či schůdnosti,

383

V obci se nachází silnice II. třídy a místní komunikace. Může na nich obec sama vytvořit přechod pro chodce s příslušným svislým dopravním značením?

Dopravním značením a jeho umístěním se provádí místní úprava provozu, k čemuž je u silnic II. a III. třídy, místních komunikací a na veřejně přístupných účelových komunikacích příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, a to po vyjádření Policie České republiky. Pokud tedy chce obec zřídit přechody, měla by se obrátit na příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností.

384

Obec využívá místní komunikaci ležící na pozemku, který však není ve vlastnictví obce. Obec většinu pozemků odkoupila, někteří vlastníci však s prodejem nesouhlasí. Mají tyto vlastníci nárok požadovat po obci nájem za užívání jejich pozemku?

Podle ustálené judikatury vzniká vlastníkovému pozemku, na němž se nachází místní komunikace,

aniž by byl takový stav upraven v občanskoprávní rovině (např. nájemní smlouvou, věcným břemenem), nárok na vydání bezdůvodného obohacení od obce, která je vlastníkem této místní komunikace. Požadavek vlastníků pozemků na nájemné je tedy opodstatněný.

V daném případě je možné navrhnout dva způsoby řešení – prvním je obnovit jednání s vlastníky s cílem odkoupit pozemky, druhým pak vyvlastnění (odnětí či omezení vlastnického práva) k pozemku pod pozemní komunikací.

385

Je obec povinna zpevnit komunikaci vedoucí k nové výstavbě v obci a vybudovat na ní veřejné osvětlení?

Žádný právní předpis nestanoví povinnost obce vybudovat novou pozemní komunikaci, stejně tak není obec povinna budovat na ní veřejné osvětlení. V některých obcích je zavedenou praxí, že pozemní komunikaci včetně veřejného osvětlení a případné další infrastruktury (vodovod, kanalizace) budují na své náklady realizátoři nové výstavby (developeři), kteří následně pozemní komunikace s veřejným osvětlením bezúplatně převedou na obec (vodovody a kanalizace na vlastníka této infrastruktury v obci, tedy např. také obec).

386

Při těžbě dřeva poškodila těžařská společnost v obci místní komunikace. Obec stály opravy těchto komunikací 100 000 Kč. Jak může obec vynaložené prostředky vymáhat? Společnost odmítá s obcí jakkoliv komunikovat.

Obec se může domoci náhrady u soudu, a to buď kvůli tomu, že k poškození došlo v důsledku podstatného nárůstu zatížení části pozemní komunikace a tento nárůst způsobila dřevařská společnost, nebo z jiných důvodů, např. protiprávního způsobu užívání pozemní komunikace.

Dojde-li k podstatnému nárůstu zatížení části pozemní komunikace, jejíž stavební stav nebo dopravně technický stav tomuto nárůstu zjevně neodpovídá, je osoba, která nárůst způsobila, povinna uhradit vlastníkově dotčené části pozemní komunikace náklady spojené s nezbytnou úpravou a opravou takto dotčené části pozemní komunikace. Nedojde-li k dohodě o výši úhrady mezi touto osobou a obcí, rozhodne na návrh vlastníka soud.

V případě, že k poškození došlo jinak než v důsledku nárůstu zatížení části pozemní komunikace, může se obec též obrátit na soud žalobou, v níž se bude náhrady škody domáhat. Zde se může dovolávat porušení zákonné povinnosti nerušit (neničit) vlastnictví jiného, tedy neničit místní komunikaci ve vlastnictví obce. V takovém případě se předpokládá nedbalostní porušení zákona ze strany škůdce. Obec bude muset prokázat, že se těžební společnost chovala protiprávně, obci vznikla škoda a škoda vznikla v důsledku konání společnosti. Dále je třeba zmínit, že těžařská společnost se takovým jednáním mohla dopustit přestupku, přičemž za tento přestupek lze uložit pokutu až ve výši 300 000 Kč. Projednání těchto přestupků je v působnosti obecního úřadu s rozšířenou působností.

387

Je obec povinna opravit cestu, která se nachází na obecním pozemku a navazuje na místní komunikaci? Slouží jako přístupová cesta k chatové oblasti, slouží pro několik chat. V pasportu místních komunikací není vedena ani jako účelová komunikace.

Uvedené označení „cesta“ naznačuje, že nepůjde o samostatnou stavbu (těleso) pozemní komunikace, ale o pozemek se ztvárněným či zpracovaným povrchem. S ohledem na její dopravní význam a stavební provedení pak pravděpodobně půjde o veřejně přístupnou účelovou komunikaci. Platí-li uvedené, je vlastníkem této veřejně přístupné účelové komunikace obec coby vlastník pozemku. Pasport komunikací má pouze evidenční charakter, tzn. že pasport sám o sobě není tím „dokumentem“, který by závazně stanovil, o jakou pozemní komunikaci se v konkrétním případě z pohledu právní úpravy jedná a kdo je jejím vlastníkem.

Vlastník účelové pozemní komunikace není povinen zajišťovat její opravu či údržbu, sjízdnost či schůdnost (s výjimkou chodníků). Z hlediska odpovědnosti za případnou škodu pravděpodobně odpovídá pouze za škodu způsobenou porušením své povinnosti předcházet škodám (například neupozorní žádným způsobem uživatele na zhoršený stav komunikace apod.).

388**Musí obec koupit pozemky pod místní komunikací do svého vlastnictví?**

Obec není povinná odkoupit pozemky pod místní komunikací, jejímž je vlastníkem, nicméně by měla mít vyřešeno nájemní smlouvou, služebností apod. užívání cizího pozemku, neboť v opačném případě vzniká na straně obce bezdůvodné obohacení za užívání těchto pozemků bez právního důvodu a vlastník pozemku se může domáhat vydání tohoto bezdůvodného obohacení. V případě, že jsou tyto pozemky nabízeny za adekvátní cenu, lze koupit pozemky doporučit. V případě, že nelze s vlastníkem pozemku dohodnout odpovídající podmínky koupě, lze též ze strany obce uvažovat o vyvlastnění těchto pozemků, nicméně vyvlastnění je nutno chápat jako krajní řešení, přičemž za odnětí či omezení vlastnického práva k pozemkům by obec musela poskytnout náhradu.

389**Obec požaduje od Správy a údržby silnic, aby udržovala zeleň kolem silnice III. třídy, která prochází obcí. Správa a údržba silnic podle svého vyjádření údržbu provádět ovšem nebude. Postupuje správně a jak by měla postupovat obec?**

Ze zákona o pozemních komunikacích sice vyplývá, že silniční vegetace je příslušenstvím silnice, a to i v průjezdních úsecích (zastavěné či zastavitelné území obce, resp. pro tyto účely stanovené území stavebním úřadem), a prováděcí vyhláška zahrnuje ošetřování silniční vegetace pod běžnou údržbu, ke které je povinný vlastník pozemní komunikace. Problém spočívá v tom, že pojem silniční vegetace není jednoznačně vymezen a podle některých názorů jde pouze o vegetaci, která se nachází na silničních pomocných pozemcích, přičemž silniční pomocné pozemky se nachází toliko mimo souvisle zastavěné území obce. Na druhou stranu soudní rozhodovací praxe pracovala s pojmem silniční vegetace i v případě průjezdních úseků dálnic, a to v případě vegetace nacházející se v blízkosti pozemní komunikace. Ústavní soud rozhodl, že v první řadě má za silniční vegetaci odpovídat vlastník pozemku, na němž vegetace roste, a v těch místech, kde je silniční vegetace označována za příslušenství silnice, se má o stav silniční vegetace starat vlastník silnice.

Máme tak za to, že údržba zeleně, která je v těsném sousedství pozemní komunikace, jež je silnicí III. třídy procházející obcí, kde tedy půjde o průjezdní úsek silnice, je povinností vlastníka této komunikace, kterým je kraj, resp. správce pozemní komunikace. Zákon ovšem nenabízí prakticky žádný prostředek, kterým by šlo vlastníka, resp. správce silnice přinutit k aktivní péči o silniční vegetaci. Vlastníkovi, resp. správci průjezdního úseku silnice může silniční správní orgán nařídit provést opatření na silniční vegetaci jen v případě, kdy hrozí pád stromu (či jeho části), nikoliv zřejmě v případě zanedbané péče o vegetaci ze strany vlastníka (správce) průjezdního úseku silnice. Ve většině případů, kdy bude hrozit nebezpečí v důsledku zanedbání péče o vegetaci, bude muset silniční správní úřad nařídit odstranění tohoto nebezpečí vlastníkovi pozemku, ze kterého vegetace vyrůstá.

390**Kdo rozhoduje o zřízení vyhrazeného parkovacího místa v obci?**

K rozhodování o zřízení vyhrazeného parkovacího místa je příslušný silniční správní úřad. Zřízení vyhrazeného parkování náleží mezi tzv. zvláštní užívání místních komunikací, ke kterému je třeba povolení příslušného silničního správního úřadu vydaného s předchozím souhlasem vlastníka pozemní komunikace, a může-li zvláštní užívání ovlivnit bezpečnost nebo plynulost silničního provozu, také s předchozím souhlasem Policie České republiky. Toto povolení vydá ve správním řízení příslušný silniční správní úřad na základě písemné žádosti na dobu určitou a v rozhodnutí stanoví podmínky zvláštního užívání. Pro místní komunikace je k vydání povolení příslušný obecní úřad.

Veřejné prostranství

391**Jakým způsobem může obec vymáhat dodržování čistoty veřejných prostranstvích? Např. úklid po psech?**

Fyzická nebo právnícká osoba se podle zákona o některých přestupcích dopustí přestupku

proti veřejnému pořádku tím, že znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení. Za znečišťování lze považovat činnost, v jejímž důsledku se na veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení dostávají pevné nebo kapalné látky nebo jiné věci, které jsou v rozporu s účelem jejich užívání. Za tento přešupek lze udělit pokutu až 20 000 Kč.

Nelze ani vyloučit vydání obecně závazné vyhlášky k zajištění udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, nicméně ukládané povinnosti by se bez dalšího neměly krýt s povinnostmi ukládanými zákonem o některých přestupcích, přičemž by nemělo docházet k překrývání předmětu a cíle regulace zákona o některých přestupcích na straně jedné a obecně závazné vyhlášky na straně druhé.

392

Jak postupovat v případě neoprávněného záboru veřejného prostranství?

V případě, že osoba neoprávněně zabere veřejné prostranství (např. uložením stavebního materiálu), může se dopustit přestupku neoprávněného záboru veřejného prostranství podle § 5 zákona o některých přestupcích. V takovém případě jí může být uložena pokuta až do výše 50 000 Kč, při opakovaném spáchání až 75 000 Kč.

393

Na veřejném prostranství mimo pozemní komunikaci (pozemky se zelení) parkují auta. Existuje právní předpis, který by zakazoval stání aut na veřejném prostranství mimo pozemní komunikaci, ačkoliv obci parkování na veřejném prostranství nevedí?

Zákon takový zákaz výslovně nestanoví, proto je dle našeho názoru na uvážení obce, které přísluší regulovat užívání veřejných prostranství (včetně veřejné zeleně), zda tam parkování umožní či nikoliv. Byť odborná literatura uvádí parkování vozidel na veřejných prostranstvích mimo pozemní komunikace jako příklad záboru veřejného prostranství, nevede uvedené k naplnění skutkové podstaty přestupku nedovoleného záboru veřejného prostranství z důvodu absence znaku „nedovolenosti“ v situacích, kdy takové užití obec umožní.

394

Může obec poskytnout bezúplatně veřejné prostranství organizátorovi akce pro děti pro umístění skákacího hradu, i když dle obecně závazné vyhlášky je stanoven poplatek za užívání veřejného prostranství? Je možné v takovém případě uzavřít bezúplatnou nájemní smlouvu, na jejímž základě by nebylo nutné tento poplatek platit?

Je nutné rozlišovat dvě roviny umístění skákacího hradu na veřejném prostranství, přičemž jedna rovina se týká místních poplatků za užívání veřejného prostranství a druhá rovina se týká smluvních vztahů mezi tím, kdo chce skákací hrad umístit a vlastníkem pozemku, na který má být skákací hrad umístěn. Příjemcem místního poplatku je obec, příjemcem případného nájmu je vlastník pozemku, což nemusí být vždy obec, i když se jedná o veřejné prostranství. Pokud je vlastníkem pozemku obec, může za podmínek stanovených zákonem vybírat za umístění skákacího hradu jak místní poplatek za užívání veřejného prostranství, tak i nájemné.

Přijala-li obec obecně závaznou vyhlášku, v níž stanovila místní poplatek za užívání veřejného prostranství, musí vybírat poplatek v souladu s touto místní vyhláškou, přičemž obsah nájemní smlouvy (smlouvy o výpůjčce) nemá na poplatkovou povinnost žádný vliv. Umístění skákacího hradu představuje tzv. zvláštní užívání veřejného prostranství, za které je možné místní poplatek vybírat. V případě, kdy by se jednalo o akci, jejíž celý výtěžek je odveden na charitativní a veřejně prospěšné účely, by se poplatek neplatil. Stejně tak může obecně závazná vyhláška, jíž se místní poplatek stanoví, upravit podmínky pro úlevy či osvobození od placení místních poplatků, kam by mohly být zařazeny akce pro děti apod. Ten, kdo chce umístit skákací hrad na veřejné prostranství, musí tuto otázku řešit i s vlastníkem pozemku, ať jde o obec či nikoliv. Záleží pak na vlastníkově pozemku, zda a za jakých podmínek tento pozemek poskytne. V případě, že by poskytoval pozemek bezúplatně, měla by být uzavřena smlouva o výpůjčce, v případně úplatného poskytnutí nájemní smlouva.

Školy, příspěvkové organizace

395

Je podle zákona o střetu zájmů ředitel základní školy (příspěvkové organizace) veřejným funkcionářem?

Byť je statutární orgán příspěvkové organizace obce podle zákona o střetu zájmů veřejným funkcionářem, obecně se na základě výjimky stanovené pro vedoucí zaměstnance právnických osob vykonávajících činnost školy nebo školských zařízení dovozuje, že ředitelé škol mezi veřejné funkcionáře nepatří.

Školství

396

Kdo vysílá ředitele školy na pracovní cestu?

Ředitel je statutárním orgánem školské právnické osoby a je ustanovován a odvoláván z funkce zřizovatelem (§ 131 odst. 2 a § 166 školského zákona). Zákon dále další oprávnění zřizovatele vůči řediteli ve smyslu pracovněprávním neupravuje. Obecně je proto nutno z § 151 a násl. zákoníku práce vyvodit, že ředitel při realizaci pracovní náplně jako statutární orgán školské právnické osoby je sám sobě zaměstnavatelem a vykonává v otázkách zákoníku práce takovou roli. Ředitele tedy vysílá statutární orgán školské právnické osoby, resp. zaměstnavatel, nikoli zřizovatel takové právnické osoby. Statutárním orgánem, resp. zaměstnavatelem je v tomto případě sám ředitel a vysílá se na pracovní cestu z této pozice sám.

397

Který obecní orgán vyhláší konkursní řízení na funkci ředitele základní či mateřské školy (příspěvkové organizace), popř. potvrzuje setrvání ve funkci na další období – rada obce, nebo zastupitelstvo obce?

O vyhlášení výběrového řízení na pozici ředitele příspěvkové organizace a o souvisejících otázkách rozhoduje rada obce, která plní ve vztahu k příspěvkovým organizacím obce roli zřizovatele. V obci, kde se rada obce nevolí, připadá tato pravomoc starostovi, zastupitelstvo obce si ovšem může tuto pravomoc v takovém případě vyhradit.

398

Jaký je zákonný důvod k přerušení provozu mateřské školy v době hlavních letních prázdnin (tzn. v červenci a srpnu)?

Přerušení provozu mateřské školy je v době prázdnin možné, a to na základě rozhodnutí ředitele mateřské školy po projednání se zřizovatelem a řediteli jiných mateřských škol v obci dle ustanovení § 3 vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání. Konkrétní důvody přerušení provozu právní předpis pro tyto případy neuvádí, což značí možnou rozličnost těchto důvodů. S ohledem na to, že poskytování vzdělání je veřejnou službou, lze dovodit, že smyslem ustanovení je zajistit předškolní vzdělání i během letních měsíců a zohlednit přitom efektivitu, resp. ekonomii jeho poskytování (kam lze podřadit čerpání dovolené učitelů, reakci na sníženou docházku). Proto vyhláška stanoví doplňující povinnost zveřejnit informaci o možnostech a podmínkách zajištění péče o děti v době omezení, resp. přerušení provozu.

399

Je možné sjednat zkušební dobu u ředitele základní školy, jejímž zřizovatelem je obec?

V souladu se zákoníkem práce je možné sjednat zkušební dobu i s ředitelem základní školy. Ředitel je zaměstnancem školy jako právnické osoby. Dle zákoníku práce je dle ustanovení § 11 na pozici vedoucího zaměstnance. Dle ustanovení § 35 odst. 2 tohoto zákona je možné s ředitelem sjednat zkušební dobu, přičemž tato doba nesmí být delší než 6 měsíců po sobě jdoucích ode dne vzniku pracovního poměru, tedy ode dne, který byl uveden jako den jmenování v souladu s ustanovením § 36 zákoníku práce.

400**Na základní škole, jejímž zřizovatelem je obec, dochází k personálním problémům vyvolávaným ze strany ředitele. Jaké jsou možnosti obrany zastupitele obce, který je zároveň ve školské radě této základní školy?**

Daný problém lze obtížně řešit čistě za pomoci právních nástrojů (ty náleží především jednotlivým zaměstnancům). Jiná situace by byla v případě, pokud by byla obecná vůle zřizovatele (tj. dané obce) ředitele odvolat. Jestliže však zřizovatel nevidí důvod k odvolání ředitele, lze z pozice opozičního zastupitele vznášet především podněty či dotazy na zastupitelstvu, na radu nebo přímo na ředitele školy. Ani pozice člena kontrolního výboru či školské rady bez dalšího neumožňuje vstupovat do personálních otázek v příspěvkové organizaci zřizované obcí. Pokud se jedná o problém až systémového charakteru, je možné se obrátit také na Českou školní inspekci, která inspekční činnost vykonává mj. na základě podnětů, stížností a petic v souladu s ustanovením § 174 odst. 6 školského zákona. Větší šance je pak samozřejmě v případě, že se seje více podnětů či stížností podobného charakteru.

401**Může obec rozšířit počet členů školské rady z 3 na 6 v průběhu funkčního období stávajících členů?**

Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v ustanovení § 167 přiznává a zároveň ukládá zřizovateli školy (obci) několik kompetencí. Jedná se o zřízení školské rady, stanovení počtu jejích členů, vydání jejího volebního řádu a konečně jmenování třetiny jejích členů. Školský zákon výslovně neupravuje postup rozšiřování členů školské rady, ale zároveň nestanoví minimální ani maximální počet jejích členů. Rozšířit počet členů školské rady i za situace probíhajícího mandátu současné tříčlenné školské rady určitě lze, vyplývá to zásadně z kompetencí zřizovatele školy zakotvených v ustanovení § 167 odst. 2 a 3. Zřizovatel školy tak může učinit aktem obdobným zřízení školské rady (zákon nestanovuje jeho právní formu) a úpravou volebního řádu, pokud tím nenaruší fungování školské rady (počet členů dělitelný třemi), ani výkon tříletého funkčního období stávajících členů. Tedy, bude-li obec postupovat cestou rozšíření současného počtu členů, stávajícím členům individuálně uplyne tříleté funkční období a funkční období nových členů bude dle zákona trvat celé tři roky od okamžiku zvolení. Za tímto účelem však nelze konat doplňovací ani předčasné volby, neboť ty se konají při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 167 odst. 8 školského zákona. Mezi ně situace rozšiřování celkového počtu členů školské rady nespadá.

402**Ředitelce základní školy byl po dosažení 65 let věku předchozím vedením obce prodloužen mandát na další 6leté období. Může nové vedení obce, resp. zřizovatel i tak ředitelku odvolat po dosažení 65 let věku?**

Odvolání ředitele základní školy na základě dovršení určitého věku není možné. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) vyjmenovává případy, kdy je nutné ředitele základní školy odvolat v ustanovení § 166 odst. 4, a případy, kdy je možné ředitele základní školy odvolat, v ustanovení § 166 odst. 5. Možnost odvolat ředitele základní školy v případě dosažení 65 let věku byla uvedena ve školském zákoně ve znění účinném do 31. 12. 2011. Od 1. 1. 2012 ředitele školy z tohoto důvodu již odvolat nelze, neboť tato možnost byla ze zákona vyjmuta.

403**Jaké jsou předpoklady pro odvolání ředitele školy? Je odvolání v souvislosti s konkursním řízením platné, přestože nebyl jmenován nový ředitel?**

Obecně lze konstatovat, že aby mohlo dojít k odvolání ředitele školy, je zapotřebí, aby byly splněny zákonné předpoklady pro takové odvolání, které jsou stanoveny v ustanovení § 166 zákona o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (tj. školského zákona). První z důvodů je obsažen v odstavci třetím, kdy je předpokladem odvolání vyhlášení konkursu, pak je ředitel odvoláván k poslednímu dni šestiletého období. Zákon umožňuje odvolání ředitele i v průběhu jeho funkčního období, odstavec čtvrtý obsahuje obligatorní důvody odvolání – např. pozbytí předpokladů pro výkon ředitele školy, a dále též fakultativní důvody v odstavci pátém, a to např. z důvodu závažného porušení právních povinností. Pokud došlo k vyhlášení konkursního řízení a současně k odvolání ředitele, byť

nebyl jmenován nový ředitel, máme za to, že není důvodu pro automatické prodloužení funkčního období na dalších šest let podle ustanovení § 166 odst. 3 školského zákona. Proto se domníváme, že při splnění ostatních zákonných požadavků je odvolání z funkce platné.

404

Je škola povinna poskytnout dokumentaci žáka nové škole či zákonnému zástupci, jestliže žák přestupuje na jinou školu?

Školský zákon v ustanovení § 49 zakotvuje povinnost ředitele školy, z níž žák přestupuje, zaslat do 5 pracovních dnů poté, co se dozvěděl o přijetí žáka na jinou školu, řediteli této školy kopii dokumentace žáka ze školní matriky.

405

Je obec povinna předat příspěvek na žáka základní škole v celkové výši nebo o výši rozhoduje zastupitelstvo obce?

Příspěvek na žáka je příjmem rozpočtu obce. Obec jako zřizovatel základní školy nese odpovědnost za její provoz a musí zajistit finančně její chod (stát se podílí na jejích financování jen částečně). Tyto náklady obce představují výdaj z jejího rozpočtu. Rozpočet (včetně příjmů a výdajů) schvaluje zastupitelstvo obce. Tzv. příspěvek na žáka není účelově vázán a je věcí zastupitelstva, jak jeho výši zohlední ve výdajích rozpočtu obce na financování školy.

Příspěvková organizace

406

Je možné svěřit příspěvkové organizaci obce ve zřizovací listině možnost pronajímat svěřené nemovitosti?

Možné to je. Podle ustanovení § 27 odst. 2 písm. f) zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů zřizovatel vydá o vzniku příspěvkové organizace zřizovací listinu, která musí obsahovat vymezení práv, která organizaci umožní, aby se svěřeným majetkem mohla plnit hlavní účel, k němuž byla zřízena; zejména se uvedou práva a povinnosti spojené s jeho plným efektivním a ekonomicky účelným využitím, s péčí o jeho ochranu, rozvoj a zvelebení, podmínky pro jeho případnou další investiční výstavbu, dále pravidla pro výrobu a prodej zboží, pokud jsou předmětem činnosti organizace, práva a povinnosti spojené s případným pronajímáním svěřeného majetku jiným subjektům a podobně. Příspěvkové organizaci tak může být ve zřizovací listině svěřeno oprávnění pronajímat svěřený majetek, a to rozhodnutím zastupitelstva obce podle § 84 odst. 2 písm. e) zákona o obcích.

407

Kdo schvaluje kontrolu hospodaření příspěvkové organizace?

Podle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů provádí zřizovatel (obec) kontrolu hospodaření příspěvkové organizace. Úkoly zřizovatele přitom plní dle ustanovení § 102 odst. 2 písm. b) zákona o obcích rada obce a v obcích, kde se rada obce nevolí, tak dle ustanovení § 99 odst. 2 činí starosta (v takovém případě si zastupitelstvo obce však může danou pravomoc vyhradit).

408

Kdo tvoří statutární orgán příspěvkové organizace obce? Může to být správní rada?

Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů stanoví, že obec zřizuje příspěvkové organizace pro takové činnosti ve své působnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost jejich zřízení vyžadují. Povinnou náležitostí zřizovací listiny je označení statutárních orgánů a způsob, jakým vystupují jménem organizace. Zákon nestanoví, o jaký orgán by se mělo jednat. Zpravidla je to jednočlenný orgán, který se označuje jako ředitel. Zákon však nevyklučuje, aby statutárním orgánem příspěvkové organizace byl kolektivní orgán – např. správní rada.

409

Komu patří majetek, který zakoupila příspěvková organizace? Je ve vlastnictví příspěvkové organizace, nebo obce?

Problematiku majetku příspěvkových organizací upravuje zákon o rozpočtových pravidlech

územních rozpočtů v ustanovení § 27. Platí, že příspěvková organizace hospodaří se svěřeným majetkem v rozsahu stanoveném zřizovací listinou. Majetek nabývá příspěvková organizace pro svého zřizovatele, nestanoví-li ovšem zákon jinak. Do svého vlastnictví může příspěvková organizace nabýt pouze majetek potřebný k výkonu činnosti, pro kterou byla zřízena, a to kromě výslovně uvedených příkladů prostřednictvím „jiného způsobu“ na základě rozhodnutí zřizovatele. Znamená to tedy, že pro určení, kdo je vlastníkem příspěvkovou organizací nakoupeného majetku, je v praxi stěžejní znění především zřizovací listiny. Není-li totiž ve zřizovací listině stanoveno jinak, příspěvková organizace nabývá majetek pro svého zřizovatele (jedná se o výraz velice úzké vazby zejména co do rozpočtových vztahů mezi oběma subjekty). Jinými slovy tedy platí, že k tomu, aby příspěvková organizace (např. škola) nabývala jí kupovaný majetek do svého vlastnictví, je třeba rozhodnutí zřizovatele (a to buď obsažené přímo ve zřizovací listině, nebo vydané pro konkrétní případ).

410

Komu a v jakých lhůtách je třeba oznámit změnu zřizovací listiny příspěvkové organizace obce?

Změnu zřizovací listiny příspěvkové organizace je třeba nechat zapsat do obchodního rejstříku a Ústředního rejstříku České republiky vedeného Ministerstvem spravedlnosti; u obou rejstříků je dána 15denní lhůta k provedení oznámení o změně údajů (ustanovení § 27 odst. 10 a 12 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů). Jestliže změnou zřizovací listiny dochází k tomu, že je příspěvkové organizaci dána do správy nemovitost, pak je nutné správu nemovitosti nechat zapsat do katastru nemovitostí, a to do 30 dnů od rozhodnutí o správě nemovitosti.

411

Příspěvková organizace obce si bude brát úvěr. Musí přijetí úvěru schválit některý z orgánů zřizující obce, nebo je přijetí úvěru plně v kompetenci statutárního orgánu příspěvkové organizace?

Podle ustanovení § 34 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů je příspěvková organizace oprávněna uzavírat smlouvy o úvěru jen po předchozím písemném souhlasu zřizovatele. Úkoly zřizovatele vůči příspěvkovým organizacím, které jsou zřízeny obcí, dle ustanovení § 102 odst. 2 písm. b) zákona o obcích, plní rada obce (v obcích, kde se rada obce nevolí, se jedná dle ustanovení § 99 odst. 2 zákona o obcích o pravomoc starosty). Přijetí úvěru příspěvkovou organizací obce musí tedy být nejprve odsouhlaseno standardně radou obce.

412

Příspěvková organizace obce dosáhla v loňském roce záporného výsledku hospodaření. Je možné tento výsledek schválit, případně je možné příspěvkové organizaci uložit nějaké opatření k nápravě?

Podle ustanovení § 102 odst. 2 písm. o) zákona o obcích rada obce schvaluje účetní závěrku obcí zřízené příspěvkové organizace, sestavenou k rozvahovému dni. Podle ustanovení § 27 odst. 11 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů provádí zřizovatel (obec) kontrolu hospodaření příspěvkové organizace. Úkoly zřizovatele přitom plní dle ustanovení § 102 odst. 2 písm. b) zákona o obcích rada obce a v obcích, kde se rada obce nevolí, starosta (v takovém případě si zastupitelstvo však může danou záležitost vyhradit). Podle ustanovení § 28 odst. 1 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů příspěvková organizace sestavuje rozpočet a střednědobý výhled rozpočtu, které schvaluje její zřizovatel (tedy obec). Zpravidla přitom platí, že vlastní činnost příspěvkové organizací do jejího rozpočtu zásadně nepřinese dostatečné zdroje tak, aby byly pokryty veškeré její výdaje. Proto je třeba jí v praxi poskytovat pravidelný (provozní a/či investiční) příspěvek z rozpočtu zřizovatele, který rozdíl mezi výdaji a příjmy vyrovná. Z uvedeného vyplývá, že díky úzké vazbě mezi rozpočtem obce a rozpočtem obcí zřízené příspěvkové organizace, která finanční prostředky na svou činnost získává ve většině případů právě od zřizovatele, je tudíž na obci, aby ze ztrátového hospodaření vyvodila určité důsledky – je na uvážení, zda příspěvkové organizaci chybějící prostředky poskytnout, či trvat na úsporných opatřeních.

Dobrovolné svazky obce

413

Musí rozpočet dobrovolného svazku obcí schvalovat zastupitelstvo členské obce, nebo stačí, když jej odsouhlasí starostové (zástupci obcí) v rámci svazku? Jak je tomu v případě závěrečného účtu svazku?

Ke schvalování rozpočtu a závěrečného účtu svazku obcí jsou oprávněny orgány určené ve stanovách svazku. Schválení těchto dokumentů zastupitelstvy jednotlivých členů není zákonnou podmínkou. Pravidla pro zakládání dobrovolných svazků obcí stanoví zákon o obcích v ustanovení § 49 a násl. Tato úprava je velmi stručná a dosti rámcová, to znamená, že zde nejsou upraveny všechny otázky a řada věcí je přenechána k úpravě přímo členům svazku ve smlouvě. Podle ustanovení § 49 odst. 3 zákona o obcích je svazek obcí právnickou osobou, kterou mohou zakládat nebo do ní vstupovat pouze a jenom obce. Pro zřízení svazku je třeba vytvořit smlouvu o založení svazku obcí, jejíž přílohou musí být stanovy. Tento dokument [který mimochodem musí schválit zastupitelstva dotčených obcí – § 84 odst. 2 písm. e) zákona o obcích] je potom ten, který určí organizační strukturu a rozhodovací procesy svazku. Je tedy přímo v kompetenci (zastupitelstev) členských obcí, aby vymezily, jaké orgány bude svazek mít a o čem budou tyto orgány rozhodovat. Co se týká rozhodování o rozpočtu a závěrečném účtu svazku obcí, je třeba vycházet zejména ze zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Ten sice stanoví některé speciální procesní povinnosti (např. zveřejnění návrhu nejméně po dobu 15 dnů před samotným projednáním), ale v zásadě neupravuje, který orgán má pravomoc rozpočet a závěrečný účet schválit. Kompetentní k takovému rozhodnutí tedy budou orgány svazku určené stanovami. K závěrečnému účtu se následně vztahuje ještě jedna povinnost podle ustanovení § 39 odst. 11 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, kdy jednotlivým zastupitelstvům má být neprodleně po schválení orgánem svazku obcí závěrečný účet předložen.

414

Musí obec zveřejňovat a zastupitelstvo obce schvalovat návrh závěrečného účtu dobrovolného svazku obcí, jehož je členem?

Zákon o obcích upravuje náležitosti související s dobrovolným svazkem obcí poměrně stručně v ustanovení § 49 a následujících. Konkrétně v ustanovení § 50 odst. 2 písm. c) je stanoveno, že ve stanovách dobrovolného svazku obcí musí být uvedeny orgány svazku obcí, způsob jejich ustanovování, jejich působnost a způsob jejich rozhodování. Vzhledem k tomu, že zákon o obcích více konkrétně nestanovuje, tak určení, který orgán bude závěrečný účet dobrovolného svazku obcí schvalovat, závisí na znění stanov. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů v ustanovení § 39 odst. 11 k tomuto dodává, že poté, co je závěrečný účet svazku obcí orgánem příslušného svazku schválen, předkládá se zastupitelstvům členských obcí (ta jej však již neschvalují, účelem je seznámení zastupitelů se schváleným závěrečným účtem). Ohledně zveřejňování návrhu závěrečného účtu svazků obcí zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů v ustanovení § 39 odst. 9 stanovuje, že návrh závěrečného účtu včetně zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření se zveřejňuje po dobu nejméně 15 dnů přede dnem jeho projednávání na zasedání příslušného orgánu svazku obcí na úředních deskách členských obcí a způsobem umožňujícím dálkový přístup. Toto zveřejnění musí trvat až do schválení závěrečného účtu. Výše uvedené lze tedy shrnout tak, že povinnost zveřejňovat návrh závěrečného účtu dobrovolného svazku obcí členské obce mají, nicméně povinnost schvalování závěrečného účtu jednotlivými zastupitelstvy ze zákona nevyplývá, byť není možné zcela vyloučit, aby k rozhodování o závěrečném účtu byla oprávněna zastupitelstva jednotlivých členských obcí na základě stanov dobrovolného svazku obcí. Ovšem tato varianta se obecně jeví jako poněkud nepraktická a v praxi nevyužívaná.

415

Musí změny ve stanovách dobrovolného svazku obcí schválit také jednotlivá zastupitelstva členských obcí? Ve stanovách při založení dobrovolného svazku obcí máme, že členské schůzi přísluší zejména schvalovat, rušit a měnit stanovy svazku.

Obecně platí, že pokud se změnou stanov orgánem dobrovolného svazku obcí stanovy ve

svém dosavadním znění nepočítají, tak je zákonným pravidlem, že změnu stanov schvalují zastupitelstva členských obcí, neboť ustanovení § 84 odst. 2 písm. e) zákona o obcích uvádí, že zastupitelstvu obce je vyhrazeno „rozhodovat o založení nebo rušení právnických osob, schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakladací smlouvy a stanov a rozhodovat o účasti v již založených právnických osobách“. Podle ustanovení § 50 odst. 3 zákona o obcích ovšem platí, že stanov dobrovolného svazku obcí mohou určit, že o jejich změně rozhoduje orgán svazku složený ze zástupců všech obcí; v takovém případě stanovou současně vymezí počet hlasů členských obcí nutných ke schválení této změny, nejméně však dvoutřetinovou většinu všech hlasů členských obcí. V daném případě lze tedy shrnout, že změna stanov dobrovolného svazku obcí bez schválení jednotlivými zastupitelstvy členských obcí by byla možná tehdy, pokud znění stanov přesně odpovídá požadavkům zákona o obcích, čemuž tak dle všeho v daném případě není. Ke změně stanov tedy musí být dle stanov příslušný orgán svazku, který je složen ze zástupců všech členských obcí, přičemž ke změně stanov je třeba nejméně dvoutřetinová většina všech hlasů členských obcí.

416

Je možné, aby bylo ve svazku obcí hlasováno o méně důležitých věcech per rollam? Je to ošetřeno ve stanovách svazku.

Právnické osoby mají možnost ve svých stanovách připustit rozhodování orgánu ve vymezených záležitostech per rollam, tzn. mimo zasedání, ať již písemnou formou nebo s využitím technických prostředků (internet, e-mail atd.). Lze tedy připustit, že také pro dobrovolné svazky obcí, jež jsou samostatnými právnickými osobami, na něž dopadají obecná ustanovení občanského zákoníku upravující problematiku právnických osob, toto ustanovení platí a že je tak možné využívat rozhodování per rollam.

417

Musí mít dobrovolný svazek obcí ve stanovách povinně stanovené zřízení valného shromáždění, správní a dozorčí rady? Nebo lze mít pouze jeden orgán, kde by se scházeli a rozhodovali zástupci všech obcí?

Dle zákona o obcích patří k základním náležitostem stanov určení organizační struktury dobrovolného svazku obcí, tedy vymezení konkrétních orgánů a jejich působnosti. Zákon o obcích v tomto směru nechává obcím poměrně rozsáhlé možnosti, a to až na jediný výslovný požadavek (ustanovení § 50 odst. 2), že v rámci dobrovolného svazku obcí musí působit alespoň tříčlenný orgán, který schvaluje účetní závěrku svazku obcí sestavovanou k rozvahovému dni dle zákona o účetnictví. Počet orgánů a jejich působnost je tedy v zásadě ponechána na úvaze sdružujících se obcí. Ve většině nyní fungujících svazků existují tři základní orgány, které zajišťují veškeré činnosti, vyloučena však není ani jednodušší struktura. Lze tedy konstatovat, že je možné, aby prakticky o všem (vč. schválení účetní závěrky) rozhodovala „členská schůze“, která je tvořena zástupci všech členských obcí. Tvoření více orgánů (tj. valného shromáždění, správní a dozorčí rady apod.) nezbytné není, a záleží tak v zásadě na preferencích členů.

418

Jsou platné nově pozměněné stanov svazku obcí, které nejsou publikovány v rejstříku svazků obcí na webu kraje?

Podle ustanovení § 49 odst. 4 zákona o obcích platí, že dobrovolný svazek obcí nabývá právní osobnosti zápisem do rejstříku svazků obcí vedeného u krajského úřadu příslušného podle sídla svazku obcí. Ustanovení § 49 odst. 5 k tomuto dodává, že k návrhu na zápis do rejstříku svazků obcí se přikládá smlouva o vytvoření svazku obcí spolu se stanovami. Z uvedeného lze podle našeho názoru vyvodit (nemusí se ovšem jednat o názor nesporný), že jestliže zákon výslovně váže nabytí právní osobnosti dobrovolného svazku obcí na zápis do rejstříku svazků obcí, avšak v případě změny stanov již existujícího svazku obcí mlčí (resp. neváže výslovně platnost či účinnost změny stanov na zápis do rejstříku), změna stanov je platná a účinná již v okamžiku jejího řádného přijetí. Navzdory uvedenému nicméně platí, že jakákoliv změna stanov by měla být v rejstříku evidována. Jestliže nebyla změna stanov dosud do rejstříku vložena, doporučujeme zjednat nápravu.

419**Musí kraj schvalovat stanovy svazků obcí, event. musí schvalovat změnu těchto stanov?**

Kraj stanovy dobrovolných svazků obcí neschvaluje. Stanovy (a to včetně změn stanov) dobrovolného svazku obcí schvalují zastupitelstva členských obcí dle ustanovení § 84 odst. 2 písm. e) zákona o obcích. Ve stanovách je možné zakotvit, že o jejich změně rozhoduje orgán svazku složený ze zástupců všech obcí dle ustanovení § 50 odst. 3 zákona o obcích (v takovém případě již není nutné schválení jednotlivými zastupitelstvy obcí).

420**Může valná hromada dobrovolného svazku obcí doplnit program jednání valné hromady až na samotném jednání?**

Uvedenému postupu zákon o obcích obecně nebrání, nicméně k finálnímu určení, zda je taková praxe možná, je nezbytné vycházet z konkrétní podoby stanov předmětného dobrovolného svazku obcí. Zákon o obcích problematiku a fungování dobrovolného svazku obcí poměrně stručně upravuje v ustanoveních § 49 až § 53. Zákon nestanovuje žádný obdobný postup, jako je tomu v případě připravovaného zasedání zastupitelstva obce (tj. včasné zveřejnění informace o projednávaných bodech apod.), jednání orgánů svazku včetně navrhování či zařazování bodu na program jednání upraven zákonem není. V rámci reálného fungování dobrovolného svazku obcí a jednání jeho orgánů je tedy třeba vycházet ze stanov, které jsou povinnou přílohou smlouvy o založení dobrovolného svazku obcí. Obecně lze tedy shrnout, že uváděný postup v rozporu se zákonem není, teoreticky by mohl připadat v úvahu rozpor se stanovami dobrovolného svazku obcí, nicméně domníváme se, že v praxi tomu tak spíše nebude (i v případě zasedání zastupitelstva obce lze za určitých okolností bod na program zasedání zařadit až v průběhu zasedání).

421**Kdo může být členem správní rady, případně jiného orgánu dobrovolného svazku obcí? Lze do těchto orgánů zvolit člena zastupitelstva obce, který jinak členskou obec nezastupuje?**

Zákon o obcích dobrovolné svazky obcí upravuje poměrně stručně v ustanovení § 49 a následujících. Zákon o obcích nestanovuje žádné výslovné pravidlo, které by určovalo, kdo může obec v dobrovolném svazku obcí a jeho orgánech zastupovat, a tudíž se použijí obecná pravidla. Obec dle ustanovení § 103 odst. 1 zákona o obcích navenek zastupuje starosta. Nelze ovšem vyloučit, aby zastupováním obce byl v konkrétních situacích pověřen jiný člen zastupitelstva obce či dokonce jakákoliv třetí osoba (v případě třetí osoby by mělo dojít k vystavení plné moci). Záleží tedy vždy na členské obci, koho do orgánů dobrovolného svazku obcí deleguje (není přítom podstatné, o jaký orgán se jedná). Pověření by vždy mělo rozlišovat, zda se jedná o pověření pouze ve smyslu projevení již vytvořené vůle, nebo pověření zahrnuje i oprávnění v konkrétních věcech vůli vytvářet. Vyslání konkrétního zástupce do orgánu dobrovolného svazku obcí včetně stanovení rozsahu zastoupení spadá vzhledem k absenci výslovné pravomoci do tzv. zbytkových pravomocí rady obce dle ustanovení § 102 odst. 3 zákona o obcích. Nevyhradí-li si tuto pravomoc zastupitelstvo obce, jedná se o pravomoc rady obce s tím, že je možné pravomoc rovněž svěřit starostovi nebo obecnímu úřadu. Dodáváme, že vedle výše uvedených předpokladů může být ve stanovách daného dobrovolného svazku obcí stanoveno jinak, resp. teoreticky mohou stanovy určovat, kdo má členské obce v orgánech dobrovolného svazku obcí zastupovat.

422**Členská obec dobrovolného svazku obcí v průběhu kalendářního roku nestihla projednat na zastupitelstvu obce závěrečný účet dobrovolného svazku obcí. Má toto opomenutí nějaké následky? Lze tak učinit dodatečně?**

Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů v ustanovení § 39 odst. 11 stanovuje, že závěrečný účet svazku obcí se předkládá zastupitelstvům členských obcí, a to neprodleně po jeho schválení v orgánu svazku obcí. Zastupitelstva členských obcí již ale o schválení závěrečného účtu svazku obcí nehlasují, schválený závěrečný účet jim je předkládán pouze pro jejich informování (zastupitelstvo příslušné členské obce se zpravidla pouze vyjádří, že se se závěry zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření a závěrečného účtu svazku obcí

seznámilo – tj. vezme jej na vědomí). Lze tedy konstatovat, že skutečnost, že se zastupitelstvo členské obce dobrovolného svazku obcí závěrečným účtem dobrovolného svazku obcí nezabývalo, nemá žádné právní následky. Nic samozřejmě nebrání tomu, aby se zastupitelstvo obce se závěrečným účtem seznámilo dodatečně.

423

Musí jednotlivé členské obce dobrovolného svazku obcí vyvěšovat pozvánky na zasedání členské schůze na svých úředních deskách?

Zákon o obcích upravuje problematiku dobrovolných svazků obcí v ustanoveních § 49 až § 53. Na rozdíl od zasedání zastupitelstev obcí nejsou v případě orgánů dobrovolného svazku obcí zákonem stanovena prakticky žádná procedurální pravidla. Zákon o obcích a ani jiný právní předpis povinnost zveřejňovat pozvánky na zasedání orgánu (členské schůze) dobrovolného svazku obcí nestanovuje, a to navzdory skutečnosti, že je právem občanů sdružených obcí, kteří dosáhli věku 18 let, se jednání orgánu svazku obcí účastnit, a tudíž by o zasedání členské schůze měli být z povahy věci informováni (§ 52 zákona o obcích). Byť tedy zákon povinnost zveřejňovat pozvánky nestanovuje, je žádoucí i přesto pozvánky na zasedání vhodným způsobem uveřejňovat – např. právě na úředních deskách členských obcí či jiných veřejných vývěsních plochách.

Referendum

424

Místní referendum bylo vyhlášeno v termínu komunálních voleb. Je možné provádět propagaci referenda přímo ve volební místnosti (pobízet voliče k účasti i ve druhé místnosti)? Lze propagovat kandidáty komunálních voleb v místnosti určené pro referendum?

V den voleb, v objektu, kde se konají volby a místní referendum, je zakázáno provádět jakoukoliv volební agitaci či kampaň. Místní referendum je upraveno zákonem o místním referendu. Ten v § 32 odst. 2 stanovuje, že v den hlasování je zakázána kampaň v objektu, ve kterém se nachází hlasovací místnost. Volby do zastupitelstva obce jsou upraveny zákonem o volbách do zastupitelstev obcí. Ten stanovuje v § 30 odst. 3, že ve dnech voleb je zakázána volební agitace a propagace pro volební strany i nezávislé kandidáty v objektu, v němž je umístěna volební místnost, a v jeho bezprostředním okolí. Úprava je tedy nepatrně odlišná (v případě referenda je zakázána kampaň přímo v objektu, kde se konají volby, v případě voleb i v jeho bezprostředním okolí). Pokud ale jde o samotnou hlasovací místnost, tam je jakákoliv kampaň samozřejmě vyloučena.

425

Může být starosta obce členem přípravného výboru místního referenda, které sám zorganizoval? Jak se postupuje při návrhu místního referenda?

Zákon nikde neudává, že by starosta nemohl být členem přípravného výboru místního referenda, které sám zorganizoval, ale rozhodně je to nezvyklá situace. Starosta stojí v čele obecního úřadu a není vhodné, aby jako úřední osoba ve věci návrhu na konání referenda, který sám v zásadě podal, následně rozhodoval (byť ustanovení o podjatosti podle správního řádu se zde neuplatňuje). Návrh na konání referenda musí být předložen obecnímu úřadu. Obecní úřad přezkoumá, jestli má návrh všechny formální náležitosti. Pokud je návrh bezvadný, musí být předložen na nejbližším zasedání zastupitelstva. Pokud má návrh vady, pak obecní úřad vyzve k jejich odstranění. Pokud návrh měl vady, avšak obecní úřad 30 dní nevyzval k jejich nápravě, platí také, že musí být návrh postoupen zastupitelstvu. Zastupitelstvo na nejbližším zasedání rozhodne, jestli se referendum může konat. Zastupitelstvo přitom zkoumá pouze přípustnost samotné otázky, tedy jestli vůbec spadá do samostatné působnosti obce a jestli o ní lze referendum konat. Už ale nemůže zkoumat formální vady návrhu. Pokud zastupitelstvo o návrhu, který má být předložen bezodkladně, nerozhodne na svém nejbližším zasedání, může se přípravný výbor do 20 dnů domáhat vyhlášení referenda soudem. Tato lhůta začíná běžet ode dne, kdy se konalo první jednání zastupitelstva poté, co je návrh posouzen jako

bezvadný (resp. co je návrh za bezvadný po uplynutí třicetidenní lhůty považován). Pokud uplynuly všechny lhůty, kdy mělo být přijato finální rozhodnutí o vyhlášení referenda, přípravný výbor již nemá prostředky, jak konání referenda vynutit soudní cestou.

426

Obec nemá platný územní plán. Je rozhodnutí místního referenda, které je závazné pro zastupitelstvo obce, závazné i pro stavební úřad v mezidobí, než bude platný územní plán?

V místním referendu se dle ustanovení § 6 zákona o místním referendu rozhoduje o věcech, které patří do samostatné působnosti obce. Výjimky uvedené v ustanovení § 7 tohoto zákona na schvalování územního plánu nedopadají. Zákon o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) v ustanovení § 6 uvádí, že o pořízení a schválení územního plánu rozhoduje zastupitelstvo obce. Místní referendum je tedy v tomto případě přípustné. Dle ustanovení § 49 zákona o místním referendu je rozhodnutí v místním referendu pro zastupitelstvo a orgány obce závazné. Orgánem obce je i obecní úřad. Nicméně je třeba připomenout, že rozhodnutí referenda obec zavazuje jen co do výkonu její samostatné působnosti. Stavební úřad dle ustanovení § 13 stavebního zákona, byť představován obecním úřadem, vykonává státní správu na úseku stavebního zákona, resp. stavebního řádu. Proto se jedná o přenesenou působnost. Stavební úřad tak rozhodnutí v místním referendu nezavazuje.

427

Lze změnit platnost místního referenda?

Platnost (výsledek) místního referenda vymezenou v ustanovení § 48 zákona o místním referendu měnit nelze. Nastávají ale dvě možnosti:

1. dle ustanovení § 7 zákona o místním referendu lze podat návrh na nové konání referenda, uplyne-li lhůta 24 měsíců od rozhodnutí v předchozím referendu;
2. ustanovení § 58 zákona o místním referendu uvádí, že pokud došlo při provádění místního referenda k závažným pochybením, je možné se v souladu s ustanovením § 91a soudního řádu správního domáhat vyslovení jeho neplatnosti.

428

Z jaké minimální mzdy vycházet při stanovení odměn pro komisi při konání místního referenda?

V ustanovení § 27 zákona o místním referendu je stanoven požadavek určení odměny maximálně ve výši 1/5 pro předsedu komise a pro člena komise 1/7 minimální mzdy. Výše minimální mzdy je stanovena v nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí. Ustanovení § 2 tohoto nařízení potom stanovuje výši minimální měsíční mzdy – z této částky je třeba při stanovení odměn pro komisi vycházet.

429

Lze uspořádat místní městské referendum, které by mělo za cíl pověřit město nákupem určitých pozemků za cenu, která převyšuje oficiální odhad?

Ano, možné to teoreticky je. V místním referendu je dovoleno rozhodovat o věcech, které patří do samostatné působnosti obce. Dále je taxativním výčtem stanoveno, o kterých věcech konat místní referendum nelze. V tomto případě je vzhledem ke znění zákona o místním referendu konání místního referenda možné (problematika nakládání s majetkem je samostatnou působností a žádný ze zákazů se na ni nevztahuje).

Ostatní

430

Co se rozumí pod pojmem osobní údaj?

Nařízení (EU) 2016/679 vymezuje pojem „osobní údaj“ jako veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě; identifikovatelnou fyzickou osobou je fyzická osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména odkazem na určitý identifikátor,

například jméno, identifikační číslo, lokační údaje, síťový identifikátor nebo na jeden či více zvláštních prvků fyzické, fyziologické, genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity této fyzické osoby.

Osobním údajem je tedy jakákoli informace týkající se identifikované či identifikovatelné fyzické osoby a skutečnost, že identifikace, resp. identifikovatelnost může nastat různými způsoby, ne vždy pouze podle jména, příjmení, adresy a data narození, ale i např. kódem, který je třeba zaměstnanci přidělen či IP adresou.

431

Kdo je pověřenec a k čemu tato funkce slouží?

Pověřenec pro ochranu osobních údajů poskytuje obci a jejím zaměstnancům, kteří se podílí na zpracování osobních údajů, poradenství týkající se jejich povinností v oblasti ochrany osobních údajů. Jeho úkolem je dále sledovat, analyzovat a vyhodnocovat soulad zpracování osobních údajů s právními předpisy v oblasti ochrany osobních údajů (včetně GDPR), včetně posuzování personálních opatření na úseku ochrany osobních údajů (rozdělení odpovědnosti, odborná příprava, ...). Pověřenec je rovněž kontaktní osobou pro Úřad pro ochranu osobních údajů, jakož i pro jednotlivce, k nimž se osobní údaje vztahují (tj. subjekty osobních údajů). Tito se mohou na pověřence obracet ve všech záležitostech souvisejících se zpracováním jejich osobních údajů a výkonem jejich práv podle GDPR. Pověřenec ale nenese osobní odpovědnost za nedodržování právních předpisů na úseku ochrany osobních údajů, odpovědným subjektem je obec.

432

Kdo v obci může vykonávat funkci pověřence?

Pověřence může pro obec vykonávat:

- Zaměstnanec obce zařazený do obecního úřadu, nebo zařazený mimo obecní úřad. Funkce pověřence by měla být zpravidla vykonávána v pracovním poměru, v případě menších obcí, kde nelze očekávat rozsáhlou činnost pověřence, lze činnost vykonávat na základě dohody o pracovní činnosti. Dohoda o provedení práce je z důvodu časově omezeného rozsahu vyloučena.
- Externě spolupracující osoba fyzická či právnická (např. advokát či advokátní kancelář).

Pověřenec má být kvalifikovanou osobou, znalou právních předpisů na ochranu osobních údajů včetně důkladné znalosti GDPR, vhodná je jeho znalost fungování veřejné správy a informačních technologií. Přímou z nařízení nevyplývá povinná úroveň dosaženého vzdělání, pro zaměstnance vykonávajícího funkci pověřence vyplývá požadavek na vzdělání nepřímou ze zařazení do platové třídy podle katalogu prací, tedy přinejmenším vyšší odborné vzdělání u 10. platové třídy a magisterské vzdělání u 13. platové třídy.

433

Musí mít pověřence i příspěvková organizace obce?

Povinnost mít pověřence se vztahuje na orgány veřejné moci a veřejné subjekty. Orgánem veřejné moci jsou i školy, které právě mají velmi často právní formu příspěvkové organizace. Povinnost mít pověřence se dále vztahuje i na ty instituce nebo subjekty, jejichž hlavní činnost vyžaduje pravidelné a systematické monitorování subjektů údajů ve velkém měřítku (např. provozovatelé městské hromadné dopravy, kteří provádí evidenci cestujících), nebo spočívá v rozsáhlém zpracování zvláštních kategorií údajů (např. nemocnice nebo jiná velká zdravotnická nebo sociální zařízení). Do těchto kategorií pravděpodobně nebudou spadat menší knihovny. U těchto dalších subjektů se tedy povinnost jmenovat pověřence neodvívá od právní formy, ale od předmětu činnosti subjektu či organizace.

V případě nejistoty, zda mají mít tyto příspěvkové organizace pověřence, je možno jim je jmenovat fakultativně (může jít i o sdíleného pověřence).

434

Jaké lze obci udělit sankce za porušení povinností podle GDPR?

Obec se při porušení povinností podle GDPR může dopustit přestupku, který projednává Úřad pro ochranu osobních údajů. Obcím za tento přestupek nelze uložit pokutu, nicméně Úřad pro ochranu osobních údajů má vůči obci tyto dozorové pravomoci:

- upozornit správce či zpracovatele, že zamýšlené operace zpracování pravděpodobně porušují GDPR;
- udělit napomenutí správci či zpracovateli, jehož operace zpracování porušily GDPR;

- nařídit správci nebo zpracovateli, aby vyhověli žádostem subjektu údajů o výkon jeho práv podle GDPR;
- nařídit správci či zpracovateli, aby uvedl operace zpracování do souladu s GDPR, a to případně předepsaným způsobem a ve stanovené lhůtě;
- nařídit správci, aby subjektu údajů oznámil případy porušení zabezpečení osobních údajů;
- uložit dočasné nebo trvalé omezení zpracování, včetně jeho zákazu;
- nařídit opravu či výmaz osobních údajů nebo omezení zpracování a ohlašování takových opatření příjemcům;
- odebrat osvědčení nebo nařídit, aby subjekt pro vydávání osvědčení odebral osvědčení nebo aby osvědčení nevydal, pokud požadavky na osvědčení plněny nejsou nebo již přestaly být plněny;
- nařídit přerušování toků údajů příjemci ve třetí zemi nebo toků údajů mezinárodní organizaci.

V případě, že by obec svým postupem zasáhla do práv jiných osob, nelze vyloučit ani povinnost nahradit vzniklou újmu těmto osobám.

435

Obec by ráda zřídila obecní zpravodaj, ve kterém mimo jiné bude oznamovat svatby, narozené děti, výročí, jubilea a úmrtí občanů. Je toto bez dalšího možné?

Úřad pro ochranu osobních údajů zaujal v této věci stanovisko, podle něž považuje za přípustné, jestliže jsou ve společenských rubrikách, např. „Blahopřejeme jubilantům naší obce“ nebo „Vítáme nové občánky naší obce“ v určitém měsíci i bez souhlasu zveřejněna pouze jména a příjmení bez jakýchkoliv dalších údajů. Pokud se obec pouze pro tuto formu ocenění významné životní události rozhodne, mělo by jít v případě blahopřání seniorům o významná životní jubilea, nikoli o každoroční zveřejňování jmen a příjmení v měsíci narození bez souhlasu jejich nositelů. K zveřejňování dalších údajů, např. věku, data narození, části obce, je však nutné, aby obec disponovala souhlasem subjektu údajů či zákonného zástupce.

436

Má občan právo požadovat po obci náhradu nemateriální újmy v penězích, když obec při poskytování požadovaných informací způsobem umožňujícím dálkový přístup zveřejnila také osobní údaje žadatele?

Takové jednání lze klasifikovat jako tzv. nesprávný úřední postup, a tudíž náhradu škody (nemajetkové újmy) požadovat lze. Občan si nárokuje náhradu v penězích za vznik imateriální (tedy nemajetkové) újmy. Zákon o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci v ustanovení § 31a odst. 2 stanovuje, že nemajetková újma se kompenzuje v penězích, jestliže nemajetkovou újmu není možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující, přičemž vždy je třeba zvažovat konkrétní okolnosti daného případu.

437

Může obec udělit čestné občanství občanovi obce? Chtěli bychom ocenit pana starostu za 24 let jeho funkčního období v této funkci.

Obec může udělit fyzickým osobám, které se významnou měrou zasloužily zejména o rozvoj obce, čestné občanství obce. Je-li čestné občanství obce uděleno, čestný občan obce má právo vyjadřovat na zasedání zastupitelstva obce svá stanoviska v souladu s jednacím řádem zastupitelstva obce. Udělení nebo odnětí čestného občanství obce je vyhrazeno zastupitelstvu obce. Vzhledem k tomu, že zákon o obcích pojednává o možnosti udělit čestné občanství obce „fyzické“ osobě, je možné udělit čestné občanství jakékoliv fyzické osobě, tedy i občanu obce.

438

Musí vést obec obecní kroniku?

Každá obec má v souladu se zákonem o kronikách obcí povinnost vést kroniku obce, do níž se zaznamenávají zprávy o důležitých a pamětihodných událostech v obci pro informaci i poučení budoucím generacím. Kronika může být vedena jako ručně psaná kniha s číslovanými listy nebo v elektronické podobě s následným tiskem číslovaných listů po uzavření každého

kalendářního roku na trvanlivém papíře určeném pro dokumenty, které se zajistí vazbou. Zápis do kroniky se provádí nejméně jedenkrát za kalendářní rok. O obsahu zápisu rozhoduje obec.

439

Obec vydává obecní zpravodaj. Občan obce vyhrožuje, že pokud mu nebude v obecním zpravodaji uveřejněn článek, bude se uveřejnění domáhat soudní cestou. Má na takový postup právo?

Obec je coby vydavatel za obsah obecního zpravodaje odpovědná, přičemž rovněž platí, že je povinna poskytovat objektivní a vyvážené informace o obci a poskytnout přiměřený prostor pro uveřejnění sdělení, které vyjadřuje názory členů zastupitelstva obce týkající se obce. Člen zastupitelstva má na uveřejnění sdělení v obecním zpravodaji ze zákona právo, občan obce, který není členem zastupitelstva nikoliv. Uveřejnění příspěvku občana tedy závisí na individuálním uvážení a posouzení obce, ze zákona občan právo na uveřejnění článku v obecním zpravodaji nemá.

Jestliže bylo ovšem v obecním zpravodaji uveřejněno sdělení obsahující skutkové tvrzení, které se dotýká cti, důstojnosti nebo soukromí tohoto občana, má tato osoba právo požadovat na obci uveřejnění odpovědi a obec je povinna na žádost tohoto občana odpověď uveřejnit.

440

Může starosta bez souhlasu zastupitelstva změnit pracovní pozici účetní na externí účetní?

Změna pracovní pozice účetní na externí účetní by znamenala ukončit pracovní poměr s účetní a následně uzavřít smlouvu o dílo či obecně o účetních službách.

Starosta plní vůči zaměstnancům obce úkoly zaměstnavatele – uzavírá a ukončuje s nimi pracovní poměr apod. V obcích, kde je zřizována funkce tajemníka obecního úřadu, plní tajemník funkci zaměstnavatele vůči zaměstnancům zařazených do obecního úřadu, v takovém případě starosta plní roli zaměstnavatele vůči všem ostatním (do obecního úřadu nezařazeným) zaměstnancům. Záleží tedy na tom, zda je účetní zařazena do obecního úřadu či nikoliv. V obcích, kde je volena rada, stanovuje rada celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu, stanovuje rozdělení pravomocí v obecním úřadu a schvaluje organizační řád obecního úřadu. V obcích bez rady je stanovení celkového počtu zaměstnanců a stanovení rozdělení pravomocí v obecním úřadu vyhrazeno zastupitelstvu. Změna provedená starostou by tak nesměla být v rozporu s uvedenými rozhodnutími.

Pokud by tedy starosta plnil vůči účetní úkoly zaměstnavatele, mohl by s ní při naplnění podmínek stanovených zákoníkem práce pracovní poměr ukončit. V obcích bez rady by mohl uzavřít navazující smlouvu (podle občanského zákoníku) o zajištění účetnictví, pakliže by si schválení takové smlouvy nevyhradilo zastupitelstvo. V obcích s radou by mu uzavírání takových smluv musela rada svěřit.

441

Vlastník rodinného domu požádal souseda, aby si ořezal větve stromů, které přesahují na jeho pozemek a má obavu z možného poškození svého majetku. Soused odmítl větve ořezat a vyzval vlastníka rodinného domu, aby je ořezal sám. Jak má obec postupovat?

Obci v dané věci nenáleží žádná rozhodovací pravomoc, neboť se jedná o sousedský spor, který může řešit pouze soud. Obec může v dané věci působit pouze neformálně a snažit se vést sousedy ke smírnému řešení věci.

Vlastník rodinného domu má možnost v přiměřené době poté, co souseda o ořezání větví neúspěšně požádal, šetrným způsobem a ve vhodné roční době (tj. doba zejména vegetačního klidu) odstranit kořeny nebo větve stromu přesahující na jeho pozemek, působí-li mu to škodu nebo jiné obtíže převyšující zájem na nedotčeném zachování stromu. Jemu také náleží, co z odstraněných kořenů a větví získá.

442

Jak postupovat při sporu dvou občanů, kteří jako hranici pozemku mají zeď domu jednoho z nich a o tu zeď si druhý vlastník pozemku opírá trámy, dřevo a jiný nevhodný materiál, a tím dochází k vlhnutí a plísni v daném domě? Domluva mezi sousedy není možná, odmítají vzájemnou dohodu a chtějí po obci, aby rozhodla za ně. Má obec nějaké pravomoci, jak tento spor řešit?

Obec nemá v těchto sporech žádnou pravomoc, představitelé obce mohou pouze svým neformálním vlivem a působením přispět k pokojnému (smírnému) řešení. V případě, že ke smírnému řešení nedojde, tak v zásadě jedinou možností je, aby poškozovaná osoba podala tzv. zápůrčí (negatorní) žalobu k civilnímu soudu (vlastník se může domáhat ochrany proti každému, kdo neprávem do jeho vlastnického práva zasahuje, nebo je ruší jinak než tím, že mu věc zadržuje). Tato žaloba směřuje k tomu, aby se žalovaný zdržel dalších rušebních činů a aby, pokud již nastaly, odstranil následky svého rušebního jednání uvedením do předešlého stavu.

443

Bývalí zastupitelé města byli v minulém volebním období dosazeni do dozorčích rad některých obchodních společností. Tito zastupitelé se však do nového zastupitelstva nedostali. Měli by být nahrazeni tito zastupitelé v dozorčích radách novými zastupiteli?

Rozhodování o tom, kdo bude obec zastupovat v orgánech právnických osob, v nichž má obec majetkovou účast, je vyhrazenou pravomocí zastupitelstva obce, nejde-li o společnost, kde je obec jediným společníkem. Zákon nespécifikuje, kdo by měl či kdo by naopak nemohl být zástupcem obce, proto může jít jak o člena zastupitelstva, tak o zaměstnance obce či kteroukoliv jinou osobu. Rozhodnutí, zda obec bude i nadále v příslušných orgánech reprezentována bývalými zastupiteli, závisí tedy na uvážení zastupitelstva obce.

444

Jak má obec postupovat v procesu změny hranic bez sloučení s jinou obcí?

Obce, jejichž hranic se změna týká, musí uzavřít veřejnoprávní dohodu o změně hranic obcí, kterou schvalují zastupitelstva těchto obcí. Před jejím uzavřením je nutno projednat ji s katastrálním úřadem. Uzavření dohody je dále třeba oznámit Ministerstvu financí, Českému úřadu zeměměřickému a katastrálnímu, příslušnému katastrálnímu úřadu a finančnímu úřadu. Současně se katastrálnímu úřadu navrhne provedení změny katastrálních hranic, aby byly totožné s hranicemi obcí. Smlouva o změně hranic obcí by vedle vymezení nové hranice měla také řešit majetkoprávní otázky, zejména otázku pozemních komunikací ve vlastnictví obcí, eventuálně i dalších nemovitostí (byť není vyloučeno, aby obec vlastnila nemovitosti na území jiné obce). Pokud se na dotčeném území nachází domy s přidělenými čísly, je nezbytné je po provedení změny hranic obce přečíslovat. Ke změně hranic obcí není nezbytný souhlas občanů, kteří vlastní nemovitosti na dotčeném území, nebo tam mají dokonce hlášen trvalý pobyt, nicméně takový postup lze jen doporučit, neboť v druhém uvedeném případě dojde i ke změně obecního občanství.

Informace o poradně pro obce

www.poradnaproobce.cz

Jedním z cílů Projektu CSS je poskytovat administrativní podporu obcím a v rámci ní i právní poradenství. Při realizaci Projektu CSS byly právním týmem zpracovávány dotazy, které byly ze strany obcí vzneseny. Zároveň byly využity pro informování širší komunity obcí, než projektové, v rámci Poradny pro obce, což je právní poradna Svazu měst a obcí ČR, která je dostupná na stránkách www.poradnaproobce.cz. Obce a DSO zapojené do Projektu CSS tuto poradnu mohly rovněž po dobu Projektu využívat.

Veškeré dotazy, které naleznete v této publikaci, jsou aktuální k datu vydání. Rádi bychom vás ale upozornili, že legislativa i rozhodovací praxe soudů se neustále mění a každá zveřejněná odpověď na dotaz se postupem času stává neaktuálním. Právě z tohoto důvodu jsou dotazy a odpovědi na ně opatřeny QR kódem a v elektronické verzi brožury odkazem, který uživatelům Poradny pro obce umožňuje podívat se na aktuální znění odpovědi na příslušný dotaz.

Poradna pro obce v současné podobě funguje již druhým rokem. Poradna pro obce je služba, která vám pomáhá při práci v obcích. Dotazy a odpovědi na ně, které si přečtete v této příručce, naleznete zároveň na stránkách www.poradnaproobce.cz. K tomu tam ovšem naleznete ještě dalších více než 2 200 zpracovaných dotazů a odpovědí.

V poradně pro obce je v současné době registrováno více než 3 000 obcí. Každý měsíc je vyhledáno, individuálně písemně nebo telefonicky odpovězeno v průměru 8 000 dotazů.

The screenshot displays the homepage of the 'Poradna pro obce' website. At the top, there is a navigation bar with the SMO logo and the text 'PORADNA PRO OBCE SVAZU MĚST A OBCÍ ČESKÉ REPUBLIKY provozuje KVB advokátní kancelář s.r.o.'. The main content area features a search bar with the placeholder text 'Vádejte otázku, klíčová slova nebo právní předpis' and a blue 'HLEDAT' button. To the right, a statistic shows 'Počet dotazů v databázi' as 2648. Below the search bar, it lists '10 nejhledanějších dotazů'. The footer contains contact information for KVB advokátní kancelář, including a phone icon and the number 776 257 505, and the text 'TELEFONICKÁ PRÁVNÍ PORADNA & TECHNICKÁ PODPORA STRÁNEK každý všední den od 10 do 18 hodin'.

Web Poradny.

Proč by poradnu pro obce měla využívat každá obec?

Protože potřebujete rychlou právní pomoc.

Kdo rychle radí, dvakrát radí. Asi to znáte, když se potřebujete v nějaké oblasti ujistit, že váš postup je správný. Potřebujete rychle najít potřebné argumenty pro jednání v zastupitelstvu nebo radě. Potřebujete rychlou konzultaci, zda vznesený nárok občana je oprávněný či nikoliv. Mezi 2 600 zpracovanými dotazy a odpověďmi můžete rychle a jednoduše vyhledávat a najít již vypracované stručné právní stanovisko, o které se můžete opřít. Velice pravděpodobně již stejný nebo obdobný dotaz zajímal některou ze 3 000 užívatelských obcí před Vámi.

Pro rychlou právní pomoc může každý registrovaný uživatel rovněž využít telefonické poradny.

Protože potřebujete kvalitní právní poradenství.

Právní poradenství je čím dál více o specializaci. Někdo se více věnuje trestnímu právu, někdo více rozvodům. Právní poradna má tým 15 právníků, kteří se dlouhodobě specializují na oblast, kterou právě řešíte vy. Dobře se vyznají v problematice nakládání s majetkem obce, organizace obce, veřejných zakázkách, školském právu, příspěvkových organizacích. Ve všech právních otázkách, které při výkonu samostatné nebo přenesené působnosti musíte znát. Právě takový tým právníků odpovídá na dotazy v poradneprobce.cz.

Protože potřebujete uspořit své náklady.

Asi už jste se přesvědčili, že kvalitní právní poradenství není zrovna levná záležitost. Ceny se obvykle pohybují od 2 000 Kč za hodinu a výše. Vytvoření i krátkého právního stanoviska, takového, jaké můžete najít třeba v této příručce, zabere zpravidla od 20 minut do 2 hodin. Vždy záleží na složitosti řešené otázky.

Neomezené pokládání dotazů, neomezené vyhledávání v již vypracovaných právních stanoviscích na www.poradnaprobce.cz, stojí za rok stejně jako jedna hodina běžného právního poradenství.

Co v poradně pro obce najdete?

- více než 2 600 zpracovaných a neustále aktualizovaných právních dotazů souvisejících s chodem obce
- vyhledávač v dotazech – napíšete co hledáte a kliknete na tlačítko HLEDAT
- vyhledané dotazy můžete podle potřeby tisknout, ukládat, odesílat
- jednoduchý způsob zadání nového dotazu
- možnost zadání telefonického dotazu
- vyhledávání v celém právním řádu ve spolupráci se systémem ASPI
- interaktivní vzory dokumentů

Kdo odpovídá na dotazy v poradně pro obce?

Na vaše otázky v poradně pro obce odpovídá tým KVB advokátní kanceláře s.r.o., který poskytuje spolehlivé právní zázemí městům a obcím v ČR. O její kvalitě vypovídá skutečnost, že je to Právníká firma roku z let 2015, 2016, 2017, 2018 a 2019. Je rovněž i nositelkou titulu Velmi doporučovaná kancelář.

Tým právníků KVB advokátní kanceláře s.r.o. při své práci vychází z pravidla čtyř očí. Každá odpověď tak musí projít výstupní kontrolou, a to bez ohledu na to, jak zkušený právník se na jejím zpracování podílel. Disponuje rovněž sítí externích expertů zejména z ministerstev a akademické sféry, kterým odpovědi na dotazy zasílají. Dlouhodobým cílem je sjednocování výkladové praxe.

Tým Právní poradny.

Kdo může poradnu pro obce využívat?

Poradnu pro obce mohou využívat všechny obce v České republice. Na provoz Poradny pro obce významným způsobem finančně přispívá Svaz měst a obcí ČR. Z tohoto důvodu mají členské obce SMO ČR zvýhodněný přístup do poradny oproti obcím nečlenským.

444 dotazů a odpovědí pro starosty obcí

Publikace byla vytvořena Svazem měst a obcí České republiky v rámci projektu „Posilování administrativní kapacity obcí na bázi meziobecní spolupráce“, zkráceně také „Centra společných služeb“ (CSS) registrační číslo: CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0003017 a vypracována advokátní kanceláří KVB s.r.o. a právním týmem projektu. Financována je z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost. Náměty, dotazy či připomínky k této publikaci můžete směřovat na email Svazu měst a obcí ČR: smocr@smocr.cz. Vydal Svaz měst a obcí České republiky ISBN 978-80-88375-5-0 Grafické zpracování: Jiří Kaufner Praha, únor 2020